

Gheorghe Văduva

PORTILE UMBREI
ROMAN

**Editura CTEA
București, 2007**

CIP

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VĂDUVA, GHEORGHE

Porțile umbrei/Gheorghe Văduva – București :

Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, 2007

ISBN 978-973-1743-37-0

821.135.1-1

Personajele, împrejurările și întâmplările din acest roman sunt fictive. Eventualele asemănări cu diferite persoane sau evenimente nu sunt intenționate, ci întâmplătoare, așa cum se petrec lucrurile, adesea, și în viața obișnuită. Reală este doar intenția de a construi o realitate cât se poate de virtuală într-un spațiu cât se poate de real...

ISBN 978-973-1743-37-0

CUPRINS

1. Moartea învierii.....	5
2. Săpări în labirint	44
3. Șarje în hiat	46
4. Roți peste gânduri.....	53
5. Fantezii în nerușini reale.....	78
6. Muntele pașilor singuri	86
7. Mai sus ca Everestul.....	94
8. Izbândirea unui vis nevisat.....	119
9. Coasta de Ajun	137
10. Lacăt pentru poarta gândului.....	159
11. Verigi în cătușe.....	182
12. Regăsiri necăutate.....	185
13. Rezerva de îndoială.....	211
14. Everestul din adânc	244
15. Coloane pentru hernii.....	260
16. Avanpremieră pe rug.....	277
17. Reflecție ciudată	289
18. Ecuația Nelineară Perfectă	296
19. Piatra căpitanului.....	308
20. Impact de cursă lungă	319
21. Final de infinit	325

*„Donec eris felix, multos numerabis amicos
Tempora si fuerint nubila, solus eris...”*

Publius Ovidius Naso

*„Până ce ești fericit, o să numeri amici o mulțime,
Vremile grele viind, singur atuncea rămâi...”*

Traducere: Mihai Eminescu

1. Moartea învierii

Am urcat destul. Chiar dacă nu îndeajuns. Dar niciodată n-am să mai urc acest deal ca atunci, demult. Demult, demult. De-acum, va trebui să-l urc doar pentru a-l coborî. Adică să-l urc și să-l cobor. Să-l cobor și să-l re-cobor. Nu știu cum vine asta, dar simplul coborâș nu este de-ajuns. Mai trebuie făcut odată. Și încă odată.

Aici, sus, nu pot rămâne prea mult timp. Nu știu exact de ce. Așa simt. Și, cumva, așa cred. Așa cred că cred. Aici, sus, sus de tot, bat, poate, prea aspru, vânturile, dogorește, poate, prea tare, soarele. Sau, poate că și vânturile și soarele și alte lucruri importante îmi lipsesc, deși prisosesc. E altceva decât acolo jos, jos de tot, în prafurile și mocirlele drumurilor și ale oamenilor. Sau, invers, e posibil ca, pe dealul ăsta, sus, sus de tot, dar nu îndeajuns de sus, pentru că un deal nu este Himalaya, nu este nici măcar un mușuroi de munte, nu este nimic, să mă simt eu mult prea confortabil, mai mult decât s-ar cuveni, mai mult decât aș avea dreptul. Ceea ce ar putea fi și mai rău.

Și mai e ceva. Îmi plac vânturile. Îmi plac ceva mai mult decât prea mult vânturile. Dar nu vânturile obișnuite, ci vânturile aspre, vânturile de creastă. Ele, vânturile astea de creastă ascuțită și păcătoasă, îmi plac mie. Ele și numai ele. Țăranii le zic „traistă goală“. Eu le consider însă repezi și domoale, aspre și blânde, ca și cum ar fi în ele și s-ar revărsa prin ele tot binele și tot răul la un loc, toată mulțumirea și toată tânguirea gândului, toate amintirile și toate uitările... Le simt șfichiuiturile ca pe niște biciuiri reale și, în același timp, ca pe niște mângâieri ireale. Le simt mângâierile ca pe niște usturimi vindecătoare. De multă vreme le simt așa. Pentru că am mereu iluzia că am fost alungat sau m-am alungat eu însumi, cu

ajutorul cailor verzi, de multă vreme și pentru multă vreme, din țărânia aspră, dar calmă și înțeleaptă, a locului unde, de unde și pe unde bat ele. Dar am rămas totdeauna cu ele, nu le-am trădat. Nu trădezi când iubești. Nu trădezi ce iubești.

N-o fi chiar așa, dar ce contează cum este? Contează cum vrei tu să fie. Mai exact, cum crezi că ar fi bine să vrei să fie. Acum, că trebuie să cobor, parcă-mi pare rău că am urcat, că am urcat și reurcat dealul, dealul ăsta păcătos din viața mea, pe drumurile de azi și de altădată, că am reîntâlnit aceste sau acele vânturi și că mă despart din nou de ele, de aceste sau de acele vânturi, care încă mai bat, ca niște clopote asurzitoare și tandre, în inima mea, și de aceste raze de soare, care încă mai pot să dogorească în sufletul meu.

Acolo, jos, între oameni, totul este altfel. Oamenii nu mai dogoresc. Sau eu nu le mai simt eu căldura.

N-ar trebui să fie cine știe ce filosofie coborâșul ăsta. La urma urmei, n-am de coborât decât un prăpădit de deal. Așa mi se pare, acum, după atâția ani: un prăpădit de deal. Dar, uneori, un deal poate fi mai important ca ucigașul K2. Multe lucruri sunt mai importante ca Himalaya pe lumea asta. De pildă, adâncurile...

Dealul meu se numește Căpățâna Ursului. Este dealul săniușului din vremea copilăriei. Poate și de mai târziu, pentru că niciodată n-am încetat să-l gândesc, să-l judec, să-l accept și să-l caut așa. Așa cum este sau cum vreau eu să cred că este.

Tot aici s-a întâmplat, demult, tare demult, deși n-au trecut decât câțiva ani de atunci... Aici am simțit, pentru prima oară în viața mea, îmbrățișarea tandră a unei fete adevărate... Sau a unei iluzii cu care am trăit și pe care am căutat-o vreo patruzeci de ani... E grav când, la jumătatea vieții simți ce n-ai reușit să simți la începutul ei. Înseamnă că ești în întârziere cu o jumătate de viață.

Dealul acesta însorit și umbrat, bătut de vânturi și de oameni... Confidentul tuturor, izvorul și mormântul atâtor

suirii... Așa cum îl știu eu, cum cred că vreau să-l știu și să nu-l uit. N-am aflat încă precis de ce se numește Căpățâna Ursului. Până azi, nu mi-am pus niciodată această întrebare. Sau, poate că mi-oi fi pus-o uneori și oi fi uitat că mi-am pus-o, de vreme ce n-oi fi găsit răspunsul potrivit. Sau răspunsurile potrivite. Sau nerăspunsurile...

Oamenii de la țară nu se întreabă de ce se numesc așa sau altfel dealurile, viroagele, pădurile, râurile sau oamenii. Așa se numesc și gata. Nimeni nu s-a învrednicit vreodată să scrie o monografie a dealului de pe care, în ajun de Joia mare, se strigă, printr-un amplificator tradițional de voce – un fel de corn uriaș meșterit din coajă de frasin – sau printr-o țevă de cupru din cele care se folosesc la alambicurile vechi, adică la cazane de țuică, toate cele rele ale satului. Numai cele rele, nu și cele bune. Cele bune nu se strigă. Sunt prea importante. Sau prea puțin importante. Întrucât se dobândesc și se trăiesc totdeauna în tăcere. Pe spații imense, niciodată finite, sau, și mai rău, pe muchie de cuțit.

Și, la urma urmei, cine s-o fi făcut? Țăranii care nici nu-l văd, care s-au obișnuit cu el cum s-a obișnuit calul cu hamul și popa cu cădelnița? Țăranii intelectualizați sau cosmopolitizați, care au plecat în patru-vânturile lumii să-și caute, să-și afle sau să-și împrăștie norocul? Puștimea fugindă și fugită pe la orașe să-și plimbe pașii pe trotuare și mintea prin baruri de noapte? Băiețandrii care visează să devină prinți ai cazinourilor? Fetișcanele care se dezbracă prin localuri sau cele care strâng caietele la piept pe culoarele universităților de stat, iar cele cu banii mulți ai ajunșilor lor tați și prin aulele facultăților particulare?

Nimeni! Toțiăștia și toțiălalți, câți or mai fi și pe unde or mai fi, adică restul lumii, sunt niște nimeni sau par a fi ca niște importanți de adunat cu lopata sau cu mătura. Pe ei nu-i doare nici dealul, nici valea, nu-i cheamă nici satul, nu-i interesează nici izvorul. Nu le e dor de nimic. Ei nu au doruri,

au numai visuri. Ce izvor? Și ce dor? Astea-s făcături ale celor care n-au găsit ce au căutat acolo unde au plecat și s-au întors cu coada între picioare acasă. Sau, și mai rău, ale celor care n-au căutat niciodată nimic, nicăieri.

Unii se întorc însă din alte motive. Nu pentru că ar fi sau ar fi fost alungați de pe unde or fi ajuns. Îi cheamă iluziile. Așa cum m-au chemat poate și pe mine când m-au chemat. Acum nu mă mai cheamă. Și chemarea are și ea rostul ei. Și, probabil, trebuie să aibă și un sfârșit. Un sfârșit al ei sau al izvoarelor ei, totuna. Dar și dealul ăsta nu este decât o bucată de pământ pe care calci fără s-o vezi și fără s-o auzi, sau pe care o vezi și o auzi mai mult decât trebuie, mai mult decât se cuvine. Pentru că, pe pământul cel nesfârșit, ce poate reprezenta un prăpădit de deal? Un mușuroi, un ac cu gămălie, poate nici atât...

Probabil, n-am să aflu niciodată mai mult sau mai multe decât știu. Și nici nu știu de ce ar trebui să aflu și altceva despre un deal și despre niște oameni care urcă sau coboară un deal. Altceva ce? Nu mi-e de-ajuns aiureala pe care am aflat-o cândva, habar n-am când și cum. Poate nici n-am aflat-o, poate am scornit-o eu și am uitat că am scornit-o. Așa cum se uită orice minciună. O poveste de adormit copiii la gura sobei, deși țăranii nu-și prea pierd timpul cu așa ceva. Copiii lor, trudiți și oboșiți, cum pun capul pe căpătâi, cum adorm. Nu le arde de povești. De la 5-6 ani, pun mâna pe sapă sau pasc oile. Nici un țăran de pe lumea această nu-și permite să nu muncească. Este vorba de copiii țăranilor de altădată, nu deăștia de acum, care umplu barurile și străinătățile, iar unii mai ajung și pe la fel de fel de închisori... S-a emancipat lumea...

Bătrânii de demult spuneau că ar fi trăit aici, cândva, un urs. Sau, cine știe, poate doar eu mai cred că ar fi fost cândva niște bătrâni care vor fi spus așa ceva, sau cam așa ceva. În vremea pădurilor-păduri. Un urs ceva mai altfel decât cel normal. Un urs care făcea bine oamenilor. Vara, nu se arăta, probabil dormea toropit de căldură pe la vreo umbră numai de

el știută, în vreo scorbură sau, undeva, pe sub pământ, iar iarna, căra cu spinarea lemne de foc adunate de prin pădure pentru satul încremenit în zăpezi. Era un urs care nu hiberna, care nu trăia într-un bârlog, ci într-o casă din zăpadă, un fel de iglu, pe care n-o văzuse însă nimeni niciodată de aproape. O casă singuratică, de zăpadă, aici, pe deal, la margine de pădure. De sus, din spațiul lui privilegiat, ursul vedea tot satul și știa precis care era situația lemnelor de foc de la casele oamenilor. Și, noaptea, fără să-l vadă nimeni, îi aducea omului în curte lemnele de care avea nevoie. Atât cât să-i ajungă pentru toată iarna. Adică unul, doi sau chiar trei copaci uscați, tocmai buni de pus pe foc, cu rădăcini cu tot.

Oamenii nu-l vedeau, pentru că el nu se arăta niciodată la vedere. Poate că nici nu voiau să-l vadă. Poate el însuși era alb, ca albul zăpezii. Alb, în albul zăpezii... Îi vedeau doar urmele pe zăpadă. Și ele tot albe. Albe şu uriașe. Alb în albul zăpezii... Câinii nu-l lătrau. Când lupii se apropiau de sat, ursul îi lua la goană. Până într-o zi, când un om din sat și-a ascuns lemnele, ca să-i aducă ursul altele, l-a pândit pe binefăcătorul de iarnă al satului, pentru a-l ucide și a-i lua pielea. Dar ursul, în noaptea aceea, nu a mai coborât în sat... Și nici în nopțile următoare. Nu a mai coborât niciodată...

De atunci, binefacerile ursului au dispărut, iar ursul s-a făcut pentru totdeauna nevăzut. Sătenii au ajuns la concluzia asta, pentru că au dispărut complet și urmele pe care le lăsa ursul pe zăpadă și iglu-ul de pe deal, care se profila pe cer ca un cucui. Și nici zăpadă n-a mai prea fost de atunci. Pentru că ursul o fi luat și zăpada cu el... Și nimeni n-a știut atunci de ce și cum. Mai târziu, cel care intenționase să fure pielea patru pedului a scos și a dus vorba că ursul ar fi fost cel vinovat. Totdeauna este vinovat cel în lipsă.

Bătrânii de azi din satul de la poalele dealului spun că astea sunt bazaconii. Ei nu mai vorbesc de multă vreme pe la porți de așa ceva. Altele sunt preocupările lor acum. Se uită

toată ziua la televizor și, când nu se uită, se duc la cârciumă și se iau în colț pe chestiunile politice de la ordinea zilei, pe fotbal, pe bingo. Se ceartă ca țatele, pe lideri, pe vorbe, pe mari puteri și pe mici neazuri, pe minciuni sau pe adevăruri. Nimeni nu le mai deosebește pe unele de altele și nici nu pare vreunul interesat să o facă. Câteodată își dau unul altuia cu halba de bere în cap, dar, a doua zi, se împacă și o iau de la capăt, blestemându-i sau lăudându-i pe aleși, după cum percep ei imaginile de la televizor sau cuvintele din ziar. Cei care nu mai pot sau nu mai vor să mai dea cu sapa. Ceilalți, și ei la fel de bătrâni, trebuie să muncească pământul. Că doar ei au mai rămas prin sate. Până i-o alunga și pe ei Uniunea Europeană. Și chiar dacă și-ar mai aminti câte ceva din ce spuneau bătrânii bătrânilor lor despre povestea ursului alb, la ce le-ar mai folosi toate poveștile astea!? Cine să-i mai asculte? Cine să-i mai creadă! Babele lor, nici atât. Cine mai crede azi în legende! Vremea înțelepciunii bătrânilor a trecut. Bat alte vânturi, sunt alte înțelepciuni acum la rând.

...Cobor coasta de pe Căpățâna Ursului, cu gândul la ursul cel alb și cel bun de care-mi vorbea bunicul, sau de care cred eu că-mi vorbea bunicul, și parcă-l văd pe moș Martin cărând copaci cu spatele, noapte, pe furiș, în satul încremenit în omăt. De ce să le fi cărat oamenii, când exista, acolo, sus, un urs generos sau prost de bun, care făcea treaba aceasta în locul lor, fără să ceară nimănui nimic în schimb?! Și, mai mult, nimeni nu știa și nici nu se obosea să afle de unde smulgea ursul copacii aceia, pentru că pădurile lor, ale sătenilor, erau totdeauna intacte...

...Cobor dealul, cu sentimentul proprietarului expropriat, al țaranului deștărânit, al veneticului alungat sau al slugii rămase fără stăpân și fără slujbă, și nu-mi dau seama dacă vântul pe care tocmai l-am simțit este cel adevărat sau vreunul importat de prin alte locuri mai calde sau mai reci, mai reci sau mai calde. Și locurile astea au ajuns ca naiba... Dacă o mai fi

rămas vreun loc pe pământ în care vântul să fie încă vânt și razele de soare să fie raze de soare.

Planurile se amestecă și se încurcă unele în altele, unele de altele, lumea se îmbulzește și se globalizează, Universul se schimbă, Imperiul informației îl cotopește și pe Dumnezeu și pe opusul lui Dumnezeu. Dar nu-i unește, nu-i învrăjbește, nici nu-i separă, ci doar îi dezvelește și-i face să devină vulnerabili, așa cum ca rana nepansată la timp sau, și mai rău, îi închistează în noi și impenetrabile orizonturi.

- Iar te-ai dus acolo, sus?

- Iar.

- Și? Ai găsit ce ai căutat? Ai căutat ce ai de găsit?

- Azi n-am mai săpat.

- Nu?!

- Nu.

- Nici n-o să mai sapi. N-o să te mai lase proprietarul. Adică stăpânul. De-acum e pământul lui, el și numai el plătește impozit pe el.

- Plătește. Așa e. Toți plătim impozit pe ceva. Statului sau lui Dumnezeu. Pe ce avem sau pe ce nu avem. Dar proprietarul pământului ăluia unde sap eu sunt chiar eu! Deci impozitul îl plătesc și o să-l plătesc eu. Statului și lui Dumnezeu...

- Și?

- Nimic, asta-i regula. Tot omul trebuie să plătească impozit. Pe lemne, pe case, pe pământ, pe vânt, pe viață și pe moarte.

- Nu era mai bine înainte, când nu plăteam?

- A fost vreodată așa ceva?! A existat vreo vreme pe pământ în care omul să nu plătească? Eu nu-mi aduc aminte. Omul este un veșnic plătitor. Asta-i esența.

- O fi existat. În comunism, nu plăteam nimic...

- Ba plăteam. Și încă cu vârf și îndesat... Deși nu aveam nimic...

- E un fel de a spune...

- Totdeauna și totul se prezintă ca un fel de a spune...

- Comunism, pe dracu'! Ăla nu era comunism, omule, ci doar o punere a individului în turmă. Comunismul trebuia să fie altceva... O eliberare a omului de individualism și egoism, o întoarcere a lui la esență, la social...

- Hai, mă, lasă poveștile astea...

- Negi că omul este o ființă socială, un individ care-și gândește social viața?

- Nu neg, de ce să neg? Nici nu afirm. De ce să afirm? Dar nici nu confirm. De ce să confirm? Socialism... Ce utopie!

- Dar nu mai aveam nimic, omule!

- Singurul avut al unui om pare a fi viața lui, care nu este tocmai a lui și nici numai a lui. O are însă în folosință. Gratis. De fapt, nu gratis. Nimic nu este și nu poate fi pe gratis. Gratis sau, mai bine-zis, închiriată de pe undeva, probabil de la vreun Dumnezeu. Pe termen scurt, desigur. Viața omului este socială, stimabilă. Lui îi este dată doar în... folosință. Aici ai dreptate. Celelalte sunt meschinării, devieri de la esență, motive de război...

- Războiul este în firea celor omenești, generale. Tu ar trebui să știi foarte bine asta...

- Aici ne deosebim... Esența umană este omul însuși, care este unic, nerepetabil, adică un univers, universul lui...

- Omul individual de care vorbești tu este o prostie, onorabilă. Sau, dacă n-o fi chiar o prostie, este un mâncător de prostii și de verbe. De fapt, omul absolut individual de care vorbești tu, în sensul de ființă supremă în univers, de ființă supremă în sine și pentru sine, nici nu există. Nu există om fără societate, fără familie, fără colectivitate. Nebunii ăștia, cu mondializarea lor, globalizându-l, vor să-l scoată de fapt pe om din social, dar numai atât cât fiecare să-și nege valorile și originea și să asculte de noii săi nepoți, adică de noii săi stăpâni, sub pretextul că e liber ca pasărea cerului (de parcă pasărea cerului ar fi sau ar fi fost vreodată liberă!?), că poate să facă ce

vrea, cum vrea, când vrea și cât vrea, că e liber să opteze pentru ce vrea el. Iar valahul nostru și crede așa ceva...

- E greu să-i mai păcălești azi pe oameni...

- S-o crezi tu că e greu! E mai ușor ca oricând. Minciuna este direct proporțională cu globalizarea informației. Acum nu se mai minte în fiecare sat sau în fiecare familie, unde era ușor să depistezi minciuna, se minte la nivel... planetar. Se minte în rețea. Să afle toți. Pentru că minciuna și adevărul sunt două noțiuni complementare, care se ascund, se sabotează, se substituie și se susțin reciproc...

- Și? Vrei să spui că el, comunismul, îl scosese pe om din minciună?

- Nu. Îi dăduse doar o iluzie...

- Încă una...

- Da. Dar era o iluzie care-l făcea să se creadă important pentru el și pentru ceilalți, care-l apropia deci de esență. O vreme, pentru că, după aceea... După aceea, realitatea îl încurca și îl năucea și mai tare. Trebuia să-și muște degetul, fără să știe dacă-l doare sau nu-l doare...

- Și? Nu e același drac?

- Nu e.

- Ei, na!

- Ei, na. Nu e.

- De ce nu e?

- De-aia. Pentru că nu e. Pentru că prăpăditul ăsta de om nu este în stare să ajungă la nimic. Și cu atât mai mult la propria-i esență. Dumnezeu l-a condamnat să fie om și să nu știe care este esența lui. Adică să nu-și înțeleagă și să nu-și respecte propria sa avere, viața lui individuală și strict socială, și să vrea să aibă mereu ceva. Adică altceva. Ceva care să fie al lui, dar care nu este al lui. Averi, bani, animale, păsări, sentimente, iluzii... Sau altceva, care să nu fie nimic din toate astea sau să fie din fiecare câte ceva...

- Filosoful din tine...

- N-am fost niciodată filosof! Nici măcar în gând!

- Păcat!

- Nu e nici un păcat.

- Păcat că ești doar filosoful care ar trebui să fie. Astăzi, doar filosofia mai poate să ne salveze!

- Filosofia n-are ce să caute la noi! La noi, din păcate, există doar prostia și... spiritul de slugă. Libertatea noastră este o libertate de slugă. Românul întreabă și se întreabă tot timpul: „Mie ce mi se dă?“. Ca și cum cineva ar trebui să-i dea neapărat ceva. Alții – mai ales cei care vin din migratori – țipă în gura mare, chiar dacă n-o fac în văzul lumii, țipă acolo la ei, în oglinda strămoșilor: „Ce mai e de apucat?“ Și, uite așa, între „a i se da“ și „a apuca“, se derulează toată filosofia actuală a lumii și, odată cu ea, a Balcanilor și a Carpaților...

- Hai, mă, lasă...

- Ce să las?! N-am ce lăsa! Asta e, și toată lumea o știe! Mentalitate de slugi care visează să găsească ceva aruncat de alții prin gunoaie... Un obiect, orice, ceva acolo... Eventual, un plic cu ceva bani pierdut sau lăsat dinadins de vreun bogătaș... Asta-i „originalitatea“ românească!

- Nici chiar așa! Asta-i, cel mult, originalitatea prostiei...

- Chiar și mai rău...

- Și tu cauți prin gunoaie?

- Tu nu cauți?

- Nu.

- Minți.

- Nu mint.

- Ba minți. Atunci ce mama dracului tot bântui dealul ăsta prăpădit, la anii la care nu mai e și nu mai ai nimic de găsit? Ce altceva este dealul ăsta dacă nu un coș de gunoi?

- Așa-l vezi tu.

- Așa-l vezi și tu. Deși faci un efort să crezi că-l vezi altfel. Fără acest efort, te-ai lua cu mâinile de cap, ți-ai bate cuie în talpă, te-ai sinucide sau te-ai duce dracului prin alte părți, ca

Brâncuși, ca Cioran sau, mai nou, ca aleșii ăștia ai fericitei noastre nații...

- În primul rând, se duc ăia tineri. Umiliți și dezgustați...

- Vor veni înapoi. Nu toți sunt Brâncuși..

- Nici eu nu sunt. Nici Brâncuși, nici Cioran, nu toți putem fi ăștia... Ei sunt unici. Nu sunt nici măcar ales al nației. Și nici tânăr nu mai pot să fiu... Eu sunt doar un om care sapă pe un deal. Și nu caut deloc prin gunoaie...

- Atunci de ce sapi?

- Pentru că așa vreau eu. Sap în pământ, în pământul meu, în pământul viei mele, fostei mele vii, caut ceva, un izvor, un cuvânt sau o piatră..., dar nu sunt nici gunoier și nici prea săpător nu sunt. Sap, dar nu-mi place nici să sap, nici de ce sap... Săpatul ăsta este pentru mine un chin... Pe care eu îl vreau o ieșire din chin, o terapie a chinului, dracu' mai știe!

- Atunci ce ești? Ce ești altceva, dacă nu un exilat în propria ta condiție de slugă, în propria ta săpătură, în propria ta spaimă, sau, ca să fiu mai precis, în propria ta lehamite? Ca și mine...

- Eu nu mă gândesc atât de mult... Cel puțin, așa cred...

- Crezi ce vrei. E treaba ta. Dar eu știu precis că te gândești la tine în fiecare minut, chiar dacă n-o recunoști. Altfel n-ai fi aici.

- Dar unde aș fi?

- Ți-am spus. Ai bate străzile New York-ului sau, și mai rău, ai face pe gardianul pe la vreun prinț sau ai lustrui treptele de marmură ale Parlamentului de la București.

- Mă vezi tu pe mine parlamentar?

- Nu, domnule general, nu te văd parlamentar, te văd doar o umilă slugă a vreunui parlamentar.

- Se spune... consilier.

- Nu, amice, consilierii sunt altceva. Consilierii sunt un fel de favoriți ai celor pe care-i... consiliază... Nimeni nu are azi nevoie de consilieri. În România deșteaptă, nimeni nu are

nevoie de consilieri, toți șefii sunt unici, sunt genii din Carpați, sunt cei mai docti dintre docti. Mai ales politicianul român, care le știe pe toate, nu acceptă sub nici o formă să fie consiliat. Consilierii sunt doar... aleși. Sunt aleși ai aleșilor... Fac parte din echipă. Sunt privilegiați. Evident, privilegiați de un rang ceva mai inferior, să zicem de rangul doi, dar tot privilegiați. Privilegiați supuși. Și chiar dacă, în realitate, unii dintre ei sunt un fel de cap politic al parlamentarului sau al politicianului pe care-l slujește, tot slujitori rămân. Tot niște nimeni.

- Vasali se numeau cândva.

- Da, dar vasalii aveau niște drepturi. Se încheia cu ei un contract de vasalitate. Vasalii de azi sunt doar niște supuși privilegiați. De rang inferior. Supuși ai supușilor. Adică umile slugi. Care câștigă și ei un ban mai mult sau mai puțin substanțial. Sau, dacă vrei, aleși ca să-i slujească pe cei aleși, să-și exprime devotamentul, să-i laude și să mănânce și ei o bucăciță de cozonac... Pentru ălalți, slugi de rang inferior inferiorului, tâlpari sau pălmași, cum li se zicea în comunism, sau ce or fi fost, există altă denumire încurajatoare. Lor nu li se spune „consilieri“, lor li se spune „staff“, adică tagmă de truiditori de duzină, turmă de sclavi moderni, cu ecusoane în loc de lanțuri, sau cu ecusoane prinse cu lanțuri și lăntișoare de gât sau de piept, ca să se vadă și să se știe, dintre care numai unii pot să fie și Esopi.

- Unii poartă cu mândrie sau cu respect aceste ecusoane, stimabile. Înseamnă că au o slujbă, mai mult sau mai puțin onorabilă, dar o slujbă, că fac parte din ceva, că sunt specialiști, că nu sunt adică nimeni, că servesc o cauză...

- Hai, mă, lasă...

- Nu e vina României dacă există și la noi, ca și prin alte părți, tot felul de ecusonari. Asemenea ecusonari există peste tot în lumea democratică. Sunt creația ei, nu?

- Sigur...

- Și ce-i rău în asta?

- Nimic. E numai bine. Cred că ai fi foarte mândru dacă ai fi și tu ecusonar.

- Recunosc, mi-ar prinde bine...

- Dar nu ești.

- Nu sunt. Nici tu nu ești.

- Nici eu nu sunt.

- De-aia te exilezi mereu aici. Protestezi. Așa, adică în acest fel, că în alt fel n-ai cum. Oricum, nimănui nu-i pasă de protestul tău...

- Nu mă exilez, nu protestez, nu mă bat nici cu mine, nici cu alții. Nici cu nimeni. Și nu-mi pasă dacă altuia îi pasă sau nu-i pasă. Sunt nepăsătorul perfect sau perfectul nepăsător.

- Atunci?!

- Nu eu mă exilez aici, alții mă exilează. Eu doar vin.

- Alții ai cui?!

- Alții ai lor. Nu alții ai mei. Eu sunt unicul și exclusivul care mă trimit aici. Autorul propriei mele trimiteri, propriei mele plecări sunt eu, eu și numai eu, să-ți intre bine în cap! Dacă asta-ți folosește la ceva. Îmi dau pur și simplu ordin, mă urc în mașină și plec. Ordin scris. Pe care-l consemnez în registrul de plecări și venituri al mașinii și al meu. Este vorba, mă înțelegi, de plecările și veniturile mele. Nu ale altora. Deci eu, eu și nu ei. Eu mă expediez. Ca pe o scrisoare, pe care mi-o trimit mie însumi. Ei doar mă exilează, dau un verdict, sub formă de răs național sau, mai precis, de strâmbătură din nas... Iar eu înțeleg perfect și, imediat ce înțeleg, îmi vine să mă tot duc... Și chiar mă duc. Fac restul. Nu plinul. Plinul îl fac ei. Eu fac ne-plinul, adică restul. Adică exact ce nu pot face ei, strâmbătorii din nas. O fac însă din cauza lor. Ei sunt cauza plecărilor mele. Nu știu însă precis dacă, la rândul meu, și eu sunt sau aș putea fi cauza strâmbărilor, strâmbismelor sau strâmbăturilor lor. Probabil că nu. Ei nu mă văd. N-au cum. Nivelul național sau supranațional, supranațional, ex-național, global, universal, sau cum o fi, nu vede păcătosul din mine. Ar

fi prea complicat... Dar autorul plecărilor și venirilor mele sunt eu și numai eu. Ai înțeles? Sigur că n-ai înțeles. Dar asta este treaba ta. A mea e să fiu unicul, unitarul, singurul, principalul, definitivul și teribilul autor al plecărilor și venirilor mele. Asta sunt. Pentru că nu admit coautori. Fiecare operă are un autor. Dar are și o cauză. Cauza plecării mele sunt ei. Dar autor sunt eu. Plec totdeauna când nu-i mai suport, pentru că nu-i mai suport. Și nu-mi pasă de ce nu-i mai suport, nici dacă ei știu sau nu știu că eu nu-i mai suport. Mă sufocă. Mi-e o silă cumplită de ei, de toată gogomânia asta îngrozitor de deșteaptă și de perversă, de toți gogomânariiăștia unici și, în același timp, de duzină...

- Care „ăștia“?

- Nu știu. Ăștia sau ăia, nu contează. Mie-mi sunt tot una. Nu fac deosebire între unii și alții. Nu mai vreau să fac deosebiri și clasificări. Am obosit. Hai la o bere, fac eu cinste.

- Nu beau.

- Beau eu pentru amândoi. Tu te uiți. Te uiți la mine cum beau și, dacă n-ai altceva mai bun de făcut, poți să te și îmbeți. Beau eu și te îmbeți tu, înțelegi? Asta-i filosofia de azi. Te îmbeți tu de posibila mea îmbătare, și totul e în ordine, adică în sens cu vremurile. Pentru că eu, oricum, nu mă îmbăt niciodată, chiar dacă beau douăzeci și cinci de pivnițe în douăzeci și patru de ore; mi-am băut beția, mi-am ucis îmbătarea...

- Înțeleg...

- Atunci, hai!

Nu vreau să mă duc. O să-l las în plata Domnului, nu-mi arde nici de băut, nici de conversații scrântite. Nu-mi arde de nimic. La fel ca el, pentru că suntem la fel, și eu vreau să mă golesc de tot hăul din mine și de tot binele planetei, să fug de toți și de toate, să nu mai știu nimic, să nu mai cred nimic, să nu mai caut nimic. N-are decât să se ducă el, dacă-i face trebuință, și să-și bea de unul singur toate pivnițele acelea, rămase pe aici din vremea dacilor sau a cumaniilor...

Dar nici el n-o să se ducă. Știu precis că n-o să se ducă la nici o cârciumă. Și nici în altă parte n-o să se ducă. Habar n-am ce caută el aici, în sat, nici nu e de pe la noi, dau nas în nas cu el ori de câte ori cobor dealul, de parcă m-ar pândi, sau eu l-aș pândi, de parcă mi-ar ține calea dinadins, sau eu i-aș ține calea dinadins, de parcă ar fi un bandit care și-a propus să mă jefuiască de acest coborâș pe care el îl crede al meu și numai al meu, de năduful unui coborâș care nici el nu este cu totul și cu totul al meu, sau eu să-l jefuiesc de lehamitea lui obeză și păguboasă.

Ion Zamfirescu, unul din acei cei mai buni profesori pe care i-a avut vreodată facultatea aia de filosofie, a lui și a mea, aceeași pe unde mi-am purtat și eu mintea cândva, în vremea drumurilor regăsite, a comunismului liberal sau a liberalismului comunist, cum i se mai spune prin câte o tavernă uitată, n-o să se ducă la nici o cârciumă. Nici uitată, nici neuitată. El nu le are nici cu băutura, nici cu conversațiile trăsnite la un pahar cu răul cel mai necesar, nici cu străzile, nici cu pădurile, nici cu munții, nici cu săpăturile... Ion nu este un băutor, nu este nici un actor oportunist căruia să-i placă să-și dezvelească dinții și să-și ronțăie cuvintele. Ion este doar un șobolan de bibliotecă, un lingător de manuscrise vechi, rău mirositoare, pline de molii și de mucegai, este, ca și mine, un nimeni.

- Generale, hai s-o lăsăm baltă. Du-te în cortul ăla al tău, deschideți calculatorul și chinuiește ecranul cu fanteziile unui căutător de vise. N-o să vii cu mine la cârciumă, poate nici eu n-o să mă duc, nici la femei n-o să mă mai duc, pe aici nu este nici un bordel, iar ca să plec acum la agățat prin sat... , nu-i de mine, nu-i nici de tine, nu-i de nimeni, nu se mai face de multă vreme așa ceva... Am fi un fel de Don Juani ai unui amor luat de vânturi și readus de flux... Vremea romantismului și a scriiturilor de dragoste a trecut.

Nu-l mai ascult. Nu-mi place să-i ascult pe cei care vorbesc așa cum aș vorbi și eu, care spun cuvintele mele, fug de

ei ca de dracu', fug și de mine, tot ca de dracu', altfel n-aș fi aici, condiția mea este, acum, o perpetuă fugă, o fugă aproape în sine, adică de toți și de nimeni, cu toți și pentru toți, de tot, de peste tot, peste tot și nicăieri... Cred că de aceea și sap. Sap ca struțul, să-mi ascund capul, să-mi ascund gândul, să nu mai aud oamenii, ci pământul, să nu mai aud înaltul, ci doar adâncul...

Aș vrea să întorc lumea pe dos, să inversez planurile, să văd ce se întâmplă... Probabil că n-o să se întâmple nimic, nu mai sunt pe lume întâmplări neîntâmpinate... Dar eu tot sap. Sap pentru a vedea ce este acolo unde sap eu. Mi-am ales locul de săpat la întâmplare. Și tot la întâmplare și sap. Sap în coastă, în coasta viei copilăriei mele, și nu spun nimănui ce caut... De fapt, nici eu nu știu... De ce aș ști?!

- La revedere, profule! Pe mâine.

- La revedere, generale! Onoare, Demnitate, Patrie! Ia-ți steagul, scoate sabia și treci la atac. Vezi cum îți îmbărbătezi soldații ăia muriți sus, pe deal... Ei sunt singurii credincioși ai nației. Doar ei au mai rămas așa...

- Hai, mă, lasă!

Vorbele astea nu mai sunt pentru mine. Nu iau poziția de drepti și nu salut ca un afiș. S-au banalizat toate. Cei credincioși nației sunt fantomele soldaților muriți sus, pe deal, în vremuri de războaie, și sărăntocii acestor vremuri de după războaiele de atunci. Ne-am întors la vremea disprețului față de ce-i al nostru. Important, azi, este doar ce-i „al meu“ și numai al meu. Parcă ne e rușine să le ascultăm. Este ca și cum ar suna un marș triumfal în timp ce femei frumoase valsează „Pădurea Vieneză“ sau, și mai bine, baiaderele de azi se scâlămbăie la bară, sub ochii unor bărbați seci care, în loc de țuică sau de whiskey cu gheață, beau poșirca de la birt...

Cuvintele acestea care fac onoarea soldatului par a nu mai fi azi pentru nimeni. Până și soldații au devenit de aer topit, ca fantomele... S-au universalizat. Mențin sau impun pacea lumii.

Sau pacea păcii. Într-un fel de continuu război al păcii... Hoarda Informației le-a ars, le-a topit, le-a desființat sau le-a bagatelizat pe toate, alte vremuri vin acum de pe unde or veni. Alte vremuri, alte năravuri, alte năvăliri barbare...

- Las. Dacă spui tu, las.

- Pe mâine!

- Bine, generale. Pe mâine! Adună-ți trupele, sună contra-atacul, și o să mai vedem. La bună revedere! Dar nu pe mâine, pentru că mâine n-o să mai fiu, prea s-au bulucit norii deasupra mea și s-ar putea să plou. Nu mâine, poimâine...

- Plouă sănătos, e treaba ta, dar eu tot am să te recunosc, oricât de plouat ai fi, pentru că tu nu ești decât un noruleț universitar arhaic și păcătos și, de aceea, nu poți ploua decât cu manuscrise vechi, roase de șoareci și uitate de oameni... Iar astea se văd de la o poștă, chiar dacă nu le mai vede nimeni...

- Ne le pot uita nici oamenii, mareșale, atâta vreme cât există șoareci. Șoarecii sunt cea mai bună dovadă că există biblioteci vechi și manuscrise valoroase. Doar șoarecii mai simt azi valoarea.

- Tot șoarecii, săracii!

- Și șobolanii. Ei sunt unicii vestitori și prevestitori ai răului și ai... binelui... Ai binelui, în mod sigur...

- Mă duc, profule. Îmi iau laptop-ul, așa cum spui tu, e ultimul semn al unei civilizații de care tocmai m-am despărțit, luând ostatec calculatorul ăsta, și mă închid în cortul meu de ultim nomad ca să uit de lume. Dar eu nu vin, ca alții din foaierul perturbator, eu sunt nomad de aici, din acest spațiu statornic pe care-l calc cu nerușinare în copitele cailor gândului... Țin calculatorul ostatec, în loc de plavaz. Civilizația m-a dezvățat de scrisul manual...

Îi arăt laptop-ul pe care-l port tot timpul cu mine.

El nu se uită la el, nu-i dă atenție, nu-l interesează. Mă întrebă totuși de unde-l am, cum de mi-am permis să dau bani pe așa ceva, când o pâine în România, țara pâinii, costă cât o

tonă de whisky în America, țara whisky-ului... Îi spun că n-am dat nici un ban pe el, că l-am furat de la un vânzător de capre care-l luase și el, la rândul lui, de la un matematician, pe două kile de brânză. Adică nu l-am furat, mi l-a dat el pe o pufoaică de vânzător de munte de care el avea mare nevoie iar eu consideram că nu-mi mai face folosință, că venise vremea s-o pun în cui. Nenorocirea e că nu mai aveam nici un cui în care s-o atârni și habar n-aveam cum să ies din încurcătură. Atunci a apărut el. Își vânduse și brânza și caprele, și hainele de pe el, rămăsese fără nimic, și tremura ca un... tremurici în transă. I-am zis: „Nu mai tremura, bă, țap păduchios, ia coala, scurta asta și zi-i bogdaproste, să-i fie vântului care plânge ca un idiot și zăpezilor care nu mai vin. El a zis întocmai cum i-am spus eu să zică și, la rândul lui, mi-a zis să iau cutia asta care nu-i de el și în care nu poate să pună nici brânză și nici bani. I-am zis că e un calculator care costă cinci mii de dolari. Nu i-a păsat. Mi-a zis că știe și el că-i un calculator, că face mulți dolari, să plătesc eu vântului ăla idiot și rău ca un jurnalist și zăpezilor care nu mai vin dolarii ăștia mulți, pe care el știe că n-o să-i am niciodată, și să mă rog pentru caprele lui viitoare, că și el o să se roage pentru ale mele, dacă o să am vreodată așa cea. Dacă nu, o să se roage pentru calculatorul meu...

Ion se uită la mine, dar nu mă vede și nu mă ascultă. Apoi își aduce aminte că vorbeam cu el, când începuse să se gândească la altceva, și îmi face un semn prietenesc cu mâna.

- Mai bine-ți dădea o bucată de brânză. Cel puțin p-aia o mâncai tu, ăsta te mănâncă el pe tine...

Nu știi dacă are dreptate. Poate că are. Îl las în plata Domnului, eu oricum nu mai am aproape nici o considerație pentru astfel de idei, o iau încet pe sub deal cu gândul să mă duc acasă la mine. Nu mai știi exact ce înseamnă „acasă la mine“, dar nu-mi fac probleme. Puțini dintre noi știu ce spun, iar cei care se gândesc și la cuvintele pe care le spun sunt și mai puțin...

Casa copilăriei mele nu mai există demult. A îmbătrânit și a murit și ea, ca tot ce există pe lumea asta mișcătoare și trecătoare. A rămas doar locul. Așa n-a dispărut. Și chiar dacă ar fi dispărut, tot l-aș fi găsit. După parfumul amintirilor... Care nu a devenit încă de mucegai...

Pe locul casei mi-am instalat cortul. Un cort izoterm, de două persoane, confort sporit, cum s-ar spune, pentru că eu sunt singur, singur. Este kaki, să nu-l ia taurii în coarne, dar să-l calce cotarii, ars de vânturi pe dinafară și ros un pic pe la poale, pe dinăuntru, de ploi, de timp și de atâta folosință.

Trec pe lângă vila lui Fănică Zidaru și nu mă uit la ea, chiar dacă o văd foarte limpede. Nu știu dacă mă tem de ea sau de conținutul ei, dacă sunt invidios, supărat, dezamăgit, bucuros sau indiferent. Nu știu nici dacă o întâlnesc intenționat sau dacă n-o ocolesc intenționat. Este prea mare și prea frumoasă ca să n-o văd. Asta ar fi scuza cea mai la îndemână. Fănică a bătut-o în marmură, a acoperit-o cu tablă strălucitoare, i-a făcut turnuri și turnulețe și, apoi, s-a însurat c-o țigancă arămie, cu vreo treizeci de ani mai tânără ca el, care, spune satul, îl îmbată, îl bate la tălpi și, probabil, îl înșală. Tot satul știe, numai el nu. Ieri mi-a vorbit două ceasuri de nevestă-sa care, zicea el, e și frumoasă, și deșteaptă și... focoasă ca un drac, dar nu face copii, nu vrea, nu poate sau nu știe să-i facă, dar e gospodină și strângătoare. Ca și el.

„- Stimabile, averea nu se face, averea se adună. Iar dacă nu ai în tine spiritul ăsta de adunător și aducător, n-ai cum să fii bogat.“

„- Tu ești bogat, Fănică?“

„- Sunt. E ceva rău în asta?!“

„- Nu, nu e nimic rău. Bogatul este bogat. Are tot ce vrea și vrea tot ce are și, mai ales, ce nu are.“

„- Cum vine asta?“

„- Așa. Adică poate să-și permită să vrea.“

„- Tu nu vrei nimic?“

„- Nu. Cred că nu vreau nimic...”

„- Nici măcar un vin? Mi-ar face mare plăcere să mai stăm la un pahar de taifas, am un pic de timp, un vin negru de podgorie și vreau să vorbesc cu tine, să ne amintim de vremurile de altădată, s-o cunoști și pe nevastă-mea...”

„- S-a făcut. Nu deranjez?”

„- Ce-ți veni? Tu să mă deranjezi pe mine?! Doamne ferește!”

„- Nu pe tine, pe nevastă-ta. Nevestele sunt totdeauna sensibile și deosebite. Iar eu nu sunt pregătit. Femeilor trebuie să le aduci ceva, o atenție...”

„- Fii serios!”

„- Bă, Fănică, măcar o floare...”

„- Hai, mă, lasă-mă cu moaftele astea, piranda mea nu se dă în vânt după flori, am o grădină plină cu crini imperiali, bujori, lalele, petunii, trandafiri, orhidee, crizanteme și tot ce vrei, iar ea nu se uită niciodată într-acolo...”

Totuși, mă furișasem în curtea popii, ca altădată, în copilărie, la furat de prune, încropisem rapid un buchet cât roata carului de garoafă roșii – părintele are un adevărat simț de horticultor – și-i declarasem fostului meu vecin și bun coleg de la elementară, căruia îi rezolvam toate problemele la matematică în schimbul unui măr, că sunt gata să-i cunosc și să-i admir nevasta, dacă nu se supără.

„- Cum să mă supăr, omule?! Ea este fala mea, abia aștept să o arăt la lume!... Nenorocirea este că nu pot s-o scot în lume. Nu vrea să iasă din casă. Trebuie să aduc lumea la ea..., iar ea nu prea acceptă ce-i aduc eu, nu prea acceptă lumea mea... Înțelegi?”

„- Înțeleg.”

După două ceasuri de discuție, în afara vilei, despre nevastă-sa, care se află în interior, fortăreață frumoasă și inexpugnabilă, am intrat și în casă. Pe ușa din față. Piranda era într-o fustiță care-i dezvelea niște picioare de statuie indiană și

un trup de sirenă bronzată la soarele Angolei... Stătea tolănită pe o canapea de piele, ca o șerpoaică pitoancă sătulă și cuminte... Se uita la un televizor-plasmă cu un ecran enorm, cât un sfert de perete.

Fănică o salutase ceremonios, îi sărutase mâna, apoi își adusese aminte că nu era singur, ci cu mine.

„- Fănicuțo, dragă, el este Gheorghe Vâlceanu, colegul meu, insul acela și numai ăla și acela despre care ți-am vorbit. Mă ajuta la matematică, în vremea când eram la școală, eu un bou în matematică și el... un fel de mic doctor în matematici. A ajuns mare. Mare de tot, nu te uita la el că n-a plouat suficient în ziua în care l-a făcut mă-sa. Era iarnă, și de-ai n-a plouat. Esența – o să-ți spună colegul ăsta al meu, dacă-l întrebi și chiar dacă nu-l întrebi, el tot o să-ți spună – se păstrează în... sticlucțe.“

„- Sărut mâna, doamnă! Cred că eu sunt ăla de care glăsuiește el în dodii, dar nu chiar acela și nu chiar așa... Eu, Doamnă, frumoasă Doamnă, foarte frumoasă Doamnă, sunt, realmente și concretamente, un nimeni. Înțelegeți asta, nu? Sigur, înțelegeți! O asemenea femeie înțelege orice. O asemenea minune trebuie să înțeleagă orice. Salut frumusețea Dumneavoastră, de care se vorbește peste tot, și îmi cer scuze pentru că n-am reușit s-o salut mai devreme. Sper să mă iertați pentru o asemenea neiertătoare întârziere“

„- Niciodată nu-i prea târziu, domnule general, deși frumusețea este trecătoare... Sunteți bine venit, mă simt onorată că mi-ați trecut pragul. Sper s-o faceți cât mai des.“

„- Dacă acesta-i dorința dumneavoastră, promit că o voi îndeplini cu religiozitate.“

„- Singura religie în care cred, domnule general, domnule Geo, cum vi se spune pe aici, prin satul ăsta nemaipomenit, pe care l-am adoptat și eu, este... Dragostea.“

„- Nici nu s-ar putea altfel... Ar fi păcat... Frumusețea nu poate crede decât în Dragoste.“

„- În Dragoste și în Șansă. Cu litere mari, nu? Așa cum inteligența nu crede în minuni, ci în ea însăși și, cum spuneam, în noroc. Iar când n-are norocul să reușească – pentru că puterea inteligenței adevărate este o farsă, inteligența perversă domină lumea –, suferă...”

...Mi se păruse că, din vocea ei de femeie trecută prin toate și unsă cu de toate, picurase o undă de amărăciune. O simțisem, cred, așa cum era, ca pe un parfum al ideii de femeie, cu totul deosebit, unic, irepetabil, fascinant... Dar parfumul, ca orice parfum, persistă o vreme, apoi dispare. Iar ideea te chinuiește cât vrea ea, unde și pe unde vrea ea și cum vrea ea. Apoi și ea dispare. Sau se transformă într-o realitate pe care n-o mai vezi și, de aceea, n-o mai crezi. Și, dacă n-o mai crezi, n-o mai cauți. Vine și pleacă, îți trece pe sub nas, te îmbată cu mai noul sau cu mai vechiul ei parfum, se pulverizează, se spiritualizează, se reîncarnează, apoi iarăși dispare... Și iar apare...

„- Fănică, te rog să faci tu onorurile. Eu am să-l întrețin pe domnul Geo. Și, probabil, am să încerc să-l rog să se simtă bine.”

„- Bineînțeles, puișor. În mod sigur, o să reușești. Am să te ajut și eu. Imediat. Cu cel mai bun vin care se există în casa asta.”

Fănică o zbughise, parcă fericit că a primit de lucru, iar ea îmi zâmbise complice. Abia atunci, în acel moment, îmi adusesem aminte că am un braț de flori culese în mod special pentru ea. I-am întins uriașul buchet, zâmbindu-i la fel cum îmi zâmbise și ea, cu o oarecare complicitate. Care mi s-a părut destul de tâmpită, pentru a fi reală.

„- Le-am furat, în mod special pentru dumneavoastră, din grădina popii. Nu e pentru prima dată când fac asta. Sunt un hoț mai vechi. În copilărie, săream gardul bisericii și furam prune. Prune, nu flori. Prunele erau pentru mâncat, florile doar de

privit și de mirosit. Pe atunci, nu mă interesau nici florile, nici mirosurile. Cred că nici nu le vedeam, nici nu le simțeam. Sau, oricum, le vedeam cu alți ochi și le simțeam cu alte simțuri.“

Ea țâșnise într-un răs ce nu-i stătea deloc rău, un răs de fetișcană care se descoperă în oglinzile unor ochi ce o admiră, luase florile, le mângâiase, le mirosise, le așezase tacticos într-o vază uriașă și, după aceea, aducându-și aminte că eu eram acela care le furase în mod special pentru ea din grădina părintelui, se repezise la mine și mă sărutase într-un fel cu totul și cu totul special. Tot special. Momentul nu mă năucise, dar nici nu-mi displicuse. Dimpotrivă. Femeile știu al dracului de bine să facă gesturi de-astea care te cotropesc ca niște armate imperiale și te sugrumă ca niște tentacule de caracatiță din poveștile înspăimântător de mincinoase ale marinarilor de cursă lungă.

„- Oamenii de pe-aici și-au pierdut prea repede copilăria, domnule Geo, dacă or fi avut-o vreodată. Tinerețea a trecut și ea în lumea umbrelor. A îmbătrânit odată cu satul, iar bărbații de prin cele șapte sate s-au ramolit definitiv și iremediabil. Unii se îmbată ca niște porci, alții au îmbătrânit prea repede, iar cu femeile se poartă ca niște idioți. Rareori ar face cineva ceva pentru o femeie...“

„- Păcat! Femeia, domniță, este centrul lumii, iar preocuparea principală a bărbaților, a tuturor bărbaților normali, a fost, este, va fi și va rămâne, de când există și cât vor exista ei pe lume, să se învârtească în jurul femeilor, ca fluturii, să le impresioneze și...“

„- Și să le atragă cât mai repede în pat. Știu. Și eu sunt femeie...“

„- Da. Recunosc. Așa este. Acesta este scopul ultim, *ultima ratio mundi*... Depinde însă cum o fac...“

„- O fac. Unii mai direct, alții mai pe ocolite... Unii reușesc, alții nu. Unii scriu versuri, alții își plâng amorul pe proprii lor umeri, amorul lor propriu vreau să zic, alții se cred împărații universului și sunt convinși că toate femeile din lume

trebuie să-și ridice fusta și să-și desfacă picioarele imediat și necondiționat, de îndată ce ei apar la orizont... E drept, azi am aflat că sunt și unii care sar gardul bisericii, să fure flori din grădina părintelui și să le ofere unei femei, bineînțeles tot cu același gând ascuns de a impresiona... Chiar m-ați impresionat, domnule Geo. Flori am mai primit eu, am primit chiar foarte multe și de foarte multe ori, și, ca orice femeie, am fost mișcată. Dar flori furate din grădina părintelui, chiar că n-am primit niciodată. Dumnezeuule, e ceva extraordinar! Să nu mai spuneți la nimeni, aș vrea să rămână strict secret! Secretul nostru! Și, dacă nu vă supărați, aș vrea să-l păstrez, îmi place foarte mult să știu și să cred că un general a furat, pentru mine, flori... Mă viscolește gândul ăsta, îmi dă fiori, mă face să tremur și să râd... “

...Am plecat de la Fănica și Fănică spre dimineață. Fănică se făcuse cuc și altă pasăre, Fănica se prefăcuse că se lasă curtată de mine, iar eu, la fel, mă prefăcusem că, lângă ea și împreună cu ea, mă simt cel mai norocos om din Univers. În prefăcătorie asta trebuie să fi fost însă și ceva adevăr. Îi spuseseam că nimic nu-i mai presus de clipă, iar „Cel mai iubit dintre pământeni“ al lui Marin Preda este un superb roman de dragoste, în care, Petrini, eroul, de fapt, autorul, în loc să lase clipa așa cum a dat-o Dumnezeu, adică fără durată, ca o rază directă și invizibilă a spiritului către spirit, ca monadă a iubirii, a vrut să și-o însușească... Și, în acest sens, a dilatat-o, a dizolvat-o în banalele noastre trăiri... Eroul principal al romanului n-a înțeles că o clipă este doar o clipă. Sau, chiar dacă a înțeles, nu s-a mulțumit cu ce a înțeles... El a vrut să facă din ea ceva care să dureze... Or, clipa nu are durată. Clipa este clipă și trebuie trăită așa cum este ea. Pentru că trece și nu rămâne nimic, dacă ai pierdut-o...

Era un fel de a-i spune că femeile ca ea sunt făcute pentru a da strălucire clipelor... „Un éclair, puis la nuit...“ Nu i-am spus-o direct, n-ar fi avut nici un farmec, ci întortocheat, prin

jocuri complicate de cuvinte, de metafore și alte sofisticării verbale, pentru că, nu-i așa, de-aia are omul cuvinte să mintă cu ele cât mai frumos, cât mai complicat și cât îl ține gura. Apoi, vinul era foarte bun, iar Fănică și Fănica păreau bucuroși de oaspeți și dispuși să asculte deopotrivă adevăruri și minciuni, fără să aibă cea mai mică intenție de a le deosebi pe unele de altele.

Nu știu dacă am mințit chiar tot și în tot ce i-am spus Fănicăi, dar nici tot adevărul nu i l-am spus. Nu pentru că n-aș fi vrut, ci pentru că nu-l știam, nu era numai al meu. Nici măcar după ce Fănică a mărturisit cu mâna pe pahar că s-a făcut cuc și altă pasăre – pupăză a zis el –, și s-a dus la culcare, motivând că, de fapt, nu condiția lui de cuc și de pupăză îl trimite la culcare, ci grijile care-l așteaptă mâine, afacerile...

Nici măcar atunci, când eram față în față, încălziți de cuvinte și de băutură, nu i l-am spus...

„- Știu că vrei să te culci cu mine, generale, a rupt-o ea direct, fără menajamente, îți stă pe limbă să mi-o spui, dar n-o să mi-o spui, și nu pentru că, vezi Doamne, ți-ar păsa de colegul tău din școala generală căruia îi făceai problemele la matematică, întrucât el era bou, iar tu matematician... Nici vorbă de așa ceva! Oi fi tu moral când e vorba de Patrie și Onoare, de bătălii și de steag, dar când e vorba de femei, morala bărbaților nu se află în cap, ci în pantaloni... Te uiți la picioarele mele ca la Sfântul Duh sau, mai bine, ca la un borcan cu miere, știu că te atrag și că te rogi la ele... Dacă aș face un singur semn de încuviințare, nici n-ai aștepta să mă dezbrac, știu sigur că te-ai repezi pe mine ca armia română a lui Mircea asupra super-armatei lui Baiazid... Dar n-o să te las, și asta nu pentru că n-aș vrea să fiu cucerită și învinsă, ci pentru că eu mă consider o femeie specială și aștept de la cel care mă vrea ceva cu totul și cu totul special, în împrejurări cu totul speciale... Să nu mă întrebi ce anume, pentru că nu știu, nu sunt atât de proastă încât să-mi bat capul să cercetez ca să aflu ce vreau și

să-mi mai dau și seama că și știu ce aș putea să vreau sau să nu vreau. Nici nu mă interesează ce vreau, și cu atât mai puțin ce știu că vreau, mă interesează doar ce mi se oferă... Abia atunci mă excit. Când simt ceva, fac ochii mari, îmi opresc respirația, mă trezesc chiar și din somn, e un fel de orgasm al gândului, pentru că, fii sigur, când văd un bărbat de la care aștept ceva, adorm totdeauna cu gândul ăsta, și îmi închipui că mă trezesc cu el împlinit...”

Cred că se trosnise și ea destul, dacă vorba la prima întâlnire...

...Ajunsesem în cortul meu când se luminase de ziuă și nu mai reușisem să adorm. Doar nu eram nebun să adorm după o astfel de noapte nedormită! Îmi luasem pioletul și hârlețul și urcasem ca un apucat, alergând, cu noaptea în cap, pe Căpățâna Ursului... Săpasem toată ziua.

Dată dracului Fănica asta!...

...Vila lui Fănică Zidaru este la locul ei și locul acesta începe să devină un fel de magnet pentru mine. Nu prea-mi place constatarea, dar nici nu-mi displace. Este o constatare pe care nici n-o analizez, nici n-o resping. Oare ce o vrea Fănica de la mine?! Dar eu?! Ce vreau eu de la ea?! Adică ce vreau eu să vrea ea de la mine și eu de la ea?

„- Bătrâne, ești cam idiot, dacă umbli cu astfel de întrebări și mai idioate, pe care nici protozoarele nu și le mai pun!“
aud o voce undeva, în mine.

„- Nu poți fi sigur de nimic, săcâitorule, lasă-mă în pace! Ce-ți pasă ție? Nu-mi pot permite să nu mă joc, să nu respect regulile ei, pe care nici măcar nu le știu, dar poate o să le aflu...”
îi răspund.

„- Ar trebui să-i spui direct că vrei să te culci cu ea. Să i-o spui însă contradictoriu, adică frontal, elegant și, în același timp, brutal – înțelegi ce vreau să spun, nu? –, adică în așa fel încât să se simtă penetrată până în cerebel. Sau dinspre cerebel spre

vagin. Altfel n-ai nici o șansă, asta e dată dracului, iar tu o cam vrei, tocmai pentru că este așa. Toți bărbații vor asta, iar tu nu ești chiar un bou.“

„- Bou sunt, fără îndoială. Deștept nu sunt. Iar dacă aș apela la deșteptăciunea pe care o am, aș strica tot. Și n-ar mai rămâne nici măcar umiliința de a fi încercat.“

„- N-ai strica nimic. În fond, originalitatea constă în simplitate, în respectarea și exprimarea inteligentă a instinctului primar...“

„- Nu suntem animale...“

„- Ce vorbești, omule?! Atunci ce suntem? Sula calului? Papură? Ghiocei? Sau flori de gheață?!“

N-am putut ajunge la nici o concluzie cu idiotul acesta de alter-ego, și nici n-aș fi vrut să ajung. Îmi plac dialogurile săcâitoare, în coadă de pește, dar nu vreau să știu niciodată totul, deși mă simt totdeauna foarte rău și când știu prea multe și când știu prea puține...

...De o săptămână tot meșteresc. Opera mea este aproape gata. Arta tâmplăriei și a sculpturii în lemn, însușită cândva, demult, de la tata, îmi prinde bine acum. Abia acum. Am făcut rost de niște scânduri de tei, fără nici un nod, o minunăție. Am cumpărat rindele, un ferestru, trusă de sculptură, lac incolor... Pentru că totul, dar absolut totul, trebuie să fie mai mult decât perfect... Surprinzător de perfect. Sicriul meu trebuie să fie o adevărată operă de artă. Și sunt pe punctul de a reuși. De a-mi reuși reușirea. Chiar am reușit. Totdeauna reușesc, atunci când resorturi interioare mă țin în priză.

Acum pot să mă duc la ea. Nu sunt sigur dacă o să-i placă ideea. Nu sunt sigur, sunt însă intrigat și curios. Oricum, trebuie să încerc.

Sun. Îmi deschide prompt, de parcă ar fi stat tot timpul cu ochii în vizieră. Nu-mi zâmbește. Mă privește doar cu gravitate, parcă surprinsă că am întârziat atâta, o ia înainte și lasă ușa

deschisă. O urmez cu ochii lipiți de picioarele ei. Când se oprește și se întoarce cu fața spre mine, îmi iau inima în dinți și îi spun altceva decât discursul despre flori pe care l-am pregătit timp de trei zile și trei nopți, concomitent cu finisarea operei mele de artă lemnoasă. N-am scris nici un rând, firește, mi-am chinuit doar creierul cu ce ar trebui să spun sau să nu spun.

- Astea nu le-am furat, nici nu le-am cumpărat, le-am cules din marginea pădurii... Când eram copil, mă duceam acolo cu oile... Oile au dispărut, au trecut și timpurile acelea, nimic nu este netrecător... Dar florile au rămas. Le-am găsit, le-am rupt și le-am adus...

Sună aiurea. Și florile parcă tot din zona acestui „aiurea“ sunt. Nu se uită nici la ele, nici la mine. Nu se uită nicăieri. Le pune undeva, într-un colț al camerei, fără să mă slăbească din ochii aceia care nu mă văd. Dar ochii ei nu sunt nici expresivi, nici neexpresivi, ci doar terni, cenușii. Se uită undeva departe, dincolo de ceea ce se vede, apoi se uită din nou la mine, dar cred că nu mă vede. Probabil nici nu mă aude perfect, ci doar fragmentat, ca și cum ar asculta o bandă ce se întrerupe mereu, săcâitor și enervant sau indiferent. În cele din urmă, îi revine vederea, ochii i se limpezesc puțin, își aduce aminte că mă are în fața ei, un ins nu mai înalt ca ea, un pic cam cretin, în costum de ginere, închis la culoare, și cu cravată roșie.

- Astea-s lucruri banale, domnule general, cele mai banale din câte au existat vreodată... Care-i problema?

Constată sau mă întreabă?! Habar n-am!

- Am pus la cale o mică aventură...

Ochii îi sclipesc. O clipă numai. Un freamăt îi trece prin tot trupul. Fără s-o ating, îi simt înfiorarea ca pe un vânticel răcoros de înnoptare...

Unda a trecut. Este la fel de impenetrabilă ca înainte de a se undui așa cum s-a unduit. Stinge lumina și deschide fereastra. Rămâne acolo, cu ochii prinși de stelele care inundă cerul. E

plină noapte. Dinspre Dealul Buneștilor se aude un lătrat de câine. Apoi câinele scâncește și tace. După aceea, totul se cufundă într-o liniște misterioasă.

Nu mă apropiu prea mult de ea. Nu vreau să tulbur clipa. Mă lipesc doar de pervazul ferestrei, la câțiva zeci de centimetri de ea. Îi simt căldura și parfumul. Nici măcar nu știu foarte exact ce vreau. Totul este confuz și, în același timp, împede ca un strop de rouă. Confuz, pentru că nu știu ce vreau nici de la mine, nici de la ea; împede, pentru că nu vreau să știu că nu știu ce vreau. Încerc doar să văd ce se întâmplă, unde ne pot duce pașii, gesturile și cuvintele...

- Aveți o stea anume? O căutați în fiecare seară, precum Cătălina Luceafărul?

- Nu-mi plac nici stelele, nici luceferii, nici Cătălinele, nici Cătălinii. Aș vrea să le izgonesc, să fie tot timpul întuneric pur...

- Așa...

- Așa.

- Nici măcar o luminiță difuză, difuză de tot, ca să vă puteți distinge chipul sau silueta în oglindă?

- Nici măcar.

- Atunci, întuneric pur să fie!

Și, dintr-o dată, se face întuneric. Nu, nu visez. E chiar întuneric. Întunericul cel mai pur. De ce o avea ea nevoie de atâta întuneric pur?! Îmi dau seama imediat de ce. Este atât de simplu!

Dar n-am timp să-mi termin gândul. În clipa următoare, pereții se zguduie puternic, câinii se pun pe lătrat și o dungă roșie se profilează peste pădure, în noapte, spre orizont.

Ea nu se înfricoșează, iar eu nu îndrăznesc să o iau în brațe, deși sunt alături de ea, la fereastră.

- Câte grade o fi avut? întreb, așa, ca să nu tac.

- Șase.

- De unde știi?

- Știu.
- Nu ți-e teamă?
- Nu. Parcă vorbeai de o aventură.
- Vorbeam...
- Și? Nu mai vorbești?
- Nu. Ești dispusă să o facem?
- Sunt.
- E cam trăsniță ideea care mi-a venit...
- De unde știi?
- Știu.

- Atunci e bine. Dacă știi tu, este suficient. Să trecem la fapte. Ca să aflu și eu.

Am trecut la „tu“ fără nici un fel de complexe. Uneori asta-i cel mai greu prag. Îi spun:

- Îți propun să murim până mâine în zori.
- Să murim?! De ce?
- Ca să scăpăm de stele, de lumini și de prejudecăți...
- Și cum o să facem asta? Ai tu vreo licoare?
- Nu. Licori n-am. Am doar idei. Una singură, de fapt.
- Și Einstein a avut câteva.
- Da, tot așa ca mine. Dar nu câteva, cum spui tu, ci doar una singură, cum spun eu. Numai că a lui a prins și, datorită unei idei exprimată printr-o formulă, a devenit celebru.
- Și a ta va prinde, dacă mi-o spui. Dar nu-ți asigur celebritatea.

- Ideea ți-am spus-o, o să-ți spun și cum o vom pune în aplicare.

- Și cum o să murim? Împreună sau separați?
- Împreună.
- Ca Romeo și Julieta?
- Nu. Aia erau niște tâmpiți. N-aveau simțul umorului.
- Noi îl avem?
- Cel puțin îl căutăm.
- Unde?

- Peste tot. Iar dacă în lumea viilor e al dracului de limitat, îți propun să vedem cum stau lucrurile în lumea morților...

- Ești sigur că o să-l găsim acolo?

- Nu. Nu sunt.

- Atunci hai să aflăm!

- Nu ți-e teamă?

- Mie?! Teamă?!?

- N-o să-ți explic nimic. De acord?

- Bine. Dar să nu mă legi la ochi, că nu-mi place.

- Nu te leg.

Încep să sper. Planul meu are șanse de reușită. Femeia din fața mea nu este prea întregă la minte, mi se pare. Parcă eu aș fi?! Se spune despre ea, în afară de faptul că-l bate pe Fănică la tălpi și-i face atâtea bătăături încât abia mai poate umbla bietul om pe uliță, că nu a ieșit niciodată din casă. Apare doar noaptea, la fereastra dinspre hogaș, îi lucesc ochii și trupul îi este fosforescent...

Așa e. De vreo trei nopți, m-am cățărat și eu pe peretele abrupt al hogașului, dinapoia vilei, care este inaccesibil pentru restul muritorilor – pentru restul muritorilor, nu pentru mine! –, când acele ceasornicului arătau ora zero. Și am văzut-o. Era acolo, la fereastră. O siluetă cu picățele fosforescente care clipeau ca niște stele... Ceilalți, muritorii de rând, nu puteau s-o vadă decât de dincolo de hogaș, foarte puțin, printre ramuri și ierburi, strălucire de o clipă... Clipa trece și, o dată cu ea, și miracolul...

Afară, după unda de cutremur care a speriat câinii, vacile, găinile și oamenii, rămâne același întuneric perfect. În curtea vilei, sub nuc, strălucește opera mea în interiorul căreia am pictat, cu o vopsea fosforescentă (cu picățele fosforescente), conturul trupului ei...

Tresare și se lipește de mine.

- De unde știi?

- Știu!

În clipa următoare, se îndepărtează brusc, aproape violent, de mine și, bănuiesc, începe să se dezbrace... În întuneric, apare, de sub rochia care nu mai are acum nici o importanță, o siluetă de femeie marcată de o mulțime de puncte fosforescente care clipește precum stelele cerului...

- Ia-mă în brațe!

O iau în brațe, așa cum mi-a cerut, ca pe un bebeluș. Ea se strânge puternic la pieptul meu. Este ușoară ca un fulg și eu mă întreb dacă așa e ea cu adevărat sau este doar o magie...

Nu este nici o magie. Magică este doar clipa.

Se lipește strâns de mine și îmi șoptește:

- Să mergem!

Mă apropiu de sicriu, și o așez exact pe conturul fosforescent al trupului ei fosforescent... Fosforescent peste fosforescent...

Mă lungesc și eu lângă ea și trag capacul. În întunericul perfect de sub capacul care închide cel mai ciudat sicriu din lume, nu se aude decât respirația ei. A ei și, poate, dacă încă mai sunt viu, și a mea. Apoi, discret, dau un semnal pe mobil. În zece minute, apare carul cu boi pe care l-am tocmit să ducă sicriul de două persoane, sculptat în lemn de tei, în cimitir, să-l lase acolo până la ora patru dimineața, apoi să-l aducă înapoi.

Patru țărani apucă zdravăn sicriul, îl ridică pe umeri, îl scot afară din curte, prin spatele vilei, și îl suie în car.

- Doamne, iartă-ne! spune un țăran cu vocea hodorogită de ani, de muncă și, în aceeași măsură, de băutură, dar banii primiți sunt mai presus de iertăciune și, în plus, îi asigură cel puțin două săptămâni pline de cârciumă rurală.

Până la cimitirul dinspre Boroghila, mai exact, de pe Dealul Bordeiului, drumul urcă vreun kilometru, iar carul scârțâie de parcă ar fi fost uns cu smoală. Poate chiar o fi uns cu smoală, n-am de unde să știu.

Dar ce facem noi aici nu are, probabil, nici o legătură cu cele sfinte...

La o oră după miezul nopții, suntem deja în cimitir. Cei patru țărani dau jos sicriul din car și îl pun în locul dinainte convenit, sub un nuc, între morminte.

- Doamne, iartă-ne! se roagă din nou același țăran, probabil cu gândul la ora deschiderii cârciumii de la șosea. Că așa e viața asta păcătoasă. C-un ochi la cele sfinte, cu altul la cele foarte, foarte pământești. Iar cămașa îți este totdeauna mai apropiată decât haina și principiile. Și pleacă. Scârțâitul carului se aude până jos, în vale...

Orice moarte poate să însemne, pentru ei, o înviere. Unii dintre țărani, deși sunt foarte credincioși, nu pun mare preț pe moarte. Toți visează, de fapt, la înviere...

Carul se îndepărtează, și noi rămânem singuri în cimitirul singuratic, de sub nucul dintre salcâmi de la Bordei.

Deschid ușor capacul. E plină vară, nu adie nici o pală de vânt, nu latră nici un câine, nu cântă nici o cucuvea și nici măcar greierii nu îndrăznesc să tulbure liniștea de sub stele a acestui loc special. Stelele au apărut din nou acolo, sus, pe cer, și, deopotrivă, parcă în replică, pe trupul de sirenă al femeii cu care împart acum și aici acest sicriu.

Cuvintele au dispărut. Suntem doar noi, doi, cimitirul, stelele de pe cer și cele de pe trupul ei tatuat cu stele fosforescente – rezultat al unui capriciu de-al ei de acum câțiva ani –, și cravata mea roșie cu diode aurii alimentate de o baterie.

O strâng în brațe, arunc diodele mele de la gât și încerc să mă cufund cât mai adânc între stelele necăzătoare de pe trupul ei care unduiește ca o apă vie. Timpul trece rapid, între morți e mult mai bine, tăcerea este totdeauna de aur.

Dar, din păcate, e ora să ne reîntoarcem în lumea celor vii. Tocmai se aude carul hurducând, în urcuș, prin hârtoapele drumului.

Gata. Trebuie să închidem capacul.

Într-o jumătate de oră suntem în curtea vilei, sub nucul uriaș. Carul se îndepărtează, ieșim din morți și ne întoarcem de

unde am plecat. Fănică își adună rochia de pe prispă și, în câteva clipe, în lumina artificială a zecilor de becuri din camera ei preferată, redevine femeia atrăgătoare, fulgurantă și misterioasă pe care o cunoscusem cu o săptămână în urmă.

- Aș vrea să-l păstrez... Vrei să mi-l vinzi?

- Ce?

- Cum ce? Cuibușorul!

- Ți-l dăruiesc.

- Accept. Hai să-l punem la un loc ferit, în camera mea secretă, unde-l voi găsi de câte ori voi dori să-l caut...

Camera ei secretă este cea dinspre hogaș, acolo unde se arată, noapte de noapte, în ceea ce este ea pe sub rochia înflorată.

- În camera asta nu intră niciodată, nimeni. Tu ești primul. Și ultimul...

Nu înțeleg de ce... ultimul. Dar nici nu întreb. Nu este momentul. Nu trebuie să mai spun nimic. Nu-mi fac griji. La drept vorbind, nici nu-mi pasă. Mă îmbrățișează pătimaș și eu nu mai știu ce fac. Arde în ea un foc mistuitor, un foc din alte lumi și, pentru o clipă, îmi imaginez că vine de pe o altă planetă. Poate că este adevărat. Planeta de pe care vine ea este una a pasiunii, a contopirii, a dizolvării omului în om, a plinătății absolute.

Este o cameră împodobită cu icoane pictate pe lemn, pe scoici și pe sticlă, unele în miniatură, altele cât jumătate din perete.

Trupul ei nu mai este fosforescent. Substanța fosforescentă se află în piele și nu se observă decât în întuneric, după ce a fost activată. În întunericul de după lumină... Rochiile pe care le poartă permit luminii să activeze fosforul și să-l facă incandescent în noapte. Doar în noapte.

N-o întreb nimic. Nu vreau să aflu nimic. Nu vreau și, poate, nici nu trebuie să-i știu secretul. Îmi este de-ajuns că o cunosc atât cât poți cunoaște o femeie care ți se dăruiește cu

pasiune. Nu știu dacă o iubesc, sper că nu, ar fi de preferat să iau clipa așa cum este. Altfel, aș suferi...

Își pune rochia cu mișcări rapide, ca și cum s-ar fi trezit dintr-un vis urât, dintr-un coșmar, se închină și șoptește:

- Iartă-mă, Doamne!

Încerc să îi ating obrazul, să o mângâi. Se îndepărtează brusc și mă biciuiește cu privirea glacială a unor ochi îngroziți:

- Atât! De-acum să nu te mai atingi de mine, că te omor!

Reacția ei este ireală. Ochii îi ard, sunt gata de atac, săbii de foc...

- Dar...

- Nu sunt târfa ta! Nici a ta, nici a altcuiva! A nimănui. Sunt doar târfa mea! Ai înțeleș?

Este albă ca varul.

- Am înțeleș! Iartă-mă!

Apoi ceva mai calmă:

- Nu l-am bătut niciodată la tălpi, nu sunt un monstru, sunt doar o femeie. Dar nu din acelea care vă plac vouă, toată ziua, ticăloșilor!

Mă retrag cu spatele înainte. Ochii ei sunt o armată de săbii, zece sau douăzeci de regimente de cavalerie care șarjează, săgeți de foc ale arcașilor britanici din Evul Mediu... Apoi se adună într-o flacără uriașă care mă arde dureros și adânc. Sunt o otravă care mă doare. Nu-mi este frică de ei, dar nici nu pot să-i înfrunt.

Părăsesc vila cu spatele înainte, contrariat.

Două zile, nu știu ce e cu mine. Nu înțeleg mai nimic din tot ce s-a întâmplat. Totul mi se pare sublim, trăsnit și absurd. Habar n-am cum mi-a trecut prin cap așa ceva, sar ce nu face omul pentru a impresiona o femeie! După atâția ani, constat că nu mi-a venit mintea la cap, că, de fapt, nu am minte nici cât un pui de găină sau, și mai rău, că mintea pe care încă o mai am conține în ea un absurd diabolic și nemăsurat, chiar pervers. Evident, nu-mi place constatarea și mă cuprinde acea stare de

puști căruia i se smulg izmenele și rămâne așa, gol-goluț, în fața sau în mijlocul unei mulțimi formate din doamne simandicoase.

A treia zi, mă duc sus, pe deal, și îmi continui săpăturile. Locul unde sap este cel unde, odinioară, a fost via noastră, dar, se pare că, tot târându-mă eu pe sub pământ, am ieșit din perimetrul proprietății părinților mei și am ajuns undeva, pe sub drumul care duce la Curmături...

Sap și nu mai sap. Mă cuprinde deodată o frică teribilă. Tremur. Mă opresc din săpat, ies din văgăună și o iau prin pădure. Eterna pădure în care fugim cu toții, din când în când, pentru că aici, și numai aici, este posibil să te simți ascuns, protejat și, într-un fel, golit de păcate. Du unele păcate.

Este noapte. Plină noapte. Printre frunzele copacilor zăresc din când în când stelutele. Acolo, sus, trebuie să fie cerul. Acel cer pe care, în copilărie, credeam că, dacă ajung acolo, pe dealul Lăcustenilor, dincolo de Olteț, pot să-l ating cu mâna, dar pe care, de fapt, nu l-a atins nimeni, niciodată. Și tot acolo, sus, sus de tot, printre stelele cerului, trebuie să fie și stelutele ochilor ei... Raiul și iadul luminițelor vii din ochii femeilor frumoase trebuie să fie în același loc. Sau, poate, în aceleași locuri, acolo, sus, pe cer, și aici, jos, jos de tot, în adâncul pământului... Pentru că din pământ ne tragem și spre ceruri ne înălțăm... Spre cerurile din adâncuri și în pământurile din înalturi...

Trec cele trei vâlcele, ajung în pădurea noastră, a familiei, undeva pe sub coama dealuri, între două sau trei vâlcele. Nu este chiar așa cum mi-o amintesc din ce îmi povestea mama, dar este normal să fie așa... Au trecut foarte mulți ani de atunci. Aproape că am și uitat că, undeva, sun Scoruș, între vâlcele, trebuie să existe și acest liniștit colți de pădure. Pădurea noastră...

Mă lipesc de un gorun și ascult. Nu aud nimic, nici măcar zgomotele liniștitoare ale nopții, nici pe cele ale pădurii. Nu

mai tremur. Cred că nici inima nu-mi mai bate. Nu sunt mort, ci doar un viu care nu știe și nu știe că nu știe ce este cu adevărat viața, viața omului, chiar dacă se străduiește în fiecare zi să afle. Fănica m-a subjugat cu misterul ei, cu viața ei pierdută între fel de fel de mistere, de fapt, niște nimicuri care au dus-o pe ultimul drum, iar eu nu simt în nici un fel nevoia să-l dezleg. Sunt doar năucit și n-am nici un chef să ies din năuceală. Vreau să rămân așa mult timp, până când m-o da ea, năuceala din mine, afară...

...Trupul tatuat cu picățele fosforescente mă arde, mi se face un dor nebun de ea, alerg ca un apucat prin întunericul de atunci, deși sunt în plină zi, trec peste orice, cobor. Trebuie să mă întorc! Nu neapărat pentru a ajunge la cortul meu, ci pentru a trece pe lângă vila ei.

Cobor înfrigurat dealul. Și, pe măsură ce eu îl cobor, simt cum el urcă dureros în mine. Ca o maree. Ca un balon care se umflă pentru a se înălța. Ca o tumoare. Îmi aud pașii în creștet. Inima îmi bate cu putere. Nu mai ocolesc, ca altădată, jumătate din sat, o iau direct spre vilă.

Ceea ce văd din depărtare mă contrariază și mă sperie. Mă sperie și mă contrariază. Am un presentiment groaznic. Curtea vilei este plină de lume, la poartă sunt steaguri negre.

Mă apropii. Abia de mai respir.

- Tragedie înălțătoare, Geo.

Profesorul Zamfirescu este și el acolo, îl găsesc la poartă, la poarta dinspre vale, sub nucul uriaș...

- Ce s-a întâmplat? îl întreb, neînțelegând la ce fel de tragedie se referă.

- Morți. Amândoi. Ea, terminată de cancer, el, fulgerat de infarct. A găsit-o muribundă, cu un bilet în mână: „Fane, după cum vezi, a venit timpul. Știai asta, deci nu poți fi surprins. Totuși, îți spun că am găsit fericirea după care tânjeam... Îți mulțumesc! Să mă pui în sicriul din camera mea și să mă

îngropi sub nucul din cimitir, dintre salcâmi, am însemnat locul, îl știi...“ Când a văzut biletul, Fănică a făcut infarct. A picat ca un bolovan și a rămas acolo. Știi care-i culmea? În camera ei, se afla un sicriu din lemn de tei, sculptat de un mare meseriaș, de un artist, Dumnezeu știe de unde l-o fi adus! Un sicriu de... două persoane! Nu s-a mai pomenit așa ceva! Hai să-l vezi. E unic! Unic, înțelegi? I-a găsit moș Preda. Erau amândoi în sicriu. Nimeni nu știe cine și de ce i-o fi pus acolo, gata de înmormântare.

Sicriul de două persoane... este acolo, unde l-am lăsat, în camera ei secretă. Fănică și Fănica sunt așezați unul lângă altul. Zâmbesc, eliberați parcă de toate cele câte au fost. Eu nu pot nici zâmbi, nici plânge. Ceva se rupe brutal în mine și o durere surdă îmi apasă sufletul...

Ce tristă e lumea! S-au dus toate. Unele, în sus, altele în jos. Unele, în cer, altele, iată, în pământ. Unele, la izvoare, altele în oceane. Era în noi o zare de care fugeam, dar la care ne întorceam mereu. Și mereu aruncam vina pe tot felul de indivizi care se tembelizau ca niște directori de închisori comuniste din filmele americane, încețoșând orizonturile... Dar vina nu era numai a lor, ci și a noastră. Era o zare a unei lumi care se metamorfoza ca un craniu de incaș într-un vârf de trestie, bătut de vânturile mai aspre sau mai domoale ale junglelor vieții.

De unde să iau eu acum minunea aceea de care aș avea atâta nevoie pentru a o reînvia? Și, după aceea, de unde să găsec eu vânturile care s-o răcorească sau s-o înspăimânte, s-o înfrigureze, s-o apere sau s-o distrugă? De unde să iau eu viscocele care s-o mângâie, s-o alinte, s-o încânte, s-o aducă înapoi? De unde să iau eu întunericul care să-i aprindă stelele?

Înapoi nu pot s-o mai aduc, dar nici n-am să pot să o uit vreodată. Am vrut să fac ceva deosebit pentru ea. Pentru ea și, poate, și pentru mine. S-o scot, pentru o clipă, din lumea ei ciudată, misterioasă, tot printr-un gest ciudat, printr-un fapt ciudat, printr-o nebunie... Poate că, într-un fel, am și reușit.

Am reușit s-o eliberez pe ea de coșmarul ei și pe mine de obsesia ei, s-o ajut să treacă pragul dintre moartea vieții și viața morții și, în aceeași măsură, să mă încătușez pe mine... Nimeni nu-mi va putea lua vreodată povara asta...

Am venit în sat să mă eliberez, fugind de lumea pe care nu mai puteam să o suport, care mă închistase în sloganurile ei, și să caut pe sub pământ nu ceva anume, ci orice, ce voi găsi, poate umbra nukului din mijlocul viei noastre de altădată... Aveam nevoie de o nouă existență, poate de una de cârțiță...

Și, când colo, am găsit-o pe Fănica...

Sau n-am găsit-o...

2. Săpări în labirint

Sap. Nucul, uriașul și tăcutul meu nuc, cel care se afla în japină, în locul cel mai de jos, și de acolo stăpânea via, nu mai este. Nu mai este de vreo jumătate de secol. L-a tăiat mama, într-o iarnă, când nu mai aveam lemne de foc. Și nucul cel falnic a ars. S-a prefăcut în flacăra. Eram copil. M-am încălzit la flacăra lui, am luat-o cu mine, o am și acum și tot sper că voi putea, cândva, s-o prefac în nucul care a fost, aici, în post, la vie, în dumnezeiescul spațiu al vieții noastre. Și, pentru că nu pot înălța nucul care a fost, cobor, intru în inima dealului, în creierul mare al Căpățânii Ursului, vreau să văd, să simt și să înțeleg ce și cum. Cobor și sap, sap și cobor, caut, aici, ceva ce n-am pierdut niciodată. Poate, doar vreau să fac sau să refac rădăcinile nukului, să cresc adică nucul în adânc, acolo, în pământ, de unde vin și unde se întorc toate...

Poate am înnebunit. Nici un om cu mintea întreagă nu sapă în coastă, doar pentru a găsi ceva, ceea ce nici măcar nu caută...

De aceea, las săpatul și alerg, într-un suflet, la cimitir. S-a înserat. Noaptea de toamnă este plină de greieri, de stele și de lătratul câinilor din Dealul Buneștilor. Au început clăcile de depănușat porumb. Aș vrea să aud chicotele celor adunați pe la vreo casă, un fluier, o strigătură... Mă concentrez. Nu aud însă nimic din toate astea. Poate că au apus o dată cu tinerețea generației mele. Acum sunt alte vremuri. Televizoare color, calculatoare, rețele Internet, discotecii...

Intru în cimitir. Poarta nu mai scârțâie prelung, cineva a uns-o, salcâmi foșnesc, frunzele de nuc au început să se scuture. Inima o ia cu mult înaintea pașilor și se cuibărește undeva într-un spațiu care a fost și nu va mai fi niciodată, dar nu rămâne așa, năucită, ci își reia munca ei de Sisif, fără să nu

lase urme. Urmele fac parte din viață, n-ai cum să le ștergi, să le ocolești sau să te prefaci că nu le vezi. Și chiar dacă nu le vezi, ele nu pot să nu fie acolo, să nu ne cheme mereu la umbra lor, așa cum ne cheamă dorul sau izvorul.

Mormintele lor sunt acolo, sub nucul dintre salcâmi, n-a mai rămas nici un fir de iarbă, deși iarba va crește în curând peste cele două movilițe prelungi, încă proaspete, înconjurate de un brâu de beton ca să nu poată ieși peste margini, sau, poate, pentru a nu lăsa marginile să se apropie prea mult de interiorul pe care-l împrejmuiesc.

Mă sprijin cu mâinile de cele două cruci de beton – a ei și a lui –, fac un echer de câteva secunde, apoi trec, din forță, în stând pe mâini. Nu neapărat pentru a vedea lumea cu susul în jos – este prea noapte pentru a mai vedea și altceva în afară de gânduri și gânduri –, ci doar pentru a face ceva năstrușnic, care să-i placă Fănicăi, acolo unde o fi.

Revin, mă așez pe bordura de ciment proaspăt și nu mă mai gândesc nici la acea noapte, nici la Fănica, nici la mine, nici la alții, nici la altele, ale mele sau ale lumii întregi. Nu mă mai gândesc la nimic.

O imensă tristețe îmi inundă sufletul.

Cât de mult îmi lipsește timpul care a trecut!

3. Șarje în hiat

- Generale, scoate sabia și la atac înainte!

- Profule, ar trebui să știi că generalii nu-și scot sabia și nu atacă. Ei au sabia doar așa, ca decor. Generalii stau în punctele de comandă și ordonă altora să atace... Și generalii de azi, ignorantule, ca să nu-ți zic savantule, ceea ce, în linii generale este cam la fel, ca și cei de ieri, din vremea lui Cezar sau a lui Hanibal, au tot două săbii, nu una. Cei care le mai au și nu le-au uitat pe undeva, pe la vreun colț de câmp de luptă sau prin vreun post de comandă. Prima se află în pantaloni, transformată din utilitară pentru femei, în canal evacuator de urină, cu un mic obstacol de prostată, iar cea de a doua, în capul lor sau în laptop și este destinată să manipuleze soldășimea planetei...

- Te-au corupt și pe tine, nu mai e nimic de făcut...

- Nu mai e. Dar nu pentru că acesta ar fi un corupt, sau pentru că ar înțelege el mai bine ca tine sau ca mine ce se întâmplă cu generălimă română – nu se întâmplă nimic, ce să se întâmple, este cea mai insignifiantă, cea mai prăpădită și cea mai umilă tagmă socio-tembențială din România –, ci pentru că gradul acesta, onorabil cândva, a devenit un instrument în mâna politicianilor. Mai ales după ce conducerea politică din ultimul deceniu al mileniului al II-lea a transformat gradul de general într-o halviță, menită să îndulcească și să mulțumească acea parte ciudată a unei militării umil-revoluționare și cretin-post-revoluționare, fidelă sută la sută orânduiri, demnă de cauza care-i aduce răsplată și lacomă de grade mari, fără nici o acoperire în fapte, în creier și în merite...

- Generale, tocmai tu spui una ca asta?! Îți negi adică propria ta condiție?! Sau tu nu faci parte dintre ăștia, profitori, lăcomiți la grade mari, tu ești un prunc, ai luat gradul pe

merit... Alții, da, alții sunt beneficiari ai generozității și corupției politice, tu nu... Tu ești o victimă.

- Se vede încă o dată, profule, că habar n-ai de vremurile astea, poate, pentru că n-au ajuns încă în bibliotecă, la tine, că nu înțelegi nimic, degeaba ești tu și filosof neuitat și exilat din propria-ți condiție condiționată, intervine Guriță Drăghicescu, nu exilat, nici proscris, ci doar demisionar din Administrația de Stat care, după spusele lui, s-a corupt mult mai mult decât prea mult, adică prea de tot, și s-a tembelizat iremediabil. Gheorghe Vâlceanu a fost făcut general la urmă, pentru că, nolens volens, a intrat și el în regula jocului. Adică a avut în ultimii zece ani funcție de general (regula prevedea doar patru) și nu a fost avansat la acest grad în timpul activității, dar, o dată cu ieșirea la pensie, nu mai exista nici un impediment... A fost și el făcut general. General de o zi... Adică i-au dat gradul și, în aceeași zi, i-au dat un șut în fund, vânt din pupa, cum zic marinarii, l-au dat adică afară, mulțumindu-i pentru prodigioasa și îndelungata activitate... Chestiune de psihologie perversă...

- Cel puțin, el nu și-a depus demisia, ca tine...

- Nu și-a depus demisia, e drept. A făcut în schimb un raport prin care refuza gradul de general, pe motiv că, la pensie, adică în viața civilă, nu-i trebuie, nu-i este adică necesar, n-are ce să facă cu el..., mai mult, îl încurcă...

- Și? Ția ce-au zis? Au făcut pe ei de frică?

- Nu. N-au făcut. Au scris pe raport că, în documentul care reglementează chestia asta cu acordarea gradului de general, nu se prevede refuzul... Așa că refuzul lui a fost, la rândul lui, refuzat, pentru că nu era regulamentar...

- Va să zică, domnule Geo, așa ai ajuns tu general... Adică fără să vrei.

- Așa.

- Și nu-ți prinde bine?

- Nu.

- De ce?

- Pentru că nu are nimeni nevoie de un general pensionar. Nu te angajează nimeni, nici unde. Nici la firme particulare, nici în administrație, de unde Guri tocmai și-a dat demisia, nici ca portar, nici ca manager, nici ca baby citer, nici ca pândar de vie, nici ca țiitor de rășchitor, nici ca servanț, nici ca amant... Și trebuie să te angajezi, pentru că pensia nu-ți ajunge nici să plătești dările către stat... Unii se sperie de tine, alții te cred nebun...

- Oricum, generale, sabia îți rămâne...

- Da, recunosc, am sustras o sabie de cavalerie care aparținuse cândva probabil unui brav ofițer al Armatei Române... Adică n-am sustras-o, ci n-am predat-o. Mi-a dat-o unul, vechi cavalerist, s-o duc acolo sau s-o păstrez eu. O fi fost a lui, n-o fi fost a lui, n-am de unde să știu... Nu l-am întreat... Bineînțeles, n-am dus-o. M-am înregistrat cu ea – armă de panoplie – și am rămas cu ea... I-am spus celui care mi-a dat-o că n-am dus-o și că n-am de gând s-o duc la un muzeu, că vreau s-o păstrez eu, pentru că și eu, în tinerețe, în școala militară, am făcut cavalerie, inclusiv exerciții de șarjare și, deci, de folosire a săbiei. Mi-a zis că bine am făcut, săbiile n-au ce să caute în muzee, cel mult ele trebuie unse și, din când în când, ascuțite și ținute în teacă pentru a fi scoase foarte rapid când vremurile și vremuirile o cer. „Dacă-ți face folosință, mi-a zis el, fă ce vrei cu ea, numai să n-o lași să ruginească, ar fi păcat, a costat o avere și a făcut vreo patru războaie...”

- Hai, mă, lasă... Nu de sabia aia este vorba, ce naiba!

- Bine, am luat act. Să văd ce pot face...

- Ai vrea tu. Sabia de care-ți place să vorbești nu se află în pantalonii unui general, ci în portofelul lui, dacă nu cumva l-a uitat pe undeva. Cel puțin, așa ar trebui. Dar, cum portofelul generalilor, este, azi, cam gol, să sperăm că doar temporar, până ce-și intră sistemul în rol, și sabia asta a cam ruginit. După ce sistemul își reintră în rol, o să aveți și voi niște pensii mai ca lumea, ce naiba! Cât despre cealaltă... Le trebuie și generalilor

o jucărie, nu? Altădată, li se făceau casetuțe sau cutiuțe muzicale cu soldăței de plumb care valsau ... Acum, unii dintre ei, precum puștanii, se dau în vânt după ordinatoare. Puștanii, pentru că au nevoie să se joace, generalii, pentru că au nevoie de amintiri, de închipuiri și de iluzii... Sau de informație...

Are și el dreptate. Dreptatea lui. Nu știu prea bine la ce-i folosește, dar știu la ce nu-i folosește. La nimic. Discuțiile astea de doi bani, în plină uliță, nu folosesc la nimic. Nu sunt nici înțelepciune, nici deșertăciune.

Ieri ne-am ciondănit vreo două ceasuri pe *Istoria Religiilor* a lui Mircea Eliade, în următoarele două, am trecut la Sartre, iar în ultimele două la Eugen Ionesco...

Nu-mi prea place compania lor, deși o caut mereu, tocmai pentru că nu-mi place, îmi dă un fel de imbold pentru a săpa în continuare în coastă. S-au invitat de câteva ori acolo, dar i-am refuzat nepoliticos. Asta-i coasta mea, săpătura mea, top secret, acolo pun la cale o bombă cu care să arunc în aer prostia... Sau, nu, nu prostia, asta nu poate fi aruncată în aer niciodată, pentru că există acolo de când lumea. Prostia este universală. Este adevărat, nu se află în pământul Pământului, ci în capetele pătrate ale oamenilor, ale unora dintre oameni. Face partea din cealaltă jumătate a universului plin, iar universul acesta pe post de pahar plin nu este și nu poate fi niciodată gol, chiar dacă lumea îl golește în fiecare clipă până la fund. Numai că el nu se poate goli, nu poate fi golit.

O iau pe uliță la deal, trec cu ochii închiși pe lângă vila celor doi Fănici – un Fănică și o Fănică –, Dumnezeu să-i odihnească, habar n-am cine o fi moștenit-o, grăbesc pasul de parcă s-ar fi luat un urs după mine, deși de urs n-ai cum să scapi, aleargă cu 60 de kilometri pe oră dihania, ajung la cort și, înainte de a mă liniști, fac așa cum a spus Ion, scot adică sabia din geamantanul meu de campanie care m-a purtat cândva pe toate meridianele lumii. Acum nu mă mai poartă, îl port eu pe

el. De fapt, l-am adus acasă. Acasă la mine. La ce a mai rămas din ceea ce cândva era sau trebuie să fi fost – aproape că am și uitat cum arăta – o casă, casa noastră.

Încep un duel cu un adversar nevăzut, fentez, parez, fandez, atac, mă apăr...

Sabia strălucește ca argintul viu în razele soarelui trecut de chindie. O clipă, chiar cred că s-ar putea să fie de aur, de aur alb, nu m-am uitat prea bine la ea, dar asta trebuie să fie. O sabie care a trecut prin atâtea războaie nu poate fi decât o sabie de aur...

- Ce faci, mă? Ai dat în minte copiilor? Ce tot împungi cu sabia aia? Mai bine ai lua sapa – uite, ți-am adus eu una până îți cumperi una nouă – și ai tăia dracului bălăriile ale din curte, că vin șerpilii peste tine.

- Bine. Așa o să fac. Mulțumesc!

- Mă mai cunoști?

Ce aș putea să-i răspund? O cunosc și n-o cunosc. De vreme ce ea mă cunoaște pe mine, trebuie s-o fi cunoscut și eu pe ea. Și nu oricum, ci bine de tot. Trăsăturile ei îmi par oarecum cunoscute, aduc ceva cu ale unei fete de demult, care lua rîndul după mine, la prășit, probabil pentru că, timid cum eram, o ajutam să-mi fie aproape. Îi săpam câteva cuiburi, ea îmi zâmbea, îmi zicea „Mulțumesc!” și se apropia mult de mine. Eu trăgeam u coada ochiului și o urmăream cum dă cu sapa în bolovanii tari, unduindu-și trupul puternic și frumos... Ținea coada sapei cu mâna stângă înainte, pășea cu piciorul stâng și eu mă uitam pe furis să-i văd gamba albă de sub tivul fusteii ce se ridica ușor atunci când lovea pământul. Se ridica ușor, pentru că avea o zvâcnitură specială din șolduri, care-i dădea un fel de delicatețe, de tandrețe de față harnică, frumoasă și energică. Sub zăvelca cenușie, de cânepă, se ghicea un corp frumos, cu forme perfecte pe care, deși nu le vedeai, nu puteai să le uiți... Și acum are aceleași forme perfecte, iar gamba îi sunt tot albe și umblă tot desculță... Timpul i-a zbârcit doar fața și i-a albit

ușor părul pe la tâmple. În rest, n-a schimbat nimic. Sau aproape nimic...

- Nu mă mai cunoști. Sigur că nu mă mai cunoști, n-ai mai fost pe aici de o viață, ai umblat prin lume, n-ai cum să mă mai cunoști. Am îmbătrânit... Al meu s-a dus, i-am făcut acum de șapte ani, fata s-a măritat prin străinătăți, am rămas cam singură... Satul pe care-l știi tu s-a mutat la cimitir, iar ăștia noi habar n-au de nimic, nici de muncă, nici de furcă, nici altceva. Stau toată ziua la televizor, în cârciumă sau pleacă prin străinătăți, cine știe ce or face și pe acolo, că de muncă nu le prea arde nici pe aici... Mai ții minte cum mă ajutai cu rândul? Îmi prășeai mereu câteva cuiburi, te uitai frumos la mine, mai ales la picioare, și mie îmi plăcea într-un fel de tine, dar știi cum e cu astea... Tu erai la liceu, eu doar o simplă țărancă și, în plus, mai mare ca tine... Îmi era și mie drag de tine, nu neg asta, da mi-era și frică să nu rămân borțoasă și să te distrug și pe tine și să mă distrug și pe mine... Dar uite că te-ntorseși... Acum putem să stăm de vorbă, că vremurile alea au trecut... Lasă că tai eu buruienile, în locul tău, tu nu mai ești învățat cu sapa, ești un domn...

- Nu, Frusino, lasă că le tai eu... O să le tai cu... sabia. Ca la război. O să le șarjez...

- Nu m-ai uitat...

- Nu te-am uitat...

O îmbrățișez cu căldură. Îi simt trupul obosit de muncă, oasele tari, ca piatra de râu într-un sac de cânepă, aproape că mă dor ciaturile ei reumatice...

Ea se desprinde viguros de mine, ia sapa și, într-o jumătate de oră, descotorosește fosta curte de buruienile care crescuseră cât fosta casă.

O invit să ia loc pe un scăunel, în fața cortului, scot din pivnița improvizată o sticlă de vin alb, vechi de vreo cincisprezece ani, iau două pahare de unică folosință și n-o întreb dacă vrea sau nu vrea un pahar de vin. Îi ofer pur și

simplic paharul plin ochi, ea îl ia cu un fel de ritual și, înainte de a-l duce la gură, se uită lung la mine... Abia acum o văd cu adevărat. Ochiul îi sunt la fel de verzi și de frumoși, dar toată fața îi este încrețită și uscată. Ceva din mine se rupe iremediabil, contrastul dintre imaginea de altădată și realitate este atât de mare încât simt un puternic sentiment de revoltă... Ea nu înțelege ce e cu mine, se întristează și mă întreabă dacă m-a supărat cu ceva. Nu ea m-a supărat, doar constatarea m-a zdruncinat teribil. Așa e când pleci și te întorci atât de târziu...

- Bine te-am găsit, Frusino, să fii sănătoasă, să-ți trăiască fata, să-ți crești nepoții, dacă-i ai, și să fii fericită...

- Și tu să fii fericit. Bine ai venit.

Dă peste cap paharul, spune un mulțumesc apăsător și o ia în pas viu și semeț pe linie la vale. Fără să întoarcă privirea spre mine, îmi mai aruncă odată un cuvânt de dojană și îmi spune că va mai trece pe la mine, ca să mai stăm de vorbă, că doar eu am mai rămas...

4. Roți peste gânduri

Pentru mine, vara asta nu a fost ca toate celelalte. A fost mai cu moț, a fost deosebită. Am încercat o meserie pe care n-o mai făcusem înainte. De fapt, n-am încercat-o, m-am agățat pur și simplu de ea. Nu cu disperare, nici cu detașare, ci dintr-o necesitate acută, foarte acută, și cu un fel de curiozitate mută, reportericească, cu un fel de respect, cu respectul cu care intri într-un templu sau într-o mănăstire de altă religie.

Am ieșit, pentru o vară, pentru această vară fierbinte, din bibliotecile mele prăfuite de vreme și uitate de soare, am coborât de pe munții cei înalți și din abrupturile dragi, dar nu neapărat pentru că aveam nevoie de bani să pot supraviețui acestor vremuri ticăloase, deși nici aceștia nu-mi prisoseau, ci pentru că mă chemau într-acolo drumurile pe care încă le mai am de străbătut, pentru că așa sunt eu, mereu în căutarea unor drumuri. Pentru că, de când mă știu, sunt tot pe drum. Iar traseele de alpinism, studiile de strategie, romanele, poezioarele și eseurile le-am trecut în... așteptarea unor vremuri mai bune. Azi, nu numai că nu se plătesc, dar cărțile se publică numai dacă ai... sponsori. Eu nu am nici bani care să facă bani, nici sponsori și nici finanțatori misterioși sau generoși. Am doar o poftă nebună de muncă, o energie care mă scoate din matcă și mă face pur și simplu să mă inund sau să mă revărs peste margini. Mai ales după ce am luat cunoștința că o editură foarte dragă mie – editura mea de o viață – mi-a publicat un roman care trebuia să se „vândă“, în această vară, cu... 100.000 de lei exemplarul, mi-am spus că mi-a suflat prea tare vântul în barbă și m-a plouat cu săgeți prea înroșite în noile noastre ruguri, iar „prieteni“ mei de acolo, din acea zonă, n-au avut nici un fel de foaie de cort să-mi dea și nici un scut care să mă apere de ele. De fapt, nici ei nu s-au apărat... Nu spun că nu au fost

niciodată ce credeam eu că sunt...Aș minți, și mie nu-mi plac neadevărurile... De data aceasta, cineva le-o fi pus asul cel rău în mânecă și ei l-or fi folosit cum au crezut de cuviință. Sau cum s-o fi nimerit. Pentru că și nimeririle sau nimeriturile astea fac parte și ele tot din această lume, își au rostul lor. Probabil... în totală necunoștință de cauză. Deși, la drept vorbind, nu le trebuia nici un fel de as. Dacă asta și-au propus, puteau să mă păcălească sau să mă pedepsească oricum, eu nu m-am priceput niciodată la ași sau la hazarduri. Și nici la răutățile omenești. Eu am crezut în oameni mai mult chiar decât în mine însumi. În oameni și în faptele bune. Pentru că eu puteam greși în ochii lor și ai mei, ei nu într-ai mei. Am fost un ins care a crezut într-o stea luminoasă pe un cer senin. Și mai sunt încă așa, încă nu mi-a trecut. Dar stelele sunt atât de rare în învolburatele nopți de... azi, iar cerurile sunt din ce în ce mai mult cu capul în nori. Și chiar dacă n-ar fi, cine să se mai uite astăzi după stele și ceruri senine! De astea ne arde nouă acum! „Prietenii“ mei de acolo, din acea zonă atât de dragă mie, au luat deci toate măsurile pentru ca romanul meu – al cărui preț de cost nu atingea nici... 20.000 de lei, să nu ajungă la nici un cititor, pentru că, nu-i așa, cine dă azi (adică în ianuarie 2000) 100.000 de lei pe un roman?! Când i-am întrebat ce dracului intră în prețul ăla astronomic pentru un roman, de neacceptat pentru cine ar fi vrut să-l cumpere, mi-au spus că... 50 la sută regie, 30 la sută difuzare și restul preț de cost... Ce să mai zic!

Banii aceștia nu erau desigur pentru mine... Eu n-am scris romane pentru bani. Le-am scris pentru că mi-a venit să le scriu, pentru că am crezut în ele, pentru că, într-un anume fel, ele se mulțumeau cu mine și eu cu ele, nu ca tusea cu junghiul, ci, așa, într-un fel de compromis călduț... ca pisica cu mâța, adică nu numai bine, ci și mai puțin bine, pentru că toate acele cărți pe care le-am scris (mai puțin cel cu pricina) au ajuns în librării și, din câte știu eu, s-au și vândut. Toate. Deși, nici acesta nu este chiar un criteriu dintre cele mai onorabile...

... Mă gândesc la toate acestea, în timp ce mașina rulează cu viteza entuziasmului meu netrecător spre Aeroportul Internațional Otopeni. Este o „Dacia“ combi, albă. Albă ca zăpada. Apartține, desigur, agenției de turism la care lucrez temporar. Ca șofer. Dar mă simt minunat. Parcă niciodată, din câte îmi aduc eu aminte, nu m-am simțit așa cum mă simt acum, în această noapte spre dimineață pe care eu, țaran de pe dealurile domoale din nordul Olteniei, încă o mai văd.

Parfumul primăverii pătrunde prin fereastra deschisă larg, precum inima mea. Uit pentru o clipă necazul cu romanul. Uit și alte necazuri pe care le mai am. E prea frumoasă noaptea aceasta de mai, pe un drum vechi, tangent mereu la Pădurea Băneasa, sub luminile lunii și ale reflectoarelor de pe stâlpi, pentru a mă gândi la lucruri negre.

Mașina rulează în noapte și eu mă simt minunat. Cel puțin, așa aș vrea să cred. Am o mare slăbiciune pentru nopțile albe. Totdeauna mi-au plăcut nopțile petrecute la volan pe drumurile țării și pe cele ale lumii. Mi-au plăcut și drumurile umblate pe jos, ca în adolescența mea, pe distanțele care urneau satul meu spre liceul „Frații Buzești“ din Craiova...

Las Craiova mai încolo, pentru carul lui nea Mărin Sorescu, bulzeștean de-al meu, Dumnezeu să-l aibă în grijă că a fost un om minunat, dar acum este lipsă la apelul drumurilor lungi, de pe platoul Motocilor și de prin Pădurea Gruïța, și mă refugiez în spațiul alb. Revăd Everestul – așa cum l-am văzut o dată, câteva minute, poate chiar mai mult, dintr-un avion care m-a dus, peste Himalaya, spre Beijing – și mă gândesc că, totuși, poate voi apuca să-i mângâi vreodată ghețurile veșnice. În inima mea a crescut, pentru acele piscuri, încă din copilărie, o căldură aparte...

Dar nu escaladez încă Everestul, ci doar pasarela de la Otopeni. Apoi cobor, cu motorul la ralanti, în renumitul sat din coasta Bucureștilor... De fiecare dată când trec pe aici, am o

strângere de inimă. În decembrie 1989, în vremurile acelea cumplite și, pe atunci, sublime în speranțele noastre, aici au murit oameni... De aceea, de câte ori trec pe aici, mă gândesc la versurile poetului și rulez cu atenție pentru că simt acolo, jos, în colbul viu de sub asfaltul mort, vorba lui Eugen Frunză, o inimă care încă mai bate...

Ajung la aeroport în câteva minute. Parchez mașina într-o margine – parcare cea mare este în construcție – și mă îndrept spre sala de așteptare de la „Sosiri“. Locul îmi este familiar. Și eu, de multe ori, m-am întors de pe drumurile aeriene ale Planetei, tot aici, în acest deja bătrân aeroport. Și am fost așteptat. Acum e rândul meu să aștept. Este o experiență interesantă.

...Am sosit însă prea devreme. Avionul de Tel Aviv aterizează la 03.55. Este abia 02.30. Scot stiloul să notez ceva. Mâna îmi tremură. Este un stilou vechi, care m-a însoțit mulți ani pe drumurile mele de aplicații, de reporter, peste dealuri și coline, pe trasee de alpinism, peste mări și zări... Singurul care mi-a mai rămas din colecțiile de odinioară... Un vechi prieten, lăsat însă în ultimii ani într-un fel de *stand by* din cauza computerului. Cu el, cu computerul, le fac și le desfac acum pe toate în materie de documentare, de scris, de redactat, de stilizat, de corectat, de tehnoredactat. Dar niciodată nu plec la drum fără stiloul meu de-o viață. Un vechi prieten pe care, totuși, l-am trădat. Singurul pe care l-am trădat vreodată.

Mă așez pe o bancă. La acest avion așteaptă multă lume, dar nu este totuși aglomerație. Fără să-mi dau seama, scot din mapă câteva coli albe de hârtie și încep să scriu. Așa cum am făcut-o mereu, preț de o viață. Pe trenuri, în gări, în autogări, în aerogări, în sălile de așteptare, în parcuri, în poligoane, sub soarele arzător al Africii sau sub gerul aspru al Tibetului... Mai întâi, titlul: „Revoltă în resemnare“. De ce „Revoltă“?! Și de ce „în resemnare“? Nu știu foarte exact, dar încerc să răspund cât

mai corect la aceste întrebări, așa cum simt eu că trebuie să răspund acum și aici. Sunt, deopotrivă, revoltat și resemnat, viața merge înainte și eu habar n-am încotro se duce. N-o mai pot vedea, este dincolo de conurile cenușii ale privirilor mele.

Timpul trece, filele se umplu, una câte una. Pun punct după ultima frază și mă ridic. Se anunță sosirea lui RO 154 de la Tel Aviv. Mă postez lângă unul din stâlpii de susținere, la ieșire, și aștept. Țin foaia cu numele celor doi turiști – Adam și Alenberg – în așa fel încât să fie cât mai vizibilă. Am scris mare, citeț, cu verzale din categoria RATIO. Cu litere albastre. Un albastru în degradé. Scrisul a ieșit frumos. Toată lumea îl privește.

- Câți ai?

Cel care îmi pune această întrebare este un bărbat cam de vârsta mea, puțin obez, cu părul alb, mățos. Are o fișă în mână pe care scrie cu Arial, tot verzale, „CONDOR“. Deduc că este șofer la Agenția de turism cu acest nume. Trebuie să fie cumva într-un fel de colaborare cu agenția la care lucrez acum și eu. Este un bonom, volubil, delicat și sfătos. Simt un soi de respect familial față de el, îi zâmbesc și îi răspund în același fel:

- Doi. Dar dumneata?

- Eu am vreo șase. Sunt cu microbuzul. Îi duc la „Alpin“, la „Inter“, la „Orizont“, pe toată Valea.

Se referă la Valea Prahovei. Denumirile respective sunt de hoteluri. La Poiana Brașov, la Sinaia, la Predeal.

- Eu îi duc la Covasna, la „Căprioara“.

Și „Căprioara“ este tot un hotel.

- Fain. Uite că ai mei încep să vină. Te las. Drum bun! Dacă ai ceva necazuri, Doamne ferește, să mă suni. Sunt pe drum, îți pot veni imediat în ajutor, am microbuzul. Știi numărul meu de pe mobil, da?

- Desigur. Este valabil și pentru dumneata. Și eu voi fi tot pe drum. Dacă ai nevoie, poți să mă apelezi.

- Da, știu, mersi!

El știe tot. Eu nu știu nimic. Nici măcar cum îl cheamă. Dar nu pot să-i spun că nu-l cunosc, că sunt nou, că sunt la prima mea cursă. Omul mă tratează ca pe unul de-al casei, de-al familiei. De-al familiei șoferilor care transportă în țară și prin țară turiști sosiți cu avionul la Aeroportul Otopeni...

Este ora 04.30. Îi privesc cu multă atenție pe cei care vin de la avion. Au trecut destul de repede prin vamă și prin formalitățile de frontieră. Nu mai este ca altădată. Suspiciunile și secretomaniile încep să fie uitate. Cine mai are acum nevoie de ele?! Sau, cine știe, or fi doar aparențe...

Cei care vin au bagaje imense, se pare că au luat toată casa cu ei. Sunt, în general, oameni mai în vârstă, dar, curios, când se află față în față cu orizontul de dincolo de fereastra sălii de așteptare de aici, de la „Sosiri“, ochii li se luminează și pe chip le înflorește un fel de tinerețe netrecătoare...

Sunt români care se întorc acasă. Unii, după ani, chiar după foarte mulți ani.

...Mă simt un pic stingher. Este pentru prima oară când mă aflu într-o aerogară, cu o foaie în mână pe care am caligrafiat numele celor doi turiști. Îi aștept. Am impresia că toată lumea se uită la mine. Iată, fata aceea elegantă privește cam insistent la foaie mea și mi se pare că îmi și zâmbește. Desigur, ironic. De ce oare?! E doar o impresie, firește, iar nedumerirea mea nu trebuie să-și aibă nici un rost.

Parcă nu sunt chiar la locul meu, dar, de regulă, trec destul de repede peste incomodități și prejudecăți. În fond, atâta lumea așteaptă. Poate că locul meu n-ar trebui să fie chiar aici, într-o sală de așteptare pe un aeroport, ci undeva în vreun institut de cercetări strategice, în vreun stat major sau în vreo redacție, în vreo editură. Păcat de atâția ani de trudă, de atâta experiență acumulată în aceste domenii! Dar viața nu este totdeauna așa cum trebuie să fie. Sau cum ai vrea tu să fie. Ei, chiar așa!? Și cum aș vrea eu să-mi fie viața asta?! La urma

urmei, îmi mulțumesc lui Dumnezeu că, în aste vremuri ticăloase, am găsit, totuși, prin bunăvoința unor oameni generoși, și acest loc de muncă. În fond, munca nu poate fi nicicând și niciunde dezonorantă.

Vremea cetăților antice grecești a trecut. Iar cartea lui Paul Lafargue „Le droit a la paresse“ – bijuterie literară și filosofică – trebuie citită și ea tot așa, ca o bijuterie, nu ca o realitate. Și, bineînțeles, cu ochii de acum. Eu nu am fost niciodată un leneș. N-am disprețuit munca. N-am căutat câștigul facil. În copilărie, am muncit pământul, în anii de liceu, am descărcat vagoane în gară, am lucrat apoi o vreme și în mină, și pe un șantier...

Astăzi, o asemenea experiență nu te mai onorează... Dimpotrivă, poate fi chiar o rușine, o mare rușine, chiar o umilintă. Doar sărăntocii – adică oamenii de condiție foarte umilă – descarcă vagoane în triaje sau prin gări, la anii de liceu... De fapt, toată viața. Ei, sărăntocii intelectuali sau neintelectuali, sunt Sisifii lumii noastre... Ei, și? Cui îi pasă? Asta-i condiția lor, și acest lucru nu se mai poate schimba. Vremea revoluțiilor a trecut...

Trec pe lângă mine, ca într-un flux bizar, oameni cu de tot felul, cu cărucioare încărcate de bagaje. Aerul condiționat nu răspândește o răcoare plăcută, de pădure de brazi, ci una artificială, de ventilator cuplat la un frigider. Nu-mi place, dar nici nu-mi displace. Simt, într-un fel, în briza aceasta care vine din tavanul de beton, răcoarea înălțimilor, vântul creștelor alpine și căldura pietrei...

- Bună dimineața! Noi suntem aceștia!

Cel care s-a oprit în fața mea pare foarte încântat de descoperirea pe care a făcut-o. Adică de foaia mea. Îmi arată cu degetul numele scrise cu albastru în dégradé pe foaia cea albă de hârtie de imprimantă laser, parte dintr-un top pe care l-am cumpărat cu ani în urmă. Uite că a rezistat, nu s-a îngălbenit...

- Eu sunt Adam, iar el este Alenberg.

Alenberg este celălalt bărbat care nu se uită la foaia mea, ci în altă parte. Se simte foarte bine, ca și cum ar fi acasă. Parcă ar căuta pe cineva.

- Bună dimineața, domnilor! Bine ați venit! Sunt bucuros de cunoștință.

Le strâng cu putere mâna.

- Bine te-am găsit, Domnule, să-ți dea Dumnezeu sănătate! Bine te-am găsit, România!

Ochii li se luminează. Preț de câteva clipe uită de cărucioare și privesc în tăcere dincolo de geam, în noaptea care nu a început încă să se risipească. Nu se zărește, desigur, nimic special, dar nimeni nu știe ce văd ei acolo, pe unde or umbla privirile lor, aici, în spațiul în care s-au născut, în România.

Sunt doi bărbați care împing nu numai două cărucioare arhipline cu tot felul de geamantane uriașe, ci și o sumă bunișoară de ani, fiecare cam câți port și eu în cărcă. Mă scutur un pic să scap de sub această povară.

- Dumneata ne vei duce până la Covasna?

- Eu, domnilor!

- Foarte bine. Îți propunem să mai întârziem câteva minute. El (adică Alenberg) trebuie să dea un telefon, iar noi doi, dumneata și cu mine, vom bea ceva. O cafea, un suc. Hai să mergem la bar.

Nu-l refuz. N-am ieșit încă din emoție. În fond, în așteptarea acestei prime curse, n-am dormit toată noaptea. Aș avea deci nevoie de o cafea.

Mergem toți trei la bar. Cerem câte o cafea. Ei nu cunosc prețurile. Încearcă să o plătească cu 1000 lei. Frumoasa de la bar îi privește ironic. Cafeaua costă 13.000 bucata! Ei nu se supără. Nici eu. Sunt obișnuiți cu varietatea și stupizenia prețurilor. Sunt oameni care au cutreierat toată lumea, iar fata de la bar este o dulceață. N-ai cum să te superi pe ea.

Alenberg mă întreabă dacă poate folosi telefonul mobil cu care a venit de acasă.

Dacă vrea, sigur că poate. Mai rămâne să vrea și telefonul.

Formează un număr. I se răspunde imediat. Din câte îmi dau seama, la celălalt aparat este o doamnă. Îmi timp ce ea îi răspunde, Adam îmi spune că doamna respectivă trebuia să-l aștepte pe Alenberg aici, la aeroport. El este un pic cam Crăișor... O fi venit oare?!

Exact în spatele lui se află o doamnă care privește spre ieșirea din vamă și vorbește la un mobil. Intuiesc că este chiar femeia care trebuia să-l aștepte. Ca în filme.

- Unde ești, dragă? Întreabă el.

- La aeroport, unde să fiu!

- La aeroport?! Unde?

Se întorc amândoi ca la o comandă și dau nas în nas.

Alenberg tresare surprins, Adam râde. Eu mă bucur. Îmi plac întâlnirile, regăsirile, bucuriile oamenilor. Și multe din acestea am să mai văd în această vară foarte fierbinte, aici, pe aeroport, și în multe alte locuri din țară.

- Te rog să mai rămânem câteva minute, este o întâlnire importantă pentru el, îmi spune Adam.

- Rămânem cât doriți. Nu ne grăbește nimeni. Covasna nu are nici un interes să se mute de acolo. O vom găsi la orice oră vom ajunge.

- Perfect. Câți kilometri sunt până acolo?

- 230.

- La noi distanțele astea sunt considerate foarte lungi.

- Aici, la noi, știți cum sunt.

- Știu. Adică n-am uitat. Sunt plecat din țară de 50 de ani!

Dumnezeule! Și cât de bine vorbește limba română! Nimeni nu și-ar da seama că omul acesta n-a mai fost de o jumătate de veac în România!

- Noi, amândoi, Alenberg și cu mine, suntem din Haifa. Un oraș superb, la o sută de kilometri de Tel Aviv. Prietenului meu îi cam plac femeile. Eu sunt un bunic ceva mai așezat pe niște lucruri statornice. Așa cum e românul. Am două fiice și

șase nepoți. Și el are vreo trei fii. Dar viața este așa cum este ea. N-ai ce-i face.

Așa e. N-ai ce-i face.

Între timp, revine și Alenberg.

- Iertați-mă, am întârziat!

- N-ați întârziat deloc, avem tot timpul!

- Atunci, să mergem!

Traversăm distanța de peste o sută de metri de la aerogară și până în locul unde este parcată mașina. Noroc cu cărucioarele astea. Administrația s-a modernizat și a renunțat la penibilele taxe care se plăteau pentru aceste cărucioare. Le explic că se construiește aici o mare parcare și noi suntem nevoiți să lăsăm mașinile ceva mai departe.

Ei și? Nu-i deranjează asta. Nu este nici o problemă.

Cei doi inspiră cu nesaț aerul tare al dimineții. Nu le pasă de nimic.

Este încă noapte. Noapte profundă. Noapte senină de mai. Stelele bat luminile aeroportului, iar ei nu se mai satură de acest aer, de această răcoare.

- La noi este o căldură infernală! spune Adam. Iar aici este o răcoare divină.

Alenberg se oprește o clipă. Inspiră puternic aerul proaspăt al nopții și uită de cărucior. Un băiețel se grăbește să-i vină în ajutor. Îl îndepărtez. Cu grijă, să nu-l supăr prea tare. Este doar un copil... S-au aciuit pe lângă aeroport o mulțime de puștani care își petrec ziua și noaptea aici și, când cineva iese cu căruciorul cu bagaje, pun mâna să ajute, apoi cer cu insistență, chiar cu virulență unul - doi dolari. Un spectacol foarte urât pe care eu nu pot să-l accept. Dar e un spectacol pe care-l găsește în toate lumea, inclusiv pe străzile de la San Francisco... Iau căruciorul și, cât pot de discret, îl îndepărtez pe puștiul cel neavenit. El renunță tăcut. Într-un fel, îmi pare rău de el. La urma urmei, sunt și ei niște băiețandri care au nevoie de o bucățică de pâine. Nu fură, ci ajută... contra-cost. Ceva în

genul celor care spală parbrizele mașinilor, la intersecțiile semaforizate, contra a o mie de lei sau a cât vrei să le dai.

Portbagajul mașinii se umple până sus. Noroc că într-o „Dacia“ combi este spațiu suficient pentru bagaje. Ne ocupăm locurile. Pornesc motorul și ies în câteva minute pe drumul Ploieștilor. La această oră, nu este aglomerație. Introduc o casetă. Clayderman. Pianul discret se asociază perfect cu simfonia nopții și ei simt asta. Le vorbesc cu căldură de localitățile prin care trecem, de codrii Vlăsiei...

Când ne apropiem de Câmpina, începe să se lumineze de ziuă. Munții se profilează maiestuos pe fundalul cerului colorat de portocaliul intens al zorilor. Am trecut de atâtea ori pe aici, am escaladat de atâtea ori abrupturile Bucegilor, am străbătut traseele delicate de pe vârful Doamnele Tituleni, de pe Clăbucetul Azugii etc., m-am familiarizat cu toate locurile acestea, mă simt totdeauna aici acasă, dar sunt la fel de impresionat de acest peisaj ca prima oară când l-am văzut.

Cei doi nu spun nimic. Sunt atât de surprinși, încât nu vor să tulbure cu nici un cuvânt, cu nici o mișcare, cu nici un zgomot, liniștea dumnezeiască a zorilor. Nici eu. Rulez cu viteză redusă pe serpentinele de la Sinaia. Rareori de întâlnesc vreo mașină.

Sinaia, Poiana Țapului, Bușteni, Azuga, Predeal... Localități superbe, decupate parcă din marile picturi ale lumii. Le știu de zeci de ani, cu tot ce au ele, cu fiecare casă, cu fiecare cotitură de drum, dar le văd pentru prima dată în viața mea cu ochii turistului.

După ce trecem serpentinele de la Predeal, Adam spune ca pentru sine:

- Parcă am fi într-un vis...

Sunt de aceeași părere.

De la ieșirea din Brașov până la Covasna mai sunt 50 de kilometri. Vasta depresiune schimbă complet peisajul. Ai sentimentul că, după înălțarea pe care ți-au dat-o munții, te

desfășori acum în câmpie, pe o pajiște cu flori, în verdele crud de mai...

Soarele încă n-a răsărit. Aerul este foarte tare. Aer de depresiune intramontană. La Lunca Călnicului, oamenii își duc tăcuți de funie vacile spre izlazul comunal. Fiecare cu văcuța lui. De-a lungul drumului, oameni și animale merg în pas rar, ca într-un ritual...

La marginea comunei Ozun, acolo unde începe drumul spre Întorsura Buzăului, câțiva matinali așteaptă o ocazie. Din cele două blocuri de lângă Fabrica de spirt și amidon, oamenii ies în haine de lucru. Merg, probabil, la această întreprindere. Iată o fabrică într-un sat. Acum câțiva ani, acesta părea a fi viitorul. Transformarea satelor românești în orașele... Până n-a mai rămas nimic din el. Fiecare sat trebuia să-și aibă fabricuța lui. De spirt, de prelucrarea inului și a cânepii, de conserve de fructe, inclusiv de fructe de pădure, de țesături tradiționale, de borangic...

La câteva porți, pe niște măsuțe, se află, spre vânzare, cozonac secuiesc, miere de albine, zarzavaturi și, bineînțeles, cartofi...

Părăsim drumul Târgului Secuiesc și o luăm la dreapta, spre Covasna. După satul Reci, intrăm într-o minunată pădure de mesteceni albi, rezervație naturală. Le explic celor doi ce caută mesteacănul alb prin aceste locuri, le spun și care-i povestea lui...

Opresc câteva minute la monumentul ridicat aici, la margine de drum, în pădurea de mesteceni albi, în amintirea eroilor Regimentului 24 Infanterie Brașov...

...Ora 08.00. Ajungem în Covasna. Am rulat două ore și cincizeci de minute. Cam repede, pentru un astfel de drum!. Hotelul „Căprioara“ își primește cu bucurie oaspeții. Sper că tot așa îi va și trata.

- A fost minunat! Mulțumim! Să ne vedem cu bine!

- Sejur plăcut, domnilor! Și nu uitați că vă aflați în una din cele mai eficiente stațiuni balneare din lume.

- Ne aflăm acasă. Asta-i important. Adică ne simțim acasă. Noi suntem de aici, din România, aici ne-am născut.

- Mă bucur, domnilor, să aud asta. Este foarte frumos și, într-un fel, foarte important. Apa se întoarce totdeauna la izvoare.

- Și omul acasă.

Urc în mașină și reiau drumul în sens invers. Abia aștept să trec iarăși, la volan, prin acest colț de rai...

Timpul trece. Mai am o cursă, apoi încă una. Seara vine parcă prea repede. Mult prea repede. Ajung acasă târziu, adorm din picioare...

...Mă trezesc brusc. Deșteptătorul încă n-a sunat. M-am trezit cu cinci minute înainte de a suna el. Altădată, la anii de tinerețe, nu s-ar fi întâmplat o așa minune. Atunci puneam deșteptătorul într-o farfurie și îi atașam și un dispozitiv de se cutremura casa când suna el. Și, cu toate acestea, de vreo două ori, tot nu l-am auzit. Și am pățit-o. Dar, câțiva ani mai târziu, în vremea când eram student la fără frecvență și trebuia să parcurg tone de bibliografie, lucrurile se schimbaseră mult. Interesul pentru ce găseam în cărțile acelea era atât de mare, încât somnul mi se părea ceva voluntar, complementar vieții, inutil, cronofag și chiar stânjenitor. Și nu mai aveam nevoie de ceas deșteptător.

Cum se mai schimbă omul după cum îi este interesul și după cum își face împrejurările!...

...Am deja câteva săptămâni bune de când străbat, la volan, zi și noapte, cu turiști, drumurile țării. Simt un tremur în tot corpul. Dar parcă nu este al meu. Parcă-mi vine de undeva, din afară. Aprind lumina. Mă uit atent la becul din tavan. Nu tremură. Deci nu este cutremur. Atunci de unde-mi vine tremuratul ăsta în tot corpul în plină primăvară-spre-vară? Nu știu, dar nici nu mă îngrijorez prea mult. Probabil, de la

oboseală. Sunt învățat cu nopțile dormite pe jumătate sau nedormite deloc. Toată viața de până acum mi-am trăit-o fie la câmpul de instrucție cu plutonul și compania, fie, la vremea anilor de reporter, între două trenuri. Dar acum nu mai sunt chiar la anii aceia...

... Este ora 02.00. Mă bărbieresc rapid și cobor la mașină. E drept, avionul aterizează la 03.55, dar, deși până la aeroport nu sunt decât 20 de kilometri, simt nevoia unui spațiu de siguranță ceva mai mare. O iau pe Plevnei, trec Podul Grant și fredonez un cântec de pe vremuri. „*Mi-s dragi trecătorii, cu pașii lor grei / De pe Podul Grant / Îi știu, îi cunosc, sunt prietenii mei / De pe Podul Grant...*”

Nici podul nu mai este același, nici pașii, nici oamenii, poate numai Gică Petrescu, cel care-l cânta pe atunci, a rămas la fel...

Înainte de a ajunge la Arcul de Triumf, constat cu stupeoare că acul care indică temperatura lichidului de răcire urcă brusc pe roșu. Îmi imaginez ce s-a întâmplat, dar nu vreau să cred că este așa. Ieri, când am luat mașina în primire de la o doamnă care o închiriasse de la firmă, am constatat că vasul de expansiune a lichidului de răcire era gol. Am făcut aerisirea, dar bănuiesc că n-am înlăturat și cauza. De altfel, de ieri până azi mașina a circulat. Cine a fost cu ea? În sfârșit, nu este important. Important este să ajung la timp la aeroport. Trag pe dreapta, opresc și cobor imediat. Nu se află țipenie de om în jur și nici un magazin nu este deschis. De unde să iau apă? Și, mai ales, cu ce?

Scot termostatul și pun sistemul de răcire pe direct, apoi iau vasul în care se află lichidul de parbriz și caut înfrigorat, în jur, o sursă de apă. Am noroc. În numai câteva minute (care mi se par însă o veșnicie), descopăr că, în interiorul unui chioșc stradal, se află cineva. O fată. Bat discret în geam. Îmi deschide. Îi spun despre ce-i vorba și îi cer permisiunea să iau niște apă. După aceea, la o ladă de gunoi, găsesc și un bidon de plastic de

doi litri. Completez lichidul, fac aerisirea sistemului și... la drum!

Opresc la „Shell“ la Otopeni, fac plinul, îmi iau o rezervă substanțială de apă și abia acum îndrăznesc să mă uit la ceas. Este ora 03.20. Perfect. În zece minute, voi fi la aeroport. Într-adevăr, la 03.30 punct, intru în sala de așteptare, la „Sosiri“. Privesc monitorul. Avionul de la Tel Aviv n-a aterizat. Care dintre ele?! În această noapte, sunt două: RO 154 și RO 1154!

- Bună!

- Bună! Îi răspund spontan.

Lângă mine s-a oprit un tânăr cu o hârtie ca a mea pe care sunt imprimare cu litere mari, vizibile de la distanță, niște nume. Deduc că este și el, ca și mine, șofer la vreo firmă de turism.

- Ai avut probleme.

- Cu sistemul de răcire.

- Ai nevoie de ajutor?

- Am rezolvat. Temporar. Sper să nu fie garnitura. Sper, dar cine știe... Oricum, acum nu se mai ridică temperatura. Cred că pot face cursa.

- Câți ai?

- Doi.

- Dacă ai necazuri, mă suni pe mobil. Sunt pe drum. Cu microbuzul. Ți-i iau eu. La Covasna îi duci, nu?

- Nu, la „Alpin“.

- Perfect. Și eu am drum într-acolo. Trebuie să las vreo doi la „Sportul“.

- Mulțumesc mult!

- N-ai de ce. Drum bun!

- La fel și pentru dumneata, drum bun!

- Să fie!

Cei câțiva șoferi de la diferite firme de turism care așteaptă aici sunt grupați în apropiere. Între ei îl văd și pe cel cu părul alb de la „Condor“. Îl salut cu o mișcare a capului. Îmi răspunde la fel. Mărturisesc, nu știam că lumea șoferilor care

lucrează în turism este atât de cooperantă, atât de atentă și atât de delicată.

Abia acum constat că pe costumul meu se află două pete. Sper să fie de apă. Oricum, n-o să mai vin la aeroport în costum.

Avionul companiei TAROM, pe numele lui de pe listă RO 154, aterizează la 03.55 punct. Mă postez într-un loc de unde poate fi văzută mai bine hârtia mea cu numele celor doi care vin. În fața mea, se plantează însă brutal vreo trei tineri gălăgioși. Hârtia mea nu va mai putea fi descoperită de cei doi turiști pe care-i aștept. Aș putea să le atrag atenția celor trei gălăgioși că am o hârtie în mână, iar ei mi-o acoperă. N-o fac. Dacă ei nu se simt, nu se simt. Îmi schimb locul. Dar și aici se întâmplă același lucru. Câțiva din cei care așteaptă se postează exact în fața hârtiei mele. Mă salvează șoferul de la „Condor“. Le spune delicat că ne incomodează. Ei își cer scuze și se mută un metru mai la stânga. După două minute, uită și revin. Sunt nevoit să le atrag, la rândul-mi, atenția. Din nou își cer scuze și din nou se dau un metru mai încolo. Dar, în locul lor, se postează imediat o domnișoară cu fustă foarte scurtă și cu un păr foarte lung. Nu mai zic nimic. Asta e. Mă dau eu mai la dreapta cu vreo jumătate de metru. Și mă tot mișc așa, până ce ajung lângă ușa de la ieșire.

- Noi suntem Mănescu. Bună dimineața!

Pe hârtia mea scrie „Mănescu“. Un bărbat puternic și distins îmi zâmbește cu căldură. Lângă el se află o doamnă care pare a fi din lumea foarte bună.

- Sărut mâna, doamnă! Bună dimineața, domnule! Bine ați venit!

- Bine v-am găsit! Mai vine cineva?

- Nu.

- Atunci suntem numai noi doi pentru „Alpin“, da?

- Da.

- „Voucher“-ul ți-l vom da la ajungere, sau îl vrei acum?

- La ajungere este foarte bine.

Drumul nu este aglomerat. Sunt însă cu ochii pe indicatorul de la răcire. Sistemul funcționează în limite aproape normale. Nu pot fi însă foarte liniștit. Nici foarte sigur.

Discutăm despre economia de piață, despre sistemele bancare ale lumii, despre cartea lui Winberg „O lume sub arme“, despre Israel, despre pictură.

- Eu sunt prieten cu Sabin Bălașa – îmi spune. Îl cunoașteți, nu?

- Desigur. Cine nu-l cunoaște!

- El nu are o părere foarte bună despre ce se întâmplă azi în țară.

- Sunt mulți cei care nu au o părere foarte bună despre situația din România. Nici eu nu am.

- Eu am terminat cândva, aici, în țară „Grigorescu“. Sunt pictor. Veștile rele despre România mă dor. În această țară de vis, oamenii ar trebui s-o ducă mai bine ca elvețienii.

- Poate că se va produce cândva și o astfel de minune...

- Poate...

Timpul se scurge uimitor de repede. Suntem deja în Brașov. Vom urca, în câteva minute, în Poiană, la Hotelul „Alpin“. Într-un târziu, doamna Mănescu mă întreabă:

- Domnule șofer, dumneavoastră sunteți chiar șofer?

- Da, doamnă, după cum se vede.

- Conduceți, într-adevăr, foarte bine, vă plac drumurile lungi...

- Așa e, îmi plac foarte mult, sunt obișnuit cu ele.

Mașina urcă frumos serpentinele spre Poiană. Îmi vine să mă opresc în plină pantă și să-i sărut cauciucurile și metalul încins. Nu mi-a făcut figuri, m-a ajutat să-mi duc drumul până la capăt. Trebuie să fiu însă foarte atent. Se pare că, la solicitări foarte mari – parcurg zilnic cu această mașină între 500 și 1000 de kilometri –, apar foarte multe probleme. Noroc că mașina este simplă și le pot remedia.

După câteva minute de tăcere, domnul Mănescu mi se adresează pe un ton foarte liniștit, aproape grav:

- Am o rugămintă. Soția mea este din Turnu Severin. În sfârșit, acolo s-a născut. N-a mai fost însă în zonă de când era mică, adică din vremea bombardamentelor. Am vrea să ajungem acolo, să mergem la mormântul familiei ei, să aprindem o lumânare, să punem un buchet de flori. Putem lua un taxi din Brașov?

- Bineînțeles.

- Cum e orașul Turnu Severin.? Ce putem vedea acolo?

Le vorbesc cu dragoste și căldură despre acest oraș în care mi-am petrecut tinerețea. Le vorbesc în imagini. Pentru că el este pictor și pentru că și eu, atunci, demult, în tinerețe, pe când eram la Drobeta Turnu Severin, locotenent și, mai târziu, înainte de a pleca de acolo, din acel colț de rai, căpitan, am pictat sub îndrumarea unui adevărat maestru căruia i-a fost profesor Octav Băncilă....

Tipul trece inexorabil, aproape dureros de repede și de surprinzător.

...Debut de iunie. Gonesc spre mare. Mașina rulează frumos, drumul lunecă pe sub lumina farurilor ca un trup unduios de femeie frumoasă... Sezonul încă n-a început, dar marea oferă și altceva în afară de valuri și soare. Cei pe care-i duc eu la Neptun nu sunt interesați de mare. Mare au și ei, slavă Domnului, câtă vezi cu ochii. Acolo, la Tel Aviv, de unde sunt ei, marea le bate în fiecare secundă în poarta casei. Marea Mediterană. Ei au venit aici pentru tratament.

Până la Neptun e o distanță de aproape 300 de kilometri, iar ei nu mai sunt chiar la prima tinerețe. Sunt, ar trebui să fie, soț și soție. Nu au însă același nume. Am aflat și de ce. La ei, în Israel, după ce unul dintre soți trece în lumea veșnică, cel rămas are niște drepturi de pe urma celui decedat. Morți sunt însă cei muriți, iar pe cei vii nu-i mai ajută cu nimic să nu beneficieze

de pe urma unor legi favorabile. Viața merge înainte. Mai fiecare rămas singur își găsește o altă fiecare rămasă singură. Și cei doi își continuă împreună viața, fără să mai treacă pe la primărie.

În fond, nu primăria este totul. Totul este viața. Viața care ți-a mai rămas de trăit. Mai ales dacă se și iubesc puțin. Iubirea, la vârsta asta, își are orizonturile ei și, bineînțeles, farmecul ei. Desigur, mai fiecare dintre ei are copii și chiar nepoți, dar copiii și nepoții își au și ei viața lor. Ca peste tot. Copiilor și nepoților trebuie să le dai, nu să le ceri. De la ei nu primești nimic. În afară de acel zâmbet fermecător care, uneori, îți umple minunat viața. În fond, și pentru un astfel de zâmbet trăim...

Deci cei doi – soți și soție prin voință proprie, dar fără consimțământul primăriei, dar cu consimțământul generos al Celui de Sus – merg la mare, în România, pentru a-și obloji articulațiile obosite de vreme și a-și mai aduce aminte de tinerețea pe care și-au trăit-o aici, pe aceste meleaguri. Pentru că și ei, ca mai toți evreii care vin aici, în aceste vremuri nu prea primitoare, s-au născut în România.

Amândoi s-au așezat pe bancheta din spate. Se comportă ca niște tineri însurăței. Își vorbesc cu „puișor“ și „mămicule“. Diminutive ale lunii de miere. Nu mi se pare nefiresc comportamentul lor. Nu se mimează afecțiunea și respectul. Există sau nu există. La ei, există.

- Nu aveți aer condiționat.
- Nu, doamnă.
- Putem deschide un geam?
- Desigur. Le puteți deschide pe toate.

Ei deschid imediat, ca la o comandă, ambele geamuri de la ușile din spate. În mașină pătrunde aerul rece al zorilor din Câmpia Bărăganului. Negurile se ridică încet, încet și necuprinsurile câmpului inundat de verde se relevă ca în Pseudokineticos.

Le vorbesc despre această câmpie, despre Câmpia Română. Despre grâul care n-a dat încă în spic, despre porumbul aflat la prima prașilă, despre sistemul de irigații. Îmi vorbesc și ei, la rândul lor, despre sistemul de irigații cu picătura din Israel. Acolo este mare nevoie de așa ceva. Cu mii de ani în urmă, apa a părăsit zona și, poate, s-a ascuns undeva sub piatra fierbinte, în solul adânc, nisipos. Totuși, evreii, cu banii lor și ai altora, mai ales ai americanilor, cu munca lor și a altora, mai ales a altora, dar plătită cum se cuvine, au reușit să facă dintr-un deșert un colț de rai... Bravo lor! Mai este însă ceva pe care eu îl știu foarte bine, dar lor n-o să le spun nimic, întrucât nu vreau să le stric buna dispoziție. Acest ceva, probabil îl știu și ei, pentru că, pe vremea războiului, erau în România, la vârsta copilăriei...

România avea cândva o suprafață foarte mare acoperită de păduri, iar pădurile aduc ploaia, echilibrează biosistemul, mențin clima în parametri optimi. Ticăloșia românească sau ce o fi fost (poate, prostia românească) a tăiat masiv falnicele păduri și țara a ajuns ce a ajuns. Dacă se va continua în ritmul ăsta, dintr-o grădină lăsată de la Dumnezeu, țara se va transforma efectiv într-un deșert. Părăsit de Dumnezeu.

Mă cutremur la acest gând (deja, după cum am auzit, se pare că, în zona Sadova, din Oltenia, în urma distrugerii sistemului de irigații de acolo, au renăvălit nisipurile peste vii și livezi), dar, cu sau fără tremurul și cutremurul meu, dezastrul merge înainte, că așa este când e să se aleagă praful...

- Există vreun popas? Am putea opri undeva pentru toaletă și pentru a bea ceva?

- Desigur, doamnă. În zece minute, ajungem la popasul Dragalina.

Le explic cum s-au născut unele sate în Bărăgan și de ce sunt atât de rare. Câmpia, în zori, este însă copleșitoare. Te lipește parcă de pământul negru, peste verdele crud al spațiului

plin și îți transmite răcoarea din adâncuri. Te leagă adică de ea prin rădăcini adânci și puternice.

Accelerez. Ajungem la popas în mai puțin de zece minute. Trecem dincolo de intersecție și intrăm în unul din cele trei sau patru hanuri-restaurante deschise în miezul câmpiei, în apropierea gării Ciulnița. Curat, mochetă verde, personal stilat. Uite că s-a schimbat câte ceva și pe aceste drumuri altădată uitate de lume.

Turiștii mei își dezmoțesc oasele, își alungă monotonia drumului și nemișcarea din mașină, apoi se așează la una dintre mesele de pe terasă. O fată în uniformă, cu fustița în pliuri și picioare de miss Univers, se înfățișează imediat cu un prosop alb pe antebraț.

- Vă servim cu ceva?

- Da, domnișoară frumoasă, îi răspunde doamna. E prea devreme dacă am dori niște sărmăluțe cu mămăliguță?

- Nu, doamnă. E tocmai potrivit, abia le-am luat de pe foc.

- Perfect. Atunci sărmăluțe să fie.

În câteva minute, suntem în posesia a câte unei porții substanțiale din mămăliguța fierbinte și din sărmăluțele abia luate de pe foc, plus câteva ciușci de ardei iute pentru fiecare.

- La mine acasă, la Tel Aviv, eu de astea gătesc, domnule. Bucătăria românească este cea mai bună.

- Face cele mai bune sarmale, intervine domnul.

- Lasă, dragă, nu mă mai lăuda. Ca astea tot nu sunt.

Într-adevăr, sărmăluțele abia luate de pe foc, înainte de răsăritul soarelui, la acest popas din Bărăgan, sunt foarte gustoase.

Dar călătorului îi stă bine cu drumul. Reluăm deci rulajul spre mare. Trecem de orașul Fetești, plătesc taxa de intrare în zona podurilor de la Fetești-Cernavodă – 15.000 lei –, le spun câte ceva despre podul inginerului Saligny, dar și despre actualul complex de poduri, în timp ce mașina se întinde la drum și, pe cei 16 kilometri de autostradă, atinge o viteză care o

onorează. Păcat că, în două mii de ani de existență, românii n-au reușit să construiască peste Dunăre decât... două poduri!

- Prinde o asemenea viteză, sau kilometrajul e defect?!

Nedumerirea domnului (sau ironia lui, nu sesizez exact nuanța) mă irită un pic, dar n-o să iau foc dintr-o simplă scânteie. Mă fac că nu pricep, las patriotismul local de o parte, nu mai e de multă vreme la modă, și îi răspund simplu:

- De ce n-ar prinde-o?

- Știu și eu... este „Dacia“...

- „Dacia“, desigur.

Uit conversația și-mi arunc pentru o clipă ochii în stânga, la necuprinsul dintre ape. Balta Ialomitei nu mai este ce a fost. Intervenția omului nu face totdeauna bine. A produs ea cât a produs porumb, dar parcă tot mai bine era să producă... pește. La fel ca Balta Greaca și ca multe alte locuri de refulare a apelor Dunării... Toate acestea făceau parte din ecosistem... Acum, că și ecosistemul s-a schimbat, cum toate se schimbă în țara asta de dragul schimbării schimbărilor și transformării transformărilor, într-o tranziție veșnică și curgătoare ca apa, trebuie să suportăm consecințele... Și ele tot așa, adică al naibii de schimbătoare și de lunecoase...

...Hotelul „Doina“ se află chiar la intrarea în Neptun. Cum treci calea ferată, faci la dreapta și, pe a doua intrare la stânga, te pomenești nas în nas cu el. Îl găsec și eu rapid, deși este pentru prima oară când dau ochii cu respectivul hotel. Îi conduc pe cei doi – soț și soție fără acte de la primărie, dar cu consimțământul personal al fiecăruia – la recepție, îi „dau în primire“ doamnei de acolo, îmi iau la revedere, beau o cafea expreso la barul hotelului (care abia s-a deschis, e prea de dimineață!) și mă pregătesc să fac cale întoarsă. Sună însă mobilul.

De la Agenție mi se spune că mâine, la ora 08.00, va trebui să iau două persoane de aici, de la acest hotel, și să le duc la Poiana Brașov, la hotelul „Alpin“. Se numesc...

Deci va trebui să rămân peste noapte aici. Vor fi ceva probleme cu cazarea... Dar, poate, mă descurc. O cameră la acest hotel costă vreo 300.000 lei pe noapte! Doar n-oi fi bancher să-mi permit să dorm de 300.000 lei! Nici pe banii Agenției n-aș face-o. La urma urmei, sunt cu o mașină, iar o mașină este totdeauna și o casă pe roți...

Comunic la Agenție că mă descurc în ceea ce privește cazarea – mint că am o grămadă de prieteni în zonă – și că voi efectua transferul la timp. Mă gândesc chiar să dau o fugă până la o unitate militară din zonă – comandantul ei îmi este foarte cunoscut, a fost de atâtea ori erou al reportajelor mele – și să-i solicit, în unitate sau la vreun cămin, găzduire timp de o noapte. Renunț însă imediat la acest gând.

Eu nu sunt decât un „fost“, iar foștii sunt foști și atât... N-am ordin de serviciu, nu sunt în nici un fel de misiune în favoarea armatei, așa că vezi-ți de treabă, domnule șofer, datele problemei s-au schimbat.

Parcă m-aș duce totuși să le dau binețe acestor cunoscuți în uniforma Armatei Române, să mai schimb cu ei două vorbe, să-i văd... Așa e frumos, așa e bine, așa trebuie să fie... Sper să nu-i deranjez.

Într-o jumătate de oră, ajung la acea unitate, las mașina undeva într-o parcare, chiar la poartă, și mă prezint. Oamenii nu m-au uitat. Mă primesc cu căldură, mă servesc cu o cafea, discutăm despre vreme, despre Europa și despre NATO, apoi le spun rămas bun, trec la volan, caut un loc ceva mai discret pe malul mării, lângă o plajă, parchez mașina, îmi scot stiloul și o coală de hârtie. Îmi vin în minte versurile lui Baudelaire: „*Homme libre, toujours tu cherira la mer... / La mer est ton miroir...*“ Oglinda mea... Măi să-i fie! Chiar așa?! Mă aplec să-i văd valul mai de aproape și scap mobilul în mare...Asta e. Rămân însă fără legătură cu baza. „*Tu contemple ton âme/ Dans le déroulement infini de sa lame/ Et ton esprit n'est pas qu'un un gouffre dans la mer...*“ Baudelaire...

Încerc să scriu câteva versuri. Greu. N-am tocmai o stare... poetică.

După trei strofe, mă blochez.

...Au trecut câteva ceasuri bune de când mă aflu aici. Este deja ora 14.00. Pe plajă se află doar câteva persoane și nimeni nu îndrăznește să intre în apă. O fac eu. Apa este foarte rece. Mă obișnuiesc repede cu ea și înot aproape toată ziua. Două serii a câte trei ore fiecare. Șase ore de înot! Este ceva! Pielea îmi este... anesteziată. Din cauza apei foarte reci. Mă ciupesc puternic, până la sânge. Nu simt nimic. Am cam exagerat cu înotul ăsta. Ca un habotnic, parcă m-aș fi agățat cu disperare de această șansă de a fi la mare, de a înota în apele pe care le întâlneam cândva, în concediu, în fiecare vară. Pe vremuri, când eram în activitate și aveam un salariu din care puteam trăi...

Este ora 19.00. Soarele se află deja la asfințit, începe să fie răcoare. Intru în mașină. Alături, pe același drum în pantă, aproape de plajă, se mai află o mașină. Doi tineri. Probabil, soț și soție. El se apropie de locul în care se află mașina al cărei șofer sunt eu, îmi spune „bună seara“ și mă întreabă dacă plec acum sau mai târziu. Îmi explică apoi că ei vor dormi aici, în mașină și n-ar vrea să-mi blocheze ieșirea, să mă incomodeze, mașina lor este chiar în drumul meu. Îi spun că și eu voi dormi în mașină, vom fi deci vecini în timpul nopții, să fie liniștit, eu nu sforăi și dorm dus...

Râde, râd și eu și fiecare ne vedem în continuare de treburi. Eu adaug câteva rânduri la un nou eseu început azi noapte, în sala de așteptare, la aeroport („*Nici o faptă bună nu rămâne nepedepsită*“ se cheamă), ei își pregătesc, pe un reșou de voiaj, ceva de-ale gurii. Mie nu-mi este foame. Așa că voi sări peste masa de seară, cum am sărit și peste cea de prânz.

Timul trece. S-a făcut deja târziu. Adorm imediat, în rostogolirea valurilor și în răcoarea brizei. Dar, după vreo două ore, mă trezesc înghețat. Îmi aduc aminte de nopțile de aplicații,

de somnul furat pe zăpadă, în vreun șanț de tragere, pe vreun balot de paie, de trenurile neîncălzite de odinioară, de toate cele care au ținut atâția ani de viața mea de militar dusă prin poligoane, terenuri de instrucție, prin munții îniernați sau pe câmpia nesfârșită a ploilor de toamnă... Folosesc, ca și atunci, un procedeu de concentrare și adorm pentru încă una sau două ore. Spre ziuă, mă trezesc brusc dintr-un vis cu niște turiști care mă așteaptă și eu nu ajung la timp, pornesc precipitat mașina, intru pe plajă și... mă împotmolesc.

Revin imediat la realitate, caut ajutoare și, în timp util, reajung la drum. La ora stabilită, sunt la „Doina“, gata pentru a străbate dintr-o suflare distanța dintre Neptun și Poiana Brașov.

N-o străbat chiar dintr-o suflare. Drumul e destul de lung și destul de greu. Aglomerat, cu multe restricții și cu o căldură infernală. Dar valea Siriului compensează acest efort teribil. Iar pe serpentinele din Poiană începe ploaia. O ploaie rapidă de vară.

Un nebun, călare pe un roib, se trezește în Evul Mediu și abordează în galop, într-o coborâre de coșmar, serpentinele. Cei doi – nebunul și roibul – sunt urmați îndeaproape de un mânz. O bijuterie de animăluț.

Mânzul nu poate ține pasul, taie curbele trece pe contrasens și se năpustește asupra mașinii noastre. Trag pe dreapta. Opresc. El nu se poate însă opri decât în botul mașinii. Îmi pare rău de el. Cobor.

Mă apropii să-l ajut, dar el o ia la goană să-și ajungă din urmă coechipierii. Îl privesc cum galopează fierbinte pe drumul proaspăt asfaltat spălat de ploicica rece de vară fierbinte. Mașina n-a pățit nimic. Nici căluțul.

5. Fantezii în nerușini reale...

...De data aceasta, mașina merge foarte bine. Am plinul făcut, drumul nu este aglomerat, n-am chef de viteză, dar nici să visez cu ochii deschiși, cum îmi este obiceiul. Nici de meditații blegoase n-am chef. N-am chef de nimic. Sunt singur, îl ascult pe Beethoven, Simfonia a IX-a, și nu-mi place că sunt singur. Tocmai pentru că sunt singur. Sau nu sunt. Caut totdeauna singurătatea și, când o găsesc, vreau să ies cât mai repede din ea. Dar, ca un făcut, imediat ce am ieșit din ea, doresc să mă întorc tot la ea. Totdeauna mă întorc la ea, deși nu-mi place deloc să conviețuiesc cu ea. Nu mă încântă o astfel de pendulare, mi se pare enigmatică, punitivă și paradoxală, dar nici nu-mi bat prea mult capul cu ea, nu caut s-o dezleg sau s-o înțeleg. Sunt alte lucruri mult mai importante de făcut pe lumea asta.

Din marginea pădurii, îmi face semn cu mâna o fetișcană. O autostopistă simpatică. Așa cred. Nu pierd nimic dacă îi fac pe plac. Sunt singur și tocmai vreau să ies puțin din singurătate. Oi reuși, n-oi reuși... Încerc. Este o minioană îmbrăcată în albastru cerulium, fustiță și bluziță, păr blond, tuns scurt.

Opresc. Exact în dreptul ei. Nu vreau s-o fac să alege. Mi se pare delicată.

Deschid portiera din dreapta. Se apleacă ușor. Mă aplec și eu într-acolo.

- Da, domnișoară.
- Bună ziua, domnule!
- Bună, domnișoară! Care-i problema?
- Mă luați și pe mine până mai încolo.
- Sigur, poftiți.

Își ocupă locul fără grabă, cu mișcări elegante, parcă unduind. O clipă, mi se pare a fi o sirenă picată din ocean direct în pădure, care, pentru a supraviețui și a se întoarce în lumea ei

din mare, s-a preschimbat în femeie. Într-o femeie frumoasă. Apoi nu mi se mai pare nimic. Înțeleg.

- La plimbare?

- Nu domnule, pe traseu...

- Pe traseu?! Ce fel de traseu? Sunteți controlor de trafic rutier?

- Nu. Sunt... știți dumneavoastră ce sunt... O fată care caută drăguți.

- Și? Găsiți?

- Sunt la început... Nu mă prea descurc...

- Câștigați bine?

- Ce să spun!

- Care-i tariful?

- O sută de mii de număr. E mult?

- Habar n-am. Și unde faceți „numărul“ ăsta?

- Unde o fi. În mașină, pe jos, pe câmp, în porumb, în pădure...

- Nu vă duceți la hoteluri, în localuri de noapte, știu eu, în locuri speciale?

- Să fim serioși! Cine are timp, bani și față de mofturi și finețuri de-astea?! Acolo, în locurile acelea, sunt altele mai cu moț.

- Cum lucrați? Pe cont propriu sau în vreo rețea?

- Avem fiecare zona noastră. Nu ne călcăm pe picioare.

- Așa deci...

- Așa. Dar dumneavoastră?

- Eu... Eu sunt la drum.

- ...Singur... Vă plictiseați, cred...

- Da... Cam așa ceva...

- Facem... un număr?

- De-asta m-ați oprit?

- Nu neapărat, dar asta fac. Încerc. Dacă-mi merge, îmi merge, dacă nu, nu. Pentru astăzi, ați fi primul...

- Nu și ultimul...

Nu-mi răspunde. Mă uit la ea. Este foarte frumoasă. Are ochi verzi, expresivi. Lucesc, de parcă ar fi îndrăgostită de mine. Îmi amintesc ochii Iuliei, o femeie pe care am iubit-o cândva, parcă într-o altă viață, cu patimă. O iubire secretă, împotriva mea, a ei și a tuturor. Și ascunsă cât mai bine de toți. Nimeni n-a știut vreodată de focul care a ars și, poate, încă mai arde între noi...

Mă străbate un fior. Iulia! Doamne, ce poveste!

- Semăn cu ea! O să vă fie ușor. Fiecare îl căutăm totdeauna pe cel pe care vrem să-l găsim. Chiar dacă el nu mai e.

Cuvintele ei mă surprind și mă pătrund adânc, dureros și, deopotrivă, liniștitor. Nu sunt ale unei prostituate. Poate nici nu este prostituată. Poate este doar o victimă a acestor vremuri.

Nu-i răspund. N-aș avea ce și de ce.

- Nu cunosc prea bine drumurile laterale de pe aici. Cred că trebuie să vă orientați dumneavoastră, domnule, s-o luați adică pe unul dintre ele, ca să ieșim din cel principal. Acolo o putem face. Nu ne stingherește nimeni. Nimănui nu-i pasă... Dar să nu mă duceți prea departe. Îmi va fi greu să mă întorc...

O iau, fără să-mi dau seama, pe primul drumeag la stânga. Aș vrea să mă întorc, dar nu îndrăznesc să răsucesc volanul. Ceva mă împinge să merg mai departe. Trec calea ferată, rulez câteva sute de metri și opresc într-un lan de porumb.

Adie ușor vântul. Frunzele foșnesc. E toamnă. Toamnă timpurie.

O privesc în ochi. Mă străbate același fior. Sunt ochi pe care i-am mai văzut. I-am văzut mereu. Nu clipește. Zâmbește doar. Este un zâmbet cald. Foarte cald. Fierbinte. O clipă mă trece un gând pe care n-am cum să-l justific.

Ajung la concluzia că femeii acesteia chiar îi palce ce face. Iubirea pare a fi meseria ei. Sau vocația ei. Am efectiv senzația că mă iubește.

Ochii ei sunt calzi, expresivi, împătimiți.

- Treceam pe bancheta din spate?

- Trecem unde vreți dumneavoastră, domnule drag. Puteți să faceți cu mine ce vreți, cât vreți, cum vreți și unde vreți...

N-o sărut. Îi ating doar obrazul delicat, ca al unei fetițe. Are o gură frumoasă, perfectă, expresivă și sugestivă. Exprimă gravitatea dragostei, nu superficialitatea ei. Cel puțin așa mi se pare. În mod normal, ar trebui să fiu uimit de ceea ce constat. Nu mai sunt totuși un puști. În concepția mea, prostituatele sunt doar niște ratate, niște mecanisme umane de prost gust, făcute doar să provoace cât mai repede ejaculări...

O mângâi ușor pe obraz, în timp ce ea își pune delicat capul pe umărul meu. Suntem aproape, pe bancheta din spate, lipiți unul de altul. Îi simt, ca pe o mușcătură, căldura trupului. Și parfumul... Un parfum de flori de câmp... O îndepărtez ușor și iarăși o privesc în ochi. Câmpul verde-ruginiu trece ca o boare prin oglinzile vii, acum albastrii, nemișcate, dar și unduitoare, ale ochilor ei...

- Ești frumoasă...

- Sunt.

Îmi sărută delicat mâna. Buzele ei sunt fierbinți. Le pipăi ușor cu degetele. De parcă aș fi orb. Dar nu sunt orb. Sau poate că sunt. Mult prea orb, pentru a nu simți și ceea ce nu se vede. Îi desfac apoi blușița. Este dintr-un material ieftin, ușor, albastru deschis, aproape cerulium. Nu are sutien. Sâni delicăți ies cu timiditate din acoperirea lor albăstrie. Sunt ca ai unei virgine. Și ce asociere! Albastru peste trandafiriu! Vibrează ușor, ca o piftie. Îmi plac sâni mici și delicăți ai femeilor frumoase. Îi ating cu grijă, ca și cum ar fi petalele unei flori de colț. Nu se retrag. Nu-și schimbă forma și nici culoarea trandafiriu. Rămân așa cum sunt. Tari, delicăți și împătimiți. Îi adăpostesc, pe rând, în căușul palmei. Sunt calzi. Ca niște mere coapte în cuptoarele soarelui arzător. Îmi amintesc de Africa fierbinte, de sâni fecioarelor măslinii din Katumbela, un oraș al iubirilor fierbinți, sub palmierii mângâiați de briza Atlanticului... Angola, perla Africii Australe...

E mult de-atunci... Iar ea nu este măslinie, ci albă, albă, ca marmura...

Îi las sânii și îi mângâi ușor coapsele. Sunt și ele fierbinți... Febra cărnii...

- Ai un trup perfect.

- Știu.

- Mi-ar fi plăcut să-l iau cu mine...

- N-aveți nevoie de el. Nimeni n-are... Doar eu am.

Îmi desfac pantalonii. Mâinile ei nu știu pe unde or mai fi. Nu le simt. Nici nu le caut. N-am nevoie de ele. Le am și eu pe ale mele. Complet disponibile. Ea se apleacă ușor, își adună mâinile de pe unde le-o fi lăsat, apucă obiectul pe care-l găsește acolo, îl șterge cu podul palmei și îl introduce în gură... Gestul, făcut de ea cu atâta naturalețe, mă surprinde, îmi oprește respirația...

Nu pot să cred! Nu pot să reacționez! Sunt paralizat! Nu simt nimic. Nici bine, nici rău. Dintr-un reflex, îi prind însă capul în palme, îi mângâi părul. Ea își ridică ochii spre mine. Privirile ei sunt la fel de calde, pupilele îi strălucesc... Un smarald aprins...

Doamne, fetei ăsteia chiar îi place ce face!? Dar mie?!

Pentru mine, este prima experiență de acest gen, mă simt ca dracu', aproape că mi-e jenă, rușine de ea și de mine, și nici nu-mi dă vreo satisfacție anume. Nu sunt deloc mândru de ceea ce se întâmplă. Nu simt mai nimic. Nici măcar o rușine de care să-mi fie rușine. Buzele ei frumoase sunt unde n-ar trebui să fie, iar eu n-am nici o putere. Și nici nu vreau să am.

Dându-și seama că sunt în încurcătură, se oprește o clipă, își ridică din nou ochii spre mine, își eliberează frumoasele-i buze și îmi spune aproape în șoaptă.

- Nu vă jenați. Meseria asta o practic doar de câteva zile. Dar treaba asta o fac de multă vreme, de când eram o fetiță. Cineva, foarte drag mie, m-a învățat. Cred că și eu am vrut. Sigur, și eu am vrut... Am vrut mult. Îmi place să-i fac pe

bărbați să se simtă fericiți. M-am obișnuit. Chiar îmi place s-o fac. Viața își are totdeauna micile ei perversiuni.

Și continuă nestingherită ceea ce a început.

Dar pe mine nu mă impresionează. Nu-mi place chestia asta. Nu-mi plac perversiunile. Ea simte că nu-mi place, că s-a terminat cu curiozitatea mea care, de fapt, nici n-a existat, și se oprește. Se întoarce cu fața în sus, își pironeste ochii ei în ochii mei, mă atinge ușor, aducându-mi astfel aminte că am în față, la dispoziție, o femeie frumoasă, foarte frumoasă...

Este, într-adevăr, o femeie...

Îi dau banii. Îi ia cu un surâs și îi ascunde sub elasticul de la fustă. Îi văd încă o dată coapsele perfecte, sculptate în marmoră de Carrara. Și parcă-mi pare rău că, poate, în clipa următoare, o să le vadă și altul. Constat că nu are nici portofel, nici geantă și, probabil, nici vreun act la ea.

Aventura mea cu o prostituată de pe un traseu se termină destul de repede. Nu mă felicit, dar nici nu mă condamn prea tare. În fond, trebuia să aflu cândva. Aproape că nici nu-mi dau seama exact ce s-a întâmplat. Nu pentru că aș fi prea emoționat, ca un adolescent care se culcă pentru prima dată cu o femeie, ci pentru că n-am fost eu, pe deplin, cel care a făcut-o, ci doar o parte din mine, curiosul, adică celălalt din mine, cel de nefiecare zi, răul binelui sau nebinele răului, nu-mi dau seama, poate doar o compilație între cei doi poli, ambii suficient de idioți pentru a nu lăsa urme.

Ies la drumul mare în câteva minute.

Tac. Tace și ea. În cele din urmă, mă străpunge cu ochii ei nemaipomeniți și îmi spune tandru, în franceză, un vers din Baudelaire, atât de drag mie:

„O, toi que j’eusse aimer...”

Surprinderea îmi este atât de mare, încât uit de accelerație și apăs brusc pe frână.

- Vă rog să mă scuzați, domnule.

- Nu-i nimic, domnișoară. S-ar fi putut întâmpla și așa. Aș fi putut să te iubesc, iar tu o știai... „...o toi qui le savais”

- Ați putea, domnule, să mă lăsați acolo de unde m-ați luat? V-aș fi foarte recunoscătoare.

- Nu este nici o problemă, domnișoară, avem tot timpul din lume.

- Nu-l avem, dar asta-i altă problemă. S-ar putea doar ca punctul acela din care m-ați luat să-mi fie mie norocos. Eu cred în de-astea, uneori...

- Trebuie să credem cu toții în ceva, nu?

- Nu. Credem sau nu credem. Nu pentru că trebuie, ci pentru că așa e lumea făcută...

- Lumea e vinovată?

- Nu știu. Dar totdeauna cel care crede suferă...

- Serios?

- Foarte serios.

Întorc mașina și o iau câțiva kilometri în sens invers. Încet, parcă într-un ritual.

Suntem singuri pe șosea. Nu mai conversăm. Totul s-a consumat. Clipa a fost clipă. Și-a îndeplinit funcția ei de clipă, de clipă-istanță, apoi a trecut.

- Am ajuns. Vă rog să întoarceți și, dacă nu vă deranjează, să opriți exact în locul din care m-ați luat. Se poate? Nu vă cer prea mult?

- Sigur că se poate.

- Mulțumesc mult, domnule!

Fac întocmai. Revăd exact reperul, l-am reținut de la prima oprire, frânez și oblig mașina să stea pe loc exact acolo unde am oprit cu mai bine de o oră în urmă. Ea coboară sprintenă, ca o căprioară și mie îmi pare rău că a coborât. Sau, poate, nu-mi pare rău. Poate îmi pare bine. Nu știu și nici nu trebuie să aflu.

- Adio, domnule! Să aveți mult noroc!

- Și dumneavoastră, domnișoară, să aveți!

- Mulțumesc! Chiar am nevoie.

Rămâne acolo, în marginea pădurii, o apariție în albastru cerulium în verdele arămiu, în verdele bătrân, în verdele aproape ucis al toamnei...

Și eu mă tot duc, fără să pot pleca încă de acolo, din acel loc din marginea pădurii unde ea a rămas să-și caute norocul...

...Mă trezesc imediat la realitate, din realitate, din meditație, din coșmar sau din ce o fi fost, mă frec la ochi, încerc să-mi reidentific locul de stație, de fapt, de mișcare, amestec planurile, intru în labirint sau nu reușesc să ies din cel în care mă aflu, toate se amestecă, se tulbură și nu se limpezesc decât parțial, din nou se tulbură și din nou se limpezesc, tot parțial, nu mai fac deosebire dintre limpede și turbure, dintre clar și neclar, nu-mi prea dau seama ce se întâmplă, este ca atunci când, după ce m-am trezit dintr-un vis visat în nedefinita ațipire de pe scaunul dinapoia volanului, am pornit brusc mașina, încercând să părăsesc podul care se clătina sau labirintul care mă amenința și m-am pomenit cu mașina împotmolită în nisipul plajei...

Trag pe dreapta, opresc, mă frec la ochi și, în timp ce fata cu fustiță albastră se pierde dincolo de ochii mei, ca un vis alungat de zori, un hău degradant, umilitor și amețitor se deschide exact în locul în care, ca alpinist, aș fi identificat cea mai sigură priză pentru a ieși din surplombă. Și mă întreb năuc, fără să înțeleg care-i deosebirea dintre gând și realitate:

- Am făcut eu asta!?

6. Muntele pașilor singuri

S-a dus deja vara. A devenit o amintire în verde uscat. Sau în cenușiu. S-a dus și toamna. S-a dus și o mare parte din iarnă. S-a dus și o mare parte din viață. Dar astăzi începe iarăși o zi. O nouă zi.

Este ora 06.18. Pornesc. Ninge. Ajung în câteva minute la șosea, înapoia gării. Privesc înapoi. Gara Bușteni pare hașurată în alb. Tot orașul este cuprins de alb. Alb peste alb.

O iau în pas întins spre Gura Diham. Mă așteaptă un drum lung. Și greu. Stratul nou de zăpadă s-a adăugat celui vechi pe o grosime ceva mai mare de cincisprezece centimetri.

Este aproape finele primei luni de primăvară. Dar, totuși, ninge. Tot ninge. Ninge ca în iernile cele adevărate ale copilăriei mele.

Ies din localitate. Îmi continui pașii pe sub geana pădurii. Aici, vara, este o feerie în verde crud. Acum, iarna, este o feerie în alb. În albul cel mai pur.

O iau spre Valea Cerbului. Prin pădure. Pe drumurile în alb ale vânătorilor de munte. Sunt doar câteva urme de animal. Acoperite complet de stratul nou de zăpadă. Sunt ca niște unduiri.

Ultimul care a trecut pe aici, înaintea mea, a fost, probabil, un câine mare. Sau un lup. Poate chiar un urs. Urșii, pe aici, nu mai hibernează. Coboară în vale, la tomberoane. Au deveni urși de tomberoane. Urmele acestea sunt proaspete.

Dimineată frumoasă și liniștită. Nici o adiere, nici o mișcare. Doar pașii mei singuratici pe zăpada pufoasă. Uneori se afundă prea mult, alteori rămân la suprafață. Va fi o ascensiune grea. Foarte grea. Ajung la Poiana Coștila. O poiană în alb. Cu două ierni în urmă, pe aici au trecut torențele Patrulei Carpaților. Doamne, cât a fost de greu! Dar cât de frumos!

Voi parcurge, până la Omu și, de la Omu, la Babele, același traseu. Dar în sens invers. Atunci am urcat de la Babele și am coborât pe la Cerdac. Acum voi urca la Vârful Omu și voi coborî la Babele.

Ninge. Tot ninge. Vizibilitatea este redusă. Probabil că, pe măsură ce voi înainta, va fi și mai redusă. Nu-i nimic. Așa trebuie să fie în munte, iarna.

Ies din zona împădurită și intru în golul alpin. Continuă să ningă. Nu se văd versanții, nu disting repere cunoscute. Mai mult intuiesc drumul. Dacă ai fost de multe ori pe munte, ți-ai format desigur deprinderea de a simți sub pași drumul cel bun, de a găsi soluția potrivită. E drept, uneori nu trebuie să te bazezi prea mult pe această intuiție, pe această deprindere, dar nici fără ea nu se poate.

Până la Priponul Văii Cerbului, nu sunt prea multe probleme. Mers și iar mers. Mers greu, ca pe zăpadă, dar mers. Ar fi fost bune niște schiuri de tură cu piele de focă și încălțăminte adecvată. E drept, am în rucsac două piei de focă. Le voi duce acolo, sus, pe Platou, ghizilor care se află la pregătire. Și eu am făcut cândva parte din lumea lor. Schiurile nu sunt însă cu mine. Se poate și fără ele. N-am nici colțari. Tipul de zăpadă pe care merg nu cere deocamdată așa ceva. Am două bețe de schi, am și un piolet pe care l-am cumpărat cu ani în urmă din Franța, de la Chamonix.

Caut să identific confluența potecii care vine de pe Brâna Mare a Morarului cu cea de pe Valea Cerbului. E dificil. Nu reușesc. Nici nu e important. Totul e alb, stratul de zăpadă, pe aici, a acoperit totul, pe alocuri are o grosime de câțiva metri, nu se vede la doi pași, stâncile seamănă unele cu altele, ninge.

După ce trec de Pripon, ascensiunea devine cu adevărat dificilă. La un moment dat, intru într-un fel de culoar îngust care seamănă cu Hornurile Mălăieștilor. Privesc în sus. De aici, nu pare prea lung. Știu că este doar o aparență. Ceața și zăpada îmi limitează strict orizontul. Înclinarea pantei este mare, peste

50 de grade. Nu se poate urca decât prin trepte săpate în zăpadă. Iar zăpada, deranjată, poate s-o ia ușor la vale...

Constat, încet, încet, că, de fapt, culoarul este foarte lung. Nu se mai termină. De două ore, mă aflu în acest culoar. Tot urc. Treaptă cu treaptă. Degetele de la picioare îmi sunt amorțite. Mă opresc din zece în zece pași. Inima îmi bate în tâmples, genunchii îmi tremură.

La un moment dat, simți capătul puterilor. Prima manifestare a epuizării este impulsul greu de stăpânit de a renunța. A renunța? Dar ce înseamnă a renunța, aici, în abrupt, prins în treptele săpate în zăpadă? De coborât, n-ai cum să cobori, traversarea nu este posibilă și, chiar dacă ar fi, n-ar avea nici un sens, urcușul simți că devine imposibil!

Este un sentiment pe care-l trăiește oricare om ce se avântă într-o astfel de ascensiune. Dacă nu-l cunoști și nu-l înțelegi, dacă nu ești pregătit pentru a-l accepta și, pe această bază, pentru a-l înfrunta și a-l depăși, înseamnă că ești pierdut. Înseamnă sfârșitul. Mulți oameni, foarte mulți oameni – unii chiar foarte bine pregătiți, oameni de munte – n-au reușit să iasă din această clipă de incertitudine, de renunțare, de disperare.

Pentru astfel de situații, nu există rețete. Nu există reguli absolute. Te oprești câteva momente, îți tragi sufletul, aștepti să îți se liniștească bătăile inimii – dar nu prea mult, pentru că prea mult înseamnă ieșire din regimul de efort –, și continui.

Așa procedez și eu. Constat că mai am încă destulă forță, pașii mă ascultă, inima nu-mi mai bate în tâmples. Deocamdată. Peste zece pași, iarăși va bate, pata care să zărește prin ceață, pe albul zăpezii, pare cabana de pe Omu, dar eu știu că nu este adevărat, depășesc pata respectivă, este doar o piatră, mai vine încă una, și încă una, și tot așa...

Trebuie să ai răbdare, trebuie să știi că timpul, pe munte, are alte dimensiuni, iar spațiul înseamnă respect al pașilor pe care îi faci, al pietrei de care îți sprijini ideea de cabană, al

zăpezilor care te limpezesc sau te orbesc. Însă, pe munte, în orice orbire, există o puternică speranță de limpezire. Fără această speranță, ești mort. Sau, în orice caz, la dispoziția viscolului, a gerului, a iernii, a avalanșei...

La un moment dat, calc greșit și lunec câțiva metri pe panta care, aici, este la fel de înclinată. Nu disper, îmi controlez lunecarea. Totuși, abia reușesc să îmi opresc căderea, înfigând puternic bățul metalic în zăpadă.

Mă ridic, îmi sap cu grijă treptele, cu vârful înghețat al bocancului și, din loc în loc, cu pioletul, reîncep să urc cei câțiva metri. Am forțe noi, parcă mi-au fost date de cineva. Bocancii de vânător de munte sunt excepționali pentru acest tip de zăpadă, însă costumele mele mozaicate de iarnă, pe care-l iubesc foarte mult și îl port ori de câte ori mi se ivește prilejul, nu este totuși foarte bun pentru astfel de deplasări. Este greoi, incomod, stânjenitor. Se îmbibă cu apă și cu transpirație, devine foarte greu, iar pantalonul, fără parazăpezi, se udă, îngheață, devine o scoarță. Scot o cordelină, o fixează cu pioletul în zăpadă. Dar nu mai e nevoie. Sunt atent la treptele pe care mi le fac, evit cu grijă locurile în care zăpada este nesigură. Sunt iarăși în ritmul obișnuit.

Urc. Urc mereu. Parcă răsplătindu-mă pentru efortul meu, ceața se ridică pentru câteva secunde. Zăresc, în stânga, sus, Cerdacul și, jos, în vale, stâna. Atât. Dar e o surpriză plăcută care îmi dă noi forțe. Știu, de-acum, că mai am puțin de urcat până la cabană. Constat că am urcat vertical, direct în abrupt, și nu pe poteca de vară – nici nu s-ar fi putut așa ceva –, prin acel culoar-horn prin care, vara, nici nu îndrăznești să privești.

Ies pe Creasta Morarului, foarte aproape de cabana meteorologică. Bate un vânt puternic. Vântul de creastă. Este un vânt răscolitor de amintiri. Mi se umple sufletul de căldura lor, de zborul anilor pe care i-am trăit pe munți și pe dealuri, cu plutonul meu, cu compania mea, cu statul major în care am lucrat, sau, în calitate de jurnalist, cu condeiul meu și împreună

cu cei care, la rândul lor, își durau și ei experiența cea mai frumoasă a acestui spațiu plin cu iubire și respect.

Cabana nu se vede, dar știu că nu este prea departe. Dau peste o cruce de metal – Doamne, câte cruci mai sunt și pe muntele ăsta! – și citesc: *"Pe vârful Omu am muncit o viață/ Pe timp frumos, dar și în ger și ceață/ Cum este vremea transmiteam din două în două ore/ Mai toată lumea-l cunoștea pe nenea Gore./ Eu pe turiști mereu i-am îndrăgit/ Și nu odată-n vreme rea i-am găzduit/ Muntele mi-a fost precum un frate/ La el rămân acum pentru eternitate. Ridicat în amintirea celui care a fost Gore Spiridonescu, om de mare omenie, care a lucrat 25 de ani la stația meteo de la Vârful Omu."*

Nu sunt prea meșteșugite cuvintele astea. Dar sunt adevărate. Așa a fost nea Gore. Să-ți fie piatra ușoară nene Gore, toți te știm și te iubim!

Lumea e mică aici, pe unul dintre cele mai înalte, cele mai frumoase, cele mai cunoscute, dar și cele mai misterioase și mai legendare piscuri ale pământului românesc.

În câteva minute, ajung la cabana meteorologică. Bate un vânt aspru, stratul de zăpadă gros de câțiva metri acoperă ferestrele și ușile, pătrund în cabană printr-un fel de trepte săpate în zăpadă, ca într-un adăpost antiatomic. Meteorologii din tura de serviciu și șeful Asociației Ghizilor Montani mă primesc cu bucurie. Le povestesc mica mea aventură, care se află, totuși, abia la jumătatea drumului. Ceaiul este fierbinte, în bucătărie e cald și bine, forțele mi-au revenit complet, sunt gata de drum.

Urc, în pas viu, Vârful Bucura. Vântul bate puternic, ceața este persistentă, nu se vede la doi pași. Descopăr totuși cornișa și o evit cu multă grijă. Cobor, apoi, cu prudență pe partea cealaltă a Vârfului Bucura și intru în traversarea de deasupra Cerdacului. Este o brână foarte îngustă, acoperită în întregime de zăpadă. Nu am voie să greșesc. Orice eroare ar însemna o cădere de sute de metri în abisul alb, fără vreo șansă

de scăpare. Nu asta-i însă problema. Nu va cădea nimeni. Dar concentrarea asupra treptelor pe care le sap în zăpadă cu vârful bocancului și, acolo unde nu se poate cu vârful bocancului, cu pioletul, este atât de mare, încât nu se aude decât vântul care suflă intens. Tot atât de intens ca în iarna în care am recunoscut traseul pentru Patrula Carpaților.

Sunt încă în acest traseu. Îl reparcurg, dar în sens invers. Ies cu bine pe platou și îmi văd de drum. Platoul nu mai este însă bulevardul montan din vară. Vântul puternic, ceața și zăpada abundentă fac din el un spațiu dificil de străbătut, un tăpșan echivalent cu un labirint.

La un moment dat, între două indicatoare metalice, pierd drumul. Abia de îmi zăresc vârful bocancului. Am senzația că mă găsesc într-o baie de aburi de gheață. Este nevoie să scot busola. Dar acul acesteia se învârtește anapoda. Probabil, vreo anomalie magnetică. Regăsesc, totuși, destul de repede direcția de deplasare și, în două ore, ajung la Cabana Babele. Domnul Sandu Brumaru, șeful cabanei meteo, tocmai se întoarce de la schi, de la Cota 2000. Îmi continui drumul în direcția aceea. Până aproape de Cabana Piatra Arsă, unde va sosi mâine lotul vânătorilor de munte pentru Patrula Ghețarilor, drumul este excelent. Apoi devine foarte greu.

Este deja întuneric. Întuneric, ceață, vânt. Urechile mi-au înghețat demult, pe pleoape, pe sprâncene și pe echipament am promoroacă, dar asta e ceva obișnuit în muntele iernilor mele. O parte din traseu îl voi parcurge, deci, noaptea, pe viscol.

Am suficient timp să mă gândesc la toate... La toate sau la nimic. De unde să iau eu atâtea gânduri pentru a nu mai simți vântul de creastă?! La drept vorbind, sunt încă entuziasmat. De câte ori mă aflu pe munte, sunt cuprins de acest sentiment puternic. Nici nu vreau să nu-l simt. Vântul de creastă face parte din viața mea, patruzeci de ani l-am purtat cu mine peste tot, iar când l-am uitat pe undeva, așa cum îți uiți chipiul când e prea cald și te trec sudorile, m-am întors după el, oriunde aș fi

ajuns, de oriunde voi fi fost. Sau, dacă nu m-am întors eu după el, a venit el după mine.

Vântul bate puternic din dreapta. Mâinile au înghețat pe bețele de schi. Încerc, cumva, să le protejez, dar speranțele sunt foarte slabe. Este un vânt continuu, de zonă alpină, care n-are milă de nimeni. Trebuie să urc Vârful Furnica. Ultimul urcuș. Care n-ar trebui să fie prea greu. Nici nu pare. Dar zăpada este mare, mă aflu în plin întuneric și am deja aproape 14 ore de mers. Ajung totuși cu bine în vârf și încep să cobor spre Cota 2000. Mă bucur că, la cabana Miorița, voi bea un ceai fierbinte și o apă minerală, după care voi coborî, prin abruptul atât de cunoscut, în Sinaia.

Din păcate, cabana Miorița, acest superb loc din Munții Bucegi, este într-o stare jalnică. Fără uși, fără ferestre, plină cu moloz și cuprinsă de zăpezi. Doamne, cine i-a făcut așa ceva?

Îmi urmez drumul cu regret. Cobor. Fără probleme. În mai puțin de o oră, sunt la cota 1400. Și, în următoarea oră, adică la 22.18, ajung în gara Sinaia.

Au trecut șaisprezece ore. Șaisprezece ore pe traseele Patrulei Carpaților, șaisprezece ore de reînfrățire cu muntele, șaisprezece ore ale unei ascensiuni în albul cel mai pur, în spațiul de iarnă al tinereții mele, al vieții mele. În spațiul alb al sufletului meu. Îți mulțumesc, încă o dată, pentru tot, Maestre!

În tren, mă îndepărtez de traseul pe care tocmai l-am făcut, nu-mi mai amintesc de el, nici nu mă întreb ce naiba am căutat acolo, de unul singur, să dea vreo avalanșă peste mine, cum mi s-a mai întâmplat, sau să îngheț pe undeva, prin iarna asta afurisită, plină de alb și de neprevăzut.

Nu-mi răspund, pentru că nu am ce să-mi răspund, lucrurile sunt destul de clare și nu-mi displac. Așa am trăit, așa voi trăi mereu. Mergând cu spatele înainte și înaintând spre trecut, spre izvoare. Îmi dau seama din ce în ce mai mult că

viitorul meu este în trecut, că eu trăiesc într-un viitor la timpul spulberat sau într-un trecut la timpul viitor. Adică într-o lume bizară și paradoxală. Care nici măcar nu mă vede și nici nu trebuie să mă vadă, pentru că, dacă m-ar vedea, ar trebui să se prefacă foarte tare că nu mă vede și să mă lase în plata Domnului. Sau să nu mă lase, să ă ia la ochi, și atunci, iarăși, toată șandramaua s-ar dărâma, iar eu aș rămâne din nou fără sens și fără adăpost. În plină iarnă sau, și mai rău, în plină vară.

7. Mai sus ca Everestul

Uneori, vine și norocul. O invitație din China, urmare a unor intenții probabil interesante, pe adresa mea. Se aprobă. Deși nu mai sunt în sistem, sistemul mai face și câte o faptă bună pentru foștii săi angajați.

Ți iată-mă în avionul care mă va duce în spațiul măreției și al miracolelor...

... Verticala Himalayei. Cândva, probabil, am să calc și eu cu piciorul aceste formidabile ținuturi de gheață înaltă. Visul tuturor alpinistilor. Visul tuturor celor care iubesc muntele. Muntele cel adevărat, care pare a fi – și chiar este – mai presus ca Pământul. Deși rămâne pământ. Care-ți cere să te desprinzi de pământ și să urci pe cupola lumii. Nu este o ascensiune oarecare, ci una cu totul specială. Cine se încumetă s-o facă, ori este nebun, ori iubește fără limite aventura de gheață, ceea ce este cam același lucru. „Limite verticale”. Un film teribil despre moralitatea celor care simt nevoia verticalității... Câți or mai fi. Și sunt destui.

După o noapte scurtată, de-adevăratelea, cu câteva ore (am zburat tot timpul spre est și sud-est cu 900-1.000 km/oră), după o aterizare perfectă pe Karaci (comandantul aeronavei, un pilot român dintre cei mai buni – Taifas, îl cheamă, deși el nu prea are cu cine și de ce tăifăsui la manșa unui astfel de avion, la limita dintre vis și zbor – a fost aplaudat la scenă deschisă), am prilejul să fiu, pentru prima oară în viața mea, în spațiul ... Himalaya.

Am „urcat” aproape două ore la verticala apelor pakistaneze, în susul lor. Dar acum suntem deja sus. Sus de tot. La 08.30, ora locală (ceasul meu, rămas ca la București, indică 05.30), zăresc, spre dreapta, peste o mare albă de nori, piscurile

etern înzăpezite ale Himalayei. În căști răsună, puternic, Wagner. Apoi Vivaldi, “Anotimpurile”.

Spațiul de aici, din zona piscurilor albe nu are, însă, un anotimp. Zăpezile veșnice de pe Himalaya nu sunt o simplă iarnă trecătoare, ci însăși albul perfect, pacea eternă din spațiul în care pământul se înfrățește cu cerul. Dar rămâne pământ.

La ora 09.00 (06.00, ora Bucureștiului), avionul își schimbă cursul spre nord-est, ieșim relativ repede (dacă relativ se poate numi atunci când zbori cu o mie de kilometri pe oră) din zona munților fără zăpadă și intrăm în împărăția veșnică a Munților Iernii. Peisajul este unic. Pentru că unic este și masivul Himalaya.

Din locul meu de la geam, zăresc încremenirea fantastică a piscurilor în cel mai frumos tablou de iarnă, mai presus ca iarna, pe care mi-a fost dată să-l văd. În dreapta, mai înalt decât înălțimile înălțimilor, mai presus de alb, mai presus de propria mea imaginație despre ceea ce se cheamă Muntele Munților, se profilează, maiestuos, pe cerul pur Masivul Everest. Suntem deja pe teritoriul Chinei. Aici, chiar dacă nu pe Everest, dar la vest de el, în locuri cât de cât accesibile, acolo unde viața umană este totuși posibilă (dar, pentru chinezi, orice este posibil), se află, desigur, grănicerii acestei țări.

Vârful Everest este, deci, aici. Îl pot atinge cu mâna. Îl recunosc. Oricine îl recunoaște. Dar una este să-l vezi într-o revistă colorată și altceva să te afli în apropierea lui. Cu ani în urmă, am urmărit, pe postul național de televiziune, un interviu luat unui alpinist italian, care a reușit să urce Everestul fără mască de oxigen. La o întrebare referitoare la resorturile intime ale acestei performanțe, autorul acestei incredibile ascensiuni a răspuns cu un singur cuvânt: entuziasmul.

Preț de o jumătate de oră, nu-mi desprind privirile de acest pisc. Avionul face un fel de rotire de 90 de grade în jurul lui, astfel încât am posibilitatea să-l privesc dinspre sud și dinspre vest și chiar dinspre nord-vest. Am senzația că aripa

avionului îl atinge, că, uneori, piscul cel ascuțit nu acceptă să fie depășit, că nu reușim, totuși, să ne aflăm ... mai sus ca Everestul. Nici nu se poate așa ceva. Mai sus ca Everestul nu se află nimic! Ceea ce se întâmplă, deși nu este chiar o iluzie, ține de relativitatea lui Einstein. Zburăm cu 1.020 km/oră, la înălțimea de 10.200 m, iar temperatura aerului afară, este de minus 57 grade Celsius. În avion, condițiile sunt mai ceva ca într-un apartament confortabil. În cămașă albă, ascultându-l pe Vivaldi și pe Wagner, bându-mi liniștit cafeaua, iată, mă aflu mai sus ca ... Everestul. Firește, nu așa am vrut eu să ajung în Himalaya. Dar nici așa nu e prea rău.

Avionul se află deja în spațiul de deasupra milenarului pământ al Chinei. Nu toți suntem Marco Polo, dar experiența lui o reținem parcă fiecare. Această lume care urcă, de milenii, din țărmul Pacificului până sus, pe cupola lumii, deasupra Everestului, fascinează, înobilează, înalță.

...Aterizăm pe aeroportul din Beijing, spre seară, Am survolat vastitatea de la nord de Podișul Tibetului, apoi deșertul Gobi, o întindere de dune și munți de nisip roșiatic, întrerupte de câte un lac, brăzdate de câte un râu și înobileate cu câte o localitate. Din spațiul alb, înșesat de piscuri, de văi adânci, avalanșe și de ghețari presărați cu crevase, escarpe și canioane halucinante, la conopida nisipurilor și pământurilor de pe platourile înalte, am coborât în spațiul foarte plin al câmpiei, încărcat de istorie, de localități numeroase și de o străveche civilizație, care n-a dispărut, ci se află în fiecare monument și, parcă, în fiecare adiere din vântul Îndepărtatului Orient.

Prindem soarele în prag de asfințit. Acele ceasornicului aeroportului indică 19.45. Ceasul meu, conectat pe ora Bucureștiului, arată 13.45. Atmosfera se colorează treptat, treptat, într-un roșu-portocaliu, pe fondul cenușiu al unei ierni ce n-a coborât încă la Beijing și al unui cer senin care adăpostește tot ce există pe acest pământ.

Orașul se ghicește în apropiere, uriașă citadelă de unde răsare soarele și unde se dă ora exactă pentru un aproape un sfert din populația Terrei. Calc cu emoție specială pe acest pământ special pe care au trăit cândva Sun-Tzî și Confucius, unde s-a înfiripat *I-dzing* (Cartea schimbărilor) cu mai bine de o mie de ani înaintea erei noastre, schițând matricea lumii filosofice de mai târziu, lume care, în esența ei, a rămas aceeași până azi.

Gazdele noastre ne așteaptă chiar la ieșirea din avion. Schimbăm câteva impresii în unul din saloanele de protocol de la aeroport, apoi ne trezim, dintr-o dată, într-un dialog curent, foarte apropiat și foarte frumos, de parcă ne-am cunoaște de când lumea, deși între China și România sunt mii și mii de kilometri.

Formulăm fără rezerve o constatare la care și unii și alții ținem foarte mult. Deși poporul român și poporul chinez aparțin unor culturi diferite, având obiceiuri diferite, între cele două națiuni există o mare asemănare. Și chinezii, și românii iubesc spațiul în care i-a lăsat Dumnezeu, nu s-au năpustit asupra altora, ci și-au apărat, prin vremuri și vremuri, dreptul lor sacru la existență, la viață.

Este o trăsătură esențială, care face ca între cele două țări să rezoneze puternic un sentiment reciproc de prietenie și admirație. Este ceea ce trece dincolo de regimurile politice, ceea ce durează în istoria popoarelor, ceea ce dă consistență și forță raporturilor internaționale. Toate marile imperii au dispărut. Marile popoare au rămas.

Aveam să mă conving din nou, aici și acum, de un adevăr sanctificat de istorie și de Dumnezeu și validat de viață: chinezii sunt un mare popor. Iar măreția lor constă în hărnicie, simplitate, bunătate și respect. Respectul față de alții, dar și respectul față de ei înșiși.

Cu acest sentiment, o pornim, în două mașini foarte moderne, pe străzile marelui oraș, spre hotelul Minzu (hotelul Național), unde vom fi cazați.

Este o oră de vârf. Se circulă foarte greu. Străzile sunt înțesate de mașini puternice și rapide, de bicicliști (în China, ca și în Olanda, se circulă foarte mult cu bicicleta) și de pietoni, de magazine de tot felul, de vânzători ambulănți, de oameni grăbiți, care se întorc de la lucru sau se duc spre locuri în care-i așteaptă treburile, treburile și trebăluirile obișnuite ale vieții.

Cina, cu bețișoare și mâncăruri chinezești, este delicioasă, arătându-ne că, totuși, ne aflăm într-o altă lume. O lume care știe să-și respecte valorile tradiționale și, mai ales, muzica. Armoniile discrete ale unor cântece chinezești – și nu numai chinezești – care ne țin companie în timpul cinei arată că mai sunt pe lume locuri nepoluate sonor, în care forța spiritului și a sufletului se exercită nu în reacția la decibeli, ci în cufundarea în adânc, în meditație și reflecție, în interiorizarea discretă și profundă a universului.

Puțini oameni în lume sunt, azi, capabili de o asemenea performanță.

Piața Tien An Men este puternic luminată. Ea are o istorie – ca toate piețele mari din lume -, dar și o realitate, un adevăr care este cel al grandorii, al imensității, al spațiului plin, replică nemijlocită a acestui spațiu imens – și pe verticală, și pe orizontală – care este China.

Același simbol al forței, al imensității, al raporturilor ierarhice cu Divinitatea – care trebui înțeles ca respect față de Lege – îl reprezintă și Palatul de Iarnă. O incintă maiestuoasă și austeră, durată în lemn, în marmoră și în piatră, cu o desfășurare impresionantă. Nimic din fastul regilor europeni, ci doar unicitatea unei alei în jad, accesibilă doar împăratului, tronul, scena, sălile, armoniei, sălile de odihnă, sala sigiliului, sala în care erau examinați, din trei în trei ani – primii zece, de însuși împăratul –, viitorii miniștri, sala testamentului. Plus o

piatră de 400 de tone (16m/3m/1m), adusă aici de la 50 de kilometri de Beijing, într-o iarnă, timp de 28 de zile, într-un mod greu de înțeles, săpându-se puțuri, scoțându-se apă și realizându-se gheață în fața colosului de stâncă. Meșteri neîntrecuți au sculptat, în glaciș, pe uriașa piatră, tot ce a însemnat și înseamnă China eternă: valurile mării, munții cei mai înalți și, deasupra lor, printre nori, cei nouă dragoni.

Forță, liniște, prosperitate. Curțile interioare, grădina în care se află arbori de peste 500 de ani (doi, îngemănați în semnul iubirii, precum Poarta Sărutului a lui Brâncuși), culorile vegetale, coloanele uriașe, grinzile, acoperișurile în autentic stil chinezesc, maiestuos, de pagodă, întregesc această imagine a forței, ierarhiei și austerității specifice comunităților din această frământată parte a lumii.

În ultima sală, regii obișnuiau să-și scrie testamentul. În două exemplare. Unul era ascuns după un paravan, celălalt se afla la purtător. După moartea suveranului, magistrații și miniștrii căutau aceste testamente, le comparau și, dacă erau identice, le dădeau curs.

Acest strălucit palat, care a fost gata în anul 1420, este la fel de viu și de impresionant ca și atunci. Știm că, în cealaltă parte a orașului, există și Palatul de Vară. În drum spre Marele Zid, vom trece pe lângă el. Este la fel de maiestuos. În China, nu există ruine. Există doar monumente care jalonează măreția, forța și înțelepciunea. În această parte de lume, unde au fost descoperite praful de pușcă și mătasea, unde s-au inventat tiparul și ceea ce-i era necesar acestuia, adică hârtia, istoria fuzionează perfect cu realitatea prezentă.

...China este una dintre țările care beneficiază, pentru forțele armate, de un cotidian central. În această dimineață, vom face o vizită la redacția acestui ziar al armatei. În afară de acest cotidian și de alte publicații centrale, fiecare zonă militară își are ziarul ei. Așadar, iată-ne la sediul acestui mare cotidian

militar. Redactorul șef din acest moment, general-maior Yu Shengcong, ne explică rațiunea de a fi cotidian a publicației, structura redacției, conținutul paginilor, modul de tipărire și de difuzare. Realizăm, astfel, un foarte util schimb de experiență. Aflăm că ziarul are, până în acest moment, patru pagini. Începând, însă, de anul viitor, el va avea opt pagini. Paginile 1 și 2 conțin informații interne importante. Pagina a 3-a este consacrată unor articole mai substanțiale. Pagina a 4-a conține informații cotidiene de larg interes. Pagina a 5-a este rezervată publicării unor informații militare internaționale și articolelor de analiză a punctelor fierbinți de pe glob. Paginile 6 și 7 conțin informații militare curente, iar pagina a 8-a este destinată materialelor pe teme de cultură, știință și tehnologie militară. Se tipărește la Beijing și în alte 13 puncte de pe teritoriul țării. La aceste puncte se transmite prin satelit, în numai 30 de minute, printr-un sistem în întregime automatizat. În redacție lucrează în jur de 200 de ofițeri și cam tot atâția civili, plus vreo 80 de pensionari redactori (ofițeri, după ce au ieșit la pensie). La aceștia se adaugă personalul tipografiei, în jur de 350 de oameni. Nu este o cifră mare. Gazdele noastre ne spun că unele ziare din China au redacții de 800-900 de oameni. Tipografia este a ziarului. Desigur, având o capacitate foarte mare, ea mai tipărește și alte ziare. Civile. Culegerea materialelor, scanarea fotografiilor, descompunerea culorilor, realizarea filmelor, a plăcilor și, respectiv, multiplicarea se realizează în tipografie. Începând cu anul viitor, fiecare redactor va avea însă calculatorul lui, ceea ce va simplifica foarte mult procesul de elaborare a ziarului.

Vizităm, în continuare, tipografia. Aparatură modernă, produsă în țară sau importată. Între altele, tipografia dispune de o rotativă cu trei grupuri, în patru culori, și de trei guri de ieșire, ceea ce-i dă o productivitate foarte mare. Aceste grupuri sunt japoneze. Tipografia dispune, însă, și de un grup produs în Germania.

Și activitatea în tipografie este în curs de perfecționare. La anul, totul, inclusiv montajul, se va face automat. Aparatura este deja achiziționată și se află în probe.

Atât în redacție, cât și în tipografie se află buni profesioniști. Oamenii își iubesc meseria și și-o fac cu mîgală și mult respect. Totul în China sculpturii pe bobul de orez, se face așa: migălos, răbdător, temeinic. În ziua când ne-am aflat noi în redacție, am constatat o mare concentrare redactare, la la culegere, la corectură, la tehnoredactare, la prelucrarea electronică a imaginii, la pregătirea fotografiilor color pentru tipărire, la pregătirea rotativei.

Există în redacție cursuri de perfecționare, majoritatea redactorilor și jurnaliștilor (corespondenților permanenți) au urmat studii militare sau civile de specialitate.

- Cum vi se pare meseria de ziarist militar? l-am întrebat, seara, la dîneu, pe redactorul șef. În condițiile exploziei informaționale, a atacului pe toate fronturile a rețelelor media, mai poate avea ea un viitor?

- Stresantă, epuizantă și extrem de complexă și de frumoasă. În câțiva ani, iată, mi-a scos peri albi. Dar îmi place. În ceea ce privește viitorul... Vom trăi și vom vedea...

Meseria asta este, într-adevăr scoțătoare de peri albi și de scurtare a zilelor de viață. Aproape toți cei ce lucrează în presă îmbătrânesc repede, se epuizează fizic devreme, întrucât, în această profesie, nu există pauză, nu există concediu, nu există recuperare, nu există odihnă. Receptorii caută tot timpul, febril, informație, iar gândul lucrează. Este o meserie care-ți pătrunde în fiecare celulă, ca un cancer. Dar, în general, este plăcută și căutată. Cei care vor să intre în ea, se văd celebri înainte de a învăța să înnegrească șpaltul...

Respectul profesiei, acolo unde există, construcția care se durează prin cuvânt sunt valori care se ridică deasupra stresului și uzurii și merită să le dai totul. Au făcut-o zeii de generații înainte, o vor face și cei de acum, din China, din România sau

de aiurea. Nu este un slogan. Aceași concepție am întâlnit-o și la cotidianul „Army Times”, din Washington, și la cotidianul „San Antonio Express News”, și la „San Francisco Chronicle”, și la „Roky Mountain News”, din Denver, și la „Kansas City Star”, și la „Le Figaro”, din Paris, și la „Magyar honved”, din Budapesta. Nimic nou sub soare, ar spune unii. Toate ziarele se aseamănă, toți jurnaliștii se aseamănă, așa cum se aseamănă și frizerii de pretutindeni, poștașii, tapițerii sau femeile de serviciu. Într-adevăr, sub acest străvechi soare, nimic n-ar fi prea nou. Numai că, pentru unii, la fiecare răsucire de vârtelnită, soarele pare a fi apărut pentru prima dată...

...Divizia 196 de infanterie din armata chineză este o divizie ca toate celelalte divizii de acest tip și de acest profil, din structurile care ne sunt foarte cunoscute. Ea a luat ființă cu 70 de ani în urmă, în focul luptelor pentru eliberarea Chinei. Are în compunere trei regimente de infanterie, un regiment de tancuri și unul de artilerie, plus unitățile de divizie. Total: 12.000 luptători. Este o mare unitate de protocol, prin aceasta înțelegându-se calitate, acuratețe, forță, temeinicie și nu doar lustru. Ea este o divizie destinată să apere țara și să pregătească temeinicie și nu doar aparențe. Nu este o divizie de spectacol, ci una de luptă. Ea este o divizie destinată să apere țara și să pregătească temeinic contingentele de ostași pentru această misiune. Par vorbe mari, dar în China nu sunt așa. Oamenii, deși sunt veseli, vorbăreți și nu prea pun preț pe pălăvrăgeală sau pe lauda de sine, simt o puternică emoția atunci când este vorba de cuvinte scumpe și de simboluri.

Istoria extrem de veche și de bogată a Chinei, ca și prezentul ei conțin acel filon extrem de prolific și de limpede care motivează, complex și exact, efortul militar de apărare. Chinezii au o memorie de elefant. Ei nu uită nimic din istoria lor de mii de ani și nu iartă nimic. Nu sunt făcuți pentru așa

ceva. Fiecare chinez ar în el două universuri: al lui și al Chinei. El este centrul Chinei și China este centrul lumii.

Gazdele ne vorbesc cu mult respect despre drumurile de luptă ale acestei mari unități, precum și de misiunile ei actuale. Căci și în China, ca oriunde în altă parte, armata este o instituție nu numai respectabilă și respectată de popor, ci și o forță aflată în permanență în slujba națiunii.

Aflăm de la gazdele noastre că Divizia 196 infanterie acționează, în sprijinul populației, și la inundații, și la alte calamități, și mai dă și o mână de ajutor la construcția diferitelor obiective din Tianjin, locul în care este dislocată. În China, aceste lucruri sună altfel decât pe la noi, odinioară. Cu totul alta este percepția chinezilor asupra acestor lucruri. De altfel, serviciul militar obligatoriu, în China, are durata de trei ani, timp suficient pentru buna instruire a tinerilor chemați sub arme.

Ne convingem imediat de calitatea instruirii soldaților în poligonul garnizoanei. Este adevărat, asistăm la trageri și exerciții demonstrative. Și știm cu toții cam cum se pregătesc și care-i valoarea unor astfel de exerciții. Am văzut mii în viața mea și am pregătit eu însumi, la rându-mi, sute. Tocmai de aceea, impresia noastră asupra exercițiilor pe care le-am văzut la Tianjin este, ca să spunem așa, calificată. Militarii chinezi ne-au prezentat trageri cu armamentul pe care-l avem și noi în dotare de o precizie uimitoare.

Practic, s-a tras aproape cu toate categoriile de armament de infanterie din dotarea diviziei: pistol mitralieră, mitralieră, aruncător de grenade antitanc (țeavă introdusă), tun antitanc de 83 mm (țeavă introdusă) ... trageri rapide. Nici una n-a durat mai mult de 20-30 secunde. Dar rezultatele au fost excelente. Maximum de puncte, toate loviturile în țintă sau ținta doborâtă la prima lovitură.

Desigur, demonstrația este mai mult decât perfectă, iar rezultatele remarcabile. Ca și spectaculozitatea exercițiilor de

luptă apropiată, prezentate de cercetași. Dincolo de acestea, se cere, însă, relevantă energia specifică, cu totul ieșită din comun, a acestor luptători. Multă lume face așa ceva. Dar puțini o pot face ca soldații chinezi.

În continuare, vizităm camera de activități culturale a unei companii dintr-un regiment de infanterie. Se află aici, marcat pe o hartă, drumul de luptă al acestei companii, o masă de biliard, o masă de ping-pong, chinezii fiind neîntrecuți în acest sport, precum și alte utilități care facilitează actul de cultură, colecții de ziare și reviste. Toate armatele popoarelor vechi pun un accent deosebit pe actul de cultură. În sistemul pregătirii unităților și militarilor armatei chineze pentru luptă, factorul moral ocupă primul loc.

Magaziile de echipament, de materiale de instrucție, ca și dormitoarele sunt perfecte. Ni se spune că, în armata chineză, există obiceiul ca, întotdeauna, comandantul de pluton să se afle cu plutonul. Așa era, prin 1986, și la Divizia blindată Kantemirovskaia, de lângă Moscova, o altă mare unitate de elită dintr-o foarte puternică armată. Comandanții de subunități se aflau cu subunitățile de la deșteptare la stingere. Aveau doar o pauză de două ore, pentru masă, la prânz...

După modelul cunoscut și la noi cândva, în vremea socialismului, al Gospodăriilor Agrozootehnice de pe lângă unități, divizia chineză dispune și de un puternic sector agricol, acoperindu-și, în mare măsură, din resurse proprii, nevoile de hrănire. Gazdele noastre ne dau și câteva cifre: 2.000 hectare teren arabil, 4.500 porcine, 6 crescătorii de găini, 30 hectare heleșteie cu pește, 20 hectare heleșteie cu raci, plus ateliere și mici fabrici unde lucrează soțiile cadrelor. Totul, făcut într-un perfect spirit chinez, în care primează grija față de amănunt, de detaliu. Într-un spațiu restrâns, dar nu îngust, ni se prezintă, într-o ordine desăvârșită, o adevărată industrie alimentară. Realizată de acești oameni care au reușit totdeauna să facă minuni. Din nimic, totul...

...Pe fiecare stradă, un flux neîntrerupt de biciclete, automobile, pietoni și bună dispoziție. Orașul Șanghai numără 12 milioane de locuitori și, probabil, tot cam atâtea biciclete, dacă nu chiar mai multe, întrucât fiecare chinez care se respectă are și o bicicletă de rezervă.

Este un oraș foarte dinamic. Și foarte modern. Dinamic, prin oamenii săi, modern prin arhitectura sa, prin amploarea extraordinară pe care a luat-o din 1969 încoace, de când China s-a deschis spre lume. Există, în momentul de față, în acest oraș mai mult de 1300 de clădiri cu peste 20 de etaje. Înainte de 1969, erau doar câteva. În viitor, numărul lor va fi și mai mare.

De la restaurantul rotativ, situat la etajul 41 al modernului hotel de cinci stele, unde luăm micul dejun, orașul se vede (atât cât se vede, întrucât este ceață) în toată splendoarea sa, dar și în devenirea sa, întrucât aproape fiecare zonă este și un șantier. Cei din Șanghai au realizat deja o autostradă de centură interioară (adică în interiorul orașului) suspendată, în lungime de 48 km, cu 3 benzi de circulație, pe sens.

De o parte și de alta a acesteia se ridică cvartale foarte moderne, care amintesc că Șanghaiul este unul din cele mai mari orașe ale lumii. Această autostradă se extinde, se prelungește cu numeroase ramificații suspendate, în timp ce s-a început deja construcția unei a doua autostrăzi de centură, tot suspendată, de 94 km. În viitor, se va construi și o a treia... Trei inele de autostrăzi suspendate...

Tot la Șanghai, s-au realizat două dintre cele mai frumoase poduri suspendate (ancorate) pe cablu din lume. Unul se numește Nanpu, are o lungime totală de 8000 de metri, o deschidere de 400 de metri și o înălțime de 58 metri, fiind al patrulea de acest tip de lume. Cel de-al doilea se numește Yanpa, este construit pe un afluent al lui Yanți, are o deschidere de 600 metri și o înălțime de 206 metri, fiind primul din lume.

Ne aflăm pe malul râului Huangpu sau Huang Pu, un afluent al Fluviului Albastru. Odinioară, pe acest loc se afla un parc pe poarta căruia scria: „Intrarea interzisă pentru câini și chinezi”...

Lucrurile s-au schimbat mult de atunci. Aici este acum un loc liniștit, un loc de plimbare. Frumoasa terasă s-a prelungit puțin și peste apa râului, având, aici, în Îndepărtatul Orient, un peisaj venețian. Pe malul celălalt al râului se află turnul de televiziune, denumit și „Perla Orientului”, un „Eiffel” de beton, metal și sticlă, înalt de 468 de metri, cel mai înalt din întreaga Asie și al patrulea din lume.

Locuitorii acestui mare oraș sunt, ca toți chinezii, foarte harnici și foarte modești. De la o fereastră, situată la etajul 26 al modernului hotel în care ne aflăm, deslușim furnicarul câtorva șantiere. Oameni care muncesc aproape fără pauză, cu o concentrare de luptători și o migală de artizani.

China, cu toată măreția ei, se sprijină pe imensa forță a unei filosofii care plonjează în adâncul Eului, care dă obiectivitate unor forțe pe care lumea de dincolo de China încă nu le cunoaște pe deplin. Mai exact, nu le cunoaște deloc, deși își face iluzia că s-ar putea chiar să le cunoască mai bine decât China însăși... Nu-i nicio noutate, așa a fost mereu lumea...

...De la Șanghai ajungem, cu un avion modern și cochet, la Guilin, un oraș situat în sudul Chinei. Legenda spune că, odată, demult, poate într-o altă viață, niște copii, care se aflau pe malul mării (pe atunci, pe aceste locuri, era mare), au făcut, din nisip, pe plajă, niște munți. Apoi, apele s-au retras și, peste munții copiilor, s-au înălțat acești munți unici în lume, munții din Guilin.

Nu se știe exact dacă respectivii copii erau niște uriași și munții făcuți de ei au rămas aceiași până azi, sau dacă acei munți de nisip au crescut și s-au prefăcut în structurile carstice, calcaroase și tulburător de frumoase pe care le-am găsit noi,

aici, pe acest pământ atestat geologic de peste 500 de milioane de ani. Ceea ce știm precis este că munții zonei Guilin, ca și Carpații noștri, sunt însuflețiți, purtând în ei legenda, viața, simbolul, iubirea și statornicia. Localnicii spun că există mulți munți pe acest pământ, dar munții din Guilin sunt numai în Guilin. Și nu numai munții. Aproape tot ce ține de acest spațiu este unic pe Pământ, Aici, apele sunt limpezi, munții sunt frumoși, peșterile sunt ciudate, stâncile sunt maiestuoase, splendide. Iar fetele, extrem de frumoase, am adăuga noi, după ce am savurat unul din acele spectacole superbe, pline de culoare, viață, mișcare, lumină și simboluri, spectacolul conviețuirii minorităților, al frumuseții universale și al acelei armonii de care vorbea marele Confucius, cu o jumătate de mileniu înaintea erei noastre. Cu atât mai mult cu cât, la acest spectacol, am fost fericitul prinzător, din zbor, al mingii dragostei, aruncată de o frumoasă dansatoare tzuan din Guilin. Era vorba, desigur, de un joc. Sau de un simbol.

Legenda spune că o frumoasă tzuan era curtată de foarte mulți băieți. Nici unul dintre aceștia nu era alesul inimii ei. Fata avea o minge împodobită frumos. Într-o zi, pe drumul pe care o urmăreau cei care-i făceau curte, a pierdut mingea. A găsit-o băiatul iubit și, a doua zi, i-a dat-o. El nu știa că mingea îi era destinată lui. Atunci, fata, când l-a zărit printre ceilalți, i-a aruncat mingea. El a prins-o și a înțeles că este alesul ei.

Se mai practică și azi obiceiul în satele tzuan. Dar la luxosul hotel Gui Shan era vorba doar de un dans al minorității tzuan, de un spectacol și de nota de frumos și de respect față de o tradiție, deci de un joc. Or, cum, adesea, jocul se confundă cu realitatea și simbolul cu viața, cred că mi-am lăsat la Guilin, printre munții care înobilează acest spațiu binecuvântat, o parte din inima mea...

... Parcul „7 stele” (în interiorul lui se află șapte stânci, fiecare cu semnificația ei) este nu doar un frumos parc, ci și o incintă pe care crește în voie arborele de cuișoare. Sunt, în acest

parc, alei întregi mărginite de astfel de arbori care-și unesc coroanele într-o boltă mai frumoasă decât cerul. În luna octombrie, când acești arbori înfloresc, tot parcul, tot orașul și tot ținutul se umplu de parfum. De la acest arbore își trage, de altfel, și orașul denumirea. În limba chineză, Gui înseamnă cuișoare.

...Începem călătoria pe râul Lijiang, în sensul curgerii apei. Aflăm că, de o parte și de alta a acestui râu, se află peste trei sute de munți care iau cele mai curioase forme. Nimeni nu știe, însă, cu adevărat câți munți sunt în această zonă. Nu câți sunt însă contează, ci ce sunt. Înainte de a ne îmbarca pe o superbă grădină plutitoare, ne oprim la confluența râului „*Flori de piersic*” cu Lijiang. Aici se află o stâncă ciudată, căreia localnicii îi spun „*Trompă de elefant*”. Ghidul care ne însoțește îmi explică în detaliu ce semnifică acest lucru. Munții trebuie să capete chipul oamenilor sau al animalelor. Îmi arată, de asemenea, muntele Agata, pe vârful căruia, un general din dinastia Han a construit un foișor. Înapoia acestuia se află „*Muntele cu frumusețe suprapusă*”, pe care a construit o pagodă însuși primul împărat la dinastia Ming.

Apa râului nu este prea adâncă. Este, însă, atât de limpede, încât se văd pietrele de pe întreaga albă a râului. Rând pe rând, se desfășoară, pe dreapta și pe stânga, înălțimi stâncoase care pot fi asemănate cu orice. Aceste forme de teren au, însă, denumiri străvechi: „*Capul de broască*”, „*Dragonul în apă*”, „*Capul de pisică*”, „*Coarne de berbec*” etc.

Identificăm și o peșteră prin care curge o apă ce se bănuiește că ar veni tocmai din provincia vecină, de la peste o mie de kilometri. Unul din satele care se înșiruie în acest spațiu se numește „*Satul cu munții frumoși*”. Sunt, însă, zeci de sate așezate pe mici porțiuni de pământ care ies, spre ape, din stăpânirea pietrei, în insulițe sau la adăpostul unor movile imense.

Orice spațiu este, aici, folosit. Oamenii acestor locuri trebăluiesc toată ziua. Foarte mulți sunt pe râu, cu o plută ușoară, alcătuită din patru tulpini de bambus legate între ele. Unii transportă câte ceva, alții se află la pescuit. Dar nu ei pescuiesc, ci niște păsări uriașe care au obiceiul să înghită peștele, să-l țină în gușă și, apoi, să-l arunce pe mal.

Mulți spală rufe. Vin de peste munți, pe cărării abrupte, în coloană, cu cobilițe care le încovoie spinările.

Sate strânse, compuse din câteva case, înghesuite între apă și stâncă, oameni lucrând ca furnicile – iată peisajul pe care l-am întâlnit cale de 50 de kilometri, pe valea râului Lijiang, între orașele Guilin și Yangshou. Ne luăm la revedere de la fata care ne-a servit prânzul, după ce, în prealabil, ne scriem impresiile despre ea, despre serviciul ei, într-un caiet care-i aparține.

Yangshuo este, ca și Guilin, un oraș între ape și munți. Comerțul este, și aici, ca pretutindeni în China, la vedere. De îndată ce urci treptele din micul port spre oraș, te întâmpină fel de fel de comercianți ambulanti – bărbați de toate vârstele, femei în putere și fete cu farmec și amabilitate –, care-ți oferă tot ce există pe pământul acesta: filme color, obiecte de artă populară chinezească, fructe, țigări și chiar modele umane pitorești pe care să le fotografiezi contra a cinci yuani.

Viața este tumultuoasă, orașelul pare un furnicar. Ca în oricare oraș din China, sute de oameni străbat străzile pe biciclete, fiecare casă are, la parter, și o prăvălioară sau, în orice caz, un loc în care se expune ceva. Evident, pentru a se vinde sau a se schimba. Șuruburi, obiecte casnice, pulovere, încălțăminte, mandarine, mâncăruri.

China este o țară a oamenilor-furnici. N-am văzut nicăieri cerșetori sau oameni neajutorați, ci doar oameni care umblă, care muncesc, care vorbesc, râd, glumesc, se tolerează reciproc și nu se ceartă niciodată.

Ne întoarcem la Guilin cu mașinile. Același peisaj superb de munți coborâți pe pământ, de ape limpezi și de pietre care, poate, cândva, au fost oameni sau animale. Aici, în Orașul Cuișoarelor, ne așteaptă o nouă surpriză. Vom vizita una dintre cele mai frumoase peșteri din regiune. A fost descoperită în 1959, înapoia unor tufișuri de trestie din care se făceau fluiere. De aceea, guilaneanul, căutător de rezonanțe și de consonanțe, a numit-o „*Peștera fluierului de trestie*”.

În 1992, a început să fie vizitată. Are o lungime de 500 de metri. *Peștera Topolniței* de lângă Drobeta Turnu Severin din România, are o lungime de 13 kilometri. Aici este vorba însă de o cu totul altă peșteră. Ceva în genul *Peșterii Urșilor* din Apuseni.

Stalactitele și stalagmitele, formate aici de-a lungul milioanei de ani, au căpătat forme de o varietate și o frumusețe uimitoare.

Primul loc pe care-l descoperim (luminat adecvat), cu ajutorul unei fete-ghid fermecătoare, romantică și foarte inteligentă, se numește „*Dimineața din pădurea cu lei*”. S-a făcut să fie ca depunerile de aici să sugereze acești regi ai pădurii. Toată familia. Leu, leoaică, pui. Și toată pădurea imensă de calcar. Urmează alte și alte minunate asemănări și denumiri, dintre care spicuim doar câteva. Fără a face o enumerare. Fiecare din aceste nume poate fi un titlu de carte. „*Cascada (de alb) care curge din vârful muntelui*”. „*Omul de zăpadă*” sau „*Buda*”. „*Pomul de Crăciun*”. „*Muntele de Ciuperci*”. „*Muntele cu fructe și legume*”. „*Sculptură în lemn*”. „*Pagoda agățării de dragon*”. „*Parfumul florilor și cântecelor armonioase ale rândunelelor*”. „*Pădurea sălbatică*”. „*Fereastra de casă*” (cu legume, porumb, mâna lui Buda, baldachin și bătrânelul care-și duce nepotul la pădure). „*Palatul de cristal al Dragonului din fundul mării*” (o „sală” imensă, lungă de 93 m și înaltă de 18, cu un lac în mijloc, în care se reflectă, nestingherite, formele ciudate din adâncul

peșterii); unii spun că formele care se reflectă în apă seamănă cu Hong-Kongul, alții că ar fi vorba de New York.

Această frumoasă fată care ne este ghid ne spune că, în mod sigur, acolo, în apa peșterii, se reflectă orașul Guilin. Aici se află o meduză, o pagodă care susține cerul, un pește uriaș, un melc ... Și, mai departe, pe coridorul îngust care începe din „Sala de cristal a Dragonului”, altele și alte imagini în calcar, în piatră, așteaptă să fie văzute, admirate. „Floarea soarelui”. „Fluierul de trestie”. „Puiul de elefant”. „Maimuța care mănâncă o banană”. „Pomul longevității”. „Oglinda care-i desparte pe cei buni de cei răi”. „Bufnița care a adormit”, să n-o deranjăm. „Broasca mare, care vede peștele de aur”. Și, la ieșirea din peșteră (care se află destul de aproape de intrare, un leu uriaș ne spune „La revedere”. Leii ne-au primit, leii ne conduc la despărțire.

Este remarcabilă această caracteristică a chinezilor din Guilin de a căuta asemănări ale formelor de teren cu oameni și animale. Dar, mai ales, este neîntrecută ospitalitatea lor.

Mulțumim Guilin, un loc frumos pe Pământ, încă un loc frumos pe pământ, care adăpostește nu numai amintiri frumoase, ci și adevăruri eterne ca pietrele munților.

Într-o margine a acestui superb oraș, Guilin, înconjurată de jocul fantastic al munților și al vegetației – aici, în Sud, și iarna există vegetație –, se află Academia Infanteriei. Este o instituție impunătoare, răsărită parcă în mod special în acest peisaj pe care, dacă l-ai văzut o singură dată, nu-l mai poți uita. Infanteristul este un luptător de adâncă singurătate. Nimeni, nici chiar genistul, nu se află însă atât de aproape ca el de căldura inimii, iubirii și respectului pământului.

Formarea viitorilor ofițeri de infanterie – acești modești copii ai pământului –, într-un astfel de loc, mi se pare aproape mitică. S-au adunat parcă toți munții din legende, fiecare luând chipurile regilor, împăraților sau pe cele ale oamenilor și

animalelor care au trecut cândva pe aici, deschizând drum liber fanteziei, imaginației, bucuriei.

Este un peisaj, un complex de peisaje care nu se poate să nu se transfere în structurile afective și sentimentale ale acestor tineri veniți să-și însușească meseria infanteriei. Tot ce există la Guilin poartă o puternică și inconfundabilă amprentă a veseliei, a optimismului, a frumosului și ritualului. Parcă te-ai afla într-o altă lume, abia ieșită din carnaval, abia întoarsă de la un teatru de păpuși sau dintr-un spațiu cu jocuri de imaginație.

Dumnezeu a creat Guilin, pentru că era nevoie ca, în austeritatea unei filosofii dominată de gravitatea lucrurilor migăloase și de responsabilitatea plonjării în sine, a cunoașterii adâncurilor neumblate ale ființei, să-și facă, într-un fel, prezența culorile, armoniile și asimetriile, spațiul imposibil deci și posibilitatea imposibilului, de unde rezultă un altfel de respect al pământului, care este nu numai locul pe care-l calci, pe unde se duc și ne duc drumurile vieții, ci și spațiul de înălțare către frumos, către spirit, însuflețirea lucrurilor neînsuflețite, apropierea de inaccesibil, ieșirea din geometrie.

Infanteristul format aici, în acest spațiu deschis lumii și închis duhurilor rele, va purta mereu cu sine o minune, această minune, va iubi și va respecta, până la sfârșitul zilelor, Pământul, întrucât știe că, acolo, undeva, în vastul spațiu al Chinei, există nu numai Everestul, ci și Guilinul. Pe cât este Everestul de îndepărtat, de alb, de mort alb, de inaccesibil și auster, pe atât este de cald și de apropiat Guilinul. Everestul te cheamă, te uimește și te înspăimântă, Guilinul te cheamă, te cinstește cu cele mai frumoase peisaje de pe pământ, cu cele mai grozave fantezii, te liniștește și te îndeamnă să vezi și să visezi.

Pășim cu respect pe sub frontonul porții înalte a școlii. Muzica intonează un cântec în cinstea noastră. Sună frumos acest cântec, aici, între munți și ape, unde cerul este atât de apropiat de pământ, între limpezime și culoare. Sună atât de

frumos, încât, iată, și acum îl aud undeva în adâncul inimii. Gazdele ne prezintă un film despre această instituție, care are o durată de școlarizare de patru ani și pregătește ofițeri de infanterie pentru armata chineză. Vizităm săli de clasă, ne impresionează ordinea, spiritul practic al personalului didactic, găselnițele în îmbinarea electronicii cu lucrurile practice, la îndemână, ingeniozitatea laboratoarelor și sălilor de clasă, a mijloacelor practice și a celor ilustrative.

Există săli pentru cunoașterea armamentului de infanterie și de artilerie, a mijloacelor de geniu și de transmisiuni, a substanțelor toxice de luptă și a aparatului de cercetare chimică și de decontaminare, a tot ce trebuie să afle și să cunoască un viitor ofițer de infanterie. Există, ca și la noi, ca peste tot, săli de tactică, de specialitate, club, spații cu destinații recreative și culturale etc.

Aflăm că predomină spiritul practic. Formația științifică este completată armonios de exercițiul terenului, al comenzii subunității, al înțelegerii și cunoașterii vieții. Cu câțiva ani în urmă, pe timpul conflictului armat cu Vietnamul, elevii de aici au fost trimiși acolo, în practică, să învețe cum să se comporte într-o situație reală, să-și dea seama ce înseamnă câmpul de luptă. Ofițerul de infanterie, întrucât este un copil al pământului, trebuie crescut ca o floare. Dar nu ca o floare în glastră, ca o floare plăpândă de seră, ci ca o floare de colț, unică, puternică, mândră, gata să înfrunte gerurile aspre, vânturile și zăpezile și, prin acest spațiu, să zâmbească soarelui dătător de viață și de lumină.

Ofițerul chinez se formează în același cult față de valori, în același registru al modestiei oamenilor inteligenți, iscoditori și cumpătați, care știu să aprecieze și să se evalueze, care au durat, cândva, Marele Zid, Marele Izvor, Marele Pământ, Marele Respect. Un popor mare rămâne un popor mare în toate coordonatele și dimensiunile sale, inclusiv în cele ale spiritului în care își formează ofițerii.

Părăsim Academia Infanteriei cu sentimentul că, deși am mai văzut, cândva, undeva, așa ceva, numai aici, la Guilin, această instituție este făcută să placă munților și oamenilor, este binecuvântată de îmbrățișarea zorilor limpezi și dezmiardată de sărutul florilor pe care le culeg, de pe munții neumblați ai inimii, pe malurile râului Lijiang, infanteriștii.

...Dimineață. Dimineață la Beijing. Guilinul cel fără de iarnă, a rămas în Sud. Aici, ne aflăm în plină iarnă. Decembrie, în apropierea Crăciunului, își scutură din belșug livezile sale de ger. Ger și soare. Soare cu dinți. Beijingul, prin cartierul pe care-l străbatem, pare și mai frumos. Lumina filtrată prin limpezimea zării îi dă transparență și forță. Trecem pe lângă Palatul de Vară. O impresionantă incintă străjuită de timp și de istorie. Orașul țâșnește din toate părțile, în superbe construcții moderne, în autostrăzi interioare suspendate, în bulevarde largi, inundate de fluxul neîntrerupt al bicicliștilor. Nimic nu întrece însă Marele Palat. Sunt lucruri care se fac o singură dată în istorie. Aici, în piatra aspră care dăinuiește de un mileniu în construcții unice, inegalabile, se află însăși măreția.

Ieșim din Beijing cu soarele în dreapta. Câmpia ne întâmpină imensă și liniștită. Și la această oră drumul este destul de aglomerat. Este ultima zi pe care o mai petrecem pe pământul Chinei, iar gazdele ne-au fixat în program o vizită la Marele Zid.

Ne îndreptăm într-acolo. Încerc să-mi reprezint uriașa construcție care are o lungime de peste 6000 de kilometri. Desigur, nu e prea greu. Cred că nu există om pe pământul acesta care să nu fi auzit de Marele Zid Chinezesc, una din minunile lumii, care să nu-l fi văzut pe ecranul televizorului sau pe coperta vreunei reviste. Vom face deci cunoștință directă, la ea acasă, cu această minune.

Procesul de unificare a întregii Chine s-a realizat de Cheng, suveranul statului Chin, în anul 221 înainte de Hristos,

când și-a luat titlul de împărat și a ridicat Marele Zid. Mai exact, l-a unificat, într-o concepție unitară. Întrucât, zidul este mult mai vechi, fiecare stat din acest spațiu luându-și măsuri de apărare împotriva năvălitorilor care tot veneau dinspre nord.

Zidul este un simbol. Dar nu orice fel de simbol. Nu pentru a se izola de lume au ridicat chinezii acest Zid, ci pentru a se apăra, pentru a supraviețui. Nu este un Zid al izolării, căci izolare, pentru un popor, înseamnă moarte. Nu este deci un Zid al morții. Este un Zid al vieții.

Este un zid ridicat împotriva năvălitorilor, nu împotriva oaspeților. China este, poate, cel mai explorat pământ. China este o atracție universală. Se spune că nu știi nimic despre această lume, dacă n-ai văzut China. Aici se află Marele Zid și Marele Munte – Himalaya, cu Everestul – și tot aici se află marile fluvii care poartă culoarea solurilor pe care le străbat, deci culoarea pământului, aici s-a durat o filosofie cu totul impresionantă a simplității și eficienței, pe care n-am mai întâlnit-o decât pe pământul american, aici oamenii au învățat să-și exploreze și să-și cunoască adâncurile și puterile.

Drumul până în zona muntoasă trece prin orașe și sate cochete. Deși e duminică, mulți se află la muncă. O bună porțiune din traseu însoțește malul unui canal înghețat. Ca peste tot, în China, în localități se află fel de fel de magazine și de prăvălioare. După o oră de mers, apar, maiestuoși munții. Cei din fața noastră se numesc Munții Rândunicii.

Acolo, undeva, urmând crestele aspre, se află, trebuie să se afle, Marele Zid. Nu, nu este la frontiera Chinei. De la Marele Zid și până la frontiera de nord mai sunt vreo patru sute de kilometri. Muntele se află acum în stânga noastră, nu prea departe. Imediat sub poala lui, oamenii au durat localități, Unele – sate prelungi sau adunate ca un ghem de case – pătrund prin depresiuni sau pe văile râurilor.

Nu a nins. Încă nu a nins. Ca și pe la noi, iarna se lasă așteptată. Și-o fi făcut suma prin alte locuri. Fără zăpadă,

peisajul pare dezolant. Nu este dezolant, ci doar auster. Vara, aceste locuri sunt inundate de verdeață, iar iarna sunt înveșmântate în alb. Caut cu privirea Marele Zid. Dintr-o clipă în alta, trebuie să apară. Nu mă îndoiesc că am să-l zăresc. Am aflat că este una din puținele construcții omenești de pe pământ care se vede cu ochiul liber din Cosmos. De aici, din apropiere, va fi o simplă formalitate...

Iată-l! În sfârșit. Clipa este unică.

Minunea nu mi se mai pare minune, ci doar o realitate care te face să nu clipești. Coboară de sus, din vârf, pe o creastă, până în marginea drumului. Aici se află un uriaș portal, prin care trecem fără să ne oprim. Zidul se prelungește dincolo, pe celălalt versant și se pierde într-un alt pisc.

- Acesta este? întreb, în cele din urmă.

- O ramificație. Cea interioară. Pe aici este un drum de acces și bineînțeles că s-au luat măsuri ca zidul să fie dublat. Până în punctul în care ne vom opri mai sunt câțiva kilometri.

Explicația colonelului Hu, într-o limbă română perfectă, îmi este mai mult decât suficientă. La fața locului, vom afla și alte amănunte.

Drumul suie în serpentine strânse. Este asfaltat și foarte bine marcat. Ne dăm seama că ne aflăm într-o zonă extrem de frecventată. Pentru că este unică în lume. Este una dintre marile minuni ale lumii. Zeci de mașini urcă sau coboară. Un șir fără sfârșit. Parcarea – foarte largă – este neîncăpătoare. Găsim cu greu un loc, între două mașini de mare putere.

Coborâm. Este ger. Ger sănătos și viguros. Normal. Ne aflăm în plin munte, într-un fel de șa. Trebuie să fie cota 800. Da, așa e, simțul meu de om de munte nu mă înșală.

Mă simt bine. Parcă aș fi pe Creasta Făgărașilor. Trag puternic aer în piept. O incintă interioară, câteva clădiri, o toaletă, mici prăvălii.

Muntenii ne îmbie cu căciuli de iepure sau cu alte blănuri. Sunt foarte ieftine. Este furnicar de lume. Din toate părțile

lumii. De aici, din șa, avem o frumoasă perspectivă – și spre dreapta, și spre stânga – a acestei porțiuni din Marele Zid. Aproape că nu-ți vine să crezi! Uriașul balaur de piatră urmează fidel relieful terenului, creasta, și se pierde în zare „ca un fir de fum”, cum spunea cândva un cântec de-al nostru despre un munte și despre o cabană, compus și interpretat atât de frumos de frații Grigoriu.

Ne propunem s-o luăm spre stânga. Lespezile mari de granit pe care călcăm ca în centrul unei capitale aztece sunt deja lustruite de pași. În această porțiune zidul a fost renovat. Nu s-a întâmplat acest lucru pe șase mii de kilometri, firește. Cel puțin așa ne spun gazdele noastre. Nu sunt însă prea sigur. Aici, poate mai mult decât oriunde în altă parte, oamenii au mare grijă de trecutul lor. Și-l respectă. Și-l conservă. Nu-l lasă pradă timpului. Nu-l uită în anticamera civilizației de eprubetă spre care ne îndreptăm cu toții, vrând-nevrând.

Urcăm în jur de un kilometru, până sus, în vârf, unde se află un mic fort sau un punct de observare. Este cota 1000. De aici se deschide o nouă șa și, mai departe, la câțiva kilometri se află următorul fort. Aparatele de fotografiat țacănesc.

Sunt sute și sute de oameni pe această porțiune. În fiecare moment, locul este plin. Zeci de mii de oameni vin aici din toată lumea. Vin aici, în zonă, zilnic. Câteva milioane pe an. Peste tot, se află panouri care explică, indicatoare, pliante. O notă excelentă pentru gazdele noastre.

Rămânem în acest loc extraordinar ceva mai mult de o oră. Este un loc care îți cultivă nu numai admirație și respect, ci și un sentiment de măreție. Omul a făcut așa ceva și fiecare din noi este om. Soarele strălucește puternic, dar temperatura este mult sub zero. Normal. Ne aflăm în plin decembrie, sus, pe munte.

Peste câteva ore vom fi iarăși la aeroportul din Beijing, pentru a ne lua zborul spre Patrie. Vom trece iarăși pe lângă Everest – de data aceasta, în plină noapte –, vom admira, de la

10.000 de metri, pământul nostru cel fierbinte ca și cel înghețat, miile de lumini din apropierea orașului Karaci, unde vom face escală, mai bogați decât am fost, întrucât avem, acum, cu noi, imagini de neuitat, frumoase amintiri din Beijing, Şanghai, Guilin, de la Marele Zid, din marea Cultură a unui popor care continuă să uimească lumea.

La revedere China, frumos pământ al oamenilor care n-au uitat încă cine sunt, care mai știu să iubească și să prețuiască Pământul!

8. Izbândirea unui vis nevisat

Periplul meu prin alte zări și prin piatra muntelui s-a cam încheiat. Fănica a fost înlocuită de o altă Fata Morgana. Sau n-a fost... Sau a dispărut pur și simplu. Sau n-a dispărut... Penitența a fost dusă până la capăt. Suferința și remușcarea au rămas la poartă. La care poartă? La care dintre ele?

De ce oi fi atât de singur?! De ce oi fi acceptat, de ce oi fi optat pentru ce este potrivit firii? Ce se întâmplă cu mine? De fapt, nici nu știu foarte exact dacă a fost sau n-a fost o opțiune. Nici nu știu dacă m-am gândit vreo clipă la singurătate sau la o astfel de nesingurătate, la izolare, la sihăstrie, la pătimire, la purificare, la fuga din civilizație sau la altceva și mai și. Cred că nu m-am gândit la nimic și n-am plănuit nimic. Am acționat cum m-a tăiat capul și, după aceea, am reacționat pur și simplu ca urmare la ceea ce m-a tăiat capul.

Am acționat, pentru că trebuia să fac ceva, după ce toată viața făcusem și ceva și altceva. *Ceva* însemnase slujbă la stăpânire, adică la stat, uniformă militară, aplicații, trageri, alarme, cazarmă, supunere, viață de soldat. *Altceva* însemnase, într-un fel, ieșire din toate acestea, dar și oarecare completitudine, adaos, adică puțină scriitură, învățătură, drumeție, alpinism, din când în când și câte un dram de nesupunere, care ar fi vrut să însemne o ușoară iluzie de libertate... Și cam atât. *Ceva*-ul se încheiase. *Altceva*-ul trecuse în *Ceva*, adică într-un fel de nou, de nou normal-anormal, obișnuit și neobișnuit, cu limitele și limitările pe care le impune totdeauna viața căinoasă sau prefăcută din acest spațiu al iubirilor furate și trăirilor imposibile. Adică propria-ți condiție.

Am reacționat, pentru că, probabil, m-am simțit ofensat, amenințat, încolțit, chiar lovit, apoi alungat, exilat, aruncat, umilit sau, și mai rău, uitat...Cine mai are nevoie de tine, după

ce ți-a albit părul și ți s-au împutinat resursele? Cine să te mai caute? Și... pentru ce? Nimeni, nici măcar tu însuși. La urma urmei, ce nevoie poți să mai ai tu însuși de tine însuși? La ce-ți mai poți folosi? Să-ți faci umbră umbrei pământului? Să-ți ascuți pașii care nu mai pot fi așa de rapizi și nici așa de siguri ca altădată? Și? Încotro s-o mai iei? Unde să mai ajungi? Și de ce? Ce să mai faci acolo, unde ai să ajungi, dacă ai să ajungi, când totul este sau a fost de atâtea ori făcut, desfăcut și răsfăcut? Cum să recuperezi ce nu mai este de recuperat, ce s-a alterat, a trecut, a devenit gunoi sau, în cel mai fericit caz, frunză moartă?

Pe Everest n-am reușit să ajung. Și nici nu cred că voi ajunge vreodată. Nu pentru că n-aș vrea sau n-aș fi vrut, pentru că n-aș putea sau n-aș fi putut, pentru că m-aș teme sau m-aș fi temut, ci pentru că n-am avut niciodată nici banii necesari pentru așa ceva și, poate, ceea ce este mult mai rău, nici capacitatea de a-mi construi acest drum, această experiență. Era prea departe Everestul acesta pe care-l visează toată lumea, prea sus, costa prea mult, iar eu, toată viața, n-am avut în buzunar bani nici măcar pentru o cafea sărmană. Tot ce am câștigat s-a dus pe mâncare, pe niște utilități inutile și pe niște mărunte nevoi. În afară de cei pe care mi i-a dat statul pentru slujba kakistă dusă la șaiba lustruită sau ruginită Armatei Române patruzeci de ani bătuți pe muche, în general, bani de coșniță, alții n-am avut. Habar n-am de ce. Nu mi-am pus niciodată o astfel de problemă. Probabil, n-am știut cum să-i fac, cum să-i obțin, cum să-i atrag, cum să-i iubesc, cum să-i chivernisesc. Sau, poate nici n-oi fi avut nevoie de mai mulți. Pentru că, dacă aș fi avut nevoie, probabil, i-aș fi și făcut. Banul la ban trage, or, buzunarele mele au fost și sunt mai tot timpul pline cu orice, în afară de bani. Adică, goale. Sau aproape goale.

La urma urmei, nu m-am bucurat aproape de nimic din ceea ce aș fi putut realiza, dacă ar fi dat norocul peste mine. Dar n-a dat. Am tras din greu pentru fie care pas pe care l-am făcut, pentru fiecare gând pe care l-am gândit, pentru fiecare vis

pe care am încercat să-l împlinesc. Banii mi-au fost atât de puțini, încât abia de mi-au ajuns să-mi duc viața de azi pe mâine. Eu și familia mea. Dar mi-au ajuns. Pentru mâncare, se înțelege. Strictul necesar. Este, desigur, un fel de a spune, pentru că au fost și zile când am răbdat de foame. Mai exact, m-am limitat la o singură masă pe zi, uneori, am sărit și peste aceasta. Nu din cauza salariului, ci a cheltuiitorilor salariului meu. Care erau, în general, mai mulți și mai pretențioși decât modestele mele puteri. Am trăit și am muncit, în toți acești ani, pentru a mânca. Dacă au fost și zile sau chiar săptămâni și luni în care am răbdat de foame, inclusiv de foamea de adevăr și de respect, nu înseamnă că, în acest timp, n-am muncit. Am muncit al naibii de mult. Pe brânci, până la epuizare...

De unde să iau sau să fi luat eu acele zeci de mii de dolari pentru echipament de alpinism, pentru cazare, pentru drum, pentru antrenament, când, de cele mai multe ori, eu n-am avut, în buzunarul propriu, bani nici măcar de o cafea?

Așadar, adio, Everest! Nimeni nu mă împiedică însă să vizez, să-mi imaginez că, într-o zi, voi ajunge și eu acolo...

Întrebări idioate și iluzii idioate despre o condiție umană la fel de idioată, definită pe un slogan greu de evaluat și de judecat: „de la fiecare după putință, fiecăruia după muncă.” Sau, în comunismul deplin, „fiecăruia după nevoi”. Dar cine și în ce fel va evalua nevoile? Munca părea să fie singurul criteriu, singura marfă, singura sursă, singura șansă, de parcă noi am fi inventat-o atunci și acolo, aici și acum. „Nici pâine fără muncă, nici muncă fără pâine!” se striga, în gura mare sau cu tâlcuri netâlcuite, pe la mai-marile sau la mai-micile tribune, dar cine mai lua în serios o asemenea demagogie într-un labirint moral complet închis, simplist, vicios, descumpănitor, neautentic?! Ce pâine? Ce muncă? Ce șansă? Chiar dacă ar fi existat pe bune și așa ceva, omul nostru are obiceiul să-și dea cu stângul în dreptul, să calce în picioare totul, de parcă totul ar fi trecător,

iar el ar fi nemuritor... Dar nemulțumitului i se ia totdeauna darul...

Și totuși, am crezut și încă mai cred în așa ceva. Adică în valoarea muncii. Pe o astfel de credință s-a clădit America. Pe o astfel de credință s-a escaladat Himalaya, s-a ajuns la poli, s-a zburat în Cosmos...

„- Hai, mă, lasă...”

„- Ce să las?”

„- Sloganurile astea idioate. Chiar crezi că toate minunățiile sau măgăriile lumii s-au realizat doar prin muncă? Adică prin munca aia fizică sau chiar intelectuală, pe care în antichitate o făceau sclavii, iar astăzi o fac mașinile, savanții și handicapații?”

„- Da, chiar cred asta!”

„- Înseamnă că nu mai ai nicio scăpare. Înseamnă că ești un mare dobitoc.”

Poate că are dreptate și vocea aceasta potrivnică pe care o aud mereu atunci când cuvintele pe care le spun sau le gândesc nu sunt chiar cele mai potrivite. Sau cele mai alese. Nici n-au cum să fie. Viața este o mare încâlceală, deci nici cuvintele nu pot fi altfel. Și totuși...

Și totuși ce? După dialogul acesta incomod cu *alter-ego*-ul meu sau ce o fi, parcă nu-mi mai arde de entuziasme de-astea prăfuite. Parcă aș vrea să mă întind undeva, la soare, pe un covor fermecat, să încălesc măturoiul vrăjitoarelor sau să mă lungesc într-un hamac și să aștept para mălăiață. Munca nu m-a ajutat la nimic. Ba, mai mult, m-a făcut dependent de ea. Și, ca orice dependent, dai totul și primești, adesea, doar o iluzie.

De fapt, ceva șanse au mai fost, de ce să fiu rău și nerecunoscător, altfel n-aș fi plecat niciodată din Oltețanii copilăriei mele, aș fi rămas un biet țăran cu sapa, cu patru clase primare și cu eterna grijă a pământului... Dar, dacă mă gândesc mai bine, cred că n-ar fi fost, totuși, chiar atât de rău. Țăranul-țăran mai are, cred, un pic de conștiință a libertății spiritului,

izvorâtă din robia pământului... Mie-mi place să spun, adică să repet ce au mai spus și alții, MȚR, *Marele Țăran Român* sau MST, *Măria Sa Țăranul*. Și nu dintr-o pornire semănătoristă sau împotriva curentului. Eu chiar cred în măreția simplității și frumuseții sufletului de țăran...

„- Care țăran, insule?“ – aud din nou glasul acela care mă taxează ori de câte ori are el chef.

„- Țăranul român, cretinoidule cârcotaș!“

„- Acela care culege căpșuni în Spania?“

„- Nu, stimabile. Aia este Intelectualul Român...“

„- Atunci care? Acela care se duce la birt, se îmbată și lovește cu cuțitul în dreapta și în stânga?“

„- Astea-s scursurile satului sau cei cu fundu-n două luntre, nici orășeni, nici săteni... Aia nu-s țărani. Țăranii n-au timp de gălceviri și grozăvii de-astea. Și nici de altele nu prea au nici timp, nici chef, nici vocație.”

„- Dar aia din vremea lui Burebista, care se-mbătau de chiuiau văile de scandalurile lor ce fel de vocație aveau?“

„- De luceferi...”

„- Au mai rămas, prin sate, stimabile, doar niște luceferi-super-boșorogi și femei de vârsta a cincina, cu fețe scofâlcite, uimite, umilite și uitate de Dumnezeu, căzute parcă din secolul al XV-lea... Aștia-s *Măria Sa Țăranul*?“

„- Bă, cap sec, jumătate din populația României locuiește la sate...”

„- Asta nu înseamnă că este și țărancă...”

„- Aici ai dreptate, dar țăranul tot mai există... Ca un fel de ce a rămas din ce a mai rămas...”

„- În mîntea ta. Adică personajul acela crescător de oi sau rămător cu plugul tras de boi... E drept, pluguri nu mai există, boi sunt însă pe toate drumurile, să-i aduni cu lopata. Dar, din păcate, nici lopeți nu mai există... Personajul acela de la jumătatea secolului trecut, parașutat în secolul al XXI-lea? Acesta-i MST?! Bă, cap sec! Tu ai rămas acolo, în copilărie, n-

ai reușit încă să ieși din ea. Și nu vei reuși niciodată... Țăranii tăi sunt cei care au reușit, probabil, să mai și aterizeze, pentru că, la majoritatea, nu li s-au deschis parașutele... Iar unii au aterizat direct în marile capitale. Și s-au adaptat repede. Mai ales, fetele. S-au refugiat, ca în vremea migratorilor. Dar nu în munții cei împăduriți, în cămări ale zânelor, cum le ziceau țăranii tăi din acele vremuri, pentru că, între timp, și munții ăștia și-au cam pierdut pădurile și cămările, au albit și chiar au chelit, precum capul prost care nu știe să îmbătrânească, ci în hoteluri, în baruri, pe străzi sau pe autostrăzi... Așa că las-o baltă cu țăranul tău neaș și țațoș, stâlp stâlpuitor al stâlpurilor pământului!“

„- Ești infam, mizerabile! Și când mă gândesc că, atunci când am îndoieli, stau de vorbă cu tine...“

„- Pe dracu'! Stai de vorbă cu mine când o iei pe miriște, când intri în rahat sau când te pocnesc fantomele cu leuca în cap ca să-ți coboare mintea și în picioare... Lasă țăranii în pace, nu mai sunt ca pe vremea ta, e vai de capul lor, beau tărie ieftină și vin de doi bani, iar mâine, poimâine vor fi nevoiți să dispară, așa cum au dispărut și alții de-a lungul istoriei, să treacă în Pământul nemuritor, și vezi-ți de treaba ta, că ai destulă!“

„- Eu credeam că am încheiat-o cu treaba...“

„- Cu slujba la stăpânire, nu cu treaba. Și nici cu stăpânirea. Ea va exista veșnic, pentru că nimic nu se poate afla în afara unei stăpâniri. Lumea se compune din stăpâni, stăpânitori și stăpâniți. Fără asta, s-ar alege praful, s-ar instala adică un haos deplin și inconvertibil ... Haos este și acum, dar stăpânirea îl produce cum vrea ea și îl rânduiește cum vrea ea. Este un haos controlat. Un haos convenabil. Un haos util...“

S-ar putea să aibă dreptate. Sau să nu aibă. Ce mai contează! Oricum, viața mea nu a depins de aceste reprezentări ale mele sau ale Eului meu, ci de niște realități pe care, uneori, le-am înțeles, alteori, nu. E drept, nici nu m-am străduit prea

mult, dar nici nu m-am lăsat totdeauna dus cu preșul. Uneori, m-am mai și revoltat, producând uriașe furtuni în cada de la baie sau sub dușurile reci sau călâi de prin garnizoane...

Și uite așa, din an în an, din deceniu în deceniu, din poligon în poligon, din strădanie în strădanie, am ajuns general în rezervă, iar mâine-poimâine în faimoasa retragere... Poate ar fi fost mai bine să nu fi ajuns. Poate ar fi fost mai bine să fi rămas acolo, țăran între țărani. Nu fălos între făloși, nici ales între aleși, ci acolo unul de-ai lor... Toți strămoșii mei au trăit așa, acolo, cu grija, iubirea și chinul pământului... Numai eu și frații mei am evadat... El, frații mei și o mulțime dintre ceilalți, adică 54 sau 55 la sută.

De iubirea pământului n-am scăpat. Nici n-am vrut și nici nu vreau să scap. Este o iubire mai tare ca viața, face parte din supra-viața mea, din supra-conștientul meu. Îmi place să mă duc în plin câmp, când pământul este proaspăt arat, să simt acel miros adânc, acel parfum unic ce mi-a umplut copilăria. Nu simt nevoia proprietății, nu vreau ca pământul să fie al meu, simt doar nevoia acceptării, fie ea și temporară, a comunicării, a întoarcerii la izvoare.

Uneori, când sunt invitat pe la câte un prieten care și-a făcut ditamai vila sau doar o simplă casă și are o curte și o grădină, îi cer voie să-i desfund grădina, să mărunțesc și să nivelez pământul, să fac răzoare, să sădesc capă, usturoi, un pom și o floare, sau, vara, să-i plivesc roșiile, să ud gazonul, să trebăluiesc prin curte.

Muncesc șase, șapte ore, îmi tremură mâinile și picioarele de oboseală, pentru că nu mai sunt zilnic țăran și nu mai muncesc în fiecare zi cu sapa, douăsprezece sau paisprezece ceasuri pe zi, dar, în acele ore și după acele ore, deși cad frânt de oboseală, sunt fericit... O fericire mărunță și ciudată. Neînțeleasă de ceilalți, care cred că, săpând ca un rob în curtea vreunui ajuns, mă umilesc...

Nu mă umilesc, ci mă întorc pur și simplu la condiția mea. Pentru că, în adâncurile mele, în sufletul meu, eu sunt tot țăran și simt nu doar blestemul, ci și fericirea pământului...

„- Psihologie de țăranoi și filozofie mărunță, de slugă, de clăcaș, de rob al pământului... Asta ești, asta-i vocația ta. Nu te mai ascunde după cuvinte mari. Astăzi e vremea celor care fac bani, nu a celor care își vând munca.“

„- Vremea ăstora din urmă n-a fost niciodată...“

„- Ba a fost, dar o astfel de vreme nu putea rezista. Nu avea nicio șansă. Și chiar dacă ar fi avut, din întâmplare, vreuna, omul este făcut să-și taie craca de sub picioare, să le-o taie și pe a altora sau, ca să fie mai sigur, să taie tot pomul, ca să nu mai existe nici un fel de ramură în afară de cea a lui. Și chiar dacă nici asta cu tăiatul crăcii n-ar fi fost, oricum, nu l-ar fi lăsat ceilalți, stăpânii...”

Nu știu dacă am fugit de acolo, dacă mi-am imaginat că voi deveni altceva decât m-au făcut părinții mei, sau dacă am plecat doar pentru a mă întoarce mai deștept, mai cu carte, să fiu învățător în sat, sau inginer la fermă, sau tractorist, sau Dumnezeu mai știe ce... Toate astea sunt prea departe de mine, le-am uitat sau, poate, nu le-am știut niciodată cu adevărat... Poate, abia acum, la bătrânețe, m-au apucat întrebările și nerăspunsurile...

Alte întrebări, la fel de idioate, mă revoltă și mă sufocă, fără să am șansa de a găsi alt răspuns în afară de cel de totdeauna: muncește cel care muncește, câștigă cel care-i făcut să câștige, cel care poate, are bani cel care știe să facă bani. Banul la ban trage

Las săpatul. Îmi dau seama, pentru o clipă, de absurdul situației, dar mă interesează prea puțin acest absurd. Unii, probabil, cred că sunt nebun, poate chiar și sunt, dar eu, după experiența de o primăvară, o vară, o toamnă și ceva dintr-o iarnă ca șofer la o agenție de turism, m-am întors aici și am reluat, nu știu de ce și pentru ce, săpatul. Continui, deci, să sap

și să caut acel nimic pe care, probabil, n-am să-l găsec niciodată. Poate, am să întrerup din cânt în când săpatul în coastă, poate am să plec prin lume, dacă mi-o fi dor de ea, dar cu siguranță am să mă întorc tot aici. Mă trage așa, mă trag adâncurile. Pentru că nu mi-au fost suficient de accesibile înalțurile. Sau, poate că mi-au fost...

Am săpat o intrare rotundă, ca o fântână oblică, de vreo trei metri și, derivată din ea, o galerie de cinci metri. N-am consolidat în nici un fel această galerie, pentru că n-am idee de ce am săpat-o și nici cât o s-o mai sap. Terenul este argilos, bine tasat și destul de compact. Ar trebui, totuși, să pun vreo două-trei bârne, ca în minele prin care am lucrat în tinerețe, altfel s-ar putea să fiu îngropat aici de viu. Ei, și? Mare pagubă! N-o să mă plângă nimeni, poate doar amărâțul acela de profesoraș, doctor în filozofie. Va aprinde o lumânare, pentru mine și pentru el, pentru ce am trăit și pentru ce am murit, și-mi va spune, fără ca eu să-l mai pot auzi, că sunt un general tâmpit care, în loc să caute în gunoaie, cum o fac mulți dintre intelectualii care, azi, mor de foame în România, caut potcoave de cai morți printr-un deal mai prăpădit ca mine. Și cred că ar avea dreptate. Mi s-a cam urât cu binele și îmi vreau, cu orice preț, nebinele. Am, la cort, un tratat de geomorfologie, o să mă uit prin el, poate găsec ceva. Am s-o fac, din curiozitate, deși nu asta mă interesează. Sap pur și simplu în coastă.

Sap, și gata. Poate pentru că așa îmi spunea mie mama când eram mic: *decât să nu faci nimic, mai bine sapi în coastă, poate găsești acolo ce nu știi să cauți.*

„- Cum adică să găsec ce nu știu să caut!?” „mă strâmbasem eu, fără să înțeleg unde vrea să bată.

„- Așa. Omul năpădit de rele și de năduf sapă în coastă.”

Nu știu dacă sunt sau nu sunt năpădit de rele sau de nădufuri – în fond, am ieșit în modul cel mai onorabil (adică viu) la pensie, fără să duc vreun război, fără să câștig sau să pierd vreo bătălie –, dar nici cel mai fericit om de pe pământ nu

sunt. Am impresia că mi s-au înecat corăbiile, dar marea este prea departe ca s-o biciuiesc, iar eu sunt prea sărac și prea mult rob al pământului pentru a încerca să-mi fac altele. Așa că mă mulțumesc cu corăbiile pe care, oricum, nu le am.

Sap și caut ce nu știu că voi găsi. Și, mai ales, nu știu de ce ar trebui să și găsec ceva, de vreme ce eu nu caut nimic.

Deocamdată, n-am dat peste nimic. Argilă, ușoare urme de piatră... N-am găsit aproape nimic din ce mai cred încă oamenii că s-ar afla ascuns în fundul pământului. Niște cioburi de ceramică, niște oase, niște cozi de tingiri, niște pietre curioase și multă răcoare. Răcoare și liniște. N-am nevoie nici de obiecte, nici de pietre, nici de răcoare, nici de liniște. Nu mă interesează toate acestea și habar n-am dacă ar trebui sau nu să le acord vreo atenție.

Ies din galerie și mă așez pe iarbă, la umbra rară a unui salcâm. Iarba aproape uscată, ruginită, mângâiată cu căldură de acest timp frumos și uscat de vară-către-toamnă este, totuși, liniștitoare. Îi simt parfumul și mă știu acasă. Este un parfum pe care-l port cu mine din copilărie. Pe atunci, mă duceam singur în Poiana Mare, mă așezam pe iarbă, ascultam glasul pădurii sau liniștea pădurii – este o liniște care se aude – și simțeam acest miros puternic, câteodată răcoros, câteodată ca pe un parfum călduț, ca busuiocul pe care și-l pune o fată în păr, duminica, la horă. Pe care și-l puneau fetele acelea de atunci, acum niște babe sau niște nume pe niște cruci, pentru că fetele de acum folosesc deodorante de doi bani, dar care costă cât o jumătate dintr-un salariu mediu pe economie...

Îmi imaginam chiar că iarba trebuie să fi fost o femeie frumoasă, o zână, altfel n-ar mirosi așa... O fată verde, cu pulpe zvelte, atinse de tivul unei rochii subțiri, din frunze de arțar sau de eucalipt... Eucaliptul nu crește pe la noi, l-am văzut, pentru prima dată, undeva departe, în California... Mergeam cu Iulia – un ghid-interpret care mă însoțea în acea călătorie – și, la ieșirea din San Francisco, în drum spre pădurea

de sequoia, am dat peste acest parfum. Eucaliptii stăteau liniștiți de o parte și de alta a drumului asfaltat care urca în serpentine strânse... Frunzele lor, copleșite de căldura lunii iunie, luceau și răspundeau un parfum care m-a dus cu gândul în pădurea de lângă satul meu, în Poiana Mare... O poiană, sus, pe deal, între dealuri și păduri de stejari bătrâni...

Câte mai strânge omul într-o viață!...Cred că, dacă aș face o comparație între raportul dintre cantitatea de păr alb și cea de păr negru de pe capul meu și raportul dintre iarba uscată și cea neuscată de pe coasta cu salcâmi rari și pruni neproductivi, aș ajunge la o oarecare echivalență. Deocamdată, n-am intenția s-o fac. Dar bănuiesc că așa ar trebui să fie, lucrurile astea se aseamănă între ele, raporturile respective ar fi egale.

Constatarea nu-mi produce vreo bucurie. Nici vreo idee. Dar nici vreo tristețe. Cantitatea de prostie și de inteligență, de alb și de negru, de bine și de rău, de *da* și de *nu* cred că rămâne constantă la nivelul planetei, ca și la cel al scăfârliei umane. Inclusiv la nivelul destul de modest – am talia zero la masca contra gazelor – al scăfârliei mele. Așa a fost de când lumea. Frunza ruginește, iarba se usucă, omul se trece...

Este o după-amiază liniștită. Dogoarea a trecut, crăpătul de soare s-a încheiat, astrul zilei coboară majestuos și un pic cam obosit spre dealurile Lăcustenilor, ale lăcustenenilor, cum li se zice pe aici, un sat de dincolo de Olteț și, implicit, peste locuitorii aceluia sat, estompând culorile, unduind șoseaua, lungind umbrele copacilor și adâncind albia râului. Jos, în vale, satul va trece și el, în scurt timp, în umbrele prelungi și profunde ale caselor și ale porților...

Deschid laptop-ul. Acumulatorul este încă încărcat. Computerul funcționează perfect. Este o bijuterie. Cel mai de preț obiect pe care l-am avut vreodată. Cu o jumătate de secol în urmă, dealurile astea nu văzuseră decât sapa, foarfecele de tăiat via și mașina de stropit. Încerc să reiau fraza gândului de unde am lăsat-o, înainte de a intra în galerie, cu o oră în urmă. Nu

reuşesc. Cuvintele se lasă prea mult căutate şi rugate, iar eu n-o mai pot face aşa cum aş vrea. Cel puţin, azi. Măine, poate, va fi altfel...

- Bună ziua, domnule general!

Las laptop-ul pe iarba verde şi uscată, uit de cuvintele pe care nu pot sau nu am răbdare să le caut, să le mai caut, nici să le găsesc sau să le regăsesc şi răspund cu amabilitate salutului. Nu mi-am pierdut încă obiceiul de a fi politicos, nici vocaţia de a fi bun şi chiar generos cu cei din jur, aşa cum au fost şi cum au rămas ţăranii cei adevăraţi din satul meu. Aşa cred eu, dar cine ştie care o fi realitatea!

Bărbatul din faţa mea ia o impecabilă poziţie de drepti, nu caricaturală, ci decentă, sinceră, îşi duce mâna la bordul pălăriei împletită de el însuşi din pai de grâu şi, ca la armată, raportează:

- Domnule general, sunt căpitanul în rezervă Dulgheru Nicolae şi am onoarea să raportez că ordinul a fost îndeplinit. Buştenii din stejar uscat, categoria întâi, se află în curtea dumneavoastră. Toţi. Unul şi unul. Mândreţe de lemn, fala pădurii...

- Care curte, Nelule?

- Aia care a fost. I-am descărcat la umbra nucului, lângă cort...

- Bine, Neluţule, mulţumesc! Mulţumesc mult de tot! Cât îţi mai datorez?

- Nu-mi mai datorăţi nimic. Bani pe care mi i-aţi dat au fost suficienţi. N-am depăşit suma, dar nici economii n-am făcut...

- Foarte bine!

- V-am adus şi bonul. Bonul şi factura. Aşa mi-aţi cerut.

- Aşa trebuie, scuză-mă! Nu pentru a te controla pe tine sau pentru a mă linişti pe mine. Tu eşti prietenul meu cel mai bun şi omul meu de încredere. Dar n-aş vrea să creadă cineva că intenţionez să-mi însuşesc lemnele satului, să fur adică

pădurea. Alții sunt cei care fură și distrug pădurile, eu le cultiv...

- Nu zice nimeni nimic, domnule general. Fiecare jefuiește cum poate, ce poate și cât poate. Dumneavoastră sunteți o excepție. Plătiți. Ați fi putut să vă procurați lemnul de care aveți nevoie chiar din pădurea dumneavoastră de la Scoruș. Sau să vorbiți cu pădurarul...

- Cum să tai o așa mândrețe de pădure?

- Câțiva copaci acolo, nu conta...

- Ce s-ar face dealul acela fără pădure? Ar fi ca un cap de fată frumoasă cu chelie. Imaginează-ți-o pe Mariana fără părul acela blond, care-i ajunge până la genunchi...

- Dacă și-ar tăia câțiva cârlionți, n-ar conta. Nici nu s-ar observa. Ar fi la fel de frumoasă. Poate, chiar mai frumoasă, mult mai frumoasă. Dar l-ar face fericit pe cel care dorește să aibă ceva de la ea, din înfățișarea ei...

- Și-apoi, eu n-am nevoie de orice fel de lemn, ci de lemn de stejar uscat și cu o vârstă de cel puțin o sută de ani.

- Am găsit la Ocol tot ce vă trebuie. Lemn de construcție. Fără noduri. Fibră lungă. Calitatea întâi. Mi-au dat repartiție, am plătit, l-am încărcat în camion și l-am adus. Zece bușteni, unul și unul. Am dat și ceva bacșiș, e adevărat, dar așa ca recompensă. Plus sticla de whisky. Cred că asta i-a convins imediat, pentru că, inițial, n-au vrut să-mi vândă. Țștia sunt rămași de pe vremea Împușcatului, voiau să le arăt autorizația de construcție, proiectul, dracu să-i ia. Le-am arătat sticla și cei 20 de dolari și gata. Mi-au făcut formele, am plătit la casă 300.000 de lei și, într-o oră, camionul era încărcat. Cu zece dintre cei mai faini bușteni din depozit.

Nu este prea mult. Eu am, la ora actuală, o pensie de un milion și două sute de mii. Lemnele astea ar trebui să coste cel puțin cinci milioane! Dar n-o să schimb eu vremurile!

- Lemnele au costat mai puțin decât bacșișul.

- Așa e, dar ce mai contează!

- ... A pătruns și aici, în locul acesta curat...

- Vă referiți la cancerul bacșișului? Obiceiul este vechi, vine de la fanarioți...

- Hai, mă, Nelule, las-o încolo, ce să caute fanarioții în Buncești și în Oltețani?

- Poate că n-au fost fanarioți în Oltețani, dar oltețaneni și bunceștenii au fost în mod sigur la București... Mulți dintre ei mai sunt și acum pe acolo. Vând ziare, fac afaceri, sunt zarzavagii, profesori, studenți, oameni mari sau chiar domni în Parlament. S-ar putea ca bacșișul acesta să fie și un obicei al pământului. În fond, și bizantinii îl practicau. Cu sau fără succes, nu știu, dar îl practicau. Asta e sigur. De aceea, eu cred că este al nostru.

- Exclus!

- Găsiți dumneavoastră persoana potrivită, care se ocupă de reglementarea săpăturilor spre măruntaiele pământului sau de ce Dumnezeu căutați acolo, în coastă – lumea presupune și chiar este convinsă că bunicul dumneavoastră a îngropat acolo o găletușe de cupru cu galbeni –, dați-i bacșiș 20 de dolari și vă va spune tot ce doriți să știți, ba vă va aduce, un excavator, cinci pichamere și o echipă de mineri stahanoviști care, în două zile, vor ajunge cu săpăturile în Valea Lui Dan...

Lumea asta s-a tâmpit rău de tot! Comoara bunicului! Doamne, de unde or mai fi scos-o și pe-asta?! Dar, dacă mă gândesc mai bine, poate că nu lumea s-a tâmpit... În fond, ce-i lumea? *Zi-i lume, și te mântue!* a scris odată Creangă într-un caiet de la *Junimea*, care se mai păstrează și astăzi la biblioteca Bibicescu din Drobeta Turnu Severin.

- Vă rog să veniți să faceți recepția materialului! mă trezește din meditație Dulgheru.

- Bine.

- Vă aștept jos?

- Nu. Mergem împreună.

Coborâm prin japina unde se afla odinioară nucul din mijlocul viei, urcăm delușorul din capul viei și coborâm la Drumul Ciuturii. Un drumeag de pământ, bătătorit de tălpile desculțe ale oamenilor, de copitele cailor și de roțile carelor... Un drumeag de demult, poate de la daci, care supraviețuiește tuturor...

Dincolo de drumeag, pe vremuri, când eu eram doar un puști, iar pe dealul acesta erau vreo câteva vie, între care și via noastră, se afla o căsuță cu două camere, văruiță și cu acoperiș de tablă, în două ape. Aici, vara-către-toamnă, venea, pentru câteva săptămâni, de la București, o femeie – Lenuța lui Pârțache –, probabil în concediu. De sus din deal, mă uitam lung la picioarele ei lungi, la rochia ei înflorată și sumară, o urmăream cum trebăluia prin curte, cum face pâine în cuptor, cum își închide nasturele de la piept care i se desfăcea mereu... A trecut o jumătate de secol de atunci, dar eu o caut încă pe femeia aceea cu rochie înflorată, acolo, în locul acela unde a fost casa cu două camere și acoperiș de tablă în două ape... O și văd, este acolo, dincolo de gardul de ulucă rară, o văd așa cum era ea atunci: brunetă, coafată, cu cercei lungi, de aur și dinți albi, aliniați, zâmbitori și provocători. Parcă și acum aș dori să vină o clipă când să fiu mușcat de ei, să le simt usturătura, în respirația caldă și delicată a acelei femei care, acum, poate, o fi oale și ulcele, atingerea ușoară a rochiei fulgurante ce nu-i acoperea, ci îi reliefa trupul superb, de amantă și dansatoare...

Toate acestea sunt daruri de la Dumnezeu, femeia fiind doar efemera lor purtătoare... Astea le-am înțeles însă mult mai târziu; atunci, în copilărie, doar le simțeam, cum simte ochiul adierea clorofilei, primăvara, și inima lucirile din ochii unei femei care te dorește...

Ajungem la drumeag. Mă opresc o clipă și îi spun lui Nelu, pentru a auzi eu însumi rezonanța unor cuvinte care se întorc frumos în timp:

- Aici era o casă...

- ...cu două camere și acoperișul de tablă zincată în două ape. Cu o femeie – Lenuța –, care venea aici, din București, către sfârșitul verii, făcea pâine în cuptor, avea picioare lungi, dinți albi, rochii înflorate, fulgurante, cu nasturi pe piept...

- Tu de unde știi!? Nici nu erai născut pe atunci!

- Știu!

Îmi place că știe. Nu-l mai întreb de la cine a aflat, cum și de ce. Nu este important. Acum, când totul nu este decât amintire, parcă mă bucur că știe și el de Lenuța. O fi auzit de la ai lui... Deși ai lui nu erau, pe vremea aceea, aici. El nu este de-al pământului. Este un venetic. Dar un venetic simpatic, serios, descurcăreț, ca orice oltean, și respectat. Un venetic plecat și revenit, ca și mine, după ani, aici, la izvoare, la niște izvoare care nu sunt chiar ale lui... Sau poate că sunt... Oare, nu i-oi fi spus chiar eu și oi fi uitat că i-am spus?!...

Trunchiurile de stejar sunt, într-adevăr, în fosta curte, sub nuc, lângă cortul meu izoterm, cu lumină electrică trasă de la stâlp, cu aprobarea Societății de Electricitate, și contor prins pe un panou acoperit cu tablă zincată, în doua ape, să nu-l deranjeze ploile verii și ale toamnei și să știe negustorii energiei electrice cât consum eu, cu treburile mele, și cât trebuie să le plătesc. Lângă cort, acolo unde altădată era un păr tomnatic, se află Zambilica, străvechea mea *Dacie*, plictisită de mine și săturată de drumuri, devenită, ca și mine, argintie și tăcută. Bravo, Zambilica! Trebuie să-ți fiu recunoscător că încă mă mai suporti.

- Ați făcut treabă bună, băieți! le spun eu camionagiilor, scot o sticlă de vin din cel mai bun, îi cinstesc și le urez drum bun și afaceri prospere.

Nelu urcă în cabină, alături de șofer, îmi face acel semn cu degetul mare pe care și-l fac piloții, înainte de decolare, în semn că totul este în regulă, iar eu rămân singur, în acest spațiu, în această curte, în care, cândva, pulsa atâta viață. Singur, cu

nucul, cu cortul, cu iarba, cu buruienile, ca Zambilica, cu trunchiurile, cu laptop-ul și cu amintirile...

Scot schițele la care am lucrat zile de-a rândul, nu pentru că ar trebui să mă ghidez după ele (le știu deja pe de rost), ci pentru a le privi încă o dată, așa, separate și asamblate, pentru a le lua drept martor și aliat în ceea ce voi face. După ce consult încă o dată schițele, desfac din ambalaj macheta lucrării. Îmi place. Este sculptată în lemn de tei, cu forme miniaturale, perfecte. Nu am arătat-o niciodată nimănui.

Scot cușorul cu scule, le rânduiesc pe o scândură, în fața cortului, fixează primul trunchi în suportii de lucru, cu ajutorul unei pârgă, mă închin și mă rog la Dumnezeu să mă ajute să duc la bun sfârșit acest proiect. Nu este chiar primul proiect de acest gen, am mai făcut și altele, este însă primul pe care încerc să-l realizez singur, fără nici un meșter, fără nici un ajutor. Sub o copertină rabatabilă, realizată în prelungirea cortului, mi-am instalat un fel de tejghea, un mic polizor, mai exact, un suport în care fixează flex-ul (transformat, la nevoie, în câteva minute, în polizor), pentru ascuțirea securii, toporului, bărzii și dălților.

...Sunt gata. Aștept de multă vreme clipa aceasta. Nu mi-o imaginam chiar așa, nici altfel, de fapt, doar o intuiam, știam că o să vină cândva – toți ieșim cumva spre lume și ne întoarcem, după aceea, acasă –, dar adevăratul proiect și adevărata construcție reprezintă cu totul altceva.

Ar trebui să decojesc trunchiul, să fac primele măsurători, să trasez, cu marcherul, primele linii, primele contururi, primele forme... Izvorul, spirala, frânghia împletită, infinitul stilizat, muntele, piatra, suirea, spațiile de regrupare în efortul înălțării, în resuirea spiritului, în amețirea costurilor de piatră, brânele..., capetele de lup, trupul ei... M-am eliberat de ea, dar nu și de semnificația ei... Oare?! Chiar m-am eliberat?!...

Privesc încă o dată macheta realizată în lemn de tei. Mi se pare delicată, aproape transparentă, plină de semnificații și de profunzimi, ca un strop de rouă...

Știu că lumea o să se uite la mine ca la o arătare, n-o să înțeleagă de la început ce m-a apucat, dar, în cele din urmă, o să se uimească din ce va ieși. Cei de pe aici nu știu încă totul despre filosofia lemnului pur... Am să le arăt eu câte ceva. Am să le stârnesc curiozitatea...

9. Coasta de Ajun

Am lăsat săpatul și satul pentru o vreme și am luat-o de năuc pe unde am mai fost. Vechea mea mașină încă mă mai duce, cum își duce odinioară o mârtoagă stăpânul pus pe amintiri. Sunt acum, aici, în căutarea unui alt deal. Un deal în care n-am săpat niciodată...

Am urcat de câteva ori sau, poate, de o mie de ori ulița aceasta ciudată, venită parcă dintr-un alt sat și dintr-o altă lume. Ulița de pe deal. Ulița dinspre deal. Ulița plină de deal. Nu sunt de prin părțile astea, dar, de fiecare dată când am fost aici, am urcat ulița și m-am simțit acasă. Sau ca și cum aș fi ajuns acasă.

Nu știu dacă ulița aceasta este aceeași cu cea pe care am urcat-o și o urc eu mereu, sau e alta, venită de prin necunoscute zări, dar, oricum, este destul de asemănătoare, poate chiar identică, și la propriu și la figurat, cu aceea.

Mă simt, deci, bine. Suspect de bine. Ar trebui să fiu, totuși, mai prudent, uneori, simțurile te înșeală. Te duc acolo unde ai vrea să ajungi și, când crezi că ai ajuns, îți dezvăluie o cu totul altă realitate. Probabil, n-ar trebui să mă simt atât de bine pe un deal auster, șprenguit de nori și de vânturi, care nici măcar nu aparține copilăriei mele. Al meu este în altă parte, undeva, pe malurile Oltețului... Dar, dincolo de ceea ce simți sau crezi că simți, se află ceea ce-ți rămâne, ceea ce crezi că-ți rămâne, ceea ce devine, într-un fel, după ce se decantează anii și orizonturile, al tău și numai al tău. Nu din cauza timpului, nici din cauza egoismului sau simțului posesiv pe care îl avem cu toții, indiferent ce am face sau ce n-am face (bineînțeles, pentru a nu-l mai avea sau pentru a scăpa pur și simplu de el), ci din cu totul alte cauze. Este ceva ce ți se dă, ce ți se impune sau ce ți se lasă, ce-ți pătrunde în ființă și găsește acolo o corespondență sau o rezonanță, ceva de tipul apetitului sexual

în fața unei femei de o frumusețe tulburătoare care te pătrunde cu ochi adânci, misterioși și lacomi. De fapt, o astfel de femeie mai mult îți ia decât îți dă, mai ales dacă te culci cu ea. Faptul că te culci cu ea nu este un triumf al tău, cum ai fi tentat să crezi, ci unul al ei. În timp ce tu o penetrezi fizic, găsind, în acea plăcere ofensivă, agresivă, dar care nu este decât una izvorâtă dintr-o tendință naturală, perpetuoare de specie, un capăt de lume, ea, protejată de o pastilă anticoncepțională sau de un prezervativ și de o anume abilitate pe care bărbații probabil n-au cum s-o afle, s-o știe și cu atât mai puțin s-o înțeleagă, îți pătrunde în toate celulele sufletului, îți activează, mai mult decât trebuie, sinapsele trupului, adică ale sistemului sentimental și, deopotrivă, ale spiritului, te face dependent de ea, te subjugă, devine drogul tău. Se înțelege, dacă vrea ea să o facă, dacă vrea ea – ea, nu tu – să devină așa ceva, adică să te subjuge pe tine, biet dobitoc gâfâitor care te crezi buricul pământului...

Sunt însă și femei care fac asta fără să vrea, fără să știe, fără să-și propună așa ceva. Sunt și ele, la fel ca tine și ca mulți alții sau ca multe altele, niște bieți actori, niște biete actrițe, sau chiar niște victime... Este vorba, desigur, de cele care nu se îndrăgostesc de tine, ci doar te răscolesc, îți captează, fără să-și dea pe deplin seama, voința, conștiința, viața. Ceva, ceva tot percep ele, că femeia este dată naibii, are o altă structură afectivă, alți senzori cu care asimilează realitatea, voința, viața, afecțiunea. În lumea păsărilor, spre exemplu, de regulă, masculii sunt cei care se... împăunează cu culori vii, penaje superbe sau alte chestii care să atragă femelele... În lumea oamenilor, e altfel, femeile sunt cele frumoase, după ele se învârtește soarele, ele sunt bucuria, viața, chinul, minunea și eternitatea... Și ele știu foarte bine asta. Sau dacă n-o știu, o simt și o intuiesc.

Într-un fel, ulița aceasta de pe o costișă ce nu duce nicăieri, sau cel mult duce undeva, sus, în deal, la vii, sau în adâncurile

răsumblate ale unor păduri de fag, este sau este pe cale să devină drogul meu. Unul dintre ele. Nu cel mai teribil, dar unul dintre cele mai teribile. De câte ori ajung aici, dar chiar și când nu ajung fizic, ci doar cu gândul, locul și timpul, într-o anume semnificație a lor, îmi fac ravagii sufletul, mi-l amestecă talmeș-balmeș cu amărăciuni și nostalgii, cu dureri și bucurii uitare sau reluate, și nu știu de ce. Am doar niște bănuieli, care sunt mai mult băntuieli sau gânduri confuze, de om tăcut, timid și chiar ascuns, poate și un pic păcătos, ca să nu zic nebun, deși habar n-am cum să le deosebesc pe unele de altele. În viața mea chinuită, cu multe răni adânci – unele cicatrizate, altele încă deschise –, nu au fost niciodată și nu sunt nici acum minuni (în minuni nu mai cred și nu mai sper demult), ci doar labirinturi. Labirinturi uscate, pline de ghimpi otrăviți și neiertători.

La început, am crezut că ulița aceasta – să-i spunem Coasta Făgetului – nu are și nu poate avea, pentru mine, vreo semnificație, vreo influență sau vreo importanță mai altfel decât alte locuri pe unde am trecut, unde mi-am lăsat o parte din suflet și în care am revenit uneori. Cu timpul, lucrurile s-au mai schimbat, pentru că toate sunt trecătoare și schimbătoare. S-au schimbat, dar nu s-au clarificat și, probabil, nu se vor clarifica niciodată. Nu din cauza lor, ci din cauza mea. Eu sunt cel care nu vrea, nu știe sau nu poate să le clarifice. Nu știu de ce nu vreau, poate îmi place să nu vreau, nu vreau să știu de ce nu știu, poate îmi place să nu știu că nu știu, nu știu de ce nu pot, poate că neputința nu este decât un suport sau o scuză pentru primele două...

...Este, totuși, doar o uliță. O uliță ca oricare alta. Parcă extrasă dintre ulițele altui veac, dar tot uliță. Doar casele arătoase, țâșnite provocător printre cele de altădată, cu antene sofisticate pe acoperișuri, geamlăcuri colorate, verande de toate mărimile, arhitecturale și nuanțele, fel de fel de brizbrizuri și alte minunății – de la exterioare în ceramică sau în *calciu smuls* la curți împrejmuite, spre uliță, cu garduri din piatră așezată

meticulos, vopsită cu alb la îmbinări, și suprastructură din fier forjat sau din zid masiv –, fiecare cu povestea ei, îți arată că nu ești în alt veac, ci chiar în veacul uimirilor, umilirilor și năvălirilor hoardelor electronice de acum.

La drept vorbind, casele de acest fel nu sunt prea numeroase. Sunt doar câteva. Dar sunt. Și, de îndată ce una singură există, satul intră în alertă de gradul zero, întrucât începe bătălia pentru cea mai impresionantă construcție de pe mapamond. Pentru că satul este centrul lumii, iar ulița pe care stai tu este buricul satului, deci buricul buricului lumii.

Dar casele își au și ele, ca tot ce există pe lume, povestea lor. Cele mai multe dintre celelalte, dar tot noi, se încadrează în specificul arhitectural al timpului și al zonei de deal. Atât casele noi și căsoaiele sfidătoare (prin gigantism și opulență), cât și cele vechi, durate cu un veac în urmă, au temelii de piatră. Structura celor vechi este, în general, din bârne, acoperite cu cercuială, tencuite cu pământ galben din coastă, drișcuite cu un strat compus din două părți nisip și o parte argilă, văruițe și menținute așa, alb peste alb, alb în cenușiul timpului, al gândului și al uliței, care suie întortocheat spre un vârf de deal balizat, probabil cota 500, trece, dincolo de ultima casă, printr-un debleu în argilă, se bifurcă în drumeaguri, poteci și potecuțe și, în cele din urmă, se oprește, după ultima vie – vie producătoare, din novă și, ici colo, câte o viță de ananas, de roșioară sau de teră, sortimente pe care de-acum le va interzice Uniunea Europeană, precum o făcuse odată Burebista –, în marginea unei păduri de stejar și gorun.

Nu este o zonă cu dealuri domoale, mai line sau mai abrupte, ondulate după anumite reguli, ca sufletul omului statornic, împământănit într-un spațiu, în acel sau în acest spațiu, ci una de dealuri amestecate, crestăte și vălurite, ca apele bătute de vânturi mai aspre sau mai temperate, în funcție de atâtea alte lucruri pe care oamenii de aici, poate, nu le bănuiesc și, chiar dacă le-ar bănui, nu le-ar prea lua în seamă,

întrucât nu le pasă de realitatea condiționărilor, ci doar de povestea lor, spusă pe îndelete, iarna, la o ceașcă de țuică fiartă, și, vara, la un vin dosit de răul sugativelor iernii de vreo nevastă mai grijulie. Nu neapărat pentru a-l păstra un an sau chiar doi ani, trăgându-l de pe drojdie, în zilele când înfloresc piersicii, deși unele – vreo două-trei – se simt foarte bine când fac treaba asta, ci cu un scop mult mai pragmatic: pentru a-l bea ele, în liniște, fără participarea bărbaților, sau pentru a-i face pe aceștia și mai mult dependenți de ele. Dar, cum, în viață, multe lucruri nu sunt pentru cine se pregătesc, pentru cine se crede că se cuvine să le folosească, ci pur și simplu pentru cei care se nimeresc să fie atunci acolo, bărbații nu pot lipsi de la băutul din vară al vinului dosit pe timp de iarnă de grijuliile lor neveste. Și ce vin! Ce savoare!

Acum, iarna, lucrurile se mai schimbă câte puțin, pe ici pe acolo, fără a se pierde însă obiceiul. Se bea țuică fiartă, dar și vin fiert, dar numai așa, de încălzire... Pentru că esența rămâne neschimbată. Vinul bun trebuie băut acolo, unde-i stă bine lui, lângă butoiul din pivniță, turnându-l din tâlv direct în pahare sau într-o singură cană de pământ care trece din mână în mână și din gură în gură, dezlegând limbile, iubirile și pătimirile...

Ulița funcționează ca o cutie neagră. Contează intrările și ieșirile, adică ce vrei, ce crezi, ce simți, ce ești și ce obții. Dacă, între toate astea, se realizează cât de cât o corespondență, adică o relație de condiționare de tipul *do ut des* (îți dau ca să-mi dai), totul este în regulă. Nimeni nu are nevoie de mai mult. Dar nici de mai puțin.

- Geo, hai să lăsăm dracului mașina asta aici, nu cred că e vreme de urcuș pe patru roți!

- Urcă ea, nici o grijă.

- Dar nu este necesar, mai facem și noi un pic de mișcare și nu omori nici tu motorul.

- Mă omoară el pe mine, în fiecare zi. Cred că ar cam fi timpul să-i dau o lecție. Urcăm! Categorie urcăm!

- Treaba ta. Să nu zici că nu ți-am spus.
- Nu zic.
- Bine, cum vrei. Dar cred că ar fi bine ca măcar noi, ceilalți, să coborâm și să urcăm pe jos.
- Nu coboară nimeni! Ar fi o gravă jignire adusă mașinii și șoferului. Zambilica o să urce.
- Numai să nu fie gheață...
- O să urce și pe gheață.
- Dacă spui tu, înseamnă că așa crezi că e. Dar asta e ulița copilăriei mele, și eu îi cunosc șiretlicurile, parșiveniile și capcanele. Iarna, abia de urcă omul pe propriile lui picioare. Și, de multe ori, nici atunci. Iar de coborât..., coboară mai mult pe fund, ca pe tobogan, în timp ce ulița se amuză, râde de el...

Ce ți-i și cu Tuța asta – Tuți, își zice ea, sau i se zice, iar ei nu-i displace, nici nu-i prea place, deși e mai șic, mai cu „i“ la urmă, ca la americani –, nu și-a uitat nici acum amabilitatea și cumsecădenia omului de la țară, care se simte incomod în comoditatea gratuită și bizară a lenei urbane, tolănită pe bancheta din spate a mașinilor de ultimă oră și translatată aici cu o Dacie din '83, adică din secolul trecut...

- Mai vedem noi...

S-ar putea ca Tuți să aibă dreptate. Este o femeie isteță, îi merge mîntea ca torentul pe munte și, dacă a copilărit aici, știe ea ce știe. Nu-i pot face însă pe plac. Mi se pare absurd să las mașina în drum sau în vreo curte și noi, stăpânii, creatorii, reparatorii și utilizatorii ei de drept și de fapt, să urcăm *per pedes*, cu toate cumpărăturile astea în spate. Și, la urma urmei, de ce aş face-o? Ca să dau satisfacție cretinului ăstuia de motor care m-a ținut astă iarnă, în ianuarie, pe minus 20 de grade, mai bine de un ceas, într-o curbă, aproape de Sinaia, că i s-au înfundat lui jiglerele sau dracu știe ce i s-o fi întâmplat la carburator!? Am fost nevoit să-l demontez, să suflu în jiglere, să-i schimb cuiul ponto... De pornit a pornit, în cele din urmă, dar numai și numai după ce mi-au înghețat mie mâinile și m-am

enervat de mi-au sărit capacele, dar tot n-am aflat care a fost hiba...

Nici vorbă, fetiço, mașina va urca până sus, pentru că așa trebuie! Pentru că așa vreau eu! Pentru că eu sunt Dumnezeuul mașinii mele, chiar dacă ea este, câteodată, sublimul meu diavol. Și mai am eu un motiv, dar nu vreau nici să-l spun, nici să-l recunosc...

Imediat cum treci podețul, începe urcușul. Pomii sunt albiți de zăpadă. A nins mult, dar nu destul pentru a acoperi în întregime drumurile. Până la intrarea în localitate, am mers pe asfalt. Apoi pe un drum de țară, plin de tot felul de gropi, de hârtoape, de zăpadă subțire, dar, pe alocuri, troienită, de grămezi de nisip uitate din vară și de ghețuș zgrunțuros ca un peisaj selenar. Toate la un loc. Altădată, iernile erau ierni, cu alb peste alb și zăpadă cât casa. Acum, totul este un simulacru...

S-au dus naibii și iernile!... Și ele se află, ca și țara, ca toată lumea, într-o tranziție prelungită, fragmentată, ciumpăvită, șleampătă și belicoasă. Nimeni nu știe de ce, pentru ce, cât, cum, când, până când, unde și încotro. Este un fel de tranziție către nicăieri... Pe care unii dintre saltimbancii politichiei noastre absolut ridicole și antinaționale o cred și o susțin. Este o bolmojeală chioară și beată, ca o babă alcoolică îndrăgostită de un Făt Frumos și dezamăgită de neșansa acestuia... Cum să faci tranziție, distrugând economia, învățământul, morala și cultura!? Cum să faci tranziție, distrugându-ți propria ființă națională!? Cum să faci tranziție, aducându-ți țărani în sapă de lemn, industria la faliment, umilindu-ți și negându-ți valorile!?

Dar, ca un făcut, toate tâmpeniile astea sunt parcă în ton cu natura, cu ce se întâmplă azi între cer și pământ, între pământ și cer, mai ales pe pământul românilor...

Ierni fără iarnă, zăpezi fără zăpadă, ploi fără ploaie, uragane, inundații, fânțari agresivi, fântâni secate și noroaie

cenușii, când înghețate, când dezghețate... Ca și viața noastră...

Și, totuși, ne distrăm...

...Fără să opresc și să mă asigur, trec podețul, încetinesc și schimb viteza. O astfel de pantă nu poate fi urcată decât cu viteza întâi. Cei cincizeci și doi de cai-putere ai „Daciei“ mele se pun la treabă. Cam mulți pentru o astfel de pantă, cam puțini pentru o astfel de mașină. Pentru o căruță, ar fi de-ajuns... doi.

Mașina se opintește, dar urcă. Păstrez o rezervă de accelerație, sunt calm, am toată grija ca viteza să fie constantă, să nu accelerez și să nu răsucesc brusc volanul. Prima parte a pantei nu pare prea grea. Doar drumul este sub orice critică. Apa a săpat un șanț neuniform, când pe dreapta, când pe stânga, când pe centru, a spălat nisipul, cam cum spală ăștia cu războiul lor psihologic creierul uman, și a amestecat pietrișul, a adus bolovani și tot ce a mai găsit ea pe acolo, pe dealuri.

Toate acestea când se văd, când nu se văd, pentru că stratul de zăpadă este destul de gros, pe unele locuri, pentru a ascunde capcanele și destul de subțire, prin altele, pentru a nivela gropile, destul de viscolit pe unde nici nu te aștepți și absent complet pe unde ar trebui să fie la el acasă, iar pietroaiele sunt și ele tot cam așa, ca și dealurile dealurilor din jur, parcă aruncate cu furca pe unde s-a nimerit, când s-a nimerit și cum s-a nimerit.

Ocolesc punctele pe care le bănuiesc a fi periculoase, mă uit atent la drum. Este, totuși, în aceste condiții speciale de iarnă-neiarnă, destul de tolerant cu mine și cu Zambilica mea, și eu îmi dau seama de asta. S-o țină tot așa și, ca recompensă, la vară, dacă voi mai veni pe aici, am să-l fotografiez și, sub fotografie, am să scriu „Drumul Zambilicii“. Sper să nu se supere nimeni, pentru că mai potrivit ar fi să i se spună „Drumul Coastei“ sau „Coasta Făgetului“... Am să-i fac și Zambilicii o fotografie, pentru că, oricum, ea mă duce pe mine, nu eu pe ea... De fapt, acesta este rolul ei... e doar o mașină, o

simplă mașină... Sau, juma-juma, ne ducem unul pe altul, suportându-ne reciproc...

O piatră sare de sub roți, lovește cu zgomot podeaua, semn că m-a auzit și că nu-i convine remarca... O să țin seama.

Trec de primul grup de case, sunt pe porțiunea de drum în debleu, în dreptul unei minuscule livezi de pruni bătrâni, oboșiți și ei de ani, de atâta stat și de atâta privit, cu ochii închiși, ca liliiecii. Drumul face aici o cotitură la stânga, nu prea mare, și continuă să urce, în pantă mai accentuată. Șanțul săpat de ape este pe mijlocul drumului, șerpuit, ca dâra urinatului bouului ce trage la jug, așa că merg călare pe el, cu două roți (plus rezerva din port-bagaj) pe dreapta și cu celelalte două pe stânga.

Suntem cinci în mașină, cam înghesuiți, împinși un pic mai tare în scaune de vectorul gravitațional, perpendicular pe centrul pământului și oblic pe pantă, dar nu-i nici o problemă, legile vectorilor nu se potrivesc cu ale mele. Eu sunt împotriva legilor, împotriva gravitației, împotriva vectorilor de orice fel, inclusiv împotriva celor ce se anulează reciproc, împotriva zborului, împotriva căderii, împotriva mișcării și împotriva repausului absolut...

Într-un avion de luptă supersonic, într-un viraj în forță, pilotul este fixat în scaun cu o forță de 7-9 G, adică, dacă are 70 de kilograme pe pământ, în avion va avea 490-630, cât un tăuraș tocmai bun de dus la abator... Mâinile pilotului rămân lipite de manșă și de maneta de gaze, urechile, nasul, ochii și capul presează asupra gâtului cu o forță tot așa, de 7-9 ori mai mare decât cea obișnuită, iar vertebrele, încet-încet, de-a lungul anilor, se tasează...

Când am zburat prima oară într-un astfel de avion, credeam că mă aflu pe o altă planetă. Masca de oxigen îmi apăsa tare nasul. Am încercat să iau mâna de pe maneta de gaze și să corectez poziția măștii. Nu era însă mâna mea, ci una de 7-9 ori mai grea, cu care nu mă obișnuisem încă...

Iată, a trecut atâta timp, m-am deprins cu lucrul în supra-sarcină, dar momentul acela, când urechile, nasul, ochii și mâinile mi se păreau a fi ale altcuiva, n-a trecut, nu l-am uitat, mi-l reprezintă, îl retrăiesc mereu. Fără teamă, fără emoție, fără curiozitate. Este ca un dat, ca o achiziție, ca o posesiune... Nu ca o proprietate. Este adică a mea și nu este a mea, o simt ca pe o arendă...

În timp ce mașina își vede de drum, eu îmi aduc aminte un cântec străvechi, pe care îl cânta taică-meu pe la nunți, și încep să-l fredonez:

*De la primărie-n sus, măi, Lino, Leano,
Toate lămpile s-au stins, măi, Lino, Leano...*

Pe ulița aceasta, nu-i nici o primărie, iar lămpile nici măcar nu s-au aprins, dar nu contează. Cântecul este prea frumos, iar eu, ocupat cu ținerea volanului și ocolirea locurilor periculoase, nu pot să nu-l fredonez, de vreme ce mi l-am amintit. De fapt, nici nu mai sunt lămpi, ulița este electrificată, iar în aproape toate casele noi există candelabre, lustre, lampadare, veioze artizanale, unele chiar cu senzori, televizoare color, mașini de spălat, frigidere și, ici acolo, câte un încălzitor electric de apă montat la chiuveta de la bucătărie.

Apa se pompează din fântână, cu un compresor electric, în rezervorul din pod (care este captușit pe dinafară cu vată de sticlă) și, de acolo, coboară singură, prin cădere, la chiuveta din bucătărie și în baie, se încălzește la boilerul miniatural și scoate aburi...

„- Ale dracului, dom’ e, ale dracului muieri! comenta unul, în toamnă, la un pahar de tulburel sărat cu pastramă de capră. Au văzut prin telenovele, și ne-au pus pe noi, bărbații, să le săpăm fântâni în curte, să montăm rezervoare în pod și să le punem boilere la bucătărie și la baie...”

„- Lasă, mă, că sunt bune și pentru noi...”

„- Da, sunt, să spălăm scutecele, ca Nelu al lu' Frâncu...”

„- Bă, muierea este dată dracului, te întoarce cum vrea, cât vrea ea, când vrea, unde vrea și pe unde vrea ea!”

„- Ce vorbești, mă? Adică eu să spăl scutecele copilului, iar ea să se ducă la cafea și la băut țuică fiartă cu vecinele!”

„- Dar cum ai vrea să fie țuica, pe frigul ăsta? Rece?”

„- Nu, dar să ne cheme și pe noi...”

„- Auzi, tu, s-a scrântit lumea asta! Femei să bea țuică fiartă! O să ajungem să le-o fierbem noi și să le-o și servim la pat.”

„- Depinde cui, când și cum. Dar ideea nu e rea...”

„- Cam așa ceva...”

„- Cam...”

„- Ce timpuri, dom'e, ce timpuri!...”

Timpurile sunt așa cum sunt. Rânduielile de acum un secol s-au mai schimbat, pe ici pe acolo, dar esența, totuși, a rămas. Ea nu se schimbă niciodată. Unele, poate, se duc și la cafea cu vecinele, altele pun sticla cu țuică la gură și n-o lasă până ce nu se termină ultima picătură, altele fierb tescovina, îi adaugă un pic de zahăr sau o linguriță de miere, câteva boabe de piper și chiar și un pic se scorțioară... Dar cele mai multe dintre femeile de pe Ulița de Sus, de pe Coasta Făgetului, sau cum i-o mai fi spunând, sunt la fel cu cele care le-au fost străbunici.

Aici avea dreptate gândul meu cel nătărău și cârcotaș. O parte dintre ele au rămas așa, neschimbate, de pe vremea năvălirilor barbare... Fețe scofâlcite, mâini arse de soare și bătătorite de sapă, spinări cocoșate, păr cărunț, nepieptănat, teniși ruși, de le ies degetele pe afară, să simtă praful strămoșesc al drumului și mărăcinii, baticuri decolorate pe cap, peste frunți aspre, încurate și obosite... Țărânci necăjite, aproape neschimbate, în condiția și necazurile lor, de sute de ani, practic, de când se știu... Doar fiicele sau nepoatele lor parcă sunt altfel... Fără cozi date pe spate sau legate în coc, în vârful capului, cu tricouri colorate care le scot în relief sânii

tocmai buni de luați în palme, ca merele coapte, sau de supt, cu blugi prinși în șolduri și bluzițe cu buric, să se vadă adică buricul, cu pantaloni scurți sau fustițe mulate pe niște picioare de statui sau cu gingi lipiți de piele, de le omori puricele pe fund... Dar, dacă te uiți mai atent la ele, se simte și aici praful de pe coasă, lucrătura implacabilă a condiției de țară...

Câinii nu latră. Sunt atât de obișnuiți cu cele câteva mașini care urcă dealul, încât nu s-ar sinchisi să se dea la ele nici dacă le-ai da un os de taur. Vorbesc de câinii cei adevărați, ăia mari, lățoși, mioritici, nu de corciturile care scâncesc prin fundul curții după vreo vrabie sau, noaptea, când nu-i vede nimeni, latră la lună, precum politicienii noștri sortiți să fericească nația cu înțelepciunile lor turistice, savante, chioare, haotice și bizare.

Nu prea e potrivit cântecul meu cu dealul pe care-l urc, dar nu văd cum altfel mi-aș putea exprima bucuria că sunt din nou aici. O bucurie, printre foarte puținele care mi-au mai rămas...

Nu m-a pătruns încă esența, liniștea patriarhală a albului zăpezilor din decembrie, așternute ca o binecuvântare peste sat.

Sunt prea multe și, parcă, prea departe zilele care s-au scurs până acum...

Ape liniștite sau torente vijelioase, frânturi din iubiri furate sau frustrate, din fugiri fără de țintă, cam cum sunt toate fugirile de pe la noi... După cai verzi, sau, și mai rău, pe firul apei în sus, spre izvoare ramificate și pierdute. Adică spre reamintiri greu de găsit sau de regăsit...

Este ajunul Crăciunului, coasta aceasta – simbol al unui spațiu binecuvântat – sau fuga omului speriat, oprită sau frântă la marginea pădurii de fag, sub meterezul dealului, între un izvor care, ca prin minune, este sărat, și, jos, în vale, un pârau limpede, unde, dincolo de el, în căldarea largă și mănoasă, sub fundul ei acoperit cu porumb, cu plopi și cu case, în adâncuri, se plămădesc ape minerale tămăduitoare...

O mulțime de secole se îngrămădesc aici, pe coastă, în colbul drumului, în hogașele ameteitoare, în straturile carstice

ale Podișului Mehedinților, faimos pentru peșterile, ascunzișurile și legendele sale... Toate sunt frumoase și faimoase aici. Pietrele, dealurile, munții, cântecul...

Trec cu roțile mașinii peste ele, cânt „De la primărie-n sus...“, în fascinația albului și a amintirilor, într-o magnifică inconștiență...

Dar ce-mi pasă mie de toate astea! Eu sunt doar un călător pe firul apei în sus...

Clipa, efortul mașinii care se cațără pe coasta înghețată și spuzită cu alb, casele cu acoperișuri albite, pomii cu coroana albă, amintirile și gândul cel ascuns, și el acoperit de albul albului zăpezilor iubirilor frustrate... Toate acestea sunt mult mai importante decât milioanele de ani de geologie...

Ajungem cu bine sus, în coastă, trecem de ultima casă, întoarcem Zambilica din patru sau cinci mișcări, coborâm (pe unde am urcat) vreo cincizeci de metri și oprim pe dreapta, în pantă, foarte aproape de gardul de nuiele care borduește dealul ce țâșnește din drum, în sus, spre cer, dincolo de coroana unui fag, amețitor și spectaculos, ca traseul de alpinism „Pasărea cu barbă“ din „Vâlcetul stâncos“.

Coborâm. Timi, soțul Tuții, nume diminutivate, cum se întâmplă azi în toată lumea, pune două pietre la roți. Zambilica este definitiv fixată în marginea drumului, în pantă, argintiu peste alb, fier peste pământ și apă, triumf tehnic peste indiferență patriarhală, relație de incompatibilitate, dar și de neimplicare, de indiferență, pe toate planurile, asociație bizară între capră și usturoi, între violonist și scafandru, între varză și elefant...

Primul care ne ține calea nu este, Costea, fratele Tuții, redomiciliat aici, în curtea casei părintești, chiar în casa părintească, după fugirile lui efemere prin profesii și prin lume și participarea la procrearea efectivului unei adevărate echipe mixte de baschet – fete și băieți – și a încă unei echipe, tot așa, de fete și băieți, aici, cu o nouă soție, care, la rândul ei, a

procreat și ea vreo trei copii pe undeva, pe sub munte, de la Ponoare-n sus, la Dudu, un sat uitat de Dumnezeu și bine-cuvântat de oameni, în cea mai frumoasă, cea mai misterioasă zonă a țării, cam pe unde își ascundeau strămoșii noștri fetele frumoase când năvăleau barbarii... Primul care ne iese în cale este câinele casei, de fapt, al caselor, că sunt două case în aceeași curte – una, părintească, din lemn și piatră, veche de o sută de ani, rămasă lui Costea – Costea de la Coastă, nu de la Coasă –, și alta, cocheta, micuță, de două camere, din cărămidă, ridicată aici de Timi și de Tuți, cu mâinile lor, ca să aibă unde veni, din când în când, când îi cuprinde sila de oraș și dorul de sat... El, câinele casei, probabil o corcitură dintre un ciobănesc mioritic și o javră de prin sat, slab și cu ochii plini de căldură, se bucură, latră, face tumbe, scoate limba, își arată, în semn de zâmbet afectiv, dinții albi, albi, de parcă i-ar fi spălat în fiecare seară și în fiecare dimineață cu pasta aia căreia i se face toată ziua reclamă, de către toți dințoșii din țară: Colgate.

După câine, apare Costea, bucuros de oaspeți – de fapt, nu de oaspeți, ci de rude, pe această uliță toți sunt rude –, apoi Vuța, cu un bebeluș în brațe, unul în burtă și unul care o ține de fustă. Bebelușul care o ține de fustă este, de fapt, o bebelușe blondă, cu ochi mari, frumoși, plini de soarele verii și de strălucirea izvoarelor.

Undeva, între un smoc de zăpadă și gardul cu tencuiala căzută al casei străvechi, se află și ea, cel de al doilea motiv al bucuriei mele de a revedea locul. Purtătoare a unei voci de excepție și a unor cântece care-ți mângâie sufletul. Un pic cam triste, dar, uneori, viața este frumoasă tocmai pentru că este tristă. Abia aștept s-o rog să cânte și s-o înregistrez. Liana nu mai iese în întâmpinarea noastră, sărind într-un picior, expansivă și plină de energie, ca altădată. A crescut și, crede ea, nu-i mai stă bine să alerge ca o copilă fericită, să se bucure așa, în văzul lumii, să se joace sau să se ia la întrecere cu frățiorul ei. Acum este o adevărată domnișorică, s-a împlinit, i-au crescut

sânii, ochii îi strălucesc, iar atunci când te privește, descoperi în ei căldură și suferință... Este trist să vezi în ochii unei copile așa ceva. Trist, dar, cumva, și interesant, provocant. Pentru că dincolo de tulburare și suferință, se află ceva foarte cald și foarte frumos. Acum descopăr, în ochii ei limpezi, o lumină nouă, pe care nu i-o știam. Simt o ușoară strângere de inimă, parcă un regret. Fetița de altădată a dispărut. Și, odată cu ea, și candoarea copilăriei. Nu știu ce mă frapează mai întâi: o candoare dispărută sau efectul maturității prea bruște sau prea timpurii...

Îmi dau seama că, de fapt, în fața mea, nu se mai află o fetiță, ci o femeie. Oricare bărbat din mine i-ar străfulgeră ochii, ar explora-o adânc cu privirea, așteptând acel semnal complice care a produs atâtea dezastre și atâtea fericire în istoria omenirii... Semnalul vine imediat, un fel de licărire complice, dar și o bucurie lăuntrică, imposibil de ascuns, pe care o au totdeauna copiii față de cei mari. Dar eu nu sunt așa. Sunt prea dezastruos pe dinăuntru, pentru a mai putea fi bucuros pe dinafară. Nu mă felicit. Dar nici nu mă iau la rost. Simt însă un mare regret, un sentiment de vinovăție, dar și un soi de bucurie complice, mărunță, ticăloasă. În fond, viața se compune din experiențe, din atitudini, din lucruri bune și, aproape în egală măsură, dintr-o groază de porcării. El mă îndepărtez de toate – și de cele bune, și de cele rele –, trăiesc mereu între condiționale și optative, dar nu optez niciodată pentru nimic. Îmi este greu să-mi dau seama, aici și acum, cât la sută din mine este omul corect, căruia nu i s-a reproșat niciodată nimic, care nu a rănit și nu a jignit vreodată cu bună știință pe nimeni, și gândul despre un parșiv oarecare, mărunț și ticălos, care-și înfige ochii în pupilele vii și calde ale unei puștoaice... Descopăr imediat, din nou, cu surprindere, că persoana din fața mea nu mai este chiar o puștoaică... Acum sunt deja convins că a intrat destul de recent, poate doar cu câteva zile în urmă, poate chiar ieri, într-o nouă viață. Nici ea nu mă privește doar

ca pe o rudă pe care n-a văzut-o de câțiva ani, ci ca pe un bărbat pe care-l simte că o admiră și o respectă.

Mă apropii la un pas de ea. Este îmbrăcată în blugi strânși pe niște picioare zvelte, de căprioară, și într-o bluză care-i reliefează sânii delicați și talia perfectă. O privesc lung, bucuros. Îmi răspunde la fel. Simt căldura ochilor ei ca pe un fior. Inima îmi bate cu putere. O strâng ușor la piept, îmi simt căldura și bucuria.

- Te-am lăsat o fetiță și te găsesc o prințesă...
- A trecut ceva timp, am deja 18 ani!
- Să nu mai crești! Să rămâi așa cum ești!
- Și cum sunt?
- Foarte frumoasă.
- Credeți?
- Sunt foarte sigur. Mai cânti?
- Da!

Pronunță această silabă exact cum o pronunța acum câțiva ani. Cu un fel de mângâiere involuntară, ce vine de undeva din interior, cu o tandrețe copilărească, de început de primăvară.

- Ești de acord să te înregistrez? Nu acum, ceva mai târziu, poate mâine.

- Da, sunt de acord. În seara asta, vor veni colindătorii și e tare frumos... Trebuie să-i vedeți...

- Sigur că o să-i văd...
- La noi e altfel...
- Unde, la voi?
- La noi, munte...
- Cum e la voi?

- Lumea se adună undeva, în vale, în cureaua școlii, fiecare cu tot ce are, cu tot ce a pregătit, fiecare trece pe la fiecare, se bea țuică fiartă, se mănâncă de toate, caltaboș, cozonac, sărmăluțe, apoi se trece la horă, este o horă în plină noapte, nu se vede om cu om, chiar dacă se aprind câteva felinare, dar se joacă, se cântă...

- Ai fost și tu, acolo, la colindat și la horă?

- Da. Dar eram mică...

- În seara aceasta, vei merge și tu la colindatul de aici, de pe coastă?

- Nu. Eu îi aștept la poartă. Dumneavoastră ați putea însă să vă duceți. Toată ulița se adună jos, la pod, și, când sunt toți prezenți, o pornesc la colindat, din casă în casă, până aici, sus, în deal...

- Prefer să privesc spectacolul de aici, de la poartă, împreună cu tine.

- Și eu...

Seara se lasă ușor. Mai precis, coboară în vale și, de acolo, urcă spre dealuri ca o liniște. Nu latră nici un câine, nu se aude aproape nici un zgomot.

Câinii au o memorie fantastică. Probabil, așteaptă și ei, tot anul, ca toată ființa de pe Făget, seara de Moș Ajun și, de aceea, se străduiesc să nu facă nici un zgomot. Stau undeva în curte și privesc. La unii, ochii le strălucesc în nopțe. Ca la lupi. La unii, nu la toți. Cei mai mulți se învârtesc pe lângă bucate. Simt că vor primi câte un os sau chiar câte o bucată de carne macră.

În curând, se va înnopta. Ulița se va cufunda în beznă, apoi, încet, încet, se vor aprinde, una câte una, luminile pe la porți. Luminile cele vechi, lămpi cu petrol, cele care au mai rămas, câte au mai rămas și pe unde au mai rămas, și luminile cele noi, lămpi electrice, prinse-n arcadele de piatră ale porților, în tinzi cu geamlâcuri sau chiar cu termopan, sau în lampadare adăpostite de chioșcuri din lemn sculptat.

E seara de Moș Ajun...

Liana a dispărut, pentru a se alătura, probabil, femeilor din casă care fac pregătiri pentru primirea colindătorilor. Îmi face bine că am revăzut-o, pe firul apei în sus, parcă la începuturile adolescenței mele, în ochii frumoși ai primei fete pentru care mi-a bătut inima...

Fac câțiva pași prin grădină. Ies apoi în livada de pruni dinapoia casei. Zăpada este imaculată. Primăvara, vara și toamna, locul acesta este plin de iarbă grasă și de vegetație. Și plină vară, razele de soare abia pătrund printre crengile înfrunzite ale copacilor. Acum, razele rămân dincolo de nori. Livada coboară într-o pantă destul de abruptă spre un pârâiaș care, acum, trebuie să fie înghețat. Peste albul zăpezii se înalță doar coroanele desfrunzite ale prunilor, nucilor, plopilor... Seara trece încet, încet în noapte. Jos, în stațiune, se aprind, una câte una, luminile...

Trag mult aer în piept. Puternic și rar. De douăzeci de ori. Îmi simt plămâni primeniți, poate prea primeniți. Și îmi aduc aminte de seara de Moș Ajun din casa părintească... Eram toți, cei patru copii, împreună cu mama și bunica, în casa cu focu', pe scăunele, pe pragurile dintre odăi sau chiar pe jos... Vorbeam sau doar ascultam cum pocnesc lemnele în focul de pe vatră...

...N-a mai rămas nimic din tot ce a fost. Bunica și mama au trecut în veșnicie, noi, copiii de atunci, ne-am risipit în patru-vânturile lumii, doi dintre noi, cei din mijloc, au pierit, casa s-a năruit și ea, ca orice lucru nefolosit și nefolositor...

În acel loc, am reușit să ridic, totuși, în ultimul timp, cea mai uriașă și cea mai frumoasă poartă care a existat vreodată prin acele locuri...

- Ce faci, Geo?

- Caut amintiri.

Tuți a ghicit cam pe unde ar trebui să fiu și a venit după mine. Oricare om născut la țară caută câmpul, dealul, grădina și coroanele copacilor. Le găsește mereu, oriunde ar fi. În fond, și ea caută tot amintiri. Altminteri de ce și-ar fi durat o căsuță tocmai aici, lângă vârful dealului de unde poți să atingi cu mâna luceafărul?

- Lasă-le-ncolo de amintiri, tot n-ai să le găsești pe întu-
neric, și vino mai bine să bem o țuică fiartă. Până apar colin-
dătorii.

- Se aprobă. Țuica fiartă este cea mai bună amintire pentru
un țăran deștăranit și reînțărănit, ca mine.

- Și ca mine.

- Și ca tine, dacă vrei tu.

- Vreau, cum să nu vreau.

- Atunci e-n regulă.

- Nu spui și tu *nașpa*, caăștia tineri?

- Nu spun.

- Dar știi ce înseamnă cuvântul acesta?

- Habar n-am. Cred că este ceva cam ca *mișto*-ul țigănesc
de pe vremea noastră.

- Atunci te anunț că am fiert o țuică *nașpa*. Sau *mișto*, că
este mai de-al țiganilor noștri.

- Abia aștept să confirm.

E minunat să simți căldura lemnului uscat trecut în
damful țuicii fierbinte. Parcă te-ai întoarce la tine acasă, parcă
ai lua viața de la capăt, trăind pe două planuri: cel al părinților
care nu mai sunt, dar cu care simți nevoia să fii împreună în
seara de Moș Ajun, și cel actual, în care tu ești eroul princi-
pal... Tu și ceilalți, timpul tău, vremea maturității, a siguranței,
a responsabilității, a puterii, a amintirii, a regretului, a speranței
și a iubirii...

Una dintre cele două camere ale casei ține loc de bucă-
tărie. Ne simțim copleșiți de nostalgii neînțelese, așa cum se
simțea odinioară țăranul care venea de la pădure, prin nămeți, și,
înainte de a-și desface nojițele de la opinci, se așeza pe un
scăunel, în vatra focului și își dezgheța mâinile la jarul
dogoritor. Și, privind la jocul scânteilor, trăgea un gât de
țuică... Dacă avea, dac nu, nu. Se mulțumea cu un căuș de apă
rece. Ne așezăm pe scăunele, în jurul plitei, schimbăm câteva
cuvinte, ne bucurăm de clipele de dinaintea înserării.

Afară, fulgăiește liniștit. Aici, în mica încăpere, e cald și bine. Lemnele pocnesc sub plita supraîncălzită, din ibric ies aburi, parfumul de țuică fiartă se răspândește ca mirosul de mosc, de tămâie sau de busuioc.

De data aceasta, ulița se bucură de o veritabilă seară de iarnă. Înserarea nu reușește să întunece drumul. Albul zăpezii răspândește o radiație remanentă, învăluind gardurile de ulucă într-un fel de nimb miraculos. Vântul s-a pierdut demult, parcă n-a trecut niciodată pe aici, dealurile își dau coamele pentru a proteja ulița, valea, stațiunea.

Este o liniște adâncă, plină de semnificații. Locuitorii uliței au așteptat tot anul această clipă, iar locurile nu-i pot dezamăgi. Căinii nu mai latră, așteaptă și ei acest moment al colindei, fumul iese drept din coșurile caselor, luminițele clipesc la ferestre, electricitatea umple marginile uliței de sfere luminoase, în care strălucesc cristale de zăpadă...

Toți bărbații din casă, mai puțin eu, se adună jos, la pod. Se cheamă unul pe altul, înserarea trebuie să-i găsească acolo, pe toți, cu sacoșele pentru colăcei și gata să guste băuturile pregătite de fiecare casă. Sunt nu numai bărbați, ci și femei, adolescenți, copii și chiar câțiva dintre cei cu părul alb. Unii au lanterne, alții un băț, nu pentru a se apăra de câini, ci pentru a se sprijini în urcuș sau pentru că așa e obiceiul. Oamenii sunt foarte bine dispuși, urmează doar să primească semnalul.

Semnalul îl va da cel mai în vârstă, recunoscut sau desemnat de colindători. La fiecare poartă îi va aștepta cineva. Pentru că, la fiecare casă, a rămas cineva – cel puțin o persoană abilitată să primească musafirii de o clipă – care să ofere colindătorilor tot ce doresc cei din acea casă. Unele dintre gazde îi vor invita pe colindători în casă, altele îi vor primi la poartă, le vor da colăcei și câte un pahar de vin, de țuică fiartă sau de suc... Unii dintre colindători, până sus, se vor face cui, alții, mai cumpătați, vor rezista. Oricum, la ultima casă de sus, de la capătul uliței, nu vor reuși să ajungă toți. Este însă o mare

performanță să bei câte ceva la fiecare casă și să rezști. Dar e noaptea de Moș Ajun...

Tuți, Vuța și Liana scot o masă la poartă, o lampă electrică, săculețul cu colăcei, cu nuci, câteva sticle cu vin, cu țuică și cu coca cola. Țuica fiartă o vor aduce la poartă când vor zări colindătorii.

Această așteptare la poartă, într-o seară liniștită, cu zăpadă, emoție și spirit de renaștere prin curățire, respect și solidaritate este Dumnezeiască.

Pentru o astfel de clipă, merită să străbați o jumătate de planetă și chiar să amâni câteva zile, poate chiar pentru toată iarna, săpatul din Căpățâna Ursului.

Colindătorii ajung toți, unul și unul, la câteva minute după miezul nopții. Cum casa în care ne aflăm noi este printre ultimele, în zece minute, toată lumea este adunată în bucătăria luminată, plină de parfum de cârnați și de țuică fiartă...

A doua zi, ninge ca în iernile de altădată. Liana se află deja în curte.

- Tu n-ai dormit în noaptea asta?

- N-a dormit nimeni. A fost noaptea de Moș Ajun. Nici dumneavoastră n-ați dormit. Ați cântat și ați scris.

- De unde știi?!

- V-am spionat.

- Spioanco!

- Recunosc. Dar și dumneavoastră știți că v-am spionat. M-ați descoperit, dar n-ați luat nici o măsură ca să nu vă mai spionez.

- N-am luat. Am vrut să te am la mână și să te șantajez. Acum e rândul tău să cânti. Vrei?

- Vreau.

- Mergem în grădină? E mai liniște și mai alb.

- Mergem.

Zăpada trece deja peste glezne, dar se pare că pe ea n-o deranjează. Nici pe mine. Astăzi, este o mare bucurie să mai dai peste zăpezi. Se pare că Sahara ne cam dă târcoale. De, Pământul se cam învârtește.

Ne oprim undeva sub un prun cu frunze... albe. Este o foarte frumoasă dimineață de iarnă.

Dau drumul la reportofon. Ea începe să cânte fără nici o greutate. Cântă până se termină banda. Întorc caseta. Continuă.

Impresionant. Cântecele ei, toate din zona folclorică a Izvernei, sunt triste și calde. Ghicesc un suflet cald. Sufletul unei fete deosebite. Aș vrea s-o ajut să ajungă într-un ansamblu, să facă o școală, să-și cultive și să-și exprime acest talent. Dar mi se pare că este cam târziu, că n-o să reușesc. Lumea artei este deja ocupată, iar poarta mea de suflet nu este chiar îndeajuns pentru a deschide intrarea într-o astfel de lume.

Mă simt însă bine în prezența ei. Cântecele ei întorc sufletul din drumul lui prăfuit și obosit, îl înviorează, îl readuc la izvoare, deschid porți demult ferecate, amintiri ruginite, iubiri trecute.

Și fac parcă și mai frumoasă Coasta Făgetului.

10. Lacăt pentru poarta gândului

...O văzusem în câteva spectacole și în vreo două filme, nu prea-mi aduc bine aminte, o știam din tinerețe, dar nu făcea parte din lumea mea, așa cum nici eu nu puteam să fac parte din lumea ei, pentru că lumile, oricât ar fi ele de lumi, chiar dacă sunt foarte apropiate, au câteodată sensuri unice și drumuri paralele.

Nu-mi închipuisem că o voi întâlni vreodată pe drumul meu sau că eu voi ajunge vreodată în drumul ei. Și chiar dacă întâmplarea ar fi făcut ca eu să ajung în drumul ei sau ea să aterizeze cumva în drumul meu, n-aș fi putut nici s-o salut, nici să-i spun că mi-a fost dor de ea sau că, de multă vreme, o caut și, chiar dacă n-o găsesc, tot o admir – ei, și ce dacă o admir!?, atâția oameni se admiră unii pe alții, deși, poate, nu s-au întâlnit niciodată! –, nici să-i spun direct că am căutat-o, nici să o întreb, pe ocolite, dacă dorește sau nu să fie sau să nu mai fie căutată și găsită sau regăsită...

Lucrurile astea nu se spun așa, tam-nisam, nu se spun nici altfel, nu se spun deloc, rămân mereu în stadiul de lucruri nenominalizate, de gânduri nespuse, neghicite, nebănuite, dar nelipsite din lumea gândului gândit sau... negândit. Rămân acolo, au un lacăt al lor, care nu se dezăvorăște niciodată. Ea ar fi mers mai departe, pe drumul ei, eu aș fi întors capul după ea, atent să nu mă vadă, să nu mă simtă, dar dornic, totuși, să mă vadă, să mă simtă și să se bucure... Sunt persoane pentru care am face orice să se bucure...

Bucuria nu este un apanaj al împlinirilor, ci, adesea, doar al constatărilor.

Uneori, bucuria vine din universul lucrurilor celor mai mărunte aflate în marele univers al lucrurilor de tot felul. Și tot

acolo rămâne. Pentru că tot acolo se întoarce. Dacă vrei s-o scoți de acolo și chiar reușești s-o și faci, atunci este foarte posibil ca ea să devină suferință. Bucuria nu este ceva cu care să te poți juca, cu care să poți glumi...

Este actriță. Frumoasă, talentată, experimentată și, spun unii, năbădăioasă. Desigur, în sensul de năvălaşă, explozivă, nestăpânită, plină de o energie care vine dintr-o fire dinamică, neobosită, inepuizabilă... Spun unii, dar eu nu cred. Eu cred că este o ființă delicată, firavă, sensibilă, poate chiar vulnerabilă... Probabil că puterea de care vorbesc alții îi vine din sensibilitate, din ceea ce este ea cu adevărat, dincolo de ceea ce se vede...

O vreme, n-o mai văzusem. Nici pe ecrane, nici la teatru. Nu pentru că n-ar fi fost acolo – ea rămâne totdeauna acolo –, ci pentru simplul motiv că, un timp, după Revoluție, teatrul a dispărut de pe micul ecran și din viața Capitalei, la fel și filmul românesc – asta nu are, cred, nici o legătură cu evadarea unor oameni de teatru, actori renumiți, în politică –, iar eu, poate și din această cauză, uitasem pur și simplu de ea, uitasem să o mai caut pe televizor sau să mă duc la teatru. Pentru teatru, dar un pic și pentru ea. Nu ca un fan – eu nu sunt fanul nimănui! –, ci ca un ins oarecare, dintr-o lume oarecare.

Mă luase, apoi, în răspăr viața, cu furcile ei caudine, cu țepușoarele ei de tot felul scoase la drumul mare, iar câteva evenimente surprinzătoare din viața mea îmi administraseră, în subcentura gândului, vreo duzină și ceva de croșee upercutate abile, perverse, puternice, reușite, dar nemeritate. Nu m-au făcut groggy, e drept, întrucât sunt foarte rezistent la tot felul de lovituri, dar nici nu mi-au lăsat timp să arunc o privire dincolo de corzile mult prea întinse ale unui astfel de ring...

A trebuit, deci, vrând-nevrând, să mă bat. Și m-am bătut. Am câștigat, în cele din urmă, meciul, meciul meu virtual, dar mi-au rămas vânățăile și m-am legat, într-un fel, de acel ring puternic, dar nevăzut. M-am legat de ring nu neapărat din cauza vocației mele de boxer, exprimată, cândva, în tinerețe, pe un alt

ring, unul adevărat, la Gardul Verde, în Craiova adolescenței mele, bucuros de prezența, încurajarea și chiar de susținerea unor mari pugiliști ai acelor vremuri, ceea ce putea fi tot un fel de iluzie, ci pentru că viața te aruncă, uneori, fără să-i pese, în corzi, fără să știi sau să știe când, de ce și cum, fără să te întrebe dacă vrei sau nu vrei, și te obligă să accepți ceea ce nu crezi că vrei să poți să accepți.

Probabil, o și uitasem, așa cum uiți, temporar, prima fată în ochii căreia te-ai privit și te-ai și văzut, primul sărut sau prima femeie. Nici n-o sărutasem, nici nu mă oglindisem în ochii ei, dar asta nu înseamnă nimic. Este o uitare relativă, supraliminară, care te protejează și te lasă doar foarte puțin să privești înainte, la drumul greu pe care fie ți l-ai ales, fie ți l-ai impus, fie l-ai nimerit, dar pe care ești nevoit să mergi, de cele mai multe ori, încotro duce el, nu încotro ai vrea tu să ducă el... Ca să exiști.

Este de-ajuns însă un popas, un simplu popas, pentru ca, uneori, toate imaginile să se adune, să se înlănțuie sau să o ia razna, deformat de vremuri și de reamintiri, drumurile să dispară, acoperite de ierburi, de zăpezi sau de amintiri...

Toate au rămas așa, pierdute sau uitate într-un fel de căutare necăutată, într-o uitare neuitată, într-o împlinire neîmplinită... Până într-o zi, când am revenit în acea străveche sală de sport, unde m-am simțit atât de bine cândva, la anii studenției mele întârziate, dar și mai târziu, mult mai târziu, când toate amintirile despre studenție și alte lucruri importante dispăruseră și reapăruseră, reapăruseră și redispăruseră. Pentru ca, în cele din urmă, să se urce într-un fel copac fără trunchi, fără frunze și fără crengi, și să rămână acolo, în așteptarea unui vânticel mai primitor și mai potrivit.

O sală la care venisem și revenisem de nenumărate ori, dar și din care, fără voia mea, în ultimul timp, plecasem și lipsisem o vreme, aproape un an. La anii mei, alergii prin amintiri. Sau prin nimicuri. Sau prin nimic. Fusesem în

concediu, mă răcorisem prin câteva dintre patru-vânturile vieții, mă luasem la bătaie cu adâncurile munților, coborâsem în pereții Coștilei, mâncasem din Blidul Urișilor, escaladasem Fisura Albastră, până în creasta Văii Albe, iar la întoarcere, după ce trecusem Scorușul, mă oprisem câteva ore la „Hotel“, în abrupt, pe o furtună ca în Bermude, nu departe de Hornul dintre Fire, de acolo, din abrupturile Bucegilor, suportasem, apoi, cutremurele gândurilor și simțirilor zilelor albe și liniștite, nemulțumirile mulțumiților sau îmbuibaților nemulțumiți, sub universul cărora se strivește universul meu și al generației mele, unde încă îmi mai agăț viața, temerile, convingerile, îndoielile, nedumeririle și foarte puținele speranțe...

Dar, mai ales, săpasem în Coastă, pe Dealul Viilor, sub Căpățâna Ursului, un loc mitic, la care mă întorc mereu oriunde oi fi și de oriunde m-oi afla...

Întreusesem săpatul pentru o vreme, pentru că uitasem ceva pe undeva, și mă dusesem să-mi amintesc ce uitasem, să caut ce pierdusem sau, mai precis, să pierd ceea ce nu mai putea fi nici căutat, nici de căutat. Și, în afară de aceasta, trebuie să lucrez. Îmi găsisem un loc de muncă. Pentru că, omul fără muncă, mai ales dacă a fost învățat cu slujba la stăpânire, nu este un eliberat, ci un exilat, un aruncat în vânturile care nu mai bat de nicăieri...

Acceptasem mereu totul, așa cum îmi fusese dat sau impus, fără să am vreo rezervă sau vreo obiecție, fără să mă consider vreun învins sau vreun învingător, vreun umilit sau vreun umilitor, puternic sau slab, oaspete sau impostor, bătrân sau îmbătrânit. Dimpotrivă, bobârnaclul pe care-l dădusem zonei seismice din sufletul meu eliberase niște energii uriașe. Uriașe și cam năvălașe. Tocmai fusese la o nuntă și, acolo, într-o sârbă îndrăcită, rămăsesem, pironit în vârtej, doar eu. Eu și două puștoaice date dracului...

Ceilalți, toți, abandonaseră hora... Una dintre puștoaice, într-o rochie de culoare închisă, lungă, dar despicată până sus,

deasupra unuia dintre genunchi, cu un trup de statuie romană, perfect echilibrat, cu picioare albe și puternice, sculptate parcă din marmoră de Carrara, o adevărată operă renesantistă, rar mai găsești astăzi așa ceva, cu păr lung și bogat, revărsat, ca o mângâiere, peste umerii ei și peste mâna mea lipită de umărul ei, a dorit, să schimbe, rapid și intempestiv, sensul...

M-am conformat, am început să ne rotim spre stânga, dar nu cum ar fi vrut ea, ci cum vream eu, adică amețitor, infernal de frumos și de acrobatic. Apoi am revenit la sensul normal, spre dreapta, cu pașii fulgerați pe podeaua încinsă, lăutarii, ai naibii, ca să se distreze, au mărit ritmul, noi am accelerat pașii, ne învârteam în trei ca o sfârlează cu trei palete, toată lumea se uita la noi – așa ceva, mai rar se vede pe la nunți și chiar pe la horele de prin sate –, puștoaicele erau în formă, probabil dansau pe undeva pe la vreun ansamblu folcloric, eu mă simțeam în al zecelea cer, demult nu mai avusesem prilejul să fiu între două frumuseți, între două tinereți și să-mi mai arăt odată și încă odată ce vreau și ce pot... Picioarele mă ascultau, rula ca paletele turbinelor kapplan de la sistemul hidroenergetic și de navigație „Porțile de Fier I“, unde-mi făcusem un fel de ucenicie unică și, deci, irepetabilă, în vremea aceluia mare șantier, palmele îmi erau înfipite, mai exact, lipite tandru și mângâietor, în și de umerii fragezi ai celor două fete-minuni, la fel și ale lor în umerii mei obișnuiți cu tot felul de poveri, cu tot felul de înfipturi, dansam perfect, în cea mai rapidă, cea mai lungă, cea mai frumoasă, cea mai năbădăioasă și cea mai nebună horă din viața mea...

Lumea făcuse roată în jurul nostru și ne privea ciudat. Probabil, cu admirație. Sau cu ironie. Poate chiar cu un pic de invidie. Sau cu uimire. Sau cu nedumerire. Era o asociație bizară de generații, într-un vârtej care nu se mai văzuse... Cineva, admirativ sau peiorativ, nu-mi dau seama, exclamase:

„- Bunicul și nepoatele!...”

Atât. Nu-i răspunsese nimeni, fiecare privea în felul său la nebunia noastră, pentru că tot ce era acolo semăna cu o frumoasă nebunie, o simțeam în fiecare fibră a corpului și a sufletului meu plin de încântare, de nedumerire, dar și de fericire, însă toată lumea de acolo se uimise de o asemenea asociere...

În cele din urmă, lăutarii obosiseră și curmaseră acest vârtej ce demonstrase, spun unii, legătura între generații... Sărutasem mâinile fierbinți ale puștoaicelor, în timp ce privisem fascinat în ochii lor limpezi, le mulțumisem pentru acea companie puternică și învârtejită și mă întorsesem liniștit la masa mea.

Cineva, foarte drag mie, îmi spusese, pe tonul cel mai firesc din lume, fără să-și nuanțeze cuvintele, „Ești nebun!“, iar mie îmi plăcuse la nebunie remarca asta. Așa trebuie să fie. De fapt, așa vreau să fiu. Un pic nebun. Dar nu prea mult. Nu putem trăi pe lumea asta fără un pic de nebunie, fără să spargem din când în când și din loc în loc, atât cât se poate și cum se poate, crusta clepsidrei anilor, chiar dacă, după aceea, va trebui să adunăm cioburile a ceea ce am spart și să refacem clepsidra, altfel timpul s-ar opri în loc sau ar muri, fără să ne mai putem întoarce vreodată la izvoare... Iar omul doar pentru asta trăiește.

Puștoaicele au dispărut, dacă le-aș întâlni, probabil că nu le-aș mai recunoaște, dar nu pot să nu mă gândesc la ele cu tandrețe și cu bucurie. Celălalt din mine, Eul meu cârcotaș și, uneori, foarte imbecil, mă pusese imediat la zid:

„- Neghiob bătrân, chiar crezi că îți poți construi clipa de fericire pe o iluzie!?“

„- Ce iluzie, onorabile cap sec, ce iluzie?! Doar am învățat puștoaicele de s-a minunat toată lumea!“

„- Minunea este doar în capul tău care refuză să-și vadă părul eminamente sur și tâmplele încheliate exact în sensul în care ție îți displace mai mult decât foarte, foarte mult. În rest,

totul este doar aiureală. Aiureală, amețală, brambureală și iluzie... Cea mai potrivită asociație imbecilă. Ar trebui să te mai uiți și tu, din când în când, în oglindă. Ai fi mai puțin ridicul...“

Al dracului pezevenchi! Trebuie să fie el totdeauna pus pe contre, dar și pe fază, să-mi tulbure mie orice moment de încântare, de frumusețe și de limpezime! Dar, într-un fel, și acest Eu al meu, cârcotaș și excesiv de răutăcios și de critic, cam are dreptate. Simțisem, în tot acel joc nebun, asimetria și nonsimetria, viața luată în răspăr, neconformitatea și ieșirea peste margini, revărsarea... Simțisem cum tinerețea puștoaicelor se trecea în mine ca o imensă bucurie, dar și ca o impietate, cum le strângeam în brațe de le pârâia carnea fragedă și tânără, temându-mă, totuși, că totul ar putea fi doar un simplu păcat...

Îmi imaginasem, atunci, în urma discuției penibile cu Eul meu, că sunt un fel de leu bătrân care vânează niște căprioare tinere... Nu una, ci două... Nu-mi plăcuse imaginea. Simțisem un fel de furnicături reci pe șira spinării, și-mi fusese rușine pentru gândul meu... Deși, la drept vorbind, puștoaicele cu care mă prinsesem eu în horă nu semănau nici pe departe cu puii de căprioară, erau mai degrabă mari puteri super-nucleare, frumoase godzile atomice, gata în orice clipă să te devoreze, să te facă arșice, amintire sau uitare... Aveau, totuși, dincolo de forța lor atomică, sensibilitatea unor căprioare, trebuie să recunosc...

Cât de ușor putem da în mintea copiilor și adolescenților! Ceea ce, ca să nu fiu mai catolic decât Papa, nici mai ortodox ca Patriarhul, nici mai parșiv ca eternul politician român, nu-i rău deloc...

...Sala de sport era tot acolo. N-o clintise nimeni din locul în care o știam, și nici ea nu se schimbase prea mult. Trecuse aproape un an de când nu mai fusesem pe aici. O regăseam cu un fel de mulțumire a drumului reparcurs cu bine, a întoarcerii acasă. Toate aparatele erau la locul lor, obișnuinții sălii își făceau în liniște exercițiile.

Era o atmosferă cumva familiară. Pe câțiva dintre cei prezenți atunci și acolo chiar îi cunoșteam bine. Într-un timp, pe coclaurile armatei, cândva, reperul numărul unu în ale bărbăției și anduranței, chiar dacă acum nu mai este așa, drumurile noastre avuseseră și unele tronsoane comune. Acum nu mai aveau aproape nici unul. Fiecare cu ale lui. Ne întâlneam doar prin câte o sală de sport, semn că tot sacii se duc la moară, chiar dacă, azi, în fiecare casă, există și câte o morișcă. O morișcă, nu o moară. Moara cea adevărată nu poate fi decât acolo unde se duc și se aduc sacii.

Inițial, nimeni nu-mi dăduse vreo atenție. Prezența mea în sală nu deranja și nici nu bucura pe nimeni. Eram indiferentul perfect. Nimănui nu-i păsa și nu trebuia să-i pese de mine. Nici n-ar fi avut de ce. Apoi, de ce ar fi trebuit să-și aducă cineva aminte de mine?! Pentru aceasta ar fi trebuit ca eu, importantul, să fi făcut ceva înainte, ceva memorabil sau trăsnit. Or, bravurile mele erau... tactice, erau mărunte. Cine eram eu să mă știe lumea?! Și, la urma urmei, de ce să mă știe?!... Doar nici eu n-o știam pe ea, decât așa, în linii foarte generale...

Unul dintre cei prezenți se bucurase, totuși, când constatase că mă aflu acolo și, înainte ca eu să-l salut foarte, foarte sportiv și el să-mi răspundă cam la fel, dacă nu și mai și, apoi să trec la încălzire, se adresase cuiva, unei doamne ce se afla în apropiere, pe o saltea, și făcea niște exerciții de stretch la sol. Bine lucrate, după cum mi s-a părut mie.

„- Doamnă, haideți să vă prezint pe cineva, un tip interesant, cu vocații năstrușnice, bizare și cam rare... Un fel de legendă, nu mai găsești azi așa ceva pe coclaurile astea ale noastre...”

Doamna se ridicase de acolo, de pe salteaua aceea – de fapt, nici nu era saltea, ci doar o bucată de burete gălbui –, și se apropiase de noi, curioasă să vadă un bizar, un năstrușnic și un legendar dintre cei care nu se mai găsesc astăzi pe coclaurile noastre, poate chiar pe planetă... Nu prea semănam eu cu acela,

iar ea nu avea cum să nu vadă asta, mă simțeam doar o fosilă scoasă dintr-o peșteră la lumina unei zile de august, dar ea era suplă, zâmbitoare, nu mai înaltă ca mine, cu un păr foarte bogat, o claie de leu blând și frumos, ceva între șaten și roșcat...

În acest timp, el continuase să-i prezinte distinsei doamne toate năzdrăvăniile mele de pe munți, de pe la alpiniade, de pe la spartachiade, de la tot felul de concursuri de schi, de orientare turistică, de trageri și de la o mie de alte competiții militare la care eu participasem, fie ca deschizător de pârtii și de trasee, fie ca jurnalist, fie ca un gură-cască omniprezent, curios să știe ce, de ce și cum, fie ca un ins cu o vocație paradoxală de a vedea și încerca pe viu, adică pe văzute, pe auzite, pe simțite și pe pipăite, tot felul de lucruri mai mult sau mai puțin semnificative, mai mult sau mai puțin importante, mai mult sau mai puțin mărunte – alergare cu o patruleă, în fața ei, escaladare solitară și riscantă a unui perete puternic surplombat, parcurgere temerară a primului traseu al „Patrului Carpaților“, 50 de kilometri pe muntele superînzăpezit, noaptea etc. –, și multe alte minuni adunate de el și de mine într-o viață.

Ea ascultase, zâmbind, implicată, poate și un pic bucu-roasă, iar eu mai mult mă fâstâcisem decât mă minunasem de o astfel de întâlnire care mă surprinsese. El spusese ceva, cam în doi peri, eu mă trezisem la realitate, tresărisem, probabil, fără să-mi dau seama și, aș fi vrut, fără să se observe...

„- Doamna este actriță, precizase el și spusese și la care teatru, la unul dintre cele mai bune, dintre cele mai renumite, iar tatăl ei, dacă vă aduceți aminte, a fost vânător de munte, apoi mare mahăr cu multe stele pe aici, pe la comandamentele din București, de divizie, de armată, de MESTEME, cu ieșiri și inspecții în toată țara, de la Nord la Sud și de la Est la Vest...”

MESTEMEUL acesta de care vorbea el era, prescurtat, Marele Stat Major al Armatei Române. Acum se numește altfel, SEMEGHE, adică Stat Major General... De la Mare la General este un pas important. Nu știu precis în ce sens, înainte, înapoi

sau lateral. Important este pasul, nu sensul... Sau poate că nu este, Habar n-am...

Sigur că îmi aduceam aminte. Dar îmi aminteam atât de tare, încât nu știam că îmi amintesc și nu reușeam nici să afirm, nici să confirm, nici să infirm că îmi amintesc sau nu-mi amintesc.

Îi sărutasem mâna. O privisem, preț de o secundă, în ochi, cu toată atenția posibilă de pe lumea asta, convins că a doua oară n-o voi mai face, pentru că n-o să mai am ocazia sau pentru că n-o să mai îndrăznesc. Am descoperit că are niște ochi mari, dar nu foarte mari, nici prea mari, umezi și strălucitori, care se văd de la un kilometru, iar la teatru umplu sala de lumină, de energie, de putere și de căldură. Rareori am simțit, în viața mea, atâta forță și atâta sensibilitate.

Ea nu-și dăduse seama. Cel puțin așa vreau eu să cred, deși s-ar putea să nu fie chiar așa. Unei actrițe cu greu îi poți ascunde ceva... Actrițele au vocație de cercetași. Văd și dincolo de ceea ce se vede. Nu le scapă detaliile, cuvintele, lucrurile aparent mărunte. Viața lor este nuanțată, plină de culori ce se schimbă dar nu se deformează, ci doar unduiesc, dar și de temeri și de umbre. Uneori, cred, sunt nevoite să-și dezvolte anumite simțuri, să fie gata de autoapărare, de reacție, să-și ascută ghearele, spiritul și colții, să zgârie adânc și chiar să muște. Nu era cazul persoanei din fața mea. Sau, cine știe...

La drept vorbind, nici nu prea avea ce să-i scape, în ceea ce mă privește. Un ins ca mine, comun în toate aparențele, nu prezintă interes pentru nimeni, cu atât mai puțin pentru o actriță plină de nerv, de vervă și de culoare. Și, la urma urmei, ce fel de interes aș putea prezenta eu pentru cineva? Și de ce neapărat să prezint vreun interes?! Uneori, ne credem mult mai importanți decât am putea fi. Și nu e cazul meu. Probabil, nici nu mă observase cu toată atenția. Nici nu avea de ce. Eu nu puteam, în nici un caz, cu toată prezentarea elogioasă făcută de cunoștința noastră comună, să reprezint ceva șocant pentru ea,

iar ea era prea departe ca să mai poată fi impresionată de o simplă relatare despre un oarecare individ care umbla, solitar, ca un nebun de legat, pe niște munți. Mare lucru! Alții urcă în fiecare an Everestul...

Nu mă văzuse, nu mă auzise, nu mă cunoscuse, nu fusesem niciodată, în nici un fel, în universul ei de preocupări, nici la teatru, nici pe stradă, nici prin alte zone sau împrejurări... Și nici ea într-al meu, altfel decât, poate, ca o idee frumoasă, ca o forță pe care o știi, dar n-o cunoști, ca un fulger globular sau ca un OZN...

Ceva se întâmplase, totuși, cu mine. Impactul fusese atât de neașteptat, încât întoarcerea mea la locurile în care drumurile ei și ale mele se intersectaseră, totuși, probabil întâmplător, conjunctural sau prin voința Universului, poate și a Șansei, a fost de-a dreptul scurtcircuitată. S-a prăvălit o stâncă în calea mea și am fost nevoit să mă opresc, chiar să mă poticnesc și să dau cu nasul de piatra rece și umedă. N-aveam cum s-o ocolesc, în stânga era prăpastie, în dreapta un perete până la cer, iar eu nu mă înarmasem decât cu o buclă și o carabinieră care, în acele împrejurări, nu-mi erau de nici un folos... Așa că am renunțat la escaladare, mi-am frecat nasul care primise deja un bobârnac și m-am lăsat în grija Domnului...

...Ne-am continuat exercițiile, apoi, la un moment dat, am uitat de ele și ne-am amintit că abia se încheiase campania electorală, că aveam un nou președinte, un nou guvern, o nouă putere și o nouă vocație... Eu am spus, fără să-mi dau seama de transparenta la semnificație a cuvintelor, că, între un comediant isteț și un arogant cultivat și deștept, electoratul preferase comediantul... Românii mai au încă simțul umorului...

Nu cunoșteam opinia politică a doamnei sau domnișoarei din fața mea, și nici nu doream s-o aflu. Uitasem însă că ea este actriță la un teatru unde se joacă toate dramele și toate comediile din lume... O consideram mai presus de aceste nimicuri politicianiste și, pentru nimic în lume, nu aș fi vrut să

o văd cufundată în abjectele comentarii ale răutăților bătăliilor dintre partide. Chiar dacă despre astfel de bătălii bolmojește și rânjește toată lumea.

Nu mai spusese nimic un timp, poate un minut sau două, poate doar câteva secunde ce mi se păruseră a fi minute, nu știu, apoi reluasem și mă oprisem doar la o frază prin care deplângeam soarta românilor...

Ea nu avusese nici o reacție, ba, dimpotrivă, îmi cântase în strună, fusese adică de acord cu mine că toți sunt o apă și un pământ, că poporul nostru are simțul umorului și noi avem simțul poporului... Avea o voce puternică, feciorelnică, așa spune chiar de gașcă, adică de cartier, dar elegantă și stilată, știa să întrețină un dialog, să asculte, să privească, să nu facă opoziție inutilă, să fie adică împăciuitoare, sensibilă, delicată și realistă. Nu știam dacă joacă un rol sau dacă așa este ea cu adevărat. Dealtfel, nici nu era important...

La un moment dat, mi-a spus că, deși face gimnastică de vreo doi ani, n-a dat jos nici un kilogram, și nu-i prea place chestia asta, că are 1,63 m înălțime și vreo 63 de kilograme, nu, nu 63, ci 60, că trebuie neapărat să mai dea jos vreo trei kilograme, cel puțin, așa ar fi cel mai potrivit... Trei, sau chiar șapte, ca să fie în top...

I-am răspuns cu cea mai banală dintre banalități: că are cel mai frumos corp din lume, că Dumnezeu îi dăruise nu numai talent, ci și o înfățișare în care se sintetizează frumusețea, sensibilitatea, robustețea și înțelepciunea, dar ea nu mă crezuse, nu era dintre acelea care se mlădiază sau se dau în vânt după lingușeli și cuvinte elogioase, iar atunci când îi arătasem pielea încrețită de pe gâtul meu, ca să-mi repar banalitatea, spunându-i că *naturae non parendo nisi imperatur* sau *naturae non nisi parendo imperatur*, totuna, traducându-i cum îmi suna mie mai bine aceste latinisme, adică „*nu poți cunoaște natura decât supunându-te cauzelor legilor ei*“, zâmbise foarte, foarte complice, aproape colegial, pentru că nici ea nu se mai afla

chiar la prima tinerețe, iar cu cauzele legilor naturii nu se pune nimeni.

Eu știam exact ce vârstă are, în ce an, în ce lună și în ce zi se născuse, în câte piese a jucat, ce roluri a primit – găsisem toate datele pe Internet, doar era actriță, nu agent secret –, dar toate astea nu aveau nici o importanță, actrița din fața mea era, pentru mine, cred că de foarte multă vreme, o persoană cu totul specială. Și nu știu foarte exact de ce. Poate pentru simplul motiv că era singura pe care o văzusem prin zonă înainte de a fi actriță. Poate, nu știu. Desigur, nu doar pentru că era frumoasă, delicată, puternică și mult mai tânără ca mine, ci și pentru că, pentru mine, era cu totul și cu totul deosebită față de restul lumii. Adică enigmatică, necunoscută, inaccesibilă și, poate, din altă lume decât cea în care îmi tocisem eu pingelele și viața. Dintr-o lume pe care nu poți decât s-o privești, dar nu prea mult. Dacă, la 13 ani, m-aș fi culcat cu o femeie, iar acea femeie ar fi avut o fiică, acea fiică ar avea vârsta actriței din fața mea. Dar asta nu se poate. Treisprezece ani, pentru un băiat, e prea puțin... Sau, mai știi!? Astăzi este posibil orice. Totdeauna a fost. Oamenii sunt oameni. Și la 13 și la o sută de ani. Mă amăgeam și eu, ca să-mi justific, habar n-am de ce, diferența de vârstă, de parcă mi-ar fi cerut-o, mi-ar fi reproșat-o sau mi-ar fi sugerat-o cineva...

...A doua zi, am revenit la sală, pe de o parte, cu bucuria reluării exercițiilor și, pe de altă parte, cu speranța că o voi revedea. Era acolo, în sală, în fața oglinzii, la care nu se uita nici măcar cu coada ochiului... Trăgea conștiincios și insistent de niște fiare neruginite, după un program riguros, scris pe o bucată de hârtie care se îngălbenise deja pe la colțuri de atâta folosință și la care ea se tot uita ca la un fel de icoană a Sfântului Gabriel.

Era un program de antrenament la o saltă de forță (să-i zicem de fitness) pe care i-l făcuse un specialist, cunoștința noastră comună, iar ea îl respecta cu rigoare. Poate chiar cu

prea multă rigoare. Sau poate că nu. Nu rigoarea era cea mai importantă, ci prezența ei în această sală, sala noastră. Era, pentru mine, o prezență oarecum surprinzătoare... Tocmai mă gândisem la ea zilele acestea, așa, din întâmplare. Sau, poate nu...

După ce își terminase exercițiul, se așezase pe o bancă de gimnastică. M-am apropiat de ea și am salutat-o cu mult respect. Mi-a răspuns zâmbind, pe un timbru frumos, familiar, dar măsurat. Am înțeles că nu intrase în rol vocația ei de actriță, ci acel soi de sinceritate ce dă oamenilor o aură unică, pe care însă n-o vezi decât dacă știi să respecti și poți să înțelegi acea sinceritate.

Eu am văzut-o și am înțeles că se află în fața mea acea persoană specială pe care nu ți-e dat s-o cunoști decât în măsura în care nu te încurci în labirinturi seci și în lucrături ale aceluia gând parșiv și superficial ce sălășluiește în fiecare bărbat, atunci când se află în fața unei femei frumoase...

Deși nu mai era necesar – știam exact cine este, unde este și ce este –, am simțit totuși nevoia unei confirmări. Și, în același timp, doream să prezint și eu, fără să mi se ceară, un semn de identitate. Am întrebat-o simplu:

„- Ați locuit cumva, cu ani în urmă, în Aleea Rozelor?”

Nu mi-a răspuns direct, nici imediat, și nici nu m-a privit în ochi – totdeauna va evita să mă privească în ochi și nu știu de ce –, ci s-a ridicat de pe bancheta aceea rigidă, adresându-se fostului camarad al tatălui ei, mentorului ei în ale fitness-ului, cunoștinței noastre comune, sportivului, camaradului de sală, profesorului, lui nu mie, cu o bucurie aproape naivă de adolescență:

„- Vai, domnule, cât de mică e lumea!”

Mirare și, poate, bucurie, constatare și sentință, revărsare și nemărginire... Sau toate la un loc. Nu pentru ea, evident. Mai târziu aveam să-mi dau seama că, adese, ni se întâmplă exact ce dorim să ni se întâmple. Cineva, acolo, sus, are grijă de noi...

Mie nu mi se pare deloc mică lumea aceasta, ci imensă, caldă, generoasă și primitoare, dar și rea și înțepătoare ca un ghimpe de cactus sau ca un mă răcine de tecar de prin părțile noastre.

Am revăzut adolescența cu păr negru, sârmos, tot așa, ca acum, cât o coamă de leu, bruneta aproape sălbatică, dar, totuși, specială, de la etajul opt, cu o privire foarte intensă și puternică, aproape feroasă, ce țâșnea din niște ochi vii și nemiloși, dar, paradoxal, de o frumusețe aparte, contradictorie, adică angelică, serafică și, în același timp, mefistofelică.

Așa ceva se întâlnește foarte rar, iar atunci când apare, nu prea ai timp să despici firul în patru, să-ți dai seama ce se întâmplă. O astfel de frumusețe te năucește, te pocnește exact în moalele ochilor, te paralizează, și abia mai târziu realizezi că ai văzut-o și te-a impresionat. Pentru că ți se pare cu totul neobișnuită, adică angelică și, în același timp, la polul opus, diabolică, inaccesibilă, periculoasă, chiar ucigătoare, criminală... Sau mult prea delicată și prea tandră pentru a putea fi atinsă și chiar admirată... Ceea ce, la urma urmei, înseamnă cam același lucru...

Pe vremea aceea, eu nu urcam cu liftul, ci pe scări, alergând. Mă luam adesea la întrecere cu el, cu domnul lift, vreau să spun, și ajungeam, la etajul nouă, adică la ultimul etaj, unde locuiam, cu o secundă înaintea lui. Era un triumf pentru mine, iar cunoscuții nu înțelegeau cum era posibil așa ceva. Aveam o energie nemăsurată, rod al exercițiilor fizice perseverente și îndelungate, dar și al vieții aspre de câmp de instrucție, de poligoane, de aplicații, de alpinism, de schi, de ofițer de la talpa armatei, o viață pe care o duceam senin, aproape fără să-mi pese.

Când am ajuns eu acolo, în acel bloc, venind direct din provincie, adică de pe munți și de pe văi, cu mutră probabil cam tâmpă de provincial timid și uniformă încă prăfuită de drumurile poligoanelor de tragere și terenurilor de aplicații, ea avea cam 18 ani, cea mai frumoasă vârstă a unei fete...

O dată sau de două ori, se nimerise să urcăm împreună cu liftul. Nu schimbaserăm, dacă-mi aduc bine aminte, nici un cuvânt, nu-mi zâmbise, nu mă privise, nu-mi spusese nici bună ziua, nici mulțumesc, nici la revedere. Nu se temuse de mine, nici eu nu mă temusem de ea, o privisem, cred, preț de o zecime de secundă, pe furiș, de-ajuns însă pentru a-i memora ochii. Nici eu nu-i spusese nimic, eram foarte impresionat de ea și, în general, de acele fete de liceu în uniformă (greierași le spuneam eu când aveam vârsta lor), făceam, pe vremea aceea, student fiind la filozofie, practică pedagogică la Liceul „Gheorghe Lazăr“, iar răspunsurile lor la întrebările pe care le puneam eu de la catedră, în calitatea mea de profesor în devenire, erau atât de bine formulate, încât, uneori, credeam că au fost înregistrate dinainte și reproduse prin niște difuzoare nevăzute, iar ele doar mimau...

Ea făcea parte din acea generație, avea ochi frumoși și inteligenți și o fire rebelă, dincolo de care se ghicea, totuși, pentru cine avea minte să înțeleagă și suflet să simtă, o nemăsurată tandrețe...

Sigur că ea nu-și amintea de mine. Nu pentru că mă uitase, ci pentru că nu mă văzuse. Și, deci, nu mă memorase. Nici n-am întrebat-o așa ceva. I-am spus doar că eram și eu acolo, în acel bloc, la etajul nouă, că alergam prin cartier, că făceam gigantica la bătătorul de covoare, că vecina de la etajul inferior, vecina ei de palier, o persoană cam ciudată, plină de tot felul de ifose, de nedumeriri și de suspiciuni la adresa întregii lumi, bătea în calorifer ori de câte ori trecea vreo pală de vânt pe afară sau se auzea vreun zgomot pe undeva, prin zonă, că, la același etaj cu mine, locuia o blondă care trebuie să fi fost colegă cu ea...

Amintirile comune ne-au scos iarăși din ritm, am lăsat exercițiile deoparte, ne-am postat față în față, la un metru, cred, nu mai aproape, dar nici mai departe, aceasta era distanța optimă în acele împrejurări, ea privind dincolo de mine, peste

umărul meu, și eu, dincolo de ea, pe lângă ochii ei, și am tot vorbit ...

Apoi lumea aceea imensă, generoasă și caldă a rămas doar caldă, cuvintele ei sunau frumos, iar eu nu îndrăzneam sau nu voiam să le traduc în sufletul meu, să le caut înțelesuri sau corespondențe. „Nu poți înfrumuseța surâsul Giocondei“ scrisese odată un coleg de-al meu, într-un reportaj de pe un aerodrom militar, despre o aterizare forțată, cu un MiG 21, la limita riscului maxim, prin care pilotul salvase avionul și se salvase și pe el, iar această remarcă se potrivea de minune gândului meu despre cuvintele ei...

Eu am plecat mai devreme, trebuia să merg la muncă, eram doar în timpul programului, din care decupam zilnic o oră și jumătate pentru exerciții fizice, întrucât și ele erau prevăzute în program, iar ea a rămas acolo să-și continue antrenamentul și, poate, și gândurile ei de totdeauna, în care, îmi plăcea să cred, se strecura, acum, timid și nu chiar neplăcut, și câte un cuvânt de-al meu. Un cuvânt de-al meu despre ea, despre ceea ce înseamnă ea pentru toți cei care știu sau măcar învață să știe să o vadă. Pentru că, îmi dau seama, pe lângă toți cei care o răsfață, sunt și unii care, probabil, nu știu încă să o vadă. . .

Când respecti pe cineva, nu te gândești prea mult la tine. Nu te gândești deloc la tine. În aceste condiții, tu nu contezi, nu ai nici o importanță, nu ești un sistem de referință, ci doar un loc geometric al tuturor punctelor tale, adică un punct în care trăiești, din care vezi și visezi, auzi și analizezi. Dacă nu ești așa, înseamnă că nu faci altceva decât să-ți continui egoismul tău mărunț, cel al omului sec, tern și supraviețuitor de fiecare zi, să-ți împlinești mai micile sau mai marile dorințe, să apelezi la tot felul de stratageme pentru a obține ce vrei, pentru a te simți bine și a reconstrui întreaga lume în jurul tău, a *ego*-ului tău, cel mai important pilon al tău din universul mapamondului altora. Pentru că totdeauna există un univers al tău și un mapamond al altora, al tuturor.

Se spune că Arthur Schopenhauer, în tinerețe, captat de ideile sale despre forța și universalitatea voinței, într-o anumită împrejurare, probabil la vreun ceai, i-ar fi spus bătrânului Goethe: „*Maestre, nici soarele n-ar fi pe cer, dacă n-aș fi eu să-l văd!*“ Goethe îl privise cu îngăduință și îi spusese ceva, de genul „*Eh, tinere, fii sigur că dumneata n-ai fi aici, dacă n-ar fi soarele acolo, sus, pe cer, să te vadă...*“ Așa îmi amintesc eu că am citit undeva. S-ar putea să nu fie chiar exact ce am citit eu acolo, dar asta nu contează. Contează doar sensul cuvintelor cu care am rămas eu.

Răspunsul lui Goethe face parte din înțelepciunea lumii solare, dar voința oamenilor, de care se entuziasma atât de mult și chiar fără măsură tânărul Schopenhauer, este, uneori, motorul universului lor. Eu nu eram așa, nu sunt așa, nu pot fi vreun centru al vreunei lumi, nici măcar al propriei mele lumi, doresc să nu pot fi așa. Cel puțin, așa cred, deși nu sunt chiar foarte sigur. Ea conta și contează însă foarte mult pentru mine, nu știu exact de ce, probabil, nu neapărat pentru iluzia pe care mi-o putea sau mi-ar putea-o hrăni, întrucât habar n-am dacă aveam sau nu o astfel de iluzie, dacă am sau nu o astfel de iluzie, cât pentru bucuria de a-i vedea lumina din ochi, de a-i admira zâmbetul, de a-i simți forța căldurii din cuvinte, de dincolo de cuvinte sau dintre cuvinte... Aceasta înseamnă, cred, un pic de prietenie și foarte mult respect.

Nu știam exact, atunci, nu știu nici acum, ce sentiment o mai fi și acesta, ce simt pentru ea și de ce simt așa și nu altfel, dar, cu cât florile sunt mai frumoase, cu atât te străduiești să le privești cu mai multă bucurie, să le protejezi, să le ajuți să rămână mereu sau cât mai mult posibil așa cum sunt. Deși toate florile sunt trecătoare. Oamenii adevărați nu rup florile din lume pentru a și le pune la pălărie sau pentru a le dăruia cuiva, ci le lasă acolo unde sunt, smulg buruienile din jurul lor, le pun un strop de apă la rădăcină și nu opresc razele de soare care le mângâie și le înfrumusețează culorile și viața...

... În ziua următoare, i-am adus un volum de versuri care ieșise cu câteva luni în urmă de sub tipar. Era una dintre realizările mele, dintre bucuriile mele. Nu știu de ce i l-am oferit. Poate, pentru motivul că multe dintre acele versuri aveau în vedere tocmai florile de care vorbeam, florile de dincolo de zidurile de fum, lumina de dincolo de neguri, forța reînțarcerii la izvoare, seninătatea și iluzia... Aveau, poate, și câte ceva din ceea ce cred eu că ar fi posibil să reprezinte o persoană specială pentru cineva...

În fața unei asemenea filosofii, unii dintre noi, unii dintre oameni, vreau să spun – evident, dintre oamenii adevărați, dintre oamenii puternici – devin și mai puternici, iar ea, sunt convins, face parte din această categorie.

La antrenamentul următor, adică în ziua care a urmat, eu am ajuns ceva mai târziu. Ea nu mai era în sală. Mi-am făcut exercițiile, dar, deși ea mi-a lipsit, întrucât plecase, am simțit, totuși, bucuria gândului despre ea... Nu-mi imaginam că va citi volumul pe care i l-am dat. De obicei, cei cărora le dai o carte cu dedicație n-o citesc imediat, ci doar o frunzăresc. O lasă pentru mai târziu, iar mai târziu o uită. Totdeauna, tu, autorul, nu ești important pentru cei care te cunosc, dar o carte cu dedicație prinde oarecum bine într-o bibliotecă.

Au fost niște exerciții din care nu mi-a rămas decât gândul despre ea, despre ce mi-ar fi spus, între două serii de repetări la un aparat pentru exerciții de fitness, sau, poate, despre ce i-aș fi spus eu, în completare la ce mi-ar fi spus ea... Aflasem că aleargă, cât e ziua de mare, cu o bicicletă, cam peste tot, prin piețe, pe la farmaci, prin magazine, că face mâncare, că are grijă de flori și de niște oameni, probabil, foarte speciali...

Actriță, alegătoare de cursă lungă prin piețe, magazine, farmaci, servitoare, luptătoare în viața de zi cu zi... Admirația mea față de ea crescuse și mai mult. Și încă nu atinsese cotele la care avea să ajungă în foarte scurt timp...

Este foarte important să admirăm pe cineva. Admirația înseamnă respect, prietenie, căldură, siguranță, încredere și lumină, mai ales lumină...

Când am ieșit din sală, după ce m-am echipat, am dat de ea... Am simțit că se oprește ploicica mărunță, ciobănească, de toamnă spre iarnă, care tocmai se stârnise, și că va apărea soarele. Soarele nu avea cum să apară, cerul era prea plin de nori cenușii, dar oamenii au totdeauna, în inima lor, un soare mult mai puternic decât cel de afară, gata să răsară în orice moment al bucuriei lor. Soarele acesta este cel mai important pentru fiecare. Din el se nutrește lumina sufletului.

„- V-am așteptat... Am citit volumul... Toată noaptea am citit... V-am așteptat ca să vă spun asta...”

„- Chiar ați avut răbdare să...?!“

„- Mi-a plăcut. Sunt multe acolo. Unele chiar optimiste...”

„- E mai mult un exercițiu, un joc, poate o meditație...”

„- Despre frumos...”

„- Și despre frumos...”

Mergeam alături. Tăcuți. Cuvintele se consumaseră. Strada dispăruse. Ploicica dispăruse. Sau se oprise. Trecătorii dispăruseră. Sau se opriseră. Avea un palton subțire, lung, de toamnă, un basc care nu-i putea prinde în întregime părul ondulat și rebel, ghetuțe cu toc, parcă era, așa, puțin mai înaltă ca mine, sau nu, nu era, nu-mi dădeam seama, dar nu conta, pășea ferm și elegant, iar eu mă bucuram că sunt lângă ea și că amândoi mergem pe aceeași stradă, eu spre locul de muncă, ea spre stația de autobuz...

Îmi recitase cu voce obișnuită, de mers pe stradă și prin locuri frumoase, câteva versuri din acel volum al meu, sunau atât de frumos în recitarea ei – este una dintre acele actrițe care știe să comunice poezie, calități destul de rare chiar și în lumea actorilor –, iar eu pur și simplu mă fâstăcisem, nu știusem ce să-i spun, în afară de faptul banal că orice cuvânt spus de ea devine operă de artă...

„- Versurile sunt frumoase, sunteți poet...”

„- Am scris câteva romane, dar și câteva versuri...”

„- Au ceva filosofic în ele... La capitolul acesta, simt nevoia de puțină lectură... Ce mi-ați recomanda?”

Mă pusese în încurcătură. Ce să-i recomanzi din imensa literatură filosofică unei actrițe de talia ei?! Și la ce i-ar folosi?! Imediat m-am pus la punct pentru o asemenea îndoială. O lectură filosofică înobilează orice om, dar mai ales, un artist. De aceea, onorat de o asemenea solicitare, foarte rară în vremea noastră, m-am grăbit să-i dau un răspuns.

I-am vorbit un pic despre existențialiști, mai ales despre Camus, despre Gabriel Marcel și despre Sartre, despre Erick From și Școala de la Copenhaga, apoi m-am întors la Kant. Da, Kant ar cel mai potrivit. Tocmai recitisem „Critica rațiunii pure”.

„- Am să vă aduc o carte a lui Kant... El este mereu actual. Și interesant. Mie îmi place. Se cheamă „Critica rațiunii pure”. S-ar putea să vă ajute să umblați prin analitica și prin dialectica transcendențială, prin categorii și prin tot felul de intuiții sensibile...”

„- Puteți face asta pentru mine?”

„- Să iau adică volumul din bibliotecă și să-l aduc până la sală?! Are doar vreo jumătate de kilogram. Credeți că ar putea fi un efort prea mare?! Mie nu mi se pare. Dimpotrivă, m-aș bucura mult să vi-l aduc, să-l acceptați și, în puținele minute de răgaz, știu că sunteți foarte ocupată, să găsiți, la bătrânul Kant, câte ceva din ceea ce ne lipsește nouă azi...Nu dumneavoastră, desigur, dumneavoastră nu vă lipsește nimic, aveți de toate, și talent, și forță și simț al umorului, și sensibilitate, ci nouă, celorlalți, care ne-am ursuzit, parcă prea devreme, mult prea devreme, viața...”

Ne despărțiserăm cu un zâmbet. Fiecare cu zâmbetul lui. Ea cu al ei, eu cu al meu. Sau, cine știe, poate invers, eu cu al ei și, într-o anumită măsură, ea tot cu al ei, dar, aș vrea să cred, și

cu ceva din al meu. Dar nu prea mult. Al meu nu poate fi interesant pentru o actriță – ce să găsească o actriță la zâmbetul unuia ca mine?! –, dar, uneori, oameni de artă văd mult mai departe decât noi, ceilalți muritori. O fi văzut, undeva, în adâncurile neumblate ale inimii mele, respectul meu pentru ea și s-o fi simțit așa cum era de fapt: importantă, specială sau măcar s-o fi bucurat.

Eu rămăsesem în fața complexului clădirilor locului meu de muncă, noului meu loc de muncă, la intrare, și, înainte de a pătrunde în acest templu unde încă mai munceam, adică munceam din nou, mai exact, re-munceam, cu emoția perioadei cât fusesem student, nu îndrăznisem să privesc în urma ei, iar ea își continuase drumul spre stația de autobuz, fără să întoarcă privirea spre locul în care rămăsesem eu.

...Vremea semnala cui vrea să vadă că are de gând să se deterioreze. Începuse să se lase frigul, toamna era pe terminate, venea, de peste tot, dinspre toate orizonturile, după ploicica mocănească, o burniță rece, prevestitoare de alb, de alb de brumă sau chiar de zăpadă.

Dincolo de străzile reci ale Bucureștiului, probabil, mâine, va cădea bruma. Dacă o mai exista brumă, azi, în timpurile noastre cu clime dintre cele mai complicate. Și acolo, departe, în satul meu, se va deschide pe nesimțite anticamera iernii, adică toamna brumei...

Iarba se va umple de alb, frunzele ruginite și căzute sunt, acum, împrăștiate peste tot și amestecate unele cu altele, moarte și umede, încep nunțile și se înmulțesc horele... Așa era cândva, acum nu mai știu cum este sau cum ar putea fi... Dar o să mă întorc destul de repede să aflu. Mă așteaptă poarta, laptop-ul și adâncurile fără izvoare sau cu niște izvoare secate demult din dealul viei...

...Numai să nu uit să i-l aduc pe Kant. În ultimul timp, am devenit cam uituc, cam distrat, poate mi s-a stârnit în minte

vreun subiect greu, care nu mă lasă, poate am dat în mintea copiilor sau a adolescenților, de vreme ce simt încă vie în mine hora puștoaicelor, tremurul cărnii lor fragede și atingerea mângâietoare a firelor de păr mătăsos peste mâna mea prinsă de umărul uneia dintre ele, fiorul privirilor lungi, puternice, visătoare și, în aceleași timp, tandre și tulburătoare ale unei actrițe care îl va citi, în curând, pe marele Kant ...

11. Verigi în cătușe

...Nu știu ce să spun. Toate mi se par mai încâlcite ca la început. Nimic nu s-a limpezit. Sau totul s-a limpezit prea mult, devenind atât de transparent, încât nu se mai vede, nu se mai distinge și nu se mai înțelege nimic...

...Poate că oamenii se leagă unii de alții fără să le pese, fără să înțeleagă pe deplin ce se întâmplă și fără să-i doară astfel de legături. E drept, legăturile nu dor, decât dacă sunt cătușe sau pe post de cătușe. Dar nu acesta-i adevărul? Într-un anume sens, orice legătură este, în mica ei esență, o cătușă. Care, împreună cu cealaltă cătușă, fac două cătușe și, în cârdășie, imobilizează mâinile bietului om, ale blestematului sau binecuvântatului biet om. De fapt, într-o formă sau alta, toți oamenii sunt încătușați. Toți oamenii poartă cătușe. Unele li se pun, altele li se spun, altele li se impun, altele și le pun ei înșiși.

Cătușele au, deci, funcții restrictive, în sensul că sunt făcute pentru a imobiliza mâinile. Mâinile oamenilor. Uneori, și gândurile sau simțirile lor. Totdeauna cătușele imobilizează, niciodată nu unesc. În acest caz, unirea, ca încătușare, nu face puterea, ci neputerea.

Și, în marea ei esență, legătura poate fi tot o cătușă. Sau niște cătușe. Vrem sau nu vrem, trebuie să ne gândim mereu la funcțiile încâlcite și incomensurabile ale lanțului, ale înlănțuirii, ale încătușării. La urma urmei, viața omului – și numai a omului – nu este altceva decât un lanț continuu și îmbârligat, un lanț de dependențe, de verigi și de cătușe, fiecare verigă este o cătușă, fiecare cătușă este o verigă, unele derivate din altele, pe care nici moartea nu-l poate descurca. Verigile leagă, cătușele imobilizează, dependențeleucid. Sau eliberează prin moarte.

Probabil, așa ne-a fost dat. Sau așa credem noi că ne-a fost dat. Dumnezeu a avut grijă de toate. Dar mai ales a avut grijă ca necunoscutul să fie la fel de încurcat și de greu de înțeles precum cunoscutul, precum lanțul care ne leagă sau ne imobilizează și la fel de simplu ca moartea care, chipurile, ne dezleagă. Sau ne eliberează de încătușarea vieții. De aceea, nu totdeauna legăturile dintre oameni au scopuri clare și explicații inteligibile. Adică, unele au, altele nu au. Iar noi nu știm care dintre ele au și care nu au, de ce au și de ce nu au: Nu avem nici puterea, nici menirea, nici voința și, poate, nici dorința, adică vocația de a le deosebi pe unele de altele. E drept, unii dintre noi nu cred în această lipsă de vocație. Și încearcă. Dintre aceștia, câțiva chiar cred că ar putea reuși. Alții nu cred. Cei mai mulți se îndoiesc. Eu nu știu din ce categorie fac parte. Și nici nu cred că mă interesează.

Vreau să pot și să știu că pot să vreau, dar, în același timp, mă îndoiesc că, între puțință și voință, mai există și altceva în afară de o simplă relație de compatibilitate și completitudine. Adică 15 la sută voință și 85 la sută puțință, sau 1 la sută voință și 99 la sută puțință, sau fifty-fifty... Mai exact, cu cât crește una, cu atât scade cealaltă, dar, împreună, formează un întreg.

Da?! Foarte bine! Atunci, menirea înseamnă vocație de puțință, dar aceasta nu are nici un sens fără un pic de voință, iar dorința înseamnă, poate, un pic de suport pentru acest pic de vocație a voinței. Pentru că, nu-i așa?, trebuie să ai, cumva, și un pic de disponibilitate spre a voi.

Și atunci, unde mai încape îndoiala? Nu cumva îndoiala, pentru a-și justifica propria existență, ia de la fiecare dintre noi procentajul care-i convine și lasă voința și puțința suspendate undeva, între *Da* și *Nu*, în lumea infinită a unui *Posibil* condiționat de îndoieli amare și de incertitudini bizare? Poate. De unde să știu eu!? Și chiar dacă așa ști, tot nu mi-ar folosi la nimic, de vreme ce omul este o ființă atât de încâlcită, de înlănțuită și de încurcată în hățișurile lanțurilor existenței sale,

ale cunoașterii și înțelegerii, încât nimic nu merită să fie meritat. Nici măcar speranța.

Eu, totuși, sper că nu trebuie să înțeleg neapărat de ce oamenii se caută sau nu se caută unii de alții, de ce se construiesc niște legături trainice sau efemere între ei, care dintre aceste legături sunt trainice, care efemere și care bizare, de ce se văd și după ce nu se mai văd, de ce se visează sau nu se visează unii pe alții, de ce se suportă sau nu se suportă, de ce se invită sau se evită, de ce se uimesc sau se umilesc, de ce se liniștesc sau se agită, de ce vor să rămână singuri sau de ce se caută sau nu se caută, nu se mai caută unii pe alții, dar nu de dragul colectivității sau al singurătății, ci pentru a continua, în liniște, să arunce sau să vireze ancora, adică să înțeleagă ceea ce nu este și nu trebuie să fie de înțeles în lunga lor navigație spre nicăieri.

Poate că și eu fac parte dintre aceștia din urmă, care caută lumea, dar tot fug de lume, pentru a rămâne singuri cu lumea, cu lumea lor, desigur, cu ceea ce cred ei că este foarte important să existe și să-și reprezinte că există în această lume a lor și numai a lor...

Dar ce legătură au toate acestea cu ea? Dar cu mine? Ce rol are sau va avea ea, de acum, înainte, în viața mea? Și, la urma urmei, de ce să aibă neapărat un rol?

12. Regăsiri necăutate

...O căutasem, ani în șir, cu un fel de lumânare care nici nu se stingea când bătea vântul, nici nu se întetea când se lăsa întunericul, ci doar lumina difuz, verzui, ca în infraroșu, verzui și pâlpâitor, toate drumurile, toate căările și toate ascunzișurile. O căutasem, fără s-o identific precis, fără să știu exact ce caut, fără să vreau neapărat s-o găsesc, fără să știu măcar că o caut, mă obișnuisem cu o căutare în sine și cu o căutare a căutării, întrucât n-ai ce face cu o stea pe care o cauți și o găsești mereu pe cer, în același loc, departe, sclipitoare și nemișcată, dar nici nu poți să n-o cauți, să nu dorești s-o găsești chiar dacă nu vei reuși niciodată s-o atingi sau s-o privești îndeaproape. Există totdeauna limite. Limite pe care nu vrei, nu poți și nu-ți dorești să le depășești. Vrei doar să știi că există. Nu limitele, ele oricum există, ci ea, Ideea...

Nu știu foarte exact dacă am găsit-o. Îmi place doar să cred că s-ar putea s-o fi găsit, deși o astfel de găsim ar însemna sfârșitul căutării, iar sfârșitul căutării ar marca încheierea unei etape dintr-o viață.

Cum să-ți lipsești viața de un concept al unei căutări cu care deja te-ai obișnuit?! Nu știu. De fapt, nu știu dacă, de-a lungul anilor, eu am căutat femeia din fața mea, dacă ea a fost obiectul căutărilor mele, sau, ca oricare om de pe această planetă, am căutat doar o idee. Sau ceva în genul acesta, adică o imagine fără un conținut precis, dar care-ți trezește sau îți produce un fel de senzație vizuală... Poate nici atât. Poate, doar ceva vag, un fel de idee despre o posibilă senzație, deși senzațiile nu se reprezintă...

În acest moment, îmi aduc aminte de o altă femeie pe care am căutat-o mereu, încă din copilărie, fără să o găsesc vreodată

cu adevărat. Totul a plecat de la o întâmplare banală. Tatăl meu, care abia venise de pe front – făcuse tot războiul, atât în Est, cât și în Vest –, mă uimea din ce în ce mai mult prin priceperea sa în meșteșugul lemnului.

Făcea mobile sculptate, de toată frumusețea, dar mai ales meșterea, împreună nu nașul nostru de acolo din sat, viori. Cel mai mult mă impresiona migala cu care făceau ei aceste viori. Cum își alegeau și cum verificau lemnul, cum se bucurau când îl găseau bun de viori, cum îl modelau, cum ajungeau la forma aceea perfectă, lustruită cu șerlac, cum îi încercau sonoritatea...

Într-o zi, tata, după ce băuse un vin (era toamnă, vremea turburelului), venise la școală să se intereseze de mine. Eram în clasa întâi. Intrase în clasă, îl salutase pe învățător – erau prieteni –, mă căutase apoi din ochi, mă găsisese în ultima bancă, îmi spusese ceva de genul „Tocmai acolo te-ai ascuns, fiule, credeam că o să fii și tu ceva mai la suprafață...”

Toate privirile se întorseseră spre mine, de parcă abia atunci s-ar fi descoperit existența mea în acea clasă. Eu mă fâstâcisem, mă ascunsesem și mai tare, dar faptul era deja împlinit. După câteva secunde, tatăl meu explorase clasa și ajunsese la o concluzie pe care mi-o comunicase printr-un sfat direct, însoțit de o mișcare a degetului arătător: „Fiule, tată, să ai grijă de fata asta“. Și se uitase la o fătucă din banca întâi, rândul de la geam, aflată acolo împreună cu alte trei fete. Eu eram în ultima bancă, pe rândul de la perete. De fapt, erau doar șase bănci în toată clasa. Trei pe rândul de la geam și trei pe rândul de la perete.

Mi-o arătase cu degetul, foarte precis, ca nu cumva să înțeleg altceva. Apoi schimbase încă două-trei cuvinte cu învățătorul și plecase la ale lui. Dar pe mine mă împovărase cu un gând care mă va urmări toată viața. Mai întâi, în urma sfatului său, descoperisem că, într-adevăr, în banca întâi, se află o fată atât de frumoasă încât nici măcar nu îndrăzneam s-o privesc.

Din acel moment, am început s-o caut, convins că n-o voi găsi niciodată cu adevărat, că totdeauna se va ascunde în frumusețea ei, la care eu nu voi avea acces, pentru că era mult prea departe de puterile mele de căutare și de descoperire. Apoi, din acel moment, toți colegii mei, în toții ani cât am mai rămas la școala din sat, dar și după aceea, îmi spuneau în gura mare, ori de câte ori aveau chef să mă necăjească, „Fiule, tată, să ai grijă de fata asta“.

Anii au trecut, drumurile noastre s-au despărțit – deși tot timpul fuseseră paralele –, de fapt, s-au îndepărtat și mai mult, dar eu n-am încetat s-o caut. Cel puțin, așa cred, nu sunt sigur. N-am găsit-o niciodată, cred, sau, poate am găsit-o mereu, nu știu dacă a fost prima mea dragoste, dar mi-a umplut totdeauna, frumos și curat, gândul și viața. Acum, după atâta timp, mi-e foarte greu să spun exact ce a fost...

Îi spun, dintr-o răsuflare, toate acestea, nu pentru a o impresiona, în fond, nu este nimic impresionabil aici, ci pentru a-i arăta că viața omului nu poate fi lipsită de o nevoie acută de căutare, de o întoarcere permanentă la acele repere care marchează momentele importante ale unui drum, ale unei condiții umane. De fapt, eu doream să-i vorbesc despre respect, acesta era subiectul, și, vorbindu-i despre respect, să-i transmit respectul meu pentru ea, admirația mea pentru ea. Habar n-am dacă ea are sau nu are nevoie de asta, adică de admirația mea, probabil că nu are, dar n-am de unde să știu, și, poate, fac rău... Când cineva nu are nevoie de admirația ta, dar tu ții totuși să afle despre ea, o astfel de acțiune se cheamă terorism sau hărțuire idioată... Ea nu-mi dă însă un astfel de semnal, ci, dimpotrivă, mă ascultă cu atenție și, din când în când, chiar mă încurajează cu un fel de zâmbet adus de prin alte sfere, pe care u nu le cunosc, dar care îmi produc o anumită bucurie.

În cele din urmă, mă opresc, o privesc o clipă nu în ochi, ci pe după ei, dincolo de ei, undeva, departe, și îi zâmbesc. Am o impresie foarte proastă despre zâmbetul meu, dar n-am nici

cum să-l schimb, nici cum să-l înfrumusețez, nici cum să-l alung sau să-l evit.

Ne aflăm pe hol, între două vestiare – al ei și al meu, adică al băieților și al fetelor –, tot discutăm de vreo jumătate de oră și încă nu epuizasem subiectul, dar n-au hotărât noi asta, pur și simplu s-a întâmplat...

Trece un obișnuit de-al locului pe lângă noi, ne privește dojenitor, de undeva de sus, la propriu, pentru că are vreo doi metri și ceva centimetri, a fost, la viața lui, mare baschetbalist, poate și faimos, nu știu precis, și ne aruncă, peste umăr, o pasă de câteva cuvinte destul de înțepătoare, dar care nu ne ating: „Antrenamentul se face în sală, nu pe coridoare...”

Ea este mai spontană ca mine și îi răspunde că și coridoarele trebuie folosite, în pauza dintre antrenamente, mai ales când oamenii au ceva să-și spună...

În cele din urmă, intrăm în sală, dar, în loc să facem încălzirea și să trecem la aparate, continuăm discuția. Este un interlocutor plăcut.

- Aveți dreptate, acceptă ea mica mea incursiune în sensibilitate, însoțindu-și cuvintele de o mișcare elegantă a capului, un fel de unduire asemănătoare celei a unui val care nu mătură plaja, ci doar o mângâie. Căutăm mereu ceea ce nu știm dacă găsim, dacă mai găsim, pentru că timpul a trecut și cu el se pare că au trecut toate. Mereu există un „a fost”... Există și „a trecut”, nu se știe dacă ce a trecut mai poate fi găsit sau regăsit, dar omul are memorie... Acesta-i necazul...

Și pronunță câteva nume de care se poate lega, pentru ea, dar și pentru o mulțime de alți oameni, verbul la perfectul compus „a fost”. Unul dintre aceste nume mi se pare foarte cunoscut, este foarte cunoscut, dar ea îl pronunță în așa fel încât nu mi se pare ceva deosebit, ci un lucru firesc, normal, chiar banal. Îmi spune povestea lui și a unei visătoare. Nu știu dacă visătoarea este ea sau alta, desigur, alta trebuie să fie, dar nu identitatea cuiva este relevantă aici... De fapt, asta n-are nici o

importanță... Importantă este doar trăirea prezentă care nu se debarasează de cea trecută, dar nici nu se reduce la ea. Ceva între ce a fost și ce a mai rămas din ce a mai rămas, adică mai nimic...

Și ce dacă el a ajuns foarte sus? Și ea, visătoarea de atunci, este la fel de foarte sus, dacă nu chiar mai mare și mai sus... Ea, visătoare aceea sau aceasta, nu-și face o glorie din asta, nici nu se raportează la ea sau la el ca la o mare experiență sau ca la o marea suferință, ai crede că nici nu-i pasă – viața acelei visătoare orgolioasă și mândră este împlinită din toate punctele de vedere –, ci doar constată. Constată, și atât.

Vorbește despre persoane cunoscute, despre vremuri trecute, de realități care nu mai pot fi schimbate. Își aduce aminte de acea visătoare – care poate fi ea, cea din fața mea sau alta, pe care n-am văzut și, poate, n-am s-o văd niciodată, nu contează –, rememorează și bulversează clipa, o despică în patru mii patru sute patruzeci și patru, se întoarce la un reper, la un izvor, la o împlinire, sau, poate, doar la o experiență trecută.

...Dincolo de geam, se desfășoară, ca o umbrelă deschisă cu fața cenușie întoarsă inexpressiv spre spre noi, toamna. O toamnă-spre-iarnă, cu orizonturi liniștite, parcă un pic pâcloase și prevestitoare de ploaie. Frunzele platanului de dincolo de geam au ruginit demult. Vreo două cad chiar acum, desenând zigzaguri largi în dreptunghiul sticlei ferestrei, ca un avion care a intrat în vrie sau... în frunză de arțar...

Ne uităm amândoi la ele. Ne vor lega de-acum două frunze și, paralel cu ele, două confesiuni despre două persoane importante din viața noastră sau din viața altora ca noi, două momente asemănătoare din viața noastră sau a unora dintre cei care ne-au fost și ne mai sunt încă modele, toți oamenii din lume trec prin asemenea momente, dar sunt încă atâtea altele care ne separă... Este foarte important ceea ce ne unește, dar la fel de important este și ceea ce ne separă... Iar lucrurile acestea, de regulă, nu pot fi schimbate.

- Era student la teatru. În ultimul an. Ea, visătoarea aceea rebelă, orgolioasă și foarte mândră, dar și plină de o anumită sensibilitate, dată de vârstă, de entuziasm și de speranță, doar... visa să ajungă acolo, să fie adică studentă. Ca el. Sau pentru el. Sau pentru ea. Nu neapărat, colegă cu el, dar tot pe acolo, pe undeva prin acea zonă, adică la teatru. Dar, de multe ori, când vrei prea mult ceva, când visezi ceva, acel ceva ți se pare foarte departe, chiar imposibil de atins... Dar sperii... Multe fete visau, poate mai visează și acum, evident, nu cele de atunci, ci altele, cele de azi, nu știi, să ajungă acolo, mai ales la 18 ani. Probabil că astfel de visuri, azi, s-au mai rărit, acum sunt alte orizonturi mai largi, modele foto, manechine... Pe atunci, să devii actriță era un vis frumos, dar foarte greu de realizat, concurența depășea orice limite, pe câteva locuri se înghesuiau sute de fete care de care mai talentate și mai frumoase și sute de băieți, gata să impresioneze tot Universul. La 18 ani, nu-i nimeni ca tine. Ești în stare să iei cu asalt viața, să cutreieri Cosmosul, să mănânci pământul, să aprinzi toți luceferii de pe cer. Sau să-i stingi, nu contează. Te dezmeticești însă repede... Tot 18 ani aveam și eu, nu m-am deosebit și cred că nu mă deosebesc nici acum de acea visătoare, nici de celelalte... toate fetele sunt la fel la 18 ani. Sau, poate că nu sunt chiar la fel, la fel, trase adică prin același model... Poate se și deosebesc, fiecare având visul ei, chiar dacă nu diferă esențial de visul celorlalte... Totuși, nu anii sunt importanți, ci visul...

- Toți oamenii visează, indiferent dacă au 18 ani sau 81. Și nici visurile, cred, nu sunt esențialmente diferite... Poate doar nuanțele, detaliile...

- Da, dar cele mai multe sunt la 18 ani.

- Parcă ați regreta anii aceia...

- Nu-i regret, îi iubesc... Îi iubesc mult, chiar dacă nu-i mai am. S-au difuzat în masa celorlalți, au devenit una cu ei...

- Sunteți sigură?

- Nu, nu sunt sigură, nici n-aș vrea să fiu...

Ochii i se luminează și i se umezesc. Nu, nu plânge, nu plânsul îi luminează, nici nu-i umezește, ci altceva, poate căldura din ei și de dincolo de ei... Poate nici căldura, ci altceva... Altceva este acolo, în ei și dincolo de ei. Eu o știu cum era la 18 ani, o știu poate mai bine decât se știe ea, o știu, pentru că n-am mai văzut-o de atunci, mai exact, n-am mai întâlnit-o de atunci, și, de aceea, nu am cum să nu-i sesizez devenirea, metamorfoza... O fată cu ochi frumoși nu putea să treacă neobservată. Nu se putea ca miile de bărbați tineri sau mai puțin tineri, care vor fi trecut pe lângă ea să n-o fi remarcat, să nu fi întors capul după ea, să n-o fi fluierat, iar unii dintre ei, mai apropiați, colegi sau vecini, să n-o fi invitat la un film, la un dans, la o cafea...

Dar ce-mi pasă mie?! De ce-mi pun eu atâtea întrebări?! Cine mi-ar putea răspunde la ele? Și, dacă, totuși, s-ar găsi cineva, la ce ar folosi și cui i-ar folosi astfel de răspunsuri despre drumul de la 18 ani la o jumătate de veac al unei femei care își are, cu siguranță, viața ei complexă, poate chiar complicată, poate foarte simplă, poate și simplă și complicată sau necomplicată, cum este orice viață?! Nu-mi dau seama, dar așa e omul făcut, mereu trebuie să se îndoiască, să pună întrebări, să suspecteze, să caute, să găsească, să se sperie sau să se minuneze.

Mă minunez și eu de atâtea coincidențe, de atâtea preocupări comune – deși ea este actriță și eu doar un admirator al cuvântului scris, poate și un pic de autor sau de scriitor –, și nu pot să nu dau curs gândului meu despre ea.

Suntem, totuși, doi oameni destul de diferiți, despărțiți de 14 ani de viață și de o jumătate de secol în care n-am schimbat, până acum câteva zile, nici un cuvânt... Cel puțin, eu nu-mi aduc aminte... Dar, în intervalul acesta de puncte-puncte, cât ea își adună gândurile, eu mă simt foarte aproape de ea, mă consider ca un fel de înger păzitor, de body guard sau ca un copil de mingi, i-aș ține pumnii și i-aș elibera drumul, aș sparge

munții și aș apăra-o de șerpii fantastici, aș purta-o pe umeri și m-aș pune capră, dacă i-ar trece prin cap să sară peste vreun gard prea înalt pentru a se descurca singură, apoi aș sări și eu acel gard, în așa fel încât să ajung înaintea ei, dincolo de gard, ca să mă găsească acolo, să pună piciorul pe umărul meu, să aterizeze cu bine, să nu se rănească...

N-am nimic cu vițelul acela de student din ultimul an la teatru, care se uita la domnișoara visătoare despre care îmi vorbea ea – poate era chiar ea, poate alta, femeile astea sânt experte în dublări și dedublări –, probabil, ca la o poartă nouă și despre care își aduce ea aminte, poate pentru că încă o mai face pe domnișoara aceea (care putea fi chiar ea sau alta) să-l viseze, să-și lumineze ochii și să-și încălzească bucuria gândului, poate doar pentru respectul amintiri... Ba chiar ar trebui să-i fiu recunoscător pentru o astfel de prezență, încă tandră în amintirea ei, a unui gând sau a unui fapt oarecare, dar cred că a fost un mare bou dacă a renunțat la o asemenea Idee de femeie...

Între timp, boul a devenit maestru, iar ea este una dintre deliciile lumii artei bucureștene.

Las gândul acesta de o parte – cred că, dacă m-ar descoperi, mi-ar da amândoi câte un bobârnac în nas pentru că mă amestec unde nu-mi fierbe oala, adică în viața lor trecută –, și mă întorc la prezent. La urma urmei, toate acestea nu au nici o importanță. De cea ar avea?! Viața a hotărât altfel, cum a vrut ea, chiar dacă amintirile și reamintirile mai aduc, uneori, acel parfum de tânăr mucegai...

Ea nu-și găsește cuvintele pe care, probabil, le căuta, sau nu vrea să și le găsească – așa cum spuneam, între timp, el a devenit, ca și domnișoara despre care vorbește ea, o mare personalitate, *maestre* i se spune –, iar eu habar n-am ce înseamnă o astfel de lume, care-i sunt bucuriile, împlinirile, greutățile și răutățile...

- A fost prima ei... Nu știu ce o fi fost, poate dragoste, poate speranță, poate visare, poate altceva... Cu siguranță

altceva... Un fel de sprijin, de căutare spre nicăieri... Dar cunosc foarte bine persoana aceea... Nici acum nu l-a uitat. Și nu numai pentru că el este genial – genial era și atunci –, ci pentru că ea, visătoarea, reprezenta ceva în viața lui și el avea un loc luminos sau măcar călduros în viața ei, poate îl are și acum, idiotul, cel puțin așa a crezut o vreme, acum cred că n-ar ști ce să mai creadă, probabil că este un fost trecut, dar pesemne că tot așa crede și acum, de vreme ce noi, aici și acum, discutăm despre asta...

Ochii i se umezesc din nou, i se umezesc și i se luminează, este o lumină care clipește ca o stea foarte îndepărtată, îmi vine s-o iau în brațe și s-o strâng ca un tătic, ca un iubit sau ca un confident, dar n-o fac, pentru că, de la niște cuvinte la un strâns în brațe, pentru mine, este o cale imensă, și foarte, foarte dificilă, ca de la Pământ la Lună, ca de la Negoii la Everest, ca să rămânem în spațiul terestru, și nu știu dacă ea este pregătită pentru a accepta sau a suporta o astfel de experiență... Oricum, eu nu sunt...

Mie nici nu-mi trece prin cap s-o fac să-și pună și mai multe întrebări despre acea visătoare decât cele pe care și le pune în mod obișnuit orice femeie, nici nu simt nevoia să fiu sau să devin un ins important în viața ei, nici a altcuiva. Eu nu sunt important în viața nimănui, nici măcar în a mea. Îmi este de-ajuns că sunt convins că ea este o persoană foarte importantă pentru mine, deși nu știu de ce...

- Ce fac?! Plâng?!?...

Se uită uimită și speriată la mine, cerându-mi parcă ajutor, dar eu n-am cum să-i acord ajutor, întrucât lacrimile ei mi se par ceva firesc și frumos. Și din nou simt nevoia să scot o batistă să i le șterg. Nu pot însă s-o fac, pe de o parte, pentru că suntem în sala de sport, în ținută de sport și accesoriul acesta, adică batista, îmi lipsește și, pe de altă parte, lacrimile ei sunt atât de limpezi, încât mai degrabă mi-aș spăla eu însumi ochii cu ele decât să le las să se usuce într-o batistă...

- Da, plâng! Vai...! Chiar plâng! – constată ea cu nedumescire. Nu mi s-a mai întâmplat așa ceva...

- Vinovat este imagine despre o visătoare și un genialul egoist, probabil că nu puteți să-i iertați asta nici lui și nici ei...

- N-am ce să-i iert. Nu eu sunt eroina, nici regina. Eu sunt doar om figurantă. Am un rol mărunț din care fac, adesea, un lucru mare. Mult prea mare... Nu mă agăț nici de amintiri, nici de reamintiri. Nici ale mele, nici ale altcuiva. Viața mea are o anumită ordine, este încolonată, ca la armată, nu iese din rând, nici din restricții, nici din limite, asta da, asta nu, la ora „H” minus douăzeci de minute, deșteptarea, la minus nouăsprezece minute, deschiderea geamului, la minus cincisprezece minute de oferit pe tăvițe gustările pentru întreaga familie, poftiți, domnule, poftiți domnule, la ora „H”, plecarea la serviciu, la ora „H” plus atât, repetiție, la ora „H” plus atât și încă atât spectacol etc....

- Chiar așa de terorizantă este viața de artist?

- Altfel cum?!...

- De aceea spune lumea, când vrea să arate că viața are și un sens necomun: „Așa-i viața de artist, noaptea vesel, ziua trist“?

- Da, spune, dar cine mai ține seama de asta! Nu prea e așa vreo mare veselie nici în viața asta de artist... Mai ales noaptea. După spectacol, ești frânt. Tragi un clondir de apă, scapi de deshidratarea din scenă, te duci acasă, faci un duș, dacă-l mai faci, și adormi buștean.

- Totuși, am impresia că, la noi, artiștii, atunci când nu fac... hernie politică, sunt în top...

- În care top?!

- Al admirației.

- Posibil, nu-mi dau seama...

- Chiar?!

- Chiar!

O fi și ea, ca tot omul, ca tot actorul, sensibilă la universul admiratorilor sau admiratoarelor, deși nu prea sesizez o astfel de tendință, doar și eu sunt un fel admirator al ei, evident, ca actriță, dar, dincolo de o astfel de realitate, mai există una, mult mai profundă, care ține de firea ei, de calitatea ei umană...

- Și – reiau eu dialogul de unde l-am lăsat – ce s-a întâmplat mai departe?

- Mai departe cu ce?

- Mai departe cu visul visat de acea visătoare. Și, evident, cu acel, i-aș spune eu, genial imbecil...

- Era, este, chiar este genial... Are o anume spontaneitate în a se exprima, știe o grămadă de lucruri, reacționează totdeauna inteligent, are valoare...

Are, sigur că are, de vreme ce ea, după atâta vreme, în numele domnișoarei aceleia visătoare, vorbește astfel despre el. Când este vorba de oameni deosebiți în preajma cărora ne-am aflat cândva, de vreun adversar de temut cu care ne-am bătut în spăngile ideilor, iluziilor sau deziluziilor, sau de un prieten adevărat, toți facem la fel. Aici, nu ne deosebim. Ne întoarcem ca berbecii la iarba care s-a uscat, a înverzit, iarăși s-a uscat și iarăși a înverzit de o mie de ori sau de o sută de mii de ori, dar nu de dragul ierbii, ci de dorul poienii unde se afla și, poate, se mai află încă această iarbă pe care, din greșeală sau din păcate, n-am păscut-o, nici n-am protejat-o, nici n-au udat-o, ci am călcat-o în picioare, în timp ce ne băteam cap în cap cu alți berbeci.

Berbecii aceia ne interesează sau nu, habar n-am, dar poiana în care s-au întâmplat toate acestea și iarba care ne-a mângâiat copitele obosite, pentru că, într-o formă sau alta, toți suntem berbecii păscători de ierburi de tot felul, fac parte din ceea ce nu poate fi nici uitat, nici aruncat, nici schimbat... Nu știu dacă domnișoara aceea, mă rog, fosta domnișoară și fosta visătoare, l-a iubit sau dacă încă îl mai iubește, nu este treaba mea nici să aflu, nici să știu, nici să intuiesc sau să simt, dar mă

impresionează, mă fascinează tandrețea cuvintelor ei despre el și despre domnișoara aceea, lacrimile ei pentru poiana de imaginație, de trăire sau de amintire care i-o fi mângâiat atunci pașii gândurilor repezi, ale ei sau ale domnișoarei aceleia, ca izvoarele de munte ale tinereții, ale entuziasmului sau ale ce o fi fost... Lacrimile unor amintiri...

Izbucesc într-un râs idiot, ea tresare, dar nu îmi întuiește gândul. Este doar surprinsă. Trebuie să-i explic. Îi spun că prostul râde de ce nu-și poate aduce aminte, cel inteligent plânge de prea multe amintiri... Vreau s-o flatez. Cam comun, dar n-am altă idee. N-am cum să-mi aduc aminte de amintirile ei, nu mi le pot struni nici pe ale mele, dar ceea ce se întâmplă e de râs. Nu de râsul lumii, nici măcar de râsul meu, dar mi se pare bizar ca ea, să mi se confeseze despre un gând al ei despre o domnișoară visătoare care, poate este chiar ea, sau poate nu este chiar ea, ci o alta. Aici și acum, într-o sală de sport. Tocmai mie care, ca și acel imbecil genial, nu sunt altceva decât un alt imbecil. Desigur, mai puțin genial, dar nu mai puțin imbecil. Cel puțin, așa aș vrea să cred. Mai mult sau mai puțin inteligent, dar imbecil în mod sigur...

Nu, nu cred că mi se confesează. Are, probabil, nevoie de cineva căruia să-i spună două vorbe, iar acel cineva să nu-i răspundă, să n-o întrebe de ce și cum, să nu se mire, ci doar să asculte și eventual să angajeze un mic dialog naiv despre niște vremuri pe care el n-are cum să le știe. Putea să i-o spună foarte bine unui *alter ego* al ei, unui gând, unui prieten, nu, unui prieten, nu,ăștia sunt, vorba francezilor, ca pepenii, trebuie să încerci cincizeci până dai de unul bun, nu unui prieten, ci unui martor tăcut. Mi se pare că eu pot fi martor, chiar dacă, la anii mei, nu mai sunt defel tăcut.

Îi spun, totuși, încă odată, ca și cum aș fi uitat că i-am mai spus asta cu doar cincisprezece secunde în urmă, desigur, ca să se amuze, că prostul râde de ce își amintește, dar mai adaug,

aproape confidențial, că plânsul-râsul formează o pereche potrivită, întrucât nu se calcă niciodată pe picioare...

Ea, bineînțeles, nu mai plânge – nici n-a plâns, a fost doar un început de plâns, ca și cum ar fi trecut prin apropiere un firicel de fum de iperită –, râde și continuă să-și amintească, de data aceasta fără lacrimi, de vremurile acelea. De fapt, nici n-au fost lacrimi, ci doar câteva picături foarte, foarte limpezi și foarte curate dintr-o ploicică de toamnă căzută așa, fără nici un avertisment, fără nici un tunet, fără nici un fulger, pe un gând sau pe un suflet sensibil...

- Mergeau pe străzi împreună, el și ea sau ea și el, un el și o ea, ca să fiu mai clară, își pasau replici din diferite piese, vorbeau tare, toată lumea era a lor, a condus-o chiar în ziua aceea, când l-a cunoscut undeva la o școală de artă, cum se numea atunci, până în cartier, era o treabă serioasă, ba, într-o zi, chiar a și prezentat-o părinților lui... Veniseră tocmai de acolo, parcă din Oltenia, nu știi dacă neapărat pentru asta, dar el le spusese simplu și, mi se pare, genial: „Uite, ea este ea.“ „Care ea?“, întrebuse maică-sa sau taică-său, nu mai țin minte exact cum a fost. „Ea despre care v-am vorbit...“ „A, da, ea, despre care ne-ai vorbit... Când ne-ai vorbit!?...“

O măsuraseră de sus până jos, de la dreapta la stânga și de la stânga la dreapta, cum fac oamenii de prin acele locuri – și mama ei e tot de acolo, din zonă –, iar ea nu simțise, probabil, că nu-și mai încape în rochie și nici nu trăsese de ea s-o mai lungească, așa cum fac fetele de azi, mai mult din instinct decât din vreo chestiune morală... O cotrobăiseră apoi prin toate ungherele, de la câți ani are, la ce note îi pun profesorii prin catalog, de la numărul pantofilor la culoarea sarafanului și a bluzei care-i acoperea umerii. Normal, ea nu-și dăduse seama dacă ei fuseseră mulțumiți sau nemulțumiți, lucrurile astea, deși nu se uită, nu au prea mare importanță... De fapt, ea nu știa nici acum dacă ritualul acela sau ce o fi fost mai are sau nu mai are

vreo importanță în viața ei, dar se mai gândește din când în când la el... Așa e lumea gândului...

- Mă gândesc la grădina aceea de vară unde bătea soarele pe jumătate din fața acelei domnișoare – eram și eu acolo, tot acolo, sau cam pe-acolo – și nu-mi ajungea umbra umbrelei ce se lungea diform în partea cealaltă, spre gardul de sârmă în ochiuri rombice prin care ochii mei cadrilau, indiferenți, holbați, uimiți, fascinați sau speriați, habar n-am, trecătorii de pe acel trotuar de vară-spre-toamnă.

Trebuie să fi fost tare interesantă acea grădina de vară, în care el organizase o întâlnire între domnișorica veselă și părinții lui suspicioși, prudenți și, parcă, un pic cam posaci, ca ei să știe despre ea și ea să știe despre ei, pentru a vedea dacă este bine sau nu este bine, ce este și cum este și a se pregăti pentru ceea ce nu avea să se întâmple niciodată. Trebuie să fi fost foarte interesant, de vreme ce ea îmi vorbește mie, aproape unui necunoscut, după atâta vreme, despre toate acestea.

Sau..., cine știe, poate că nu-i sunt chiar atât de necunoscut, poate că-și amintește de mine sau o fi impresionat-o întâmplarea de la sală când a aflat că am locuit pe aceeași scară și eu îmi amintesc foarte bine de ea... Aceasta ar fi varianta care mi-ar conveni cel mai mult, dar nu neapărat și cea reală.

Ar fi, totuși, posibil ca funcția mea în această întoarcere a ei la o poveste sentimentală de acum 33 de ani să fie cea a unui băț luat dintr-un gard sau de la o margine de drum, pentru a se sprijini în el, în clipele de popas, și pentru a-și face mersul mai ușor, atunci când va porni la drum, în urcuș...

Nu mă deranjează. Îmi place să fiu toiagul în care se poate sprijini o femeie, o femeie ca ea, nu-mi place să fiu însă ciomagul cu care cineva lovește...

Ea nu lovește pe nimeni. Deși se spune că este o fire năbădăioasă, eu constat că este cuminte ca un cățeluș și face exact ce-i spui. Desigur, în limitele în care un cățeluș trebuie să asculte alt cățeluș și un actor să înțeleagă alt actor. E drept,

astea-s cam rarități, dar nimic nu este chiar imposibil pe lumea aceasta.

Pentru o clipă, mă imaginez regizor. Cred că nu mi-a plăcut niciodată meseria asta, nici nu știu cum se face, dar, acum și aici, aș vrea să fiu regizorul ei, să-i ascult replicile, să o văd cum își construiește personajul, cum pune în el nu doar ce scrie în text sau ce i-aș sugera eu, ci și ceva din această forță interioară imensă și spontană ce rezultă din sensibilitate, pe care i-o ghicesc și i-o admir. Mai ales acest „ceva“ al ei mă fascinează și mă bucură. Este o povestitoare excelentă și nu-ți dai seama dacă vorbește despre ea, despre altcineva sau, pur și simplu, despre un personaj virtual. Acest ceva care poate însemna însă nu numai forță, ci și vulnerabilitate...

- N-a lăsat urme acea întâlnire...

- Nu. N-a lăsat.

Încă vreo câteva zile, totul a fost bine. N-a plouat. N-a nins, n-au apărut nori de furtună, nu s-a pus la cale nici o revoluție, nici vreo lovitură de stat, nici vreun cutremur de pământ. Mai erau câțiva ani buni până la cel din 4 martie 1977, pe care ea avea să-l petreacă tot pe stradă, alături de altcineva...

Lucrurile au continuat să meargă bine între ei. Adică între studentul genial de la teatru și domnișoara care visa să devină actriță. Se întâlneau sau nu se întâlneau, își căutau în coarne sau în călcâie, se dădeau de-a dura după fel de fel de banalități, virtualități, antichități și întâmplări de păcădie, se bucurau de oraș, de vară, de toamnă, de străzi, de oameni, de parcuri și de miracolul teatrului. El era deja ucenic, un ucenic genial cum spune ea, iar ea, domnișoara visătoare, spera să ajungă, într-o zi, acolo, pe scenă, la fel ca el sau chiar mai sus...

Într-una dintre acele zile indiferente și banale, ea trecea pe trotuarul de la Universitate, împreună cu o colegă și cu un coleg. Discutau, poate și râdeau, la anii lor mai mult se râde decât se plânge, deși, într-un fel, la ei, și plânsul este tot un fel de râs. Sau invers, râsul înseamnă adesea un fel de plâns cu

lacrimi de bucurie... Ai viața înainte și nu-ți pasă nici de aisbergurile din Marea Nordului, nici de furtunile din Himalaya, nici de marmotele din Carpați, nici de găurile negre din Univers, nici de cele din trotuare, nici de dictatura comunistă, nici de capitalismul superdezvoltat și nemilos, nici de frunzele platanilor din Cișmigiu...

Dar el tocmai se afla pe acolo, prin zonă, pe trotuarul celălalt. Și a văzut-o. Pe ea, domnișoara veselă și foarte visătoare, și pe ceilalți colegi ai ei. S-a supărat foc olteanul, îi venea să spargă țambale, să rupă tot prazul din grădinile Oltului, Jiului, Doljului și Gorjului, să dărâme toate mușuroaiele de cârtiță de la Chiajna, de la Mogoșoaia, de la Târgu Jiu și de prin alte locuri. Poate chiar și munții, acei munți foarte apropiați de București și pe care mongolii lui Bathu Han îi botezaseră, Dumnezeu știe de ce, Bucegi... Dar, din păcate, nu avea nici țambale, nici grădini cu praz, nici mușuroaie, nici Chiajne, nici Mogoșoaie, nici târguri de pe Jii, nici munți, nici vreun înlocuitor de... locații de-astea ce pot fi dărâmate la supărare, nici altceva, așa că s-a mulțumit să se mute la alta... Nu se știe dacă din această cauză sau pentru simplul motiv că așa a fost să fie, că așa e lumea făcută... Dar asta a fost...

Câteva săptămâni mai târziu, el a văzut-o pe stradă, sau a căutat-o dinadins, a descoperit-o pe undeva, în vreun spațiu al nimănui, a luat-o de-o aripă și a dus-o la „Carul cu bere“ să-i explice franc, cum îi era obiceiul, cum, când și de ce s-a căsătorit cu alta. I-a explicat oltenește, vorbind tare, de s-au cutremurat halbele cu bere de la mesele vecinilor, de s-au superîncălzit oalele cu sarmale sau ce or fi fost, dar nu era nimic de explicat.

Ea a cerut o vodcă și a dat-o peste cap. Era ceva cu totul neobișnuit pentru o puștoaică, în acele vremuri, azi nu mai e, dar viața, la necaz, îți oferă multe surprize... A mai cerut una și a sorbit-o tot așa, dintr-o înghițitură. Pentru o fată, era, totuși, prea mult. Două vodci, pe vremea aceea, puteau da gata și un

rus, darămite o puștoaică. Sau, în acele împrejurări, poate, prea puțin, mult prea puțin.

Apoi a izbucnit în plâns, un fel de plâns-râs, sau de râs-plâns-nerâs, nu se știe, și a fugit așa, ca o leoaică supărată foc, nu să vâneze, ci să se ascundă. L-a lăsat pe papișoiul însurat acolo, să-și rumege proiectul lunii de miere, și ea a luat-o la fugă în singura direcție pe care o cunoștea. Spre casă. Acasă. Nu s-a ascuns nicăieri. N-avea de ce să se ascundă. Nu ea era vinovată pentru că el s-a însurat, nici el nu era vinovat pentru că ei nu-i convenea asta, fiecare se însoară când vrea, cum vrea și cu cine vrea. Fiecare poate să fie de acord sau să nu fie de acord cu o astfel de însurătoare, e treaba lui, dacă este vorba de un „El“ sau a ei, dacă este vorba despre o „Ea“.

Se spune că unul s-a dus la biserică, în haine de ginere, cu leuca de la car îmbrăcată în haine de mireasă în brațe și i-a cerut popii să-l însoare.

„- Ce ai, omule, ești nebun, cum să te însori cu o... leucă!?, îl întrebase popa nedumerit, crezând, probabil, că tânărul din fața lui și-o fi pierdut mințile.

„- Așa, bine, părinte, pentru că numai în ea am încredere, niciodată n-a lăsat de izbeliște loitra...”

„- Dar e leucă, omule, nu femeie!”

„- Ei, și?! Care-i diferența!? Că eu nu văd nici una. Cel puțin, asta nu va fi niciodată curvă.”

Nu se știe dacă popa îi cununase sau nu, dar ea, care băuse două vodci din două înghițituri, sărise într-un troleibuz, se așezase undeva, în spate, se sprijinise cu coatele de o bară, privind strada, dar pe ea să n-o vadă nimeni, își stăpânise lacrimile, însă nu pe toate, încercase să-și strunească gândurile, dar nu reușise, nici nu era necesar, doar nu se dărmase nici cerul, nici pământul și nici inima nu i se oprise. Bătea mai departe, mai repede, mai furioasă, dar la fel de puternic și de tandru. Pentru că nu era leucă, ci o puștoaică frumoasă și rebelă.

Dar ea nu știa asta. Știa doar că genialul se însurase și o lăsase baltă, să-și găsească fie alt genial, fie alt papițoi, să se mărite sau nu, treaba ei, pe el nu-l mai interesa, el își aflase jumătatea... Jumătatea lui, nu a ei.

Ea, domnișoara-puștoaica-visătoare, sau ce o fi fost, nu înțelegea cum de el renunțase la ea sau ce se întâmplase cu tot ce fusese mai înainte între ei, chiar dacă nu fuseseră prea multe, pentru că ea nu se gândise nici la măritiș, nici la nemăritiș, ci doar la el, ca la un individ genial, urât, dar frumos, cumva necesar și, în oarecare măsură, și suficient. O puștoaică ce se visa actriță se gândea mai degrabă la visul ei decât la bărbatul de lângă ea. Bărbați găsești cât vrei, visurile sunt unice... Sau, cine știe, fiecare își are secretul lui...

Își amintise de ea abia în lift. Se redescoperise acolo, puternică și revoltată, tare ca piatra și fragilă ca un pahar din cel mai pur cristal...

Ce suntem noi în lumea asta? Pahare din care ne beau alții viața sau pietre cu care pavăm străzile pe care le calcă și le călcăm în picioare și, atunci, când nu le calcă sau nu le călcăm, aruncă sau aruncăm cu ele, cu pietrele evident, sau doar cu pietrele cuvintelor, unii în alții? Greu de spus. Chiar imposibil. De unde era să știe ea toată filosofia asta de doi bani a pietrelor-pavaje, a pietrelor-umile, a pietrelor-călcate sau a pietrelor-proiectile?! De nicăieri.

Oricum, dacă, în restaurantul acela, ar fi avut la îndemână o piatră, probabil că i-ar fi spart ochelarii acelui individ genial care o alesese pe alta în locul ei, sau care o alesese, o vreme, pe ea în locul alteia. Iarăși nu se știe. I-ar fi spart sau nu i-ar fi spart?! De ce să-i fi spart?! De ce să nu-i fi spart?! Și așa, cu ochelarii pe nas, trebuie să fi fost cel mai mare dintre orbi, dacă nu reușise să vadă o asemenea minune de fată...

Desigur, ea nu știa ce a văzut și ce n-a văzut el la ea, de ce a văzut sau de ce n-a văzut ce era de văzut și trebuia să vadă, nu se gândea cât de minunată era sau ar fi putut să fie ea pentru el

și pentru oricine altcineva, dar s-a uitat, totuși, ca oricare altă fată la anii ei, în oglinda liftului. A descoperit un cap de brezaie frumoasă, cu rimelul curs pe obraji, cu părul vâlvoi, cu ochii speriați și cicatricea de pe tâmplă intrată în grevă de imagine.

A izbucnit în râs, a ieșit din lift, fără să-i amortizeze ușa, s-a dus în camera ei din apartamentul părinților de la etajul de sus, nu chiar cel mai de sus, fără să dea cuiva explicații, s-a trântit în pat și s-a gândit că nici un idiot, genial sau cretin, și nici un zid, stupid, virtual sau real, de pe lumea aceasta n-o s-o mai oprească să intre la Institut și să ajungă actriță...

Și a intrat la Institut și a ajuns actriță...

- Și s-a terminat...

- Da. Cel puțin, așa credea domnișoara aceea rebelă, visătoare și naivă...

- Și n-a fost așa?

- Ba așa a fost. Persoana aceea visătoare și naivă are totuși ceva în ea care n-o oprește, ci o împinge mereu înainte, un fel de resort foarte flexibil sau de motorăș care funcționează cu dezamăgire... Cu cât este mai dezamăgită, cu atât el funcționează mai bine, iar ea se simte mai puternică, sau invers, cu cât este sau se simte mai puternică și mai sigură, cu atât este mai dezamăgită... Dar își revine repede... Așa este ea, fosta domnișoară-puștoaică visătoare și rebelă.

Doamna de lângă mine este în formă. Trage de fiare, vrea să devină campioană mondială la bucuria sau plăcerea de a trage de gantere, sau cine știe ce o vrea ea pentru ea sau pentru restul lumii...

- L-a pus, deci, în cui...

- Nu l-a pus nicăieri. L-a lăsat să se ducă unde l-o chema sau l-o fi chemat viața...

- Dar nu l-a uitat.

- Din câte știu eu, nu. Nu l-a uitat. Și-a adus însă aminte și de ea, în cele din urmă...

- În încrâncenarea cu el...

- Cred că n-a fost nici o încrâncenare... Ce încrâncenare putea să fie, Doamne ferește?! A fost, cred, doar respect...

Respectul unei viitoare actrițe față de un actor. Față de o profesie. Față de o vocație. Față de un talent. Al lui. Și al ei. Cei ce se aseamănă se adună. Respectul față de uriașa trudă care începea, poate, cu despărțirea de un bărbat, înainte chiar de a-l cunoaște... Este vorba de domnișoara aceea, sau, poate, chiar de doamna din fața mea... Poate, este vorba de cu totul altcineva, de peste mări și zări... Sau, cine știe, o avea și ea, ca tot omul, secretele ei...

- Alergăm?

Întrebarea ei nu mă surprinde, ci doar mă scoate din gând. Dintr-un gând despre lume, despre ea, despre mine, despre toate la un loc. Ea, eu, lumea, vocația, confesiunea, încrederea, căutarea, găsirea, regăsirea, rătăcirea, viața... Ce știi eu despre toate astea!

Îi răspund firesc, ieșit complet din spațiul de confesiuni sau de dialog despre noi și despre alții, restul lumii:

- Alergăm!

- Peste trei minute e bine?

- Mai mult decât foarte bine.

Dispare în vestiar. O aștept pe coridor. Timpul s-a mai îmblânzit puțin, dar nu prea mult. Nu-mi dau seama cum trec cele trei minute, prea repede sau prea încet. Probabil, potrivit. Adică nici prea repede, nici prea încet. Nu sunt obișnuit să-mi împart alergarea cu cineva, niciodată n-am reușit, mereu am fost un solitar. Este o experiență nouă pentru mine și nu știu foarte exact cum trebuie s-o iau și s-o înțeleg. Nu-mi fac însă prea multe griji, n-am de ce, timpul le rezolvă și le va rezolva, ca întotdeauna, pe toate.

- Sunt gata.

- Excelent!

Nu știu ce este excelent. Faptul că ea este gata de alergare, în trei minute, așa cum a spus, cum a promis, că s-a încadrat în

cele trei minute, deși habar n-am, n-am cronometrat, sau aventura noastră în doi, pe aleile parcului...

Este echipată cu un hanorac, cu un pantalon de trening elegant, iar părul rebel și l-a strâns într-o coadă uriașă sugrumată de partea de dinapoi a unei șepcuțe cu un cozoroc cât nasul lui Jean Constantin.

Își dă seama că o privesc curios – eu sunt echipat doar cu un tricou și un șort, deși afară este foarte frig –, și ține să precizeze că hanoracul îl are de la tatăl ei.

Aleg un traseu scurt, dar foarte dens. Alergăm câteva sute de metri în linie dreaptă, coborâm o scară de vreo treizeci de trepte, apoi urcăm una abruptă, extrem de solicitantă, de vreo optzeci, poate chiar o sută, continuăm alergarea pe o alee din parc, coborâm altă scară, urcăm o pantă relativ lină, urmăm o alee, cam două sute de metri, coborâm încă o scară, urcăm vreo două și tot așa, preț de douăzeci de minute. Totul merge bine. Rezistența ei mi se pare remarcabilă. La un moment dat, la ultimul urcuș, are o ușoară ezitare, dar strânge din dinți, suflă ca o locomotivă și termină cursa.

Eu sunt impresionat de efortul ei, iar ea este foarte fericită de reușită. N-o spune, dar nici n-o ascunde.

Continuăm exercițiile la sală. Mai mult vorbim decât lucrăm. Avem ceva să ne spunem, deși nu despre asta vorbim. Dar, alergarea și exercițiile anterioare sunt de-ajuns.

- Cum stați cu rolurile? Întreb eu, așa ca să deschid un subiect.

- Am două. În două piese, firește. Vreți să veniți la spectacol?

- Aș vrea.

- Măine seară, la ora 19.00. Dar să fiți la casă la fără un sfert. Câte locuri vreți?

- Unul.

- E-n regulă.

Nu înțeleg dacă este vorba de rezervarea unor locuri sau de o invitație, dar nici nu întreb. Oricum, este excelent. Cândva, nu trecea săptămână să nu văd cel puțin o piesă. Nu-mi scăpa nici spectacol. De o vreme, am mai rărit-o cu teatrul. Nu știu de ce, n-am nici o explicație. Am rărit-o nu numai cu teatrul, ci și cu filmul, cu schiurile, cu alpinismul, chiar și cu alergările. Altădată făceam zilnic cursa de 15 kilometri, iar o dată pe săptămână alergam 30. Acum, mă limitez la zece și chiar la cinci...

...Timpul trece. Aștept cu nerăbdare sâmbăta, aceasta vine modest, fără să-i pese de așteptarea mea, îmi iau inima în dinți, fără să mușc prea tare din ea, dar totuși mușc un pic, atât cât să simtă că îmi pasă, și mă duc la teatru. Ajung cu o jumătate de oră mai devreme. Localizez casa, îmi pregătesc banii, mai fac un ocol pentru a consuma cele cincisprezece minute și, când secundarul trece prin acel punct care înseamnă „fără un sfert“, sunt în fața casieritei. Scrie clar, cu litere de câțiva centimetri, ca să vadă toată lumea: „Nu mai sunt bilete“. Totuși, eu îmi iau din nou inima în dinți, pe un suport copios de adrenalină, și îmi fixează capul în pătratul ghișeului. O văd. Este acolo. În lumină. În plină lumină. Este o fată tânără și, mi se pare, frumoasă, chiar foarte frumoasă, mă intimidă puțin, dar îmi aduc aminte de ce am venit și înțeleg că trebuie să-i spun ceva de un bilet sau de o invitație pe numele meu. Ea mă întreabă de numele actorului sau actriței care mi-a rezervat biletul sau mi-a oferit invitația, eu pronunț acel nume cu o oarecare emoție. Sau cu o oarecare tandrețe. Pe ea n-o interesează nimic din toate acestea, nici emoția mea, nici tandrețea cu care cred eu că pronunț acel nume, probabil, nici nu sesizează nuanțele – cel puțin așa gândesc eu, deși nu se știe –, mă întreabă apoi de numele meu, mi-l amintesc și i-l spun, deși nu sună foarte bine, dar pe ea n-o interesează nici asta, ea are alte treburi. Și așa este normal să fie, altfel ar trebui să se

emoționeze în fața fiecărui cumpărător de bilete sau în fața fiecărui invitat și a fiecărui nume de actor sau de actriță pe care-l pronunță, mai bine sau mai rău, acel invitat.

Caută într-un teanc de bile și de invitații, găsește numele meu și îmi dă invitația fără să mă vadă. Eu o întreb cât costă, iar ea, oarecum surprinsă de naivitatea unui imbecil care nu știe că invitațiile nu costă, îmi spune că nu costă nimic și îmi urează vizionare plăcută.

Îmi spun încă o dată că, deși am fost în 32 de țări de pe toate continentele, continui să fiu un cretin imbecilizat sau invers, să-mi pierd cumpătul în fața unei casierite, de fapt, în fața unei tinere frumoase, și să nu înțeleg că lumea cea adevărată se compune din oameni, unii dintre ei buni la toate, alții buni la nimic, care trăiesc într-o armonie infernală și într-o dezordine sublimă.

Micul hol din fața casieriei este foarte aglomerat. În câteva minute, se vor deschide porțile, de fapt, niște uși mari, din termopan, dincolo de care se află două garderobe simple, la vedere, două garderobiere, câteva plasatoare în uniforme decente și două fete elegante care verifică biletele la intrare.

Se deschid ușile, sau porțile, îmi las surplusul de haine la garderobă, îmi cumpăr un program, o identific imediat, într-o fotografie din interior, deși nu prea seamănă, o fi doar o impresie, îmi ocup locul în cel de al patrulea rând, oarecum încurcat, pentru că nu l-am plătit, a fost pur și simplu pe gratis, iar eu nu sunt învățat cu așa ceva...

Niciodată, în viața mea, nu am primit nimic pe gratis. Totdeauna am plătit. Uneori cu vârf și îndesat. Dar n-a fost prea rău. De fapt, dacă mă gândesc ceva mai bine, mai cu picioarele pe pământ și cu capul sub nori, ajung la concluzia că așa este normal.

Totul, dar absolut totul, trebuie plătit. Nici nu înțeleg prea bine... În fond, de ce mi-a dăruit ea un bilet?! De ce mi-a oferit o invitație?!

Spectacol sublim. Sunt impresionat. Din când în când îmi mușc limba și îmi spun pe nume ca să nu mă uit. O urmăresc atent, critic, dar și admirativ. Este perfectă...

...Nu știu ce are ea, și nici nu cred că vreau să știu. Poate știu doar că vreau să nu știu, deși, în realitate, gândul acesta dubios de încurcat și sentimentul acesta dubios de ascuns pe după deget nu-mi lasă prea multă libertate să mă joc cu cuvintele sau cu necuvintele, care, la rândul lor, nici ele nu-mi dau sau nu-mi lasă vreo idee mai clară. Nu știu, deci, ce are ea, dar nu pot renunța la privilegiul de a o vedea din când în când, de a o căuta din când în când, de a o reconstitui după ce am sfărâmat-o în bucățele de uitare, iar uitarea a dispărut, ca orice lucru nedorit...

...Îi aduc un buchet de flori. Crini. Și niște versuri scrise în grabă. Despre o oază de lumină. Nici nu știu cum să încep. Ar fi trebuit să-i dau florile la scenă deschisă, acolo, în fața lumii și a celorlalți actori. Pentru că ea a fost și este cea mai bună în acel rol și în acea piesă. Nu numai în ochii mei, ci și în ai celorlalți. Ea a cules cele mai multe aplauze, ea a făcut un rol de mare sensibilitate, de mare frumusețe. Nu știu dacă doar actrița din ea mă impresionase sau și altceva, mult mai profund și mai tare ca lumea artei...

O găsesc în sală. Îi mulțumesc pentru invitație, îi ofer buchetul de flori și versurile. Îmi spune că este prima poezie care i se dedică. Mă simt tulburat. Nu-i pun la îndoială cuvintele, dar, totuși, mă îndoiesc că asta-s primele versuri care i se dedică. Poate i s-au dedicat sute de versuri fără ca ea să știe. Sau poate vrea doar să-mi facă plăcere. De ce?!

- De unde ați știut că crinii sunt florile mele preferate?!

N-am știut. De unde era să știu?! Am intuit doar. Nici măcar n-am intuit. Mi s-au părut a fi flori frumoase și, poate,

mai deosebite. Atât. Dar nu pot să nu mă folosesc de prilej pentru a da un răspuns, vezi Doamne, ceva mai sofisticat...

- Viziunea directă a spiritului către spirit...

- Chiar credeți asta? "

- Nu totdeauna contează ce crezi, uneori este mult mai important ceea ce simți...

Lucrurile importante nu se uită. Avem doar impresia că le-am uitat. Ele revin mereu, când nici nu te aștepți, când trebuie, dar, uneori, și când nu trebuie, îți aduc un strop de fericire, dar și câte un pic de venin, altfel viața ar fi totdeauna roză și nu s-ar mai întâmpla nimic cu bătăile inimii...

Îi vorbesc de un roman de-al meu care se află sub tipar, despre un subiect afurisit, cât de complicat este să te întorci la prima dragoste sau la ce o fi fost, să vezi ce a mai rămas, ce s-a întâmplat între timp, cum mai sunt acele sentimente acum, după trecerea anilor, dacă au murit sau doar au îmbătrânit, dacă s-au estompat sau au rămas la fel, adică sincere, tandre, frumoase și, poate, mai puțin năbădăioase...

Mă ascultă cu interes, sesizează nuanțele, iar replicile ei sunt pe măsură. Nu suntem pe scenă ci în viață... Iar viața, complicata noastră viață, este, totuși, atât de simplă... Și atât de frumoasă... Cel puțin, așa mi se pare mie acum... Cred că sunt un pic cam prins. Nu neapărat de ea, cât mai ales de situația creată, de conjunctură, de noutatea experienței.

...Nu pot să adorm. Îmi sună în minte cuvintele ei, încheg dialoguri, găsesc expresii excepționale, îmi răspunde în același fel... Totul pare perfect, este perfect... Apoi, dintr-odată mă privește în ochi, mă cutremur, fulgerul mă izbește exact în inimă, întind brațele, o cuprind... Mă trezesc imediat, speriat, lac de sudoare, aprind lumina, îmi vine să-mi smulg inima din piept, simt că am ofensat un simbol, că am profanat o religie, că am rupt o floare, că am trădat un gând, că am distrus o iluzie, că am încheiat o etapă din viața mea – cea mai frumoasă, cea

mai tandră, ce mai generoasă –, dar n-am ce să fac, faptul este împlinit, visul este visat.

Nu știu cum am să mai dau mâine ochii cu ea, cum o s-o mai ascult, cum o s-o mai privesc, dacă voi mai avea uriașul curaj să-i mângâi, cu o fracțiune de secundă de privire, ochii, cât mă voi simți de vinovat și cum voi ieși dintr-o astfel de vinovăție, cum voi ieși din flăcările care vor aprinde rugul.

Nu-mi pasă de mine, eu pot suporta un astfel de rug, îmi pasă însă de ea... Ea nu poate fi atinsă, nu poate fi ofensată... Îmi spun că nu este, totuși, nimic anormal în a îmbrățișa pe cineva, în vis, în a-i simți căldura, parfumul, pulsul, viața. Asta nu înseamnă să rupi o floare, ci doar să-i simți parfumul, s-o privești și să te bucuri că există și că, într-un fel, există acolo și pentru tine... Pentru că și tu, poate, ești pentru ea... Evident, dacă are nevoie de o astfel de existență. Dacă n-are, nu ești. Nu ești pentru ea, evident. Așa e viața asta a oamenilor. Vrem sau nu vrem, existăm mereu unii pentru alții... Sau nu existăm, greu de înțeles mecanismul acesta...

Dar astea sunt doar cuvinte. Cuvinte liniștitoare pentru mine. Ea nu le va afla niciodată, pentru că niciodată n-am să-i povestesc visul meu. Nu pentru a o minți, ci pentru a nu o ofensa.

13. Rezerva de îndoială

Ce să fac eu acum?! Cum să ies din mărginirea judecăților și prejudecăților, cum să-mi clarific îndoielile, cum să-mi apăr certitudinile? Și, mai ales, în fața cui să le apăr? În afară de mine, n-a mai rămas nimeni. Nimeni nu mă mai întreabă, nimeni nu mă mai solicită, nimeni nu mă mai acuză. Și totuși, îndoielile, judecățile și prejudecățile sau ce or fi îmi erodează certitudinile. Atâtea câte au mai rămas. Trebuie să le identific, să le adăpostesc să apăr. Trebuie neapărat să le apăr. În fața mea, desigur. Pentru că doar eu mi-am mai rămas. Și tot eu sunt cel mai necruțător tribunal, cel mai aspru judecător al meu. Eu îmi dau sentința, eu o aplic.

Ce vorbe!

Cui îi pasă?!

Vara e pe sfârșite și eu încă n-am fost la munte. La fratele meu, Muntele. Muntele Tăcerii. M-o fi și uitat. Sau eu l-oi fi uitat pe el. Nu sunt prea sigur. Nu mai sunt sigur de nimic. Multe lucruri minunate din viața mea au dispărut sau nu au mai apărut, totuna. E drept, nici eu nu m-am ostenit să le mai caut. Niciodată n-au venit ele la mine. Totdeauna, eu am fost cel care m-am dus acolo, la ele, în lumea lor...

Dar, până la urmă, mi-am zis că trebuie să ies din mărginirea comodă a nelucurilor virtuale sau bizare în care am intrat și să mai dau o raită prin acele locuri care mi-au umplut cândva sufletul de fericire și de bucurie...

Sunt aici, în Gara de Nord, la kilometrul zero al tuturor drumurilor mele. Și al tuturor drumuirilor mele. Câte au fost și cum au fost. Locul de unde-mi porneau, cândva, într-o vreme când toate inimile băteau frumos, toate drumurile. Și cele frumoase, și cele ușoare, și cele foarte grele...

Am sosit devreme, ca întotdeauna, cu mai bine de o oră înainte de plecarea trenului. N-am mai avut răbdare. De câteva zile, mă tot gândesc la clipa aceasta. Și, iată, aproape a sosit. Nu sunt însă foarte sigur. Viața m-a învățat să nu fiu niciodată foarte, foarte sigur. Totdeauna este posibil să se întâmple ceva. De aceea, trebuie să fim pregătiți pentru orice bucurie și pentru orice dezamăgire. Să avem adică o rezervă de îndoială.

Îmi încropesc un bobârnac pentru acest gând și îmi spun că trebuie să vină, ea totdeauna este punctuală și optimistă. Optimistă și punctuală. Sau punctuală și optimistă, nu știu în ce ordine să iau aceste calități ale ei. N-am intrat încă pe acel interval de timp de unde începe îngrijorarea. Cel puțin, așa cred că ar trebui, dacă ar fi să mă iau după acele ceasului meu cel antic și de demult, cum se spune, care mă însoțește răbdător și tenace încă din vremea tinereții mele.

M-am postat undeva, într-un loc din care pot să supraveghez toate intrările la casele de bilete. Sunt înarmat până în creștet cu rucsac, două frânghii de alpinism, carabinieri, opt-uri de rapel, cort, scărițe, centuri, câteva pitoane, ciocan, briceag, spirtieră, spirt solid, folie, zelp-uri, cordeline, tot inventarul... Pe una dintre aceste uși trebuie să apară și ea. Ar cam fi timpul.

Gara de Nord nu este prea aglomerată. Oamenilor nu le mai arde să dea aproape un salariu pe o călătorie, dar unii nu se pot lipsi de drumurile pe care sunt obligați să le facă. Eu nu sunt obligat. Mă cheamă doar locurile pe unde am mai fost. Mă cheamă viața. Nu este o obligație, este o chemare mai tare ca orice obligație, mai tare ca viața...

Totdeauna am plecat într-acolo, în zona abrupturilor, în zori. Singur. Totdeauna, singur. M-am obișnuit să nu vorbesc cu nimeni, să nu aștept pe nimeni, să nu privesc pe nimeni, să urc în primul tren – personal, rapid sau accelerat – care duce într-acolo și să aștept cu nerăbdare să cobor în una dintre acele gări montane care mi-au umplut totdeauna viața. Înălțimile nu mă domină. Mă fascinează.

De data aceasta, nu voi mai fi singur. Cel puțin, așa sper. Dar nu sunt foarte sigur. Nici nu trebuie să fiu. Dacă ea vine, va fi o premieră în viața mea. E drept, cam târziu, mult prea târziu, dar niciodată nu este, totuși, prea târziu...

Ușile de la intrările la casele de bilete sunt larg deschise, trebuie să am ochi de pasăre ca să le pot supraveghea pe toate. Desigur, și ea are ochi, chiar mai buni ca ai mei, pentru că sunt mai tineri și mai frumoși, dar nu vreau să-i pasez ei sarcina observării, doar eu sunt cercetașul, eu trebuie să fiu primul care o vede și o salută...

...O fi aceea, n-o fi aceea... Are mersul ei, parcă și părul... Nu, nu este aceea, poate cealaltă, bruneta cu rucsac, pare viguroasă, ca ea, gata să spulbere orice zid, orice poartă, orice munte, orice obstacol... Nu, nu este nici aceea...

- Bună dimineța, bună dimineța!

Este deja lângă mine. Foarte aproape, Îi simt respirația. A răsărit parcă din podea. M-a surprins, dar totul mi se pare mai mult decât perfect. Îi răspund în grabă la salut, nu știu cum o fac, este pentru prima oară, după foarte mulți ani, când vorbesc cu cineva în această uriașă gară, în așteptarea trenului, a unui anumit tren, trenul munților... Înainte de plecare. Spre munte, desigur.

S-a echipat ca un veritabil alpinist, cu un rucsac nici prea mare, nici prea mic, tocmai potrivit, șapcă, trening simplu și elegant, de culoare închisă, bocanci ușori, cu talpă ce se lipește de stâncă.

Cumpărăm bilete, cele mai ieftine, la clasa a II-a, la un accelerat, ne ducem la peron, constatăm că vagoanele ne așteaptă liniștite și obosite, ne ocupăm locurile și, gata, nu se mai poate întâmpla nimic. În câteva minute, vom porni spre cele mai frumoase locuri de pe planetă.

Suntem numai noi doi în compartiment. Nu știu dacă este bine așa. Nu știu nici dacă este rău. În fond, n-am de ce să știu.

Este încă întuneric, dar ziua se anunță frumoasă.

Dincolo de geam, deasupra trenului, deasupra peronului și deasupra orașului, cerul ar trebui să fie plin de stele. Toamna, înaintea zilelor și nopților ploioase, cerul este mai luminos, în zori, și mai înstelat, după miezul nopții, către dimineață. Stelele strălucesc ca ochii fetelor îndrăgostite, este un spectacol tulburător și, deși coboară răcoarea, ți se umple sufletul de lumină și de căldură.

Instinctiv îi privesc, pe furiș, ochii. Sunt ca stelele. Nu din cauza mea, nici a zorilor care se apropie, ci din cauza sufletului ei sensibil și luminos. Aș vrea să-i spun asta, dar mi se pare banal și cu totul nepotrivit. Cum să-i spun așa, fără nici un motiv, în Gara de Nord, într-un compartiment de clasa a II-a în care suntem numai noi doi, că are ochii luminoși, ca stelele?! M-ar privi surprinsă, poate chiar ofensată, neîncrezătoare sau, și mai rău, ironică...

Se uită pe geam și, probabil, nici nu-și imaginează ce-mi trece mie prin gând. Pare absentă, sau atrasă de ceva care se află dincolo de geamul compartimentului. Nu scoate nici un cuvânt, rămâne minute în șir așa, cu privirile lipite de un punct pe care numai ea îl vede...

- Ce tare strălucesc stelele! exclamă ea, fără să știe că sunt și eu acolo și aș putea să-i și răspund.

Nu-i răspund imediat, ci doar mă apropie de ea și, împreună, facem un efort și deschidem fereastra. Deasupra peronului sunt, într-adevăr, cele mai strălucitoare și cele mai mari stele pe care le-am văzut vreodată. Mi se par a fi OZN-uri sau bombe luminoase, lansate din cer pentru a întâmpina dimineața. Bombe largate, cu parașute de frânare, ca să rămână cât mai mult timp acolo, sus, pe cer, în cer sau între cer și pământ.

- Totdeauna, spre dimineață, stelele strălucesc, confirm eu, într-un târziu. Apoi dispar. Lumina lor este incompatibilă cu lumina zilei. Sau a zilei cu a lor. Nu-mi e prea clar. În materie de compatibilități stelare, cred că sunt un profan. Oricum, ziua acoperă stelele, așa cum noaptea acoperă toate relele...

Ea se întoarce o clipă spre mine, mă privește exact în ochi, cum n-a mai făcut-o până acum, îmi zâmbește glacial, mă îngheață iremediabil și constată:

- Tot ce strălucește merită să piară, nu?
- Nu. Nu merită să piară...
- Dar piere. Așa e lumea făcută...
- Credeți?
- Știu. Tot ce a strălucit în viața mea a dispărut...

Ghețarul se topește, oceanele cresc cu un centimetru sau cu un metru, poate chiar cu un kilometru, noi ne transformăm în amfibii, fiorul dispare și, în locul lui, apare o căldură stârnită parcă de un vulcan în erupție. Du un vulcan subacvatic. Îmi spun că sunt atâția vulcani subacvatici, poate tot atâția cât și sunt și în afara apelor, dacă nu chiar mai mulți, pentru că suprafața oceanelor este mult mai mare decât ce a uscatului, iar adâncurile sunt mai aproape de magmă decât înalturile – cel puțin așa ar trebui să fie, deși nu sunt foarte sigur, întrucât vulcanii nu sunt pe văi, ci pe munți –, dar rămân la jumătatea frazei, pentru că n-are nici o importanță câți vulcani sunt, unde sunt și ce fac, atâta vreme cât noi suntem doar într-un tren care ne va duce, în câteva ore undeva, în miezul frumos al unui munte fără vulcani sau cu altfel de vulcani...

Aș vrea să-i spun că, acum și mereu, cea mai puternică strălucire din viața ei este ea însăși, dar nu-i spun. Ar fi banal. Și nu se face. Nu știu la ce se gândește, la ce se referă. Ea nu se vede pe ea, se uită totdeauna dincolo de ea. Dincolo de ceea ce mi-a spus, sunt, poate, o mulțime de alte străluciri care nu pot fi spuse, ci doar trăite.

Ochii i se umezesc. Abundent. Sunt foarte sensibili. Poate chiar plânge! Plânge?! Nu știu cum s-or descurca acolo, în lumea ei, cu atâtea trăiri, cu atâtea imagini, cu atâtea culori. Ea nu mimează nimic, nu știe să mimeze, nu știe să păcălească, să mintă. Este ca un fel de copil care se uimește în fața a tot ce descoperă. Și ea redescoperă mereu străzile, stelele, aleile din

parc, florile, oamenii, amintirile... Trăiește viu și deplin toate clipele ce i se dezvăorăsc, arde cu cea mai mare intensitate și, sunt foarte sigur, se consumă complet în fiecare, așa cum se consumă orice trăire adevărată, fără tăciuni și cenușă, fără urme, temeri și regrete, acumulându-se în monade, disipându-se în clipe și renăscând în durată...

Uităm însă imediat de cer, de stele, de planetă și de oameni, ne ocupăm locurile, față în față, și discutăm despre câte pot discuta doi oameni într-un tren sau pe o planetă... Ea, o femeie în toată firea. Eu, un bărbat în toate mințile...

Ajungem rapid în gara din Predeal. Coborâm. Orașul arată frumos. Este o zi senină, dar răcoroasă. Am coborât în această gară de sute de ori, cred că face parte integrantă din viața mea, ca o celulă vie, m-am obișnuit și nu m-am obișnuit cu ea, când n-o văd nu-mi lipsește, când cobor în ea îmi este familiară. Îi simt și căldura și răcoarea, cupola ei îmi sugerează, de fiecare dată, un vârf de munte sau o cornișă, uneori chiar simt fiorul celor câteva căderi în cornișe, de care am avut parte și din care am scăpat ca prin minune, semn că sunt un mare norocos.

- Avem două posibilități: să mergem pe jos sau cu un taxi. Dumneavoastră alegeți.

Ea se uită la mine surprinsă, eu mă sperii puțin, pentru că nu vreau s-o surprind prin nimic și cu nimic, și îmi răspunde rapid, chiar precipitat:

- Credeam că suntem la munte, nu pe vreo stradă din centrul Bucureștilor...

- Da, suntem la munte.

- De ce am avea nevoie de taxi?!

- Pentru că, până în zona traseelor de alpinism sunt vreo 20 de kilometri!

- Dumneavoastră ați mai fost acolo?!

- Evident.

- Și ați mers cu taxiul?

- Nu, bineînțeles.
- Păi, vedeți?
- Dar sunt 20 kilometri!
- Și ce dacă?!

Are și ea dreptate. Dacă eu am făcut totdeauna acest drum pe jos – și ea știe asta, pentru că m-am lăudat de vreo sută de ori cu drumul acesta pentru a o convinge să vină cu mine –, de ce nu l-ar face și ea?! Are o putere extraordinară de a imita, de a face ca tine, fără să-i pese dacă e greu sau ușor, dacă trebuie să scoată limba de un cot într-un efort care-i depășește puterile, sau să se bată cu morile de vânt. Dacă tu scoți limba de un cot și te bați cu morile de vânt, o face foarte bine și ea, exact ca tine. Ba chiar mai bine. Și nu-i pasă.

Această calitate de a imita nu-i diminuează cu nimic coeficientul de inteligență. Chiar și în imitare, ea aduce ceva care este numai al ei, care o deosebește fundamental de restul lumii. Nici de asta nu-i pasă, nici nu cred că-și dă seama de așa ceva. Energia ei interioară pare a fi inepuizabilă. Pentru că o astfel de energie vine din entuziasm.

- Atunci, domnișoară, drum bun!
- Să dea Dumnezeu! Drum bun să fie!

O pornim pe jos spre Cheile Râșnoavei. Drumul este destul de lung, cu toate scurtăturile pe care le folosim pentru a tăia serpentinele. La una dintre ele, jos de tot, după ce am trecut de o bună bucată de timp de Pârâul Rece, lipit de șosea, își face veacul un splendid exemplar de urs carpatin. Trebuie să trecem pe lângă el. E cam riscant. Nu știi cum poate reacționa dihania, mai ales dacă este o ursoaică cu pui.

Ne luăm inima în dinți și trecem pe lângă frumosul urs carpatin, dar pe partea cealaltă a drumului. Nici nu ne bagă în seamă. Între timp, o mașină se oprește în dreptul lui și cineva îi aruncă o pâine. O prinde din zbor și începe să o mănânce în liniște...

Ce ți-e și cu urșii ăștia! S-au spurcat la pâine și la gunoaie! Până și urșii s-au despădurizat!

Ajungem în Chei în plin miez de zi. E liniște. Doar pârâul murmură ceva frumos, dar nedeslușit, probabil vreo poveste de demult, în timp ce stâncile și traseele marcate – fiecare piton de pe fiecare traseu are un semn alb – creează o impresie de mare forță. În acest spațiu îngust și înalt, muntele te copleșește.

- E minunat! exclamă ea, privind cu admirație acea impresionantă desfășurare de forță, măreție și splendoare. E minunat!

- N-ați mai fost aici?

- Nu. N-am mai fost. Dar mi se pare tare frumos, atât de frumos... Frumos și copleșitor!...

Ne așezăm pe băncuțele de sub copertină și continuăm să privim mărgelile albe ale apei pârâului care trece pe la picioarele noastre, pe la baza traseelor. Ne odihnim. Am parcurs 20 de kilometri pe jos, cu tot echipamentul. Practic, ar trebui să campăm. Dar n-o să facem asta.

Brusc, îmi revine în minte o întâmplare nefericită, petrecută aici cu mulți ani în urmă. Se pregătea un exercițiu demonstrativ, toate stâncile erau înșesate de frânghii, de scărițe și de vânători de munte care se antrenau la cățărări, la traversări, la coborâri... În acest timp, o piatră uriașă s-a prăvălit de undeva de sub un vârf, numit Surduc, a trecut prin tabla copertinei și l-a lovit în cap pe un locotenent-colonel. A murit pe loc...

Mă cutremur la această amintire, îmi vin în minte și altele, nu știu de ce, sper să nu fie un semn rău, ies îngrijorat de sub copertină și explorez cu privirea povârnișurile... Nimic suspect. Pietrele sunt la locul lor, în nemișcarea totdeauna înspăimântător de sublimă a muntelui...

Mă familiarizez repede cu peisajul, uit de griji și o invit să facem primul traseu. Desigur, unul mai ușor. Ezită, evident, se

teme, își stăpânește cu greu tremurul mâinilor și al vocii, dar ea este o femeie curajoasă și încrezătoare...

- Chiar credeți că am să pot face asta?

- Sunt superconvins. Nu vă temeți, nu veți fi singură. Vom urca împreună, în echipă, eu, cap de coardă, dumneavoastră, secund.

Îi pun centura și vesta, îi explic ce are de făcut, îi arăt cum să desprindă carabinierele pe care eu le voi prinde de pitoane, pentru siguranță, facem chiar și un mic exercițiu, ceva mai sus, la Stânca Inocentului. Cățărare și rapel.

Suntem numai noi doi aici, în această Vale plină de frumusețe și de amintiri. Pentru ea, nu există însă amintiri legate de acest loc care adăpostește un univers imens de fapte și de trăiri, ci doar frumusețe. O frumusețe copleșitoare și, în același timp, înviorătoare, care o impresionează, o înnobilează și o bucură. Oboseala i-a dispărut, teama i-a dispărut, tremurul ușor al mâinilor a încetat. Inima nu-i mai bate cu putere. Puls normal, optimism, încredere, dorință de a încerca, putere, entuziasm.

Nu mai este nevoie de altceva.

I-am spus cândva că prima lungime de coardă parcursă de un alpinist este esențială. Rămâne pentru toată viața. Când ajungi acolo, sus, ești alt om. Cu totul alt om.

Începem cățărarea. Ea rămâne la baza traseului, iar eu încep să urc. Este un traseu ușor, dar spectaculos. Prizele sunt numeroase, iar pitoanele dese și bine bătute în fisuri. Vom parcurge o singură lungime de coardă, până sus, pe brână, unde va fi și regrouparea. Îmi dau seama că am forțat puțin cam mult lucrurile – nu așa se face alpinism – dar mă bazez pe puterea excepțională de imitare, de adaptare și de acțiune a acestei femei extraordinare. Așa ceva nu am mai văzut. Este în stare să facă orice, de la prima încercare.

Este un traseu vertical, fără surplombe, dar cu numeroase prize. Mă cațăr încet, metodic, cu ușurință – am parcurs acest

traseu de multe ori în tinerețe, la începuturi –, dar și cu foarte multă grijă, explicându-i fiecare pas pe care îl fac, fiecare măsură de asigurare.

Este, totuși, un efort, mi se accelerează puțin bătăile inimii și pe frunte îmi apar câteva broboane de sudoare. Iubesc acest efort, îmi place această sudoare pe care o simt cu inima.

Ajung în locul de regrupare, mă asigur și îmi spun că poate să înceapă. De aici văd foarte bine tot traseul. O pornește încet, ca o pisică, pipăind cu degetele-i subțiri dar puternice și, mi se pare, foarte muncite pentru o femeie de condiția ei, prizele. Nu se uită nici în sus nici în jos, nici la dreapta, nici la stânga, ci doar la piatra din fața ei, la prizele de care trebuie să se prindă cu degetele, la carabinierile pe care trebuie să le desprindă de pitoane, atunci când ajunge la ele. Face întocmai cum i-am spus.

De sus, din regrupare, îmi dau indicații, îmi laud fiecare mișcare, cu o bucurie pe care n-am mai simțit-o de multă vreme. Omul este, prin excelență, un cățărător. În fiecare dintre noi, se află un alpinist, un cutezător, un iubitor de verticalitate, un iubitor al înălțimilor suite sau zburate. Pilotul împlinește un vis de zbor, alpinistul un vis de suire, de ascensiune. Și unul și celălalt ajung acolo, sus, aproape de cer, dar cu rădăcinile în piatra pământului și în limpezimea izvoarelor din care se naște totdeauna răcoarea și seninătatea...

- Așa, foarte bine. Acolo, în dreapta, ceva mai sus, aveți o priză. Întindeți mâna. Mai întâi încercați-o, trebuie să vă convingeți dacă rezistă... Rezistă, deci... Acum, piciorul... Așa... Prindeți-vă de carabinieră... Nu, nu vă ridicați în brațe, brațele doar susțin... Mergeți pur și simplu pe verticală... Pe picioare trebuie să vă țineți tare... Chiar și în ascensiunile artificiale, muntele se urcă tot cu piciorul. Brațele sunt doar a treia dimensiune, al treilea punct de sprijin... Brațele mângâie și îmbrățișează. Muntele, viața, oamenii și sufletul... Așa, foarte bine... Fiecare piatră vă simte căldura... Și vă dă putere...

Nu zice nimic, ci doar face. Ascultă, tace și urcă. Se descurcă de minune.

În următoarele minute este lângă mine.

Inima îi bate cu putere. Transpirația i se scurge puternic pe față. Respiră repede și greu. N-a fost deloc ușor. Dar ochii îi sunt vii, bucuroși, poate un pic uimiți, un pic speriați și foarte, foarte strălucitori. Exclamă cu o bucurie pentru care a meritat să facem acest drum și acest efort:

- Doamne, Dumnezeu! Am făcut eu asta?!

- Evident! completez eu, continuând să dublez măsurile de asigurare în abrupt. De fapt, într-un loc destul de sigur, pe care, de obicei, îl străbatem fără asigurare. Suntem pe brână, nu se pun probleme, dar la prima cățărare trebuie să nu omiți nimic, să nu te bazezi doar pe munte și pe lățimea brânei. O asigur cu zelpul, cu o a doua buclă și cu vreo trei carabinieri, filez frânghia, o leg de cealaltă frânghie pe care o scot din rucsac și pregătesc rapelul.

Dar nu vom coborî imediat. Vom rămâne așa, legați de pitoanele din perete, pentru a trăi din plin bucuria acestei ascensiuni. Apoi vom mai urca vreo câțiva metri. Până la țancul de piatră. Când sunt convins că i-a trecut emoția, iar efortul primei lungimi de coardă s-a diminuat, o invit sus, pe țanc. Ajung întâi eu, apoi filez ușor cordelina cu care este legată. Ajunge și ea.

De aici, de sus, peisajul este încântător. Pârâul pare un firicel alb-verzui, verdele dens al brazilor contrastează puternic cu cenușiul pietrei, dar se reunește cu cerul albastru de deasupra noastră.

- Minunat! Amețitor de minunat! Merită să dai jumătate din viață pentru așa ceva!

- Nu trebuie să dai nimic, totul ți se oferă, atunci când te înfrățești cu piatra și urci cu grijă și cu respect muntele. De fapt, viața noastră este o perpetuă ascensiune, o perpetuă cățărare... Dar acest lucru îl înțelegem foarte târziu, când deja muntele s-a

prăbușit în noi. S-a prăbușit pentru că nu am reușit sau nu am vrut să reușim să-l urcăm la timpul potrivit, iar pragurile și brânela care au mai rămas s-au spălat și nu mai există nici o priză...

- Abia acum înțeleg...

Nu știu ce este sau ce nu este de înțeles. Ce înțelege și ce nu înțelege ea. Știu doar că urmează rapelul. Mai întâi, va trebui să coboare ea. La exercițiul de la Stânca Inocentului s-a descurcat destul de bine. Oricum, va coborî asigurată. Fixez cu grijă cordelina de centura ei, mă prind în zelp și o îndemn să înceapă coborârea. Corpul trebuie să fie vertical pe stâncă – cel puțin picioarele – pașii trebuie să fie mici și, în acest caz, să nu se piardă contactul cu piatra...

- Așa, e bine, încă un pas înapoi..., nu priviți în jos, ci doar acolo unde puneți piciorul... Păstrați-vă tot timpul echilibrul... Așa, e foarte bine.

Vorbesc continuu, cred că, după cum o cunosc, asta îi face bine, îi dă încredere, o ajută...

Ajunge fără nici o problemă jos, la baza traseului, Dar rămâne legată în coardă, în cordelina de siguranță și în optul de rapel. Cobor și eu, prin sărituri mari, exact cum nu i-am spus ei să facă. În câteva secunde sunt lângă ea, îi sărut mâna transpirată și încă tremurândă, o privesc în ochi și îi spun că s-a descurcat excelent, mai bine chiar ca la multe alte lucruri pe care le face ea excelent în fiecare zi, muntele are o influență specială asupra oamenilor curajoși, iar ea este unul dintre cei mai curajoși oameni pe care i-am cunoscut...

Nu-mi răspunde nimic, nu s-a dezmeticit încă dintr-o astfel de experiență, dar sunt sigur că totul va fi bine.

- Mai avem doar un hop, unul singur, și după aceea vom mai face un drum, unul cam la fel cu cel din gara Predeal până aici... Sunt probleme?

- Nu. Nu sunt. Dar totul este prea vertiginos, n-am timp să mă dezmeticesc, să mă trezesc, sunt ca într-un vis...

- Așa și trebuie să fie...
- Am fost de o mie de ori pe munte, dar niciodată așa...
- Mai avem un sigur urcuș pentru azi, unul singur. Îl facem sau renunțăm?
- Nu renunțăm la nimic! Cum să renunțăm!?
- Perfect.
- Mă copleșește ritmul acesta, dar îmi place... Nu știu ce să vă spun...

- Nu spuneți nimic. Cuvintele, aici, trebuie să lase locul imaginilor. Muntele se compune din imagini. Din tot felul de imagini. Este lumea lor. A imaginilor care ne înconjoară, dar și a imaginilor care se recompun în ochii noștri...

O privesc, pentru o clipă în ochi. O singură clipă, ca în poezia *A une passante* a lui Baudelaire, pentru a găsi sau a exprima acea intuiție sensibilă, unică și irepetabilă, și a nu ofensa fulgerul. Sau lumina.

- Vedeți țăncul acela? Se numește „Țăncul ierbat“. Acolo va trebui să ajungem.

- Tocmai acolo?!

- Tocmai acolo.

- Sunt gata.

O pornim. Trecem firicelul de apă, urcăm o mică porțiune de grohotiș și ajungem imediat la baza abruptului. Traseul pe care urmează să-l urcăm are în jur de o sută de metri, este numai din piatră, dar, în pofida aspectului masiv și impunător, nu este dificil. Ea nu știe însă acest lucru și, probabil, i se pare că ne încumetăm să suim Everestul cu mâinile goale și în costum de plajă...

O iau înainte și îi spun să mă urmeze. Cățărare liberă. Adică în patru labe. Sunt înaintea ei cu o lungime de om, chiar cu două, o urmăresc însă cu foarte multă atenție și cu oarecare teamă. Îi spun să nu privească în jos, ci doar la prize, dar știe deja asta și se conformează. Mâinile ei delicate, dar cu vene ieșite în relief, ca ale țărăncilor care au ținut o viață coada sapei,

găsesc cu ușurință prizele. Înaintează destul de ușor. Îi spun că, probabil, într-o altă viață, va fi fost veveriță sau pasăre...

- Sau maimuță, completează ea, lac de sudoare, râzând și gâfâind, preocupată însă doar de relația cu piatra...

- Maimuță, nu, în nici un caz, intervin eu. Astea nu au treabă cu stâncile, ci cu copacii...

- Nu se știe, poate, după o astfel de experiență, îmi va plăcea să locuiesc într-un copac, iar maimuțele, urmându-mi exemplul, vor trece și ele la alpinism. Mi-ar plăcea. De când eram mică visez să locuiesc într-un cuib, pe o creangă...

- Orice e posibil...

Urmează să escaladăm o porțiune ceva mai dificilă, dar nu este prea greu, mai ales că se află aici, prins în pitoane, și un cablu de siguranță. A mai rămas destul de puțin până la Țancul Ierbat, și nu cred că se mai poate întâmpla ceva rău.

Ajung cu câțiva pași înaintea ei, îi dau mâna, o ajut, mai mult simbolic, să pună piciorul, pentru prima dată în viața ei, aici, sus, în locul acesta, atât de drag mie, de unde se deschide o priveliște tulburător de frumoasă.

Locul este foarte îngust, abia avem loc noi doi, dar totul este în ordine. Ne aflăm parcă în vârful unei grămezi împietrite, acoperită cu un smoc de iarbă, ridicată lângă un perete stâncos și legată de acesta printr-o punte îngustă... Una dintre laturile acestei grămezi, cea paralelă cu abruptul, este ea însăși un abrupt puternic surplombat. Abruptul cel mare, al muntelui, este vecin cu acest țanc, ce pare un fel de copil al său, pentru că și țancul este, de fapt, tot un abrupt, mai exact, finele unui abrupt, undeva la jumătatea marelui perete.

Rămânem un timp aici, nu știu exact cât, poate doar câteva minute, poate mai bine de o jumătate de oră. Ea nu spune nimic. Doar privește. Eu nu spun nimic. Doar ascult. Toate vocile muntelui și cele ale pământului se reunesc într-o melodie pe care, probabil, o voi auzi și reauzi mereu...

Ne așezăm pe o piatră – piatra din vârful –, unul lângă celălalt, ea lângă mine și eu în jurul ei, și continuăm să privim și să ascultăm. Nu spunem nici un cuvânt, privim și, poate, nici nu ne simțim alături. Simțim doar muntele, toate celelalte simțuri dispar.

Dar timpul trece uimitor de repede. Dacă nu ținem seama de el, s-ar putea să înnoptăm aici. N-ar fi prea rău....

Va trebui, totuși, să coborâm. Avem un drum destul de lung până la cabană. Și mai sunt și urșii ăștia. Zona e împânzită... Par liniștiți, dar dacă dai peste o ursoaică cu pui, totul se poate transforma într-o tragedie...

- Va trebui să coborâm..., îi spun.

- Așa repede?!

- Suntem aici de aproape o oră...

- De o oră!?

Se uită în jos. Fața i se crispează ușor...

- Vom coborî pe unde am urcat?

- Nu. Vom urca pe unde n-am coborât, pe acolo, pe brâna aceea, până vom ajunge în șa, iar de acolo vom coborî pe un fel de bulevard... Adică pe o cărare.

...Ajungem în douăzeci de minute în punctul de unde am pornit. Adică sub copertină. Cred că ar dori să mă îmbrățișeze, să-mi mulțumească pentru această experiență, unică până acum în viața ei, pentru acest uimitor spectacol alpin... Dar n-o face. Nici măcar nu-mi strânge mâna. Se mulțumește doar să mă privească, într-un fel ciudat, uraganic și liniștitor, în ochi.

Atât.

Nici eu nu îndrăznesc s-o privesc. Nici să-i iau pulsul, așa cum ar trebui. O întreb doar, așa, de formă, circumstanțial:

- Sunteți obosită?

- Nu. Mai exact, nu știu. Cred că nu. Sau poate că da. Mai bine, nu. Cred că nu... Nu sunt obosită...Sau sunt...

- Avem de parcurs câțiva kilometri buni până la cabană.

- Un adevărat maraton...

- Dar noi suntem maratonişti, doamnă...

- Cine ştie! Poate că așa e. Poate că suntem și maratonişti.

De când tot alerg prin parcul acela etajat, plin de iarbă, de alei, de flori și, probabil, de multe amintiri, cred că am fi putut înconjura pământul pe la ecuator...

- Sau pe la cei doi Poli...

- ... sau pe la cei doi Poli...

Pornim iarăși la drum. Până la grupul de cabane Pârâul Rece, mergem pe asfalt. Evităm scurtăturile. Evident, din cauza urșilor. Aș vrea s-o invit la o apă minerală, la Pârâul Rece, dar n-o fac. Până la Cabana Diham mai avem destul de mult de mers și, în curând, se vor așterne umbrele serii...

Ne continuăm drumul. Rezist tentației de a o lua pe la cabana Belvedere. Ar însemna să coborâm prin pădure, spre Dihamul civil, cum îi spunem noi, apoi să urcăm spre cabana noastră... Îmi amintesc că, odată, mi-a povestit că a fost aici, cândva, în copilărie, împreună cu tatăl ei... Ar trebui să fie o fiică a muntelui. Chiar este. S-a cățarat atât de frumos...

Mai mergem câteva sute de metri până la cunoscutul drum care ne va duce, pe la Cabana Forban, către Diham...

Drumul trebuie să-i fie familiar. Sau, cine știe, au trecut ani... Când era copilă, a fost de multe ori, împreună cu tatăl ei, prin asemenea locuri. Poate și după aceea...

- Știți drumul... Nu se poate să nu-l știți? Îl știți, da? Vi-l mai amintiți?

- Care drum?!

- Spre Forban. Spre Diham...

- Acolo mergem?!

- Acolo...

- Am fost cu tatăl meu, de câteva ori... Când eram mică...

Dar e mult de-atunci...

Mă opresc exact în locul de unde începe drumul. Undeva, pe dreapta, protecția șoselei asfaltate se întrerupe, iar drumul spre Forban începe frust și aproape invizibil. De fapt, este

ascuns sub rambleul drumului principal. Acest drum, care leagă Predealul de Râșnov, trece printr-unul dintre cele mai frumoase locuri de pe planetă, este asfaltat, dar plin de gropi, cam ca toate drumurile de azi, din România, și circulat intens în mai toate zilele săptămânii. Acum este liniște. Nu trece nici o mașină, nu se aude nici un zgomot.

Cu câțiva ani buni în urmă, într-o iarnă cu zăpadă cât casa, într-o dimineață cu ninsoare abundentă, înaintea unei alpiniade militare de iarnă, etapa finală, m-am erijat în deschizător de pârtie, la un concurs de patrule pe schiuri, și am avut dificultăți destul de mari în găsirea acestui început de drum. Și atunci, ca și acum, se ascundea privirilor neavizate. Dacă nu-l știi, nu-l vezi...

- De ce ne-am oprit?! Facem o mică pauză? Ar cam fi timpul. Sunt cam la limită cu resursele...

- Cred că o pauză ar fi binevenită... Oricum, la limită nu sunteți încă. Dar asta o s-o aflați ceva mai târziu. Pentru că maratonul nostru prin munte abia începe. Astăzi, a fost doar un preludiu...

Trecem dincolo de balustrada de protecție și ne așezăm pe iarba crudă, protejată și mângâiată cu tandrețe de umbra înaltă a coniferelor. Un parfum tare, de rășină, înnobilează locul.

- A fost o experiență cu totul deosebită. N-am să uit asta.

- Muntele nu poate fi uitat. De îndată ce l-ai cunoscut, face parte pentru totdeauna din viața ta, nu te mai părăsește niciodată, este ca un câine credincios...

- Nu te mușcă atunci când greșești sau când îl nesocotești?

- Nu. El nu face niciodată asta.

- Totuși, atâția oameni și-au pierdut viața în abrupt sau pe crestele înzăpezite, în avalanșe sau pe trasee imposibile!...

- Nu din cauza muntelui. Muntele nu lovește oamenii. El îi înalță, îi ajută să ajungă sus, sus de tot, în punctul pământean cel mai apropiat de cer. Cei care au pierit pe munte au nesocotit vremea, și-au nesocotit forțele proprii sau au fost loviți de

întâmplare. Muntele doar i-a adăpostit. Și, atunci când ei au dispărut, el i-a plâns...

- Iubiți mult muntele acesta...

- Toți îl iubim. N-ai cum să nu-l iubești...

- Sunt de acord. Într-adevăr, dacă te încumeți să vii până aici, trăiești clipe excepționale, devii mai curat, mai pur, mai vertical, mai om...

Se oprește brusc, de parcă ar fi întrerupt-o ceva. Un gând, o amintire, o pală de cine știe ce vânt...

Tace. Aerul tare și înserarea care se apropie cu delicatețe și cu respect au un efect puternic asupra ei. Trăiește un fel de entuziasm măsurat, în care timpul se înalță și spațiul se condensează, se verticalizează, în timp ce gândul tușează esența. Ochii îi strălucesc puternic, așa cum îi strălucesc pe stradă sau în camera cu umbre, când se contopește cu imaginea, când uită că, de fapt, ea este doar o femeie talentată, nu imaginea pe care îl interpretează. Sau, poate, se contopește cu ea, fără să știe, în modul cel mai natural posibil, nu mai face nici o diferență, nu mai are, în acele clipe, nici trecut, nici viitor, ci doar un prezent continuu, intens, luminos și puternic...

Se ridică brusc, proaspătă și surâzătoare, parcă ar fi ieșit de sub duș.

- Gata cu pauzele! La drum!

- Confirm. La drum să fie!

Pașii se mulează parcă pe drumeagul înierbat, frunzele uscate foșnesc, aerul tare al serii ne mângâie frunțile. Este o liniște de ocean pe sub coroanele zvelte ale brazilor. Mergem alături, în același pas ușor, fiecare cu gândul lui, sau, poate, înfrățiți în același gând frumos și maiestuos despre un munte care ne face să ne înprospătăm sufletul și universul simțirilor.

Este o chindie liniștită, prelungită mult, parcă prea mult, spre seară, dar primitoare și surâzătoare. Razele unui soare coplesit și el de splendoarea muntelui și de liniștea înserării se

strecoară, roșiatică, printre ramurile fagilor și brazilor înalți, în fuioare subțiri, zimțuind drumul.

În apropiere de cabana Forban, înainte de a tăia curba drumului, chiar în curbă, ne oprim. Aici sunt vreo două case. Prin dreptul lor, tocmai trece un urs carpatin. Încă unul. Ea nu-l vede. Este preocupată de locul pe unde-și presară pașii. Probabil că este foarte obosită și abia așteaptă să ajungem la cabană. Mergem foarte încet. De la drumul principal până în acest punct, am făcut destul de mult. Soarele a dispărut demult dincolo de pădure, iar umbrele serii și-au făcut deja apariția. Noaptea nu este prea departe.

Îi fac un semn discret să privească în liniște în direcția regelui Carpaților. Zărește imediat namila, dar nu tresare, ci doar mă întreabă în șoaptă:

- Încă unul?

- Da. Încă unul. E zona lor. Să-l lăsăm să treacă, apoi ne vom continua drumul.

Ursul sesizează, probabil, intenția noastră, traversează încet drumeagul, o fi și el obosit, trece pe lângă tomberoane, fără să le acorde însă vreo atenție, și se pierde, fără să se grăbească, în adâncul pădurii de fag.

- Continuăm?

- Trebuie?!

- Normal. Altfel nu avem cum să ajungem la cabană.

Răspunsul meu o liniștește. Oarecum. Cu dihăniile astea nu te joci. O luăm pe scurtătură. Urcăm în câteva minute panta și ajungem într-un punct de unde se vede foarte bine stadionul (o amenajare făcută cândva, cu mulți ani în urmă, prin efortul vânătorilor de munte), unde se antrenează fotbaliștii de la „Steaua”, și drumeagul. Vom merge, de-acum doar pe drumeag. Este un drumeag de munte, bătătorit, presărat cu pulbere albă și cu piatră. Îi spun că trebuie să vorbim tare, continuu, pentru a evita să surprindem vreo dihanie care, luată pe neașteptate, ar putea să ne atace.

Uităm însă repede de acest episod și chiar și de acest înțelept sfat al meu, și continuăm să înaintăm în liniște. Drumeagul este foarte bine întreținut, circulat, accesibil chiar și automobilelor. Într-o vară, am urcat, cu bătrâna mea *Dacia*, până la cabană, fără probleme.

Îi vorbesc despre zonă, îi arăt pe unde trece traseul de schi fond, pe unde am alergat de atâtea ori, unde se află poligonul de tragere, cam pe unde se amenajează pârtiile de schi pentru cei care vin aici, în tabere.

Știe și ea aceste lucruri, a fost de atâtea ori aici, cu tatăl ei, vânător de munte, când era mică – acum tatăl ei se află în lumea celor drepți –, îmi arată locul unde a învățat să schieze, pe unde se plimba, pe unde a revenit, de câteva ori, în vremea de liceu și chiar la anii studenției...

Oboseala a dispărut, urșii n-am mai apărut, iar cabana Diham este în fața noastră.

Străbatem cu pas măsurat Aleea Veleanu – după numele unui cabanier care a borduit-o cu două rânduri de puiți de brad, acum două rânduri de brazi falnici – și intrăm în incinta cabanei. Cei șase ciobănești mioritici ne înconjoară imediat și fără nici un avertisment, dar cum eu sunt un cunoscut al cabanei, ne primesc pe amândoi în liniște, dând din coadă, așa cum știu s-o facă niște câini puternici în creierul muntelui.

Cabanierul ne-a pregătit din timp camerele și câte ceva de-ale gurii. Este un cunoscut de-al meu, un om cu totul deosebit, un adevărat om al muntelui. Ne primește politicos și ne invită să vedem camerele pe care ni le-a pregătit, suntem doar noi doi aici, noi și el, să ne lăsăm bagajele, să facem un duș și să coborâm la masă.

Ea se uită la mine cam în același fel în are mă uit și eu la ea, suntem doar niște oameni care am făcut ceva mai mult de treizeci de kilometri pe jos și două trasee de alpinism, ne-am bucurat de munte, ne-am întâlnit cu doi urși și am sporovăit câte-n lună și-n stele.

Este o cină consistentă. Oricum, nu contează prea mult pentru niște oameni care se află la finele unei zile pline de efort. Cabanierul se duce la ale lui, iar noi urcăm, la etaj, în camerele noastre. Pașii sună ciudat pe scările de lemn, lumina pâlpâie intermitent, probabil, va trebui schimbat becul, dar cabana este electrificată și cu încălzire centrală.

Nimeni nu are nevoie de vreo încălzire, muntele ne-a fost de-ajuns, dar, pentru a mai putea urca și mâine, este nevoie de unele măsuri imediate.

Îi spun despre ce-i vorba. Acceptă. Peste zece minute, sunt în camera ei. Este îmbrăcată tot în trening. Un pic cam surprinsă. Probabil, nu și-a aduc nimic de schimb. Nici nu este necesar. O invit să se așeze pe patul moale, cu fața în jos. Încep să-i masez gâtul, suprascapularii, deltoizii, spatele, coapsele, gambele. Ușor, așa cum am învățat de la un masor adevărat, unul dintre cei mai buni. Masajul trebuie să-i prevină durerile din timpul nopții, cârceii și s-o pregătească pentru efortul de mâine. Este destul de încordată, iar eu n-am de unde să știu la ce se gândește ea în aceste clipe. Și nici nu vreau s-o întreb.

Este o liniște desăvârșită, într-o lumină difuză și plăcută. Camera este răcoroasă, cu un puternic parfum de rășină. Ramurile unuia dintre brazii care înconjoară cabana sunt foarte aproape de balconul camerei. Practic, bat în geam.

Îi masez conștiincios și atent fiecare mușchi, fiecare zonă care ar putea să fie cuprinsă de febră, în orele următoare de odihnă, în urma efortului de peste zi. Este o îndeletnicire chiar mai plăcută decât cățărarea. Asta-i, cred, cea mai frumoasă parte a alpinismului.

În zece minute, chiar înainte de a termina eu masajul, este deja adormită. O acopăr cu o pătură din rezerva camerei, sting lumina și mă duc în camera mea. Se află alături. De zeci de ori am fost aici, în această cameră care, probabil, ar trebui să-mi poarte numele. Sau eu să i-l port pe al ei. Dar asta nu se va întâmpla niciodată, pentru că mie nu-mi plac amintirile săpate

în nume și prenume, iar camerele unei cabane nu e bine, cred eu, să poarte nume de oameni...

Nu pot să adorm. Deschid fereastra, privesc îndelung cerul plin de stele și întunericul filtrat de luminile exterioare de la cabană care desenează, în noaptea curții interioare, niște conuri perfecte și tremurătoare. Un splendid contrast între civilizația luminii și natura muntelui.

Timpul trece. Este prea frumos și prea interesant pentru a renunța la ceea ce se vede și a-l dormi.

Ies pe balcon. Aerul tare mă înviorează. Probabil, n-am să rămân prea mult aici. După ce amintirile îmi vor trece, voi încerca să dorm vreo trei-patru ceasuri, din cele rămase până la ziuă. Sau până la ora plecării.

Câteva mișcări ce tulbură conurile de lumină ale becurilor din curtea interioară îmi atrag însă atenția. Câinii aleargă, fără să latre, spre tomberoane. Înconjoară locul și rămân așa, încordați și mârâind ușor, avertisment. O namilă de urs se află deja la tomberoane. Caută ceva de-ale gurii. Câinii îl lasă în pace, nu-l latră, ci doar îl avertizează. Nici ursul nu întinde coarda. Interesul lui este să caute ceva de mâncare, nu să se ia la hartă cu câinii. Dacă a ajuns până aici, în miezul unei cabane militare, înseamnă că nu are altă soluție, că este lihnit de foame. Sau...,mai știi?

Asta nu-i bine deloc. Din dorința de a păstra niște urși frumoși prin pădurile noastre, cei care au drept de decizie în această privință au uitat că astfel de exemplare se înmulțesc, că pădurile noastre montane – cele care au mai rămas în urma acțiunii iresponsabile și ticăloase a omului-prădător și ucigaș de păduri – se află, de regulă, prin apropierea unor localități, iar localitățile nu sunt pregătite în nici un fel să asigure hrana necesară urșilor. Bieții oameni abia de găsesc ceva de-ale gurii pentru ei. Iar la tomberoane nu aruncă cine știe ce. Odată, pe vremea Împușcatului (care era supranumit, de către tot felul de supranumitori nu doar „Geniu al Carpaților”, ci și vânătorul

numărul unu al țării și al tuturor timpurilor), pădurarii le aduceau, la ore fixe, bucăți mari de carne, pe care o puneau în diferite locuri, de regulă, pe unde venea ștăbimea la vânatoare... În felul acesta, unii dintre urșii noștri carpatini, în general, omnivori și destul de cumiți, au devenit, fără voia lor, carnivori, iar unii dintre ei au atacat animale, ba chiar și oameni. Sunt pline locurile de astfel de exemple. Bieții urși, lihniți de foame, mai ales când au pui, sunt în stare de orice.

Ursul de la tomberoanele cabanei vânătorilor de munte, unde ne aflăm noi acum, probabil, este unul de-al casei. O fi copilărit pe aici, soldați i-or fi dat de mâncare, iar câinii s-or fi obișnuit cu el. Oricum, teritoriul lui trebuie să fie pe aici, prin zonă. Urșii, ca și câinii, își marchează teritoriul și nici un alt urs nu poate pătrunde în acest perimetru fără să o încaseze. Uneori luptele dintre urși sunt atât de aprige încât unul dintre combatanți este posibil să își piardă viața.

Ursul nostru nu se sinchisește, nu se agită, nu privește în jur, nici nu distruge ceva, ci caută cu atenție și, în cele din urmă, găsește un lighean (sau o cratiță, nu se vede prea bine de aici) în care se află ceva de-ale gurii. Mănâncă liniștit, ca un animal cuminte de curte... Probabil, cabanierul îi pune ceva acolo, în fiecare seară. Doar și ursul este tot de aici, de-al muntelui și de-al nostru...

Pentru o clipă, îmi iau ochii de la spectacolul din curtea interioară a cabanei și privesc spre balconul vecin, cel de la camera ei. Ea este, ca și mine, în balcon. Constată scurt:

- Ce de al treilea, pe ziua de azi.

Se referă, desigur, la urs. Înainte de a-i răspunde, mă uit la ceas. Este ora 01.00.

- Primul – îi răspund. Pe ziua de azi, este primul.

- Da, aveți dreptate, constată și ea. Cred că a trecut deja miezul nopții. Și se uită la ceas. Da, da, sigur, a trecut.

Cască, se uită la mine, îmi face cu mâna, în timp ce-mi urează cu tonul cel mai firesc din lume:

- Un rest de noapte bună!

- Noapte bună, doamnă! – îi răspund eu, convins că-și va relua imediat somnul.

Ea dispăre în camera răcoroasă de toamnă, eu mai rămân câteva minute pe balcon. Ursul își termină masa de miez de noapte și se duce undeva, spre pădure, pe același drum pe care o vom porni și noi, mâine. Căinii, după ce i-au făcut loc să treacă, îl urmăresc cu privirea, mai rămân o vreme în această poziție pentru luptă, în conurile de lumină ale sistemului de iluminare a curții, apoi se despart cuminți, fiecare ducându-se mulțumit la locul lui de veghe și de odihnă. Viață de câine.

Mă duc și eu la locul meu și încerc să trec în revistă ziua de azi. Nu știu cât o să reușesc sau dacă o să reușesc. Probabil că a fost o zi prea importantă pentru mine, pentru a o putea expedia așa, cu un simplu inventar sau cu un oarecare gând despre ce a fost, cât a fost, cum a fost și pe unde a fost. Dar cred că n-am să pot face asta. Probabil, voi adormi și eu imediat.

Mă înșel. Nu pot să adorm. O mulțime de gânduri mă frământă. Multe lucruri foarte importante din viața mea au trecut prea repede, dar au lăsat urme de neșters și chiar răni adânci, grele, dureroase și nevindecabile, altele au trecut prea greu și n-au lăsat mai nimic, nici măcar regrete. Oricum, am șters cu buretele totul, n-a mai rămas nimic din ce a fost, în afară de o simplă săpătură, în Dealul Viilor, sub Căpățâna Ursului, unde, la vremea potrivită, am să îngrop totul...

...Dimineața este precedată de o puternică „pregătire foc” a unui atac cu parfumuri rășinoase. Bradul de la geamul ei și al meu – este un brad de la două geamuri vecine – mi se pare a fi și mai verde pe fondul unui cerulium perfect. Mă bucur pentru asta, înseamnă că vom avea o zi excelentă...

Sar direct în bocancii mei de vânător de munte, pe care nu i-am pus niciodată în cui, respir aerul tare și cobor scările pe vârfuri. Cabanierul este la bucătărie. Ne-a pregătit deja câte un ceai deosebit de rododendron amestecat cu muguri de brad și

fructe de pădure, după o rețetă specială. Îmi face un semn discret de bună dimineța. Îi răspund la fel, în șoaptă, să n-o deranjăm pe doamna, și ies în curtea interioară.

- Bună dimineța, bună dimineța!

Salutul ei cu dublură – totdeauna salută așa, repede tare și prin repetare – mă surprinde. Îi răspund cu un „săru-mâna” vioi și circumstanțial, dar am o puternică senzație de cald vinovat pe dinăuntru, ca și cum aș fi fost surprins asupra unui fapt rușinos. Mă privesc pe furiș, dar constat că totul este în ordine. Senzația vine din altă parte, probabil din imposibilitatea de a separa sau de a fi separat planurile...

- Ați dormit aici, afară, în curte, doamnă?

- Da, ca să nu pierd răsăritul. După ce a plecat ursul, am venit eu. Căinii s-au obișnuit cu mine. Dau din coadă, mă privesc, mă supraveghează și, cred eu, mă păzesc și chiar mă și apără puțin.

- De cine? De cine vă apără?

- Nu știu. Probabil că de nimeni. Pentru că nimeni nu mă atacă. Am făcut un pic de gimnastică, m-am plimbat pe sub pădure, mi-am adus aminte de multe lucruri frumoase din vremea când eram doar o fetiță... Am fost aici, cu tata, am dormit, cred, în aceeași cameră...

- În mod sigur, așa a fost.

- De unde știți!?

- Nu știu de unde știu. Poate că v-am văzut pe aici, atunci, demult, dar nu prea demult, poate că v-am întâlnit întâmplător prin munții ăștia. Orice este posibil...

- Da, da... Orice este posibil...

Se oprește, încearcă să-și amintească ceva, nu reușește, se apropie de mine, mă împinge ușor, tandru, de parcă eu aș fi vinovatul, dar și complicele sau tăinuitorul, de parcă eu aș fi confidentul.

Nu sunt nici una nici alta, sunt doar un partener de munte, al ei și al meu, în niște suișuri nu prea dificile, dar semnificative, de-a lungul câtorva zile de toamnă frumoasă.

- E timpul să luăm o gustare, apoi vom porni la drum. Sunteți pregătită?

- Pentru gustare ? Sau pentru drum?

- Și, și.

- Cred că da. De ce n-aș fi?

- Nu știu de ce n-ați fi, știu în schimb de ce sunteți.

- Da?! Îmi spuneți și mie?

- Nu! Este secretul meu.

- Nu insist. Secretele se păstrează.

- Desigur...

Nu știu ce aș mai putea să-i spun, în astfel de împrejurări, se debitează doar banalități sau se filosofează în jurul unui ac de brad, iar mie nu-mi arde nici de una, nici de cealaltă. Banalitățile nu mă interesează – nici pe ea cred că n-o interesează, n-au interesat-o niciodată –, iar ea este prea interesantă, prea esențială și prea conectată la filosofia muntelui, în această dimineață, după un somn-nesomn, sau ce o fi fost, pentru a-i vorbi de miracolul acelor de brad...

Poate, altădată...

La masă, îi povestim cabanierului despre vizita ursului. Ne ascultă zâmbind.

- Nu vă faceți griji. Este de-al nostru. Era un pui rătăcit sau Dumnezeu știe ce s-o fi întâmplat cu ursoaica, pentru că astea nu-și lasă niciodată puii, a venit într-o zi pe lângă gard, câinii nu l-au lătrat, i-am dat ceva de mâncare. A crescut pe aici. I-am dat mereu, de vreo doi ani, în fiecare seară o cratiță cu mâncare. Vine, la miezul nopții, mănâncă și pleacă. Câinii nu-l latră, nici nu se apropie prea mult de el. Dar nici el nu depășește zona tomberoanelor. Când era mic, câinii nu l-au lăsat să se îndepărteze de tomberon, iar eu nu i-am lăsat să-l atace la tomberon. Iar acum toată lumea respectă regula.

Viață de munte. De ani buni, urșii supraviețuiesc aici prin grija oamenilor din zonă.

Ne luăm bun rămas de la cabanier și o pornim la drum. Nu este mare lucru, Bucegii sunt doar un fel de bulevard la altitudine, dar nici foarte ușor nu va fi. Ne oprim câteva minute la Pichetul Roșu. Îi explic ce s-a întâmplat aici în iarna dintre 1916 și 1917. Toți ostașii pichetului de frontieră se aflau în tranșee. Nici unul nu a supraviețuit pregătirii de foc efectuată de inamic. Peste ani, au fost găsiți așa, în picioare, cu armele la ochi. Unii își pierduseră viața în timpul pregătirii de foc. Alții fuseseră îngropați de vii.

- Acesta a fost prețul plătit de această subunitate...

Ea este impresionată. Cel puțin, așa cred. Pentru că și eu, deși am aflat de multă vreme, din documente și din literatură, despre acest episod, sunt efectiv impresionat, de fiecare dată când trec pe aici.

- Dacă privești cu atenție și mai știi ceva tactică, poți identifica și acum urmele acelor tranșee.

Nu cred că trebuia să-i spun asta. Nu trebuie să știi tactică pentru a vedea urmele tranșeei. Dar așa este omul făcut, trebuie să calce, din când în când, și în rahat.

...În scurt timp începem urcușul. Pe Bucșoiul Mare. Traseul este bine marcat, iar vremea, superbă.

În timpul urcușului, eu merg înaintea ei, cu un pas, îi întind mâna de fiecare dată când dăm peste vreo porțiune dificilă, dar nu sunt probleme. Înaintăm ușor, fără grabă, atenți la fiecare pas, la fiecare mișcare. Ne oprim frecvent, pentru a admira peisajul. În toamnă, vremea este în general foarte bună în Carpați, pădurile se înveșmântează în toate culorile posibile, de la verdele negru al brazilor, la ruginiul fagilor și roșul frunzelor din arborii speciali, vântul nici măcar nu adie, soarele strălucește mângâietor...

Atingem destul de repede bifurcația din plină pantă spre cabana Mălăiești, o lăsăm în urmă și ne continuăm ascensiunea.

Urcușul nu este ușor, dar nici foarte greu. Muntele, probabil, prin intensitatea eforului pe care ni-l solicită, ca și prin cerința de solidaritate pe care ne-o impune, are un efect sinergic asupra noastră.

Ciudad, dar facem o bună echipă. Eu mă simt foarte bine în preajma ei și ea se simte la fel de bine în preajma mea, ne dublăm și ne dedublăm, totul pare o curgere în sus, spre înalt, împotriva gravitației sau, poate, împreună cu ea.

Înaintăm ușor, cu precauții, fără să exagerăm sau să ne avântăm în ascensiuni pe scurtături, așa cum fac eu, de obicei, când sunt sigur. Și această constatare este cumva împotriva a ceea ce se întâmplă în mod obișnuit, când, se știe, acțiunea solitară trebuie să fie sigură, fără nici un risc, iar cea în echipă acceptă și unele mici erori, ce pot fi corectate de coechipier.

Prudența acestei ascensiuni se datorează, probabil, respectului pe care i-l port, faptului că nu vreau s-o pun în pericol nicio clipă, că totul trebuie să fie perfect, pentru că și ea este, în ochii mei, perfectă. Perfecțiunea cere perfecțiune, așa cum și performanța cere performanță. Oricum, ceea ce facem noi acum este, pentru ea, o performanță. Nu neapărat pentru că urcă vertical Bucșoiul Mare – atâta lume urcă în fiecare zi acest munte! –, ci pentru că, în acest periplu, se combină mersul pe jos – o distanță de peste 30 de kilometri nu este o glumă – cu cățărarea artificială, cu cățărarea liberă, cu întâlnirea cu ursul, cu ascensiunea pe Omu, care nu este chiar o plimbare și, mai ales, cu un ritm destul de rapid și cu un regim tensionat și alert.

Ajungem pe vârful Omu, într-un timp rezonabil. Ea se oprește în fața pietrei-monument, murmură ceva, un fel de confesiune – are o figură fericită și gravă –, apoi se întoarce spre mine și mă strânge puternic, foarte puternic de mână.

- N-am fost niciodată aici. Dar îmi este de-ajuns o singură dată. Locul acesta este plin cu o anume energie pozitivă pe care, de îndată ce ai primit-o, nu poți și nu trebuie s-o risipești, pentru că n-o primești decât o singură dată...

- Credeți?

- Știu! Mulțumesc mult pentru această șansă unică din viața mea!

- Scumpă doamnă, vom urca aici de câte ori veți dori.

- Dar n-am să mai doresc. Locul acesta este sfânt. Dar nu este un loc de pelerinaj, ci unul de adâncă meditație și de adâncă singurătate. Este de-ajuns să fii aici o singură dată...

Am urcat de atâtea ori până aici. Pe toate traseele posibile și imposibile. Hornurile Mălăiești, Valea Coștilei, Valea Albă, Pereții Văii Albe, Fisura Albastră, Blidul Uriașilor, Colțul lui Jelepeanu, Valea Morarului, Creasta Morarului, Jepi... Dar niciodată nu m-am gândit la clipa irepetabilă de singurătate, de împlinire și de mulțumire pe care o poate genera un asemenea spațiu. Acum, nu se mai poate, am fost de prea multe ori aici. Sau, poate, de fiecare dată, m-am înarmat cu această energie Dumnezeiască...

Cei de la cabană ne servesc cu un ceai fierbinte și ne urează drum bun. Ea este foarte rezistentă și, mai ales, foarte motivată. Capacitatea ei de revenire este remarcabilă. Nu regret nici o clipă că am invitat-o într-un asemenea periplu. Poate, la iarnă, facem Creasta Făgărașilor.

Străbatem Platoul cu ușurință, facem un popas la Babele, apoi, undeva, într-o mică vâlcea, pe Piciorul Babei, instalăm mica noastră tabără. Aici putem fi feriți de vânt, iar ursul probabil că nu are drum pe aici. O sta și el, ca orice sălbăticiune care se respectă, mai mult prin pădure.

După-amiaza se plictisește de platoul Bucegilor și se refugiază dincolo de creste. Nici la Babele, nici în împrejurimi nu vezi țipenie de om. Nu știu pe unde or fi. Probabil că s-au grăbit să coboare. Poate nici n-au urcat, O fi el, Platoul Bucegilor, un fel de bulevard montan, dar nu totdeauna are parte de plimbăreți. În curând, muntele se va umple de portocaliu. Cortul meu kaki de două persoane face notă

concordantă cu locul. Este de-al casei. De o mie de ori a poposit pe aici. Niciodată însă cu două persoane.

Deja am o problemă. Cortul o fi el de două persoane, dar eu sunt de modă veche. Și cred că și ea este tot la fel. Dar, până la culcare mai sunt o mulțime de lucruri de făcut. Pachețelele de la cabanier ne prind bine. Am și vreo trei pachete cu hrană americane, aduse din teatrele de operații. Acestea sunt deosebite. Va fi o surpriză. Ea n-a văzut niciodată așa ceva. Puțină lume a văzut. Dar astea le păstrez pentru etapa următoare.

- Vă mai întreb odată: nu doriți să ne întoarcem la cabana Babele sau să coborâm la Peștera? Ajungem într-o jumătate de oră.

Îmi răspunde tranșant:

- Nu.

- Atunci vom rămâne aici, da?

- Da.

- Cortul este, totuși, doar un cort...

- Și ce dacă?!

- Chiar așa! Și ce dacă!

Cu două pastile de spirt solid fierb apa și pregătesc rapid două căni de ceai. Ceai de munte. După amiaza mai rămâne puțin cu noi, muntele este liniștit, nu adie nici o pală de vânt, culorile se îndulcesc, gândurile nu se adună, ci rătăcesc pe unde vor ele.

- Niciodată nu am băut un ceai atât de bun.

N-o cred, dar nici n-o contrazic. Poate că are dreptate. Muntele le face pe toate mai bune. El este altfel decât noi, oamenii. Nu știu de ce este așa, dar așa este el. N-am ce comenta.

Am trecut de atâtea ori pe aici, am înnoptat aproape pe fiecare povârniș, am prins, aici, apusuri de soare, viscole și viscoliri, ploi torențiale, furtuni și tot ce mai poate aduce muntele. Le-am trecut și le-am petrecut pe toate, de cele mai

multe ori, singur sau împreună cu oameni foarte curajoși și foarte bine pregătiți pentru astfel de experiențe. Acum este însă altfel. Muntele nu ne pune la încercare, nu ne atacă, nu-și dezlănțuie furtunile, fulgerele, trăsnetele, ploile... Sau, poate că încercarea la care ne supune el acum și aici este mult mai grea...

Timpul trece, văile încep să se umple de umbre, aerul se colorează în portocaliul dinaintea serii. Pachețelele făcute de cabanier ne prind foarte bine. O astfel de cină este mult mai plăcută, în aceste condiții speciale, decât una la *Intercontinental* sau la *Marriot*.

Noaptea vine treptat. Ne prinde și ne surprinde așa, față în față, vorbind despre vrute și nevrute.

Târziu, după ce se lasă răcoarea, îmi aduc aminte că este timpul să ne odihnim. Dar am un singur sac de dormit. O invit să-l folosească. Nu mă refuză. În cinci minute, este adormită. Respiră ușor, ca un copil.

Ies în fața cortului, mă așez pe o piatră și privesc la stele. Cred că, de când tot umblu pe munte, le știu pe toate. Nu simt răcoarea, iar muntele are grijă să nu mă contrazică. Gândurile urcă pe creste, coboară în văi, gonesc pe unde am mai fost, dar și pe unde n-am mai fost. Apoi, dintr-odată, puzderia de stele se năpustește asupra mea, mă lovește cu milioanele ei de sclipiri și eu nu știu foarte exact ce se petrece. Îmi dau seama doar că fac o adevărată baie de stele. Așa ceva nu mi s-a mai întâmplat...

- Domnule general, mi se pare că mai este un loc în cortul acesta de două persoane. Și cred că este locul dumneavoastră. Nu vreți să-l ocupați? Sau sunteți planton schimbul unu, doi și trei, toate schimburile?

- Planton, să trăiți!

Mă uit la ceasul meu cu fosforul activat de lumina lunii. Este trecut de miezul nopții.

- Atunci vă rog să poftiți în cort. Vă scutesc de schimburile care au mai rămas. Serviciul de planton se suspendă până la noi ordine.

- 'nțeles, să trăiți!

Cortul este, într-adevăr un adăpost. Un adăpost plăcut...

... Îmi este însă foarte greu să încerc să adorm. În cele din urmă, mă las păgubaș. Știu cum să aștept dimineața pe munte. M-am obișnuit, din tinerețe până acum, cu astfel de așteptări. Sunt ca un parfum. Sau ca un balsam. Sau ca o dulce bucurie a unor reamintiri. Sau ca un vis pe care ai impresia că l-ai mai visat cândva. Un vis deja visat.

Ies din cort, mă așez pe piatra șlefuită de ploi și de vânturi, aceeași pe care am stat decuseară, și scrutez locul în care coama muntelui se unește cu cerul. A doua parte a nopții este destul de luminoasă și destul de răcoroasă.

Îmi fac sau nu-mi fac planuri, nu știu precis, mă gândesc la câte-n lună și-n stele – stelele sunt tot acolo, au revenit după ce m-au inundat pe la începutul nopții –, caut apoi cu delicatețe ceva, nu știu precis ce, în lada de zestre a inimii și a timpului. Sunt multe acolo, dar nu mai folosesc la nimic. Nimeni nu se mai îmbracă azi cu convingeri din alt veac și nici cu iluzii din acest nou mileniu, care tocmai a început. În trombă. Cu războaie, cu terorism, cu încălzirea planetei, cu inundații, cu cutremure, cu pierderea busolei... Bazaconii! Cine are timp să se gândească la ele! Și chiar dacă le-am întoarce pe toate fețele, ce poate face bietul om în fața acestor imensități!?!...

Dimineața coboară cam prea repede. Sau prea încet. Pregătesc ceaiul și gustarea. Pun pe masă pachetele americane. Trebuie să am mare grijă. Se află cu mine una dintre acele flori delicate și puternice căreia trebuie să-i acorzi toată sinceritatea.

Ea se trezește odată cu primele raze de soare, se freacă la ochi, se întinde, își potrivește bluza, se spală pe ochi cu apă rece pe care i-o torn eu în căușul palmelor dintr-o sticlă de plastic de doi litri...

O invit la masă. Pachete americane, în care se află două feluri de mâncare pasteurizată, îi spun că este aceeași pe care o

primesc și cosmonauții, un pachetel de cafea granulată, un biscuit, gumă de mestecat, tacâmuri de plastic de unică folosință, șervețel, hârtie igienică...

Coborâm, pe Piciorul Babei, spre Peștera. Frumoasa cabană este aproape o ruină... trecem de schit și ne îndreptăm spre Padina.

Dar nu mai putem continua. La mai puțin de o sută de metri, în fața noastră, pe marginea apei, se înfruntă doi urși carpatini. Se repet unul asupra altuia, se ridică în doua picioare, se lovesc, se mușcă. Parcă ar fi o bătaie de câini uriași. Acționează cu o viteză incredibilă. Ea privește fascinată acest spectacol.

Îi explic, în șoaptă că, probabil, unul a încălcat teritoriul celuilalt. Bătăliile astea, din câte știu eu, sunt foarte rare și nu se termină totdeauna foarte bine.

Bătălia se sfârșește destul de repede. Cei doi o pornesc în direcții opuse. Așteptăm să se îndepărteze suficient, apoi ne continuăm drumul. Ne oprim rece minute la cabana Padina pentru a culege informații.

Nu este prea bine că urșii au ajuns până aici. Înseamnă că sunt și pe masivul Leaota. Așa că suntem nevoiți să facem ceva modificări în plan. Vom renunța la traseul pe Leaota. Vom urca traseul frontal din Turnul Seciului, vom admira izvorul limpede din apropiere, ne vom întoarce la Babele și vom coborî prin Jepi la Bușteni. Iar de aici, cu trenul, spre locul de pornire...

...Gara de Nord ne întâmpină în forfota murmurată și măsurată a unei frumoase după-amiezi de toamnă. Ne oprim în fața Informațiilor și ne privim familiar. Îmi întinde mâna. Simplu. Nu-mi dă voie să i-o sărut, ci doar să i-o strâng camaraderește. Mă privește luminos, în ochi:

- La revedere! Mulțumesc! Mulțumesc foarte mult!

Și o ia încet, încet spre ieșire. O privesc lung. Nu știu dacă am s-o mai revăd vreodată. Nici măcar nu știu cum o cheamă, deși o cunosc de o vreme...

14. Everestul din adânc

Noroc că s-a inventat Internetul. Cauți ce vrei să găsești și găsești mai mereu ceea ce vrei și chiar ceea ce nu vrei să cauți. Pe ecranul din fața ta, se derulează, în miliarde de site-uri, care de care mai colorate și mai sofisticate, lumea întreagă... Nu neapărat cum este ea, ci mai ales cum s-ar vrea să se vrea ea să fie văzută. Caut site-ul teatrului la care joacă ea. Îl găsesc imediat. Se năpustește pur și simplu asupra mea ca o reclamă, oarecum familiar și năbădăios, ca o imagine-șoc, dar puțin remanentă, ca în filmele de altădată.

Aflu imediat că, duminică, la ora 19.00, va fi un nou spectacol cu o piesă în care ea face cel mai bun rol – probabil, rolul vieții ei –, îmi rezerv prin telefon un bilet, noroc cu telefonul de pe Internet, și alerg cu cea mai mare viteză să-l cumpăr. În vremurile acestea, nu mai ești sigur nici pe ce ai rezervat special pentru tine.

Este abia începutul săptămânii și biletele sunt deja epuizate. Bucureștenilor le place teatrul, mai mult să-l vadă decât să-l facă, teatrul autentic, cu actori de primă clasă, nu teatrul politic din stradă sau din Parlament, cu actori de doi bani și, parte din acești actori ocazionali, ticăloși de mare clasă. Această piesă se joacă, la acest teatru, de trei ani – se joacă, de fapt, în București și în provincie, aproape fără întreruperi, de peste șapte decenii, adică din 1933, de când a fost creată –, cu sălile arhipline.

Am un loc foarte bun. Penultimul rând, pe dreapta, adică rândul M, locul 15. Trebuie să fiu însă mulțumit că l-am găsit și pe acesta...

Mă întorc acasă, redeschid calculatorul și, aproape fără să vreau, scriu, pe un motor de căutare, numele ei. Ecranul se

inundă de site-uri cu acest nume. Le deschid pe toate cele care se referă la ea. Unul câte unul. Durează câteva ore bune. Nu sunt foarte mulțumit, dar simt o bucurie liniștită, definită parcă pe o emoție cunoscută. Fac o legătură cu puținele momente cu adevărat fericite din viața mea, cățărările alpine solitare, câte au fost și cum au fost. Atunci și acolo, în abrupt, la limita riscului și a puterilor mele fizice și psihice, m-am simțit cu adevărat fericit. Odată, în timpul unei ascensiuni, am trăit o experiență ciudată. Nu mai găseam nici o priză, pitonul era prea sus, mâinile și picioarele îmi tremurau, antebrațele se întăriseră ca piatra, transpirația îmi intra în ochi, inima îmi bătea cu putere, accelerat. „*Gata – mi-am zis –, până aici mi-a fost. Am să cad.*“ Asigurarea era precară, dacă aș fi căzut, ultimul piton, și singurul, de care mă prinsesem cu o cordelină, un fel de zelp, ar fi cedat și n-ar mai fi fost nimic de făcut. Îmi părea rău că am să sfârșesc așa, în acea dimineață excepțională, acolo, sus, între florile de colț...

Mi-am lipit obrazul de stânca rece și am rămas un timp așa. S-a petrecut un miracol. Puterile mi-au revenit, tremurul a dispărut, brațele au revenit la normal și am continuat, fără probleme, cățărarea. Era o cățărare artificială solitară, pe un traseu destul de greu, cu măsuri minime de siguranță.

Fericirea nu este doar o stare sau doar o rezultată. Ea este, uneori, și un fel de construcție bizară, cu geometrie variabilă, flexibilă, fulgurantă, haotică, fractală, fără cauze în întregime cognoscibile, fără explicații pertinente, fără logică și fără istorie.

Fericirile, ca și nenorocirile, nu vin niciodată singure. Uneori, vin pereche, una caldă una rece, alteori vin în dublete sau în serii mai lungi sau mai scurte, mai intense sau mai puțin intense și, adesea, lasă urme adânci, ce nu pot fi nici uitate, nici evitate, nici înlăturate și nici măcar ocolite...

Ei, na, iar m-a apucat, din senins, meditația asta blegoasă și neproductivă despre tot felul de fericiri nefericite! Ar trebui

s-o termin cu asta, altfel iar o să-mi amărăsc și o să-mi dezamăgesc sufletul...

Sună mobilul. Îi văd numele ei pe ecran și tresar. Inima îmi bate cu putere. Ce o fi?! O fi gând la gând?!

- V-am sunat să vă spun că mă simt ca naiba. Mai exact, ca dracu' în papuci de casă...

- Nu se poate!

- Nu vă deranjez?

- În nici un caz!

- Sunteți sigur? Chiar în nici unul?!

- Chiar în nici unul. Dimpotrivă, totdeauna, adică zi și noapte, aștept un astfel de telefon, acest apel vreau să spun...

- L-ați personalizat?

- Evident!

- Mă bucur.

- Și eu. Dar ce s-a întâmplat!? De ce nu vă simțiți foarte bine?

- Am lipsit cam mult de la sală, știți foarte bine, nu mă prea simt în apele mele, mă dor genunchii, îmi scârțâie toate articulațiile, capul îmi atârnă ca o bilă de popice sau ca o piatră de moară stricată, deși habar n-am ce e aia și cum e aia, piatră de moară, n-am văzut niciodată în viața mea așa ceva, gâtul nu mai este al meu, parcă mi l-ar fi transplântat sau mi l-ar fi atașat cineva, de la vreun struț, parcă mi l-ar fi lipit cu lipinol...

- Chiar așa!?

- Chiar așa! Trebuie să vin neapărat la sală! Trebuie!

- De acord. Trebuie!

- Poate, de săptămâna viitoare.

- M-aș bucura. M-aș bucura foarte, foarte mult. Ne-ați lipsit mult. Vă așteptăm toți, absolut toți, fără excepție. În plus, eu am un text pentru dumneavoastră.

- Știu, mi-ați spus. Poate, până atunci, ne vedem la teatru.

- Eu am să vă văd în mod sigur.

- Veniți la teatru?

- Da. Am prins un bilet pentru spectacolul de duminică.

Nu-mi răspunde imediat, probabil că se gândește la acele bilete de favoare sau la acele invitații... Am beneficiat și eu, de câteva ori, din partea ei, de așa ceva, dar nu e bine să profiți. Oricum, fără să fiu un fan al ei, eu îi văd toate spectacolele...

- Ați putea să-mi lăsați textul la poartă?

- Unde-i poarta, acolo unde este și casa de bilete?

- Nu, nu acolo, ci la intrare, dacă o căutați o s-o găsiți, nu prea știu cum să vă explic, dar tot pe acolo prin zonă se află.

- Reperat.

Mă bucură acest dialog banal. Mi se pare că face parte din acea fericire haotică, fluidă, sau cum o mai fi, poate cu configurație nisipoasă.

... Timpul nu trece greu. Deși mă gândesc mereu la această relație conjuncturală, bizară, prea târzie, poate și un pic superficială sau, dimpotrivă, extrem de profundă, treburile de fiecare zi, problemele pe care le am de rezolvat, căutările în van sa în milioane de metri cubi de steril intelectual îmi ocupă aproape tot timpul. Acesta se condensează, se împutinează, se consumă cu o repeziciune uimitoare, nu-mi ajunge. Nu-mi ajunge, iar altul n-am de unde să mai iau.

Duminica vine repede, după o noapte aproape nedormită. Am întors textul pe toate părțile, l-am citit și răscitit, l-am scris și l-am răsscris, l-am tehnoredactat în format A5, i-am făcut o copertă elegantă, tehnoredactată în Corel, cu portretul ei luat de pe Internet și am printat-o pe carton lucios, o frumusețe...

Ar trebui s-o sun, dar n-o sun, ar trebui s-o întreb dacă se simte bine, dacă i-au trecut durerile din articulații, dacă are emoții pentru spectacolul din seara asta, dar nu fac nimic și n-o întreb nimic, pentru că nu îndrăznesc s-o sun, pentru că mă tem să n-o tulbur înainte de spectacol, pentru că n-o cunosc îndeajuns sau ea nu mă cunoaște îndeajuns, pentru că nu-i știu obiceiurile, cel puțin așa cred, nici n-ar trebui să i le știu, pentru

că nu se cuvine să trec dincolo de ceea ce cred eu că se cuvine și mi se cuvine.

Mă uit la ceas. Nu se grăbește vechiul meu ceasornic. Merge în ritmul lui bătrânesc, doar îl am de o viață. Este ora 16.00. Până la începerea spectacolului mai sunt trei ore. Dar eu nu mai pot aștepta. O pornesc pe jos, spre centrul orașului. Trec prin parcul prin care, de obicei, alergăm împreună, ea și eu, în fiecare zi. În ultimul timp, ea nu a mai venit, iar eu am alergat singur, gândindu-mă însă mereu la ea, simțindu-i pașii alături de ai mei, pe alei, pe scări, pe iarba încă verde, acoperită ici-colo de frunzele ruginite ale platanilor...

Frunze sunt și acum. Peste tot. Aleile sunt pustii. Soarele, care, de dimineață, era violet-roșiatic, s-a transferat, de câteva minute, dincolo de mulțimea norilor. Este deja frig. Cad primii fulgi de zăpadă. Poate că ar trebui să iau o frunză ruginită sau portocalie și s-o pun în plic, împreună cu textul. Poate că n-ar trebui. Nu știu. Oricum, renunț la acest gând, nu vreau să-mi însoțesc textul de frunze moarte. Poate că ar trebui să schimb conținutul bilețelului care însoțește textul. Nu, nu-l schimb. În las așa. Habar n-am dacă e bine sau nu e bine: *„Vă las acest text. Sper să vă amuze. Ați lipsit cam mult de la sală, ne-ați lipsit și nouă și cred că v-ați lipsit puțin și Dvs. Aleile din Parcul Golgotei vă caută, Eleonora așteaptă, probabil, să fie strigată, de undeva din miezul străzii, de o voce cunoscută, prietenă, caldă, inconfundabilă, doar puțin accelerată de efortul alergării, socul s-a uscat, frunzele cad, scările sunt aproape pustii, soarele s-a mai domolit – s-a blegit de tot, săracul, probabil din cauza norilor –, bruma încă n-a căzut, meșterii picameriști terorizează străzile, gerul bate la poartă, poarta se zbate în bătaia vântului. Probabil, se va deschide. Doar iarba, în așteptarea albului pur, rămâne încă verde. De ciudă, de supărare sau pentru că așa vrea ea. Sala, uneori, este plină de tot felul de plinătăți, alteori, este goală. E toamnă-spre-iarnă și tot ce este articulat începe să doară. De aici nu*

rezultă neapărat că e musai să înlăturăm articolul hotărât, ci doar că un astfel de articol, ca și articulațiile aferente, încă mai există.

În concluzie, așteptăm hotărârea Dvs. de a reveni cu forță și optimism pe aceste locuri care vă duc dorul.“

Albul deja a venit, chiar dacă este doar un început de alb. Porțile iernii se deschid lent, precum cele ale unei ecluze. Nu bate vântul, dar este destul de ger. Și ninge.

Trec pe malul betonat al Dâmboviței, traversez liniștit podul din Piața Operei, calc cu sfințenie pe trotuarul din fața clădiri Facultății de Filosofie pe care am absolvit-o cândva, parcă într-o altă viață, zona este plină de studenți, apoi o iau încet pe bulevard. În timp ce eu înaintez spre Universitate, amintirile coboară în timpurile lor, nu le mai pot stăpâni, sunt o adevărată harababură...

Toate sunt așa cum sunt, dar mie nu-mi prea pasă. Undeva, dincolo de Hotelul Intercontinental, pe cerul nordic și nord-estic al Bucureștilor, se îngrămădesc niște nori gri, iar eu mă tem că s-ar putea ca ninsoarea să devină ploaie înfurtunată și torențială și va păta numele ei scris pe plicul pe care îl voi lăsa, într-o jumătate de oră, pentru ea, în grija portarului de la teatru. Deși norii persistă în jocul lor negru ca fumul de la locomotivele de altădată, nu se întâmplă nimic. Continuă să ningă rar, liniștit, fără ca iarna să-și intre agresiv în drepturi. Anul acesta va veni, poate, ca o hoață, pe furiș...

Ajung în zona teatrului mai devreme decât mă așteptam, dar, cu cât mai repede, cu atât mai bine. Flerul meu de cercetaș funcționează perfect. Identific rapid locul unde ar trebui să se afle portarul, dar el nu este acolo. A lăsat însă calculatorul deschis și lumina aprinsă, a închis, probabil, ușa cu cheia și s-a evaporat și el, ca tot omul, pe undeva, prin apropiere. Oricum, până la începerea spectacolului, mai sunt două ore și jumătate, iar actorii n-au început să vină. Cel puțin, așa cred. O fi prea devreme pentru ei, nu știu, nu le cunosc obiceiurile.

În mod normal, ar trebui s-o aștept, să-i dau plicul, împreună cu un buchet de flori, s-o privesc în ochi, să-i urez succes, s-o urmăresc apoi cu privirea cum se îndreaptă spre cabina ei, care trebuie să fie pe undeva, pe dincolo de brambureala decorurilor, recuzitelor, și, la timpul potrivit, să îmi ocup locul în sală și să aștept apariția și evoluția ei, de la primul gong până la lăsarea cortinei.

N-o fac. Nu știu de ce, dar n-o fac. Probabil, firea mea este de vină...

Apare însă portarul și scap de toate grijile. Îi las plicul și mă cufund în liniștea de duminică seara a străzilor Bucureștilor din zona centrală veche...

Îmi persistă în memoria imediată figura oarecum uimită a portarului, un pic zâmbitoare și chiar plină de solitudine atunci când am pronunțat numele ei... Îmi spun apoi că am dat în mintea copiilor și adolescenților, dar nu fac nimic pentru a ieși din ea, pentru a mă salva, îmi convine constatarea, mă simt bine aici, adică nu-mi displace condiția de exilat în adolescență, las lucrurile să meargă în voia lor, nu știu de ce și cum și mă amăgesc cu gândul că ar putea fi chiar adevărat ceea ce mi se întâmplă. La urma urmei, ceea ce simt nu face rău nimănui, nici măcar mie.

Nu vreau să mă întorc neapărat la acei psihologi care afirmă că simțurile, uneori, te înșeală – treaba lor dacă cred așa ceva –, dar nici nu pot să-mi las gândul s-o ia pe miriște, să-și rupă picioarele și să-și spargă capul, convins, la mintea lui, că tot ce există este și adevărat... Eu știam doar că tot ce există merită să piară...

... N-am văzut demult Bucureștiul, seara, în clipa când se aprind lămpioanele. Am trecut mereu prin el, de zeci de ani, fără să-l am complet în câmpul vizual, prins totdeauna cu tot felul de treburi, de gânduri, de probleme, de iluzii, de confuzii și de fleacuri. De cele mai multe ori, mă aflu la volan, în

mașină, o *Dacia* de prin 1980, dar încă bună și răbdătoare cu mine, și văd străzile doar ca șofer, cu marcaje, semafoare, pietoni și motoare ambalate...

... Brusc, trec peste toți anii mei de bucureștean și mă întorc la începutul începuturilor, adică la anii studenției mele un pic întârziate, la f.f., când, împreună cu cel mai bun prieten din lumea mea, coleg de liceu și tiz în ale numelui, colindam fără de țintă străzile, beam cafea la Capșa, mâncam ce se nimerea și puneam viața la cale. El nu mai este sau, mai exact, se află acolo, în Oaș, unde a fost profesor, trecut în lumea veșniciei, undeva, într-un cimitir uitat la o margine de deal și de lume. Se odihnește acolo, în acel loc uitat, la câțiva metri sub pământ, poate doar la un metru, dacă groparii n-or fi fost bine plătiți, fără lespede și, probabil, și fără cruce.

Au trecut mulți ani de atunci, și crucea lui de lemn o fi putrezit, o fi fost mâncată de carii sau furată de sărmanii care trec adesea prin zonă, mai ales iarna și, în lipsa lemnurilor de foc, pun pe foc și cruci de lemn din cimitirele golașe sau uitate. N-o fac numai ei, o fac chiar și unii dintre localnicii care nu au lemne suficiente de foc sau au uitat că sunt și ei muritori...

...Mi-e tare dor de el. Parcă-l aud chemându-l, cu vocea lui de oltean maramureșenizat, pe Caragiale, cum îl chema Eminescu pe Țepeș, să-i ținuiască pe Tipătești și pe Cațavenci cu acele de gămălie ale cuvintelor potrivite în insectarele umorului netrecător. Pe Caragiale, pe Slavici, dar mai ales pe Minulescu. Îi știa toate poeziile pe de rost.

Când eram elevi la Liceul „Frații Buzești” din Craiova, pe vremea aceea, liceu doar de băieți, și, pe strada Unirii, la promenadă, dădeam nas în nas cu ciorchinii de puștoaice de la LF1 și LF2, eu mă fâstâceam ca un iepure de casă prins cu varza în nas, iar el radia și iradia de bucurie și de fericire ca un Făt Frumos. Pentru că era, într-adevăr, un Făt Frumos. Le zicea puștoaicelor „greierași” sau greierașe”, probabil, datorită sarafanelor lor de culoare închisă, intra imediat în vorbă cu ele

și nu puteai să-l mai iei de acolo, din rândurile lor. Găsea o grămadă de nimicuri să le facă să râdă, să chicotească și, în cele din urmă, să accepte și chiar să caute compania noastră...

Peste ani, în Bucureștiul studenției noastre, ne aminteam de acele greierașe, fără să putem identifica vreuna, ci doar acele imagini, clare, limpezi, dar nenominalizate, care îmi defineau și îmi mai definesc încă și acum acea stare de fericire mărunță și frumoasă.

... Bucureștiul, în această seară de dinaintea spectacolului în care ea va fi mai mult decât o vedetă, va fi o regină, deși rolul ei este doar al unui personaj dintr-o piesă celebră, mi se pare fascinant. Îl știam lovit, hărțuit, sfârtecat, rănit, ciobit, cum ar spune ea, jigărit ca un câine plouat și flămând, umilit și chiar uitat. Constat că nu este așa, că seamănă foarte mult, cel puțin în această seară, cu cel din vremea studenției mele și, poate, un pic și cu cel din vremea trubadurilor de la începutul unui secol XX, un secol care, umilit și dezamăgit de două războaie mondiale, de un război rece și de nerecunoștința multora dintre oameni, tocmai a trecut.

Îl regăsesc și eu, acum și aici, tot așa, într-o buimăceală târzie, în această seară șprenguită de câțiva fulgi de zăpadă, cu o stradă Lipscani fără forfota de peste zi, ci doar cu câțiva trecători întârziați și romantici, cu lampioane aprinse pe stâlpi, cu vitrine comerciale luminate difuz și discret, cu dale reci sau, poate, fierbinți, pe care se topesc, într-o liniște montană, primii fulgi de zăpadă ai iernii care bate timid la prima ușă care i-a ieșit în cale.

Aerul tare îmi pătrunde puternic în plămâni. Este atât de tare, încât aproape că amețesc. Labirintul de străzi din zona veche este în mare parte pustiu. Iluminatul de noapte se așterne discret peste ecoul mărunțit, remanent al animației de peste zi. Parcările sunt aproape goale. Un câine uriaș, semilăptos s-a așezat cu labele de dinainte încrucișate chiar sub una dintre barierele de la o intrare din parcare din fața Băncii Naționale

Române. Un câine-bancher. Este negru, cu câteva pete alburii, și, mi se pare, foarte trist. O fi pierdut la Bursă. Îl privesc lung și îi adresez câteva cuvinte. Nu se mișcă de la locul lui, nu-și schimbă poziția labelor, nu se complică cu reacții care i-ar cere consum de energie. I se luminează doar puțin ochii și schițează o ușoară mișcare din coadă, semn că nu-i displace ce i-am spus. Ar face mai mult, dar cred că i se pare prea complicat. Renunță. Îl înțeleg. Îi spun „Noapte bună!“ și mă îndrept spre teatru. Peste un sfert de oră se deschide sala cea mare. În cinci minute, voi fi acolo.

Cafeneaua din colț este plină ochi. În fața teatrului, s-a adunat deja lume multă. Iarăși va fi o sală plină. De mai bine de șapte decenii, această piesă umple toate sălile. Cei mai mulți sunt tineri și foarte tineri. Studenți, elevi de liceu. Sunt și câțiva oameni mai în vârstă, dar foarte puțini. Le vine tot mai greu să iasă din casă, se mulțumesc să vadă porcăriile de la televizor.

În holul de la intrare, se distribuie programe și formulare pentru un sondaj. Nu-mi dă nimeni nici un formular. Îmi cumpăr însă un program. Mai am vreo câteva pe acasă. Nu fac colecție, vreau doar să văd ce schimbări s-au făcut în distribuție. Știu că unul dintre actori s-a sinucis. Nu s-a aflat de ce. O fi avut motivele lui, ale lui sau ale altora, cine să le mai știe! Oamenii sunt ca fulgii de zăpadă, îngheață la înălțime și se topesc la prima căldură.

Lumea este întortocheată și nici oamenii nu pot fi altfel. Cine știe ce s-o fi întâmplat cu adevărat cu bietul om! Nu era nici la vârsta marilor pasiuni, ca să-și pună capăt zilelor din vreo poveste de dragoste neîmpărtășită, deși așa ceva se întâmplă rar în lumea actorilor, obișnuiți cu ruleta rusească a tot felul de emoții, nici la cea la care unii dau în mintea copiilor, ca să nu știe ce face. Dar s-a întâmplat.

Când am aflat această veste, m-am întristat. Mi-am spus că, la urma urmei, nici viața de actor nu este prea veselă, nici măcar la un teatru cu atâtea nume, cu atâtea stele și steluțe, cu

atâtea spectacole și cu atâtea lucruri optimiste. Sau cu atât mai puțin aici...

Îmi ocup în liniște locul. Sunt primul dintre cei care se așează. Ceilalți se pierd în discuții, glumesc, se caută și se strigă unii pe alții, își fac semne, se salută, se bucură că se întâlnesc. Poate că nu se întâlnesc, ci doar se reîntâlnesc, poate că sunt mereu împreună, dar o sală de teatru, în așteptarea gongului, chiar dacă gongul a fost înlocuit cu o voce aleasă de femeie care-ți spune să închizi telefonul mobil, să nu filmezi, să nu fotografiezi și să ai o viziune plăcută, este cu totul altceva decât cea de fiecare zi.

Toată rumoarea asta haotică durează foarte puțin. În câteva minute, locurile sunt ocupate. Nu rămâne nici unul liber. Se aduc scaune pe intervale. Mă bucur, în primul rând, pentru ea. S-ar putea ca mulți dintre acești oameni să fi venit sau să fi revenit aici, pentru că este ea acolo, pe scenă. Sunt sigur că va fi aplaudată.

Mă uit atent la distribuție. Cel care s-a sinucis a fost înlocuit. Cu un actor la fel de mare, de renumit. Abia aștept să-l văd și în acest rol...

... Începe spectacolul. Simplu și maiestuos. Direct, dar și sofisticat, cu dantelării și o gestică discretă, care stârnește însă admirația. Totul este clar, actorii fac parcă parte din sală, sunt printre noi, cu noi, ca în proiecțiile tridimensionale, putem să-i înțelegem, să-i atingem cu gândul, să le împrumutăm și chiar să le și folosim, în interes propriu, replicile. Am văzut piesa de multe ori, dar am senzația că asist la o premieră.

Apariția ei mi se pare deosebită. O așteptam. Pentru ea am venit. Este primită cu aplauze. Este o prezență frumoasă, sensibilă, delicată, dar și puternică și reconfortantă. Spontană, nu studiată. Naturală, nu artificială. Are părul vâlvoi, ridicat ca o coroană de baobab, prins cu câteva agrafe, o rochie neagră, de epocă, cu tot felul de dantelării și de zorzoane care conturează atât de bine personajul. Are o voce atât de puternică încât se

cutremură scena, în timp ce personalul din culise, cred, își astupă urechile, și atât de clară și de luminoasă, încât parcă se tulbură lumina reflectoarelor. O urmăresc cu încântare. Fiecare mișcare a ei mi se pare a fi o adevărată creație, o operă de artă. S-ar putea, desigur, să exagerez. Și chiar aș putea fi convins de asta, dacă n-ar fi râsul copios al publicului – se joacă, doar, o comedie! –, aplauzele la scenă deschisă și atenția concentrată a plasatoarelor, care trebuie să fi văzut de zeci de ori spectacolul, dar se comportă ca la premieră.

Dar cea mai interesantă prestație a ei o constituie, alături de o voce excepțională, o mimică de excepție. Mimica unei femei frumoase, sensibile și talentate. Orice ar face, oricum s-ar strâmba, tot frumoasă rămâne. Mie mi se pare că nu este vorba doar de o frumusețe fizică, indubitabil, una reală, nefardată, pe care o cunosc foarte bine din timpul alergărilor noastre prin parcul din vecinătatea sălii de sport, ci și de una mult mai profundă ce vine din calitatea ei umană cu totul deosebită.

Jocul pe scenă este, de fapt, viață. Viață adevărată. Se dă în vânt după vreun gând care tocmai îi luminează fața, se strâmbă pentru că nu-i place cafeaua prost măcinată, face curte unui tânăr cu mimica și cu gesturile cu care încerci să atragi un câțel ca să se apropie de tine și să-l mângâi pe bot, iar când tânărul se comportă ca un bou, adică nu înțelege nimic, uită, atât de el, cât și de intenția ei de a-l atrage, și trece la altceva. Mișcărilor-i sunt când bruște, aproape rupte, când ușoare, ca niște plutiri, trupul i se mlădie frumos, elegant după niște spirale care estompează asperitățile cuvintelor, picioarele ei, atunci când tivul rochiei se ridică, datorită vreunei mișcări neglijente a mâinii, ca în poezia *A une passante* a lui Baudelaire, sunt sculptate din marmură vie, umerii sunt rotunzi, buzele fragede, ochii vii, li se văd și li se simt strălucirile tocmai din fundul sălii, dinții parcă nu vor să muște, ci să protejeze, părul vâlvoi, ca crengile unui copac în furtună, nu amenință, ci mângâie...

Domină scena, domină piesa, domină sala.

Aplauzele n-o surprind, ci doar îi luminează și mai mult fața, reflectoarele n-o intimidează, ci îi reliefează și mai mult frumusețea naturală, eternă. Așa s-a născut, așa era și când avea optsprezece ani, când am văzut-o pentru prima dată, așa este și acum, așa va fi mereu.

Este o femeie și o actriță cu totul deosebită, de o sensibilitate naturală, de floare de colț. Nu face nazuri, nu se supără, nu se fandosește, nu se dă în vânt după laude, nu-i place vedetismul, nici cameleonismul. Este naturală, puternică, poate și un pic băiețoasă, modestă, plină de viață, generoasă, altruistă și totdeauna foarte plăcută...

Artiștii sunt chemați la rampă de nenumărate ori. Se aplaudă în picioare. Spectacolul este o reușită.

În urma buchetului de flori pe care îl primește, înainte de căderea cortinei, cu un zâmbet pentru care ar merita să i se ofere toate florile din lume, spectacolul se încheie. Cade, pentru ultima dată, cortina...

Sala încă murmură. Plăcut, confortabil, cald. Oamenii nu se grăbesc spre foaiere. Vor să mai zăbovească vreo câteva clipe în siajul ei, să-i simtă forța, frumusețea, strălucirea. Rămân și eu cu ei, îi las apoi pe toți să-și ia, înaintea mea, paltoanele sau canadienele de la garderobă și, în cele din urmă, când liniștea se așterne peste tot, ies și eu în stradă. Gerul mi se pare cald, deschid canadiana și haina, îl las să-mi învăluie pieptul și gândul, respir puternic aerul tare al unei nopți minunate de pe străzile pustii din centrul vechi al orașului. Asemenea clipe, oricât ar fi de simple, de la îndemână, de omenești, sunt, totuși, foarte puține în viață.

... Ajung în zece minute la Universitate, chiar în stația de autobuze și troleibuze. Aștept sau nu aștept un troleu?! Nu știu. Deocamdată, poposesc aici, știu că și ea trebuie să vină tot aici,

în această stație, pentru a lua troleibuzul spre cartierul în care locuiește...

S-o aștept, să n-o aștept... Aș fi putut s-o aștept acolo, la poarta teatrului, cu un buchet de flori și un buchet de cuvinte frumoase, dar am crezut că nu se face...

N-am s-o aștept nici aici, nu vreau să nu se simtă în largul ei, poate o fi obosită, nu e ușor să duci un asemenea rol... Cuvintele, gesturile, discuțiile, după un asemenea spectacol, ar putea fi nepotrivite pentru ea, ar obosi-o, sau, și mai rău, ar hărțui-o, ar necăji-o.

... Apăs, totuși, pe tasta de apel a mobilului.

Inima îmi bate cu putere. Telefonul ei primește apelul. Sună. O dată, de două ori... Sunt îngrijorat. Dacă mai sună o dată și nu-mi răspunde, închid. Dar îmi răspunde. Are o voce veselă, exact ca pe scenă. Pare o puștoaică pusă pe șotii. Mă liniștesc. Nu, n-am deranjat-o, dimpotrivă, îmi spune că îi face plăcere telefonul meu.

- Am primit plicul. Mulțumesc foarte mult. Am să-l citesc acasă.

- Poate că fi bine să-l deschideți acum..., îi sugerez eu.

- Aoleu!

Nu, nu este îngrijorată, ci mai mult surprinsă. Nu știu dacă neapărat de misterul care ar trebui să se afle în acel plic, ci mai degrabă de nota de complicitate pe care i-ar fi putut-o sugera intervenția mea. Nu-mi place această îngrijorare, dar nici nu-mi displace. Constat încă o dată că este o femeie de viață, foarte sigură pe sine, pentru că nu are nimic de ascuns, care nu se ofensează din orice și nu-mi ia în nume de rău cuvintele care ar fi putut să fie total nepotrivite...

- Nu trebuie să vă îngrijați, intervin eu, este doar un text... Mi-am permis să fiu o clipă în posibilul gând al dumneavoastră...

- M-ați făcut curioasă...

- Nu e important. Sper ca textul să vă amuze. Acesta-i scopul lui. Eu v-am sunat să vă spun că, și în această seară, ați fost minunată. A fost o mare bucurie pentru mine să vă revăd în acest spectacol...

- Și eu mă bucur că v-a plăcut. Abia aștept să vin la sală, să reluăm exercițiile, alergările, discuțiile. Mi-au ruginit genunchii, îmi scârțâie încheieturile, mă dor mâinile...

- Și eu vă aștept. Vor dispărea toate durerile și toate dezamăgirile articulațiilor nepuse la încercare, toate temerile. Sunt sigur. O să vă mai telefonez, dacă nu vă supăr.

- Cum să mă supărați, Doamne ferește! Dimpotrivă, îmi face plăcere.

Discuția mai continuă câteva minute. O închei cu regret, dar trebuie s-o închei, altfel o apucă dimineața acolo, în cabină.

Ne luăm la revedere în termenii cei mai politicoși și cei mai firești din lume. Vocea ei are un efect de balsam asupra mea. Nu este efectul vocii unei femei pe care ți-o și imaginezi unduind în pupilele cu care o privești, ci efectul vocii unei femei cu care te încumeți să urci Everestul, chiar și fără mască de oxigen.

Mă simt foarte bine, ca după o cățărare reușită în Fisura Albastră. Obosit, dar mulțumit și entuziasmat. Mai sunt doar două ore până la miezul nopții. O iau încet, pe bulevard, spre casă. Nu mai ninge. Norii s-au omogenizat. Sau noaptea și luminile orașului îi fac să pară așa. Dar mie nu-mi pasă. Am primit destulă lumină pentru una dintre cele mai frumoase nopți albe din viața mea...

... Este ora 10.00. Au trecut douăsprezece ore de la lăsarea cortinei. Aș putea s-o sun să aflu cum se simte și ce impresie i-a făcut textul. S-o sun, sau să n-o sun?...

Sunt într-o ședință care nu se mai termină... Abia aștept pauza. Nu știu încă ce să fac. N-aș vrea să fiu prea insistent.

S-o sun sau să n-o sun? Dacă o deranjez? Dacă doarme? Nu, asta-i imposibil. Mi-a spus cândva că, orice s-ar întâmpla,

la ora șapte și jumătate, este în picioare, cântă și deschide ferestrele... Ca la armată. Numai că, la armată, deșteptarea este la ora 05.00. S-o sun sau să n-o sun? O sun. Fie ce-o fi.

Ca întotdeauna, telefonul meu o bucură. Parcă îi văd zâmbetul plin, puternic, natural. Așa este ea. Totdeauna bine dispusă, totdeauna zâmbește complet, totdeauna este gata de dialog. Chiar și atunci când plânge...

- Am citit textul...

- Și? N-ai pățit nimic? Nu v-ai supărat? Nu m-ai trimis la mama focului?

- Nu. Doar m-am impresionat.

- Atunci e bine.

- Foarte bine.

- Mă bucur.

- Și eu mă bucur. Abia aștept să vin la sală. Poate, săptămâna asta. Poate, cealaltă. Poate, după 1 decembrie. Avem repetiții și dimineață și după-amiază. Am intrat în linie dreaptă. La începutul lunii decembrie, va fi premiera... În sfârșit, va fi o premieră...

- Va fi un succes, sunt foarte sigur.

- Să vă audă Dumnezeu!

Dumnezeu mă aude totdeauna. Nu-i cer mare lucru. De fapt nici nu-i cer vreodată ceva anume. Nu cer niciodată nimic, de la nimeni, dar sunt sigur că străduințele ei, perseverența ei, efortul ei, entuziasmul ei vor da roade. Ea nu aleargă după roluri mari sau după roluri mici, ci, atunci când primește un rol, spune „Mulțumesc!“ și, atunci când i se spune ce are de făcut, răspunde, ca la armată: „Am înțeles!“ Și se străduiește ca ultimul răspuns să aibă o acoperire universală. De aceea, pentru rolul acesta, dintr-o piesă foarte grea, cu încărcătură formidabilă și un mesaj extrem de bine încifrat, a fost nevoie să învețe toată filosofia existențialistă, de la Kirkegaard la Sartre, de la Heidegger la Camus.

15. Coloane pentru hernii

Ar trebui s-o întreb. Sau să n-o întreb, ci s-o las să-mi spună tot ce vrea ea. Dar ea n-o să-mi spună nimic, sau mai nimic, așa că o să-mi imaginez că eu sunt ea și am să-mi spun eu mie, în locul ei, ceea ce cred eu că ar trebui să-mi spună sau să-și spună ea însăși sieși...

...I-au spus că are hernie de disc.

Și ce dacă?! Și ce dacă i-au spus?! Ar trebui, oare, să le mulțumească?! Sau nu?! Habar n-am! Probabil că nici nu-mi pasă. Sau că îmi pasă prea mult. Sau nu suficient de mult.

O fi o hernie de disc din prea multă coloană vertebrală, ea are, din câte îmi dau eu seama, destulă, din prea puțină (nu este cazul ei!), dintr-o altfel de coloană – tot vertebrală, desigur, pentru că una nevertebrală probabil că nu face hernii –, dar altfel, mai cu moț, din una prea puternică sau alta prea firavă, sau s-o fi rupt ceva în coloana infinitului?

Ei și? Și ce dacă s-a rupt?! Înseamnă că nu vor mai fi atât de multe și de controversate infinit-uri!?

Pagubă-n ciupercai! Și așa avem cu toții prea multe, mult prea multe, nimeni nu știe de ce există aceste infinit-uri ale nimănui, pentru ce, până unde și, mai ales, până când. Deși infinitul n-are plural, eu prefer, totuși, pluralul.

De fapt, nici nu știu foarte exact ce sunt sau ce ar putea fi, în afară de ce au fost mereu, aceste infinit-uri. Nu știe nimeni nimic în această privință, dar toți se prefac că știu totul. Sau măcar câte ceva din ceea ce alții nu știu. Știu, dar nu spun. Și chiar dacă ar ști totuși cineva câte ceva, sau s-ar preface că știe, ce-mi pasă mie? Dar ei? Ei ar trebui oare să-i pese? De ce? Habar n-am. Totuși, sunt curios dacă îi pasă sau nu-i pasă. Aș vrea să știu asta, pentru orizontul meu de cunoaștere limitată.

Și ce dacă-i pasă?! Și ce dacă nu-i pasă sau nu-i pasă că-i pasă? Și ce dacă îmi pasă că nu-mi pasă că-i pasă de ce-mi pasă, de ce-i pasă sau de ce nu-i pasă? Întrebările astea năroade ar putea fi duse la infinit, dacă am avea răbdare s-o facem. Oricum, n-ar fi nimănui de nici un folos. Nici măcar mie. Este treaba mea, chiar dacă, recunosc, câteodată, aș dori s-o facă, măcar în parte, altcineva în locul meu și să nu-mi spună decât ce aș vrea să aud. Dar ce anume aș vrea să aud?! Greu de spus.

Orice s-ar spune și oricum ne-am juca de-a cuvintele, ea este o actriță foarte, foarte cuminte. Chiar mai mult decât foarte, foarte cuminte. Nu se bate cu regizorii, deși i s-a dus vestea că ar fi cam năbădăioasă, uneori, din câte știu, i se pare că este chiar mai bine, mult mai bine, poate chiar foarte bine să se lase condusă... Ca la dans... Sau să lași impresia că te lași condusă... Prinde bine, astăzi... Pentru a fi liber, trebuie să te lași înlăntuit...

Totuși, din câte îmi dau eu seama, câteodată, simte nevoia să-i spună cineva – chiar dacă acest cineva este doar un fel de *alter-ego* al ei, al ei și numai al ei, așa cum trebuie să fie totdeauna un *alter-ego* –, aici și acum, ce să facă și cum să facă, ce a fost, cum a fost, unde a fost, până unde a fost, de ce a fost... Dar nu oricum, ci în așa fel încât să nu înțeleagă sau să nu deducă pe deplin ce-ar trebui să înțeleagă și să nu înțeleagă, nici să afle cine este, ce este, de ce este, cum este, unde este, ce ar putea fi, ca să nu și-o ia în cap, de ce ar fi așa și nu așa, unde, pentru ce și pentru cine ar mai fi ea însăși așa cum este, cu sau fără coloană vertebrală, cu sau fără hernie de disc.

Hernie de disc! Ce urât sună cuvintele astea când este vorba de o femeie, mai ales de o dansatoare! Să-i spui unei dansatoare de vocație că are hernie de disc! Doamne, Dumnezeule!

I-au spus să nu mai care nimic cu brațele, nici o sacoșă, nici o cană cu apă, nici măcar un buchet de flori... Atunci cu ce să le care? Cu picioarele? Cu vreun robot dintre cei cu care se

laudă japonezii că le fac pe toate? Sau cu... paranormalul? Auzit și ea, ca toată lumea, că, dacă exersezi îndeajuns, adică vreo douăzeci de mii de ore, poți să muți de colo, colo orice obiect doar cu ochii sau cu gândul.

O să mă gândesc, desigur, la toate acestea, am să i le spun și ei, dar mă îndoiesc că ea va dori să afle, să știe și să înțeleagă ceea ce aș vrea eu să înțeleagă sau să nu înțeleagă ea. Oricum, eu o să încerc să o fac să se îndoiască de tot, de toți și de toate. E totdeauna nevoie, în viață, măcar de o umbră de îndoială. Așa cum este nevoie de un pic de soare, de un pic de creier, iar pentru unele dintre femei, chiar pentru toate, și de un pic de mov... Pentru că, îndoindu-te, poți să cugeți și, cugetând, să constăți că încă mai exiști în neschimbătoarea vremurilor astea sublim de ticăloase, ca să-l parafrazez cum vreau eu pe un filosof rațional, încă neuitat. René Descartes.

Dar, dacă mă gândesc mai bine, habar n-am de ce ar trebui neapărat să cuget eu sau să cugete ea că există și să-i și pese că există. Probabil că se poate trăi foarte, foarte bine, ba chiar mult mai mult decât foarte, foarte bine, și fără să cugeți, și fără să-ți pese.

Finitul și infinitul ne interesează în aceeași măsură în care nu ne interesează deloc. Sau nu ne interesează în aceeași măsură în care ne interesează foarte tare, ceea ce ar trebui să fie totuna, adică nimic sau deloc, pentru că, oricum, n-avem cum să ajungem acolo unde bat, răzbat sau se zbat aceste noțiuni care îmbârligă mintea și gândul.

De vreme ce există orice, se poate orice. Totuși, nu poți lăsa nici lucrurile, nici gândurile, nici temerile, nici amăgirile și nici dezamăgirile să meargă așa, cum vor ele și încotro vor ele. Uneori, și când nu te ascultă nimeni, tot trebuie să vorbești cu cineva, măcar cu o reprezentare sau cu o fantomă a aceluși cineva, să pui țara la cale și chiar să țipi sau să strigi ceva mai tare la cineva care te ascultă sau nu te ascultă. Pentru că nu strigi pentru el, ci pentru tine. Tu și, adesea, numai tu ești cel

(sau cea) care trebuie să te auzi, să te sperii, să te impresionezi. Nu putem scăpa niciodată de strigăt, fie el de luptă, de revoltă, de spaimă sau de ajutor. El face parte din viața noastră. Și atunci când îl exprimăm, Și atunci când îl ascundem.

Chiar dacă nu te ia nimeni în seamă, e musai să fii acolo unde se dă startul propriilor tale drumuri și, cum spuneam, să vorbești, să șoptești, să țipi sau să strigi cât te ține gura. Cineva trebuie, totuși, să te audă și să pună piciorul în prag. Iar dacă nu e nimeni acolo, atunci trebuie să te auzi tu singur, să te auzi și să pui tu însuși piciorul în prag, să spargi zidul și să bați cu pumnul în masă, pentru a-ți opri sau pentru a-ți amplifica țipătul, chiar dacă nu există, în acel loc, și nici în acest loc, un prag real, un zid real și o masă reală, ci doar una virtuală, un prag fictiv și un zid de fum imaginar. Și nici cineva anume care să ia în seamă tot ce-i spui tu nu există. Și, chiar dacă există, nu se află acolo unde ai vrea tu, pentru tine. Poți să bați cu pumnul și în fum, nu contează.

Asta-i procedura. Omul este făcut să pună piciorul în prag, chiar dacă nu există un prag, să spargă un zid, orice fel de zid, de piatră, de lut, de oameni sau de fum, și să bată cu pumnul în masă, fie el și un pumn de femeie, indiferent dacă este sau nu este o masă acolo. Poți foarte bine să bați, cu un pumn virtual, într-o masă la fel de virtuală, întrucât, cum spunea poetul, „virtutea e o nerozie, geniul o nefericire“, ambele având nevoie să fie croite zdravăn, pentru că ambele încep cu *ne...*

Așa vreau eu. Poate că tot așa vrea și ea. Așa vrem noi. Deasupra tuturor lucrurilor pe care le vrem sau nu le vrem, reale sau virtuale, proaste sau bune, adică năroade sau geniale, ești tu, omule, suntem noi, oamenii. Și dacă ești tu, înseamnă că sunt și eu. Pentru că și eu mai sunt încă un fel de om, nu o imagine despre un om. Și dacă mai sunt și așa ceva, adică un om sau o urmă dintr-un om, înseamnă că și eu, la fel ca tine, sunt deasupra tuturor lucrurilor, inclusiv deasupra ta. De unde rezultă că, dacă eu sunt un om – un om real sau unul virtual, nu

contează, tot aia e –, și omul concret, real sau virtual, este totdeauna deasupra tuturor lucrurilor – a celor ce sunt, pentru că sunt, și a celor ce nu sunt, pentru că nu sunt, cum ziceau sofisții –, înseamnă că și tu ești tot acolo, un fel de lucru mai mult sau mai puțin concret, mai mult sau mai puțin real, mai mult sau mai puțin însuflețit, mai mult sau mai puțin important. Cu sau fără coloană vertebrală, cu sau fără hernie de disc. Iar ea se află deasupra ta, ca o iluzie sau ca un nor, așa cum și tu te-ai putea afla, undeva, foarte departe de ea, dar niciodată deasupra ei... Pentru că nu vreau eu. Pentru că n-o să te las eu.

M-am zbatut tot timpul între realități și virtualități, între real și condițional, adică între condiționale și optative, între da și nu, între posibil și imposibil, dar nu pentru că, vezi Doamne, aș fi vrut sau n-aș fi vrut, ci pentru simplul motiv că există pe lume zigzaguri, adică zbatere, iar zbaterea face parte din noi, ca pielea fragedă, fermă sau zbârcită, ca ficatul hărțuit și obosit de atâtea toxine, uneori secat, alteori preaplin, sau ca gândul oropsit, uneori terorizat de fel de fel de idei originale, alteori mângâiat sau neglijat, dar rareori uitat.

S-a zbatut și ea. Tot așa. La maximum. Și, poate, tocmai de aceea, o fi și făcut, cum zic doctorii, hernie de disc. O hernie de disc – mai ales când este vorba de coloana vertebrală nu doar a trupului, ci și a gândului sau a sufletului – rupe verticalitatea, te cade, te pune la pământ, te târăște în căruciorul temniței neputințelor logice...

Cel puțin, așa crede ea. Eu nu cred. Pentru că nimeni nu se poate pune cu ea. Nimănui nu-i merge și n-o să-i meargă niciodată cu ea. Este o femeie care urăște orizontalitatea, saltelele ortopedice pentru minți fracturate, pământul amețit de fumurile de dinaintea ploilor cu piatră sau cu lăcuste, și cărucioarele herniaților coloanelor nevertebrale, ~~parțial~~ vertebrale sau total cvasivertebrale ale ideilor idioate, însuflețite sau neînsuflețite... Îi plac ideile năstrușnice, îi place viața trăită la intensitate maximă, îi plac munții, visează

totdeauna, ca și mine, Everestul... Aici ne asemănăm. Acesta este punctul nostru forte. Singurul.

Totuși, înainte de a se hernia, s-a zbătut atât de intens, încât, poate, s-a diluat mult mai grav și mult mai serios decât ar fi trebuit, și-a mucegăit un pic voința și s-a cam rătăcit.

S-a rătăcit cu GPS-ul în mână și se pare că nu prea mai are ce face pentru a ieși din rătăcire. Oare, ar trebui s-o accepte?! A epuizat ea, această femeie extrem de puternică, absolut toate mijloacele tradiționale de ieșire din rătăcire? Din rătăcirea asta tembelă între hernie și nehernie, dintre ce zic doctorii și ce simte ea, dintre voința ei reală și puțința ei reală.

Eu cred că nu. Dar se pare că da. Busola mea cea de toate zilele a înnebunit, acul care ar trebui să-mi indice cel puțin două puncte cardinale din viața mea, Nordul și Sudul, se învârtește ca fofeaza unui avion în vrie; asta vrea să însemne că punctele au devenit cercuri – cercuri cardinale?!, Doamne ce-or mai fi și astea!? –, cercurile, toate, s-au transformat în spirale haotice, iar eu nu știu și nici nu vreau să știu cum pot ieși și cum se poate ieși dintre aceste puncte devenite cercuri cardinale concentrice și din aceste spirale devenite haotice și asimetrice.

Poate că nici n-ar trebui să ies și nici să știu că pot să ies, de vreme ce orice ieșire este precedată și urmată de o intrare, care, la rândul ei, poate genera o altă ieșire și o altă intrare. Până când toate devin cădere. Datorită gravitației, desigur... Iar dacă ar fi să fie să-mi analizez cu adevărat viața, viața intrărilor și ieșirilor mele, a intrăturilor și a ieșiturilor, a intrândurilor și ieșindurilor, câte au fost și cum au fost, în mine, prin mine sau pentru mine, atât ca obiect al meu, cât și ca subiect al lor, al suirilor și căderilor, ar fi vai și amar de capul meu și vai și amar de capul Universului. Eu aș fi șvaițer, iar Universul numai găuri negre.

Și atunci nu mi-ar mai rămâne decât magia... Iar ea ar fi nevoită să apeleze la mine, la magia mea. Și eu nu vreau asta.

Vreau ca ea să fie limpede, fără descântece, angoase și magii. Oare, s-o putea?

Dar, din păcate sau, poate, din fericire, pentru că, la urma urmei, orice păcat a fost, la originea lui, un început de fericire latentă sau virulentă, sau măcar presărat cu intenții cel puțin fericite, peste toate acestea se așterne, ca o mantie de catifea ciocolatie din reclamele de prost gust, uitarea. Uitarea cea reală, uitarea cea ireală. Sau ambele. Cea reală vine din cerul creierului, cea ireală crește din pământul picioarelor sau invers, adică din pământul picioarelor creierului și din creierul picioarelor pământului, ce mai contează! S-ar părea că avem de-a face însă și cu o altfel de uitare, cu o uitare de sinteză, sinergică și contagioasă, pe care nu știi cum și de unde s-o privești, cum s-o simți, cum s-o asculți, cum s-o auzi, cum s-o înțelegi și de unde s-o apuci, dacă e bine s-o vezi sau e mai bine să n-o vezi, s-o știi sau să n-o știi, întrucât s-ar putea ca, după o astfel de experiență, să nu mai faci diferența dintre uitare și neuitare, dintre amnezie și amintire, dintre ce ești și ce ai putea deveni în verticalitatea suirilor lumii sau din strâmbătura căderilor ei...

Cineva spunea că viața noastră se compune din uitări și reamintiri, care nu se întâlnesc niciodată unele cu altele, deși sunt mereu împreună. Așa o fi, ce-mi pasă mie! Uitarea vrea, probabil, să ne protejeze, ca un soi de inhibiție supraliminară, să ne scoată din labirinturi inutile și, câteodată, să ne lase ceva mai liberi. Să ne lase ceva mai liberi, nu să ne pună pe liber. Adică să dea, nu să ia. Dar orice dat este un luat și orice luat presupune un dat. Ești liber să gândești sau să nu gândești, să iubești sau să te amăgești, să privești sau să te hlizești, să îndrăznești sau să te temi, să disperi sau să sperii. Ești liber, dacă ești liber. Dacă nu, nu. Probabil că nu știe nimeni cu adevărat cum și de ce, altfel lumea n-ar mai lua-o razna, ci s-ar ordona după astfel de *modus-uri vivendi* cu iz de libertate, nu știi nici tu, nu știu nici eu, dar toată suflarea se supune acestei

legi, pentru că toată suflarea, atunci când curge, se varsă neapărat în labirinturi, chiar dacă, uneori, are impresia că labirinturile sunt cele care se revarsă în ea, mai ales, atunci când ea nu mai curge, ci doar staționează, când își epuizează adică energia de mișcare...

Dacă toate acestea ar fi cât de cât lămurite, și bietul om ar ști de ce-i este și cum îi este rânduie, șprenguită, mărunțită și măcinată viața de tot felul de gânduri, de realități și de simboluri, de ce-i face umbră pământul sau de ce face el umbră pământului, atunci nu s-ar mai întâmpla nimic, s-ar ajunge pur și simplu la mult-prea-chinuita și la mai-mult-ca-mult-prea-chinuita-și-amenințătoarea entropie zero, și Universul, cuprins într-un pahar fără apă, ar muri de sete.

De aceea, când nu mai ai ce face, îți pui pofta în cui, o personalizezi sau o universalizezi și, în consecință, consecvent principiului continuității și celui al complementarității sistemelor inteligente sau idioate, te organizezi, lângă ea, prin ea și pentru ea, ca santinelă – schimbul unu, schimbul doi, schimbul trei, toate schimburile la un loc –, cu consemnul special de a veghea, 48 de ore din 24, să nu ți se fure ce ai furat, să nu ți se ia ce ai luat, să nu ți se scoată cuiul pe care abia l-ai bătut, să nu ți se transforme, adică, pofta în lehamite. De unde rezultă că, mâncând miere, s-ar putea să ți se facă poftă de fiere și, amărându-ți viața, ar fi posibil să faci zâmbre la tot felul de dulcegării amare...

Nu știu dacă, după vestea herniei sale de disc, viața ei va fi mai plină sau mai goală, dacă a realizat ce și-a propus sau dacă și-a propus ce a realizat. Eu însă știu că, în fiecare dimineață, ea îi mulțumește lui Dumnezeu pentru noaptea pe care i-a dat-o în dar și pe care tocmai i-a înapoiat-o învelită în speranță, dar nu sfârtecătă și nici umilită, cu speranța să-L înduplece să-i facă iarăși o mică favoare și să n-o lase să stea prea mult la coadă pentru semnarea contractului întru liniștea visurilor de labirint ale nopții următoare...

Sunt atât de importante nopțile.... Nopțile, nu zilele... Zilele trec, nopțile rămân. Și nu doar ca un sfetnic bun...

...I-au spus, deci, că are hernie de disc, că n-are voie să care, să sară, să se miște prea mult sau prea brusc, prea brusc sau prea mult... I-au spus, pentru că i-a întrebat, altfel nu-i spuneau nimic. Ei nu spun niciodată nimic neîntrebați. Au anunțat-o, deci, când au pus ochii pe ea. Sau când ea a făcut ochii mari pe ei. Nu într-un vis, ci într-o clinică. Au spus-o pe tonul cel mai firesc din lume, dar ei i s-a părut că au lovit-o, pe neașteptate, cu leuca, exact în punctul în care îi era lumea mai dragă...

Ca să se apere sau să diminueze efectul loviturii, s-a încolăcit după leuca zgrunțuroasă, zgâriată și obosită de frecăturile loitrei carului timpului – timpului care nu iartă absolut nimic din ce este trecător –, și-a mușcat buzele să iasă din coșmar, s-a înțepat cu un ac de păr despicat în patru în moalele gândului, în zona crepusculară, ca să se trezească sau să nu se trezească, dar n-a obținut mai nimic... Nimic, în afara unui fior pe șira spinării, unui sloi de gheață în dreptul inimii, unui junghi interjecțional, prelungit pe undeva prin laringe, și unei lacrimi sărate, picate pe o iluzie pierdută... Ce fel de lacrimă și ce fel de iluzie, nu se știe exact...

S-a gândit la primul ei iubit, la cele două pahare de vodcă pe care le-a băut de ciudă, pe fiecare dintr-o singură răsufare, la Cotiga cu Vinuri, când el era în fața ei, măgar inteligent și bou tâmpit, spunându-i că s-a însurat, la lacrimile celor 18 ani pe care-i avea atunci și nu-i mai are acum, întrucât s-au pierdut printre ceilalți, la lacrimile acelea pe care nu le-a simțit decât, o oră mai târziu, în lift, când se întorcea singură acasă, nu să-și pună capăt zilelor, ci să-și consume, sub gustul lor sărat și amar, pentru că, între timp, îi sărutaseră, în locul lui, buzele, cu rimelul ce i se prelinse pe obraz, sfârșitul începutului primei sale povești de dragoste...

Când s-a văzut așa, brezaie frumoasă, cu o coamă de leu stârnit, zburliță înfiorător de tandru în oglinda unui lift, liftul ei de o frântură de viață, care o urca la unul dintre etajele de foarte sus, nu contează la care, să zicem $n-2$, spre acel apartament de liceană îndrăgostită poate prematur, poate nu, al ei și al părinților ei, îndrăgostiți și ei, dar nu vremelnic, ci etern, unul de altul și amândoi de ea, cum era și ea de ei, a apucat-o cel mai frumos și cel mai nebun răs din viața ei. Primul de acest gen. Nu-i venea să-i fac nimic idiotului genial de deștept și de tâmpit, care-i făcuse asta. Nu-i venea nici să-i spargă capul, nici să-i scoată ochii, nici să-i strivească ochelarii, nici să-l castreze, ba, dimpotrivă, o apucase, așa, un chef copilăresc să-l mângâie pe nas, între lentile, și să-l ierte. Și chiar a început să-l mângâie pe un fel de nas de pe obrazul ușii de la lift, înainte de a o deschide, iertându-l și blestemându-l frumos să-și prindă instrumentul mirosului în prima ușă care i se va închide în nas. Dar ușile din fața lui nu i s-au închis niciodată în nas, ci totdeauna i s-au deschis în fața ochilor și a genialității lui tâmpite...

La urma urmei, viața nu se sfârșise atunci și acolo. Abia începuse... Dar, de atunci, deși viața ei continuase să se împlinească magistral de frumos, și ea urcase cu speranță și convingere pe treptele de sus ale unei scări de mătase și se îndrăgostise cu adevărat de un bărbat excepțional, a continuat, mulți ani în șir, să-l tot viseze, habar n-avea de ce, pe tâmpitul ăla genial de inteligent, de concret și de abstract, de real și de absurd, așa cum visezi un fluture care zboară când vrei să zbori, un foc care arde, când vrei să te aprinzi, un ocean fără valuri, când vrei să înoți, un cer fără nori, când vrei să te înalți...

După ce ieșise din lift și se pregătise să deschidă ușa de la apartament, o izbise din nou în tâmple cea mai înfricoșătoare palmă din viața ei. Palma-lopată a unui fior care o croise, ca o cociorbă, în tâmpla gândului, dar nu cu coada, ci cu tășul metaforei, într-o iarnă cu foarte mult nord afară și sud în

interior, probabil, cu foarte puțină minte în capul ei, aflat, la acea dată, în curtea școlii începutului vieții de fată cu țâțe, după ce se certase, copil teribil fiind, cu directoarea de imagine... Dar, la anii aceia, ce minte putea să aibă o puștoaică rebelă și căpoasă ca ea?! Când s-a pomenit cu tâmpla gândului plină de speranțe ciuntite, a crezut că nu va mai ajunge, niciodată, nici pe tărâmul zânelor, nici pe cel al zgripturoaicelor care voiau să o devoreze, nici pe cel al îngerilor ei păzitori, pentru că, probabil, există și pentru ei un capăt al răbdării...

Dar îngerii n-au părăsit-o. Ei nu te părăsesc niciodată. Ei sunt totdeauna răbdători și altruști. A răbdat și ea cusătura, făcută aproape pe viul gândului, iar cicatricea, pe care o poartă și acum cu mândrie (deși nu se prea vede, n-ai cum să vezi gândul) ca pe un simbol al frumoasei nebunii a spiritului și speranțelor acelor vremuri, îi umple sufletul de tandrețe... Evident, atunci când nu o acoperă cu un pic de pudră a cuvintelor... Pentru că nu tot ce este frumos trebuie scos la iveală sau lăsat prea mult în văzul lumii...

A fost doar o clipă. O clipă dintr-o viață. Încremenită în cicatricea ei de pe tâmpla unui gând rebel, acolo unde apar primele fire albe, se zice, ale înțelepciunii, de fapt, ale iluziilor rămase iluzii sau devenite realități... Au apărut și la ea, pentru că și ea trebuie să fie, ca tot omul, și un pic înțeleaptă, dar, ca orice femeie, ca să nu mai vorbim de o artistă a imaginilor creative, pentru care trecerea de la cochete și cochetării expansive la mămică și mămicării grijulii nu este floare la ureche, are grijă să le ascundă... Nu-i place această complicitate, mai ales când curriculum-ul de pe Internet ne dă pe toți de gol, dar nici nu vrea să iasă din ea. E mult mai frumos ceea ce nu se vede...

... Și tocmai acum, când tot nu-l uitase pe primul ei gândit, nici pe liceanul remarcat de ea odinioară și devenit, între timp, un folkist teribil, care, aflase de curând, își încheiase conturile cu lumea doar la 49 de ani, și nici pe ultimul, gândul ei foarte

gândit, când își găsisse o sală de sport unde se îndrăgostise de niște fiare inoxidabile și de niște spalieri, când aflase, prin apropiere, tangent la un gând frumos, un parc cu alei vopsite în roșu și în albastru, tocmai bun ca suport de alergat, și cu niște scări, bune de urcat în viteză și de coborât cu oarecare prudență, cu o prudență oarecum neconformă cu firea ei năbădăioasă, dar obligatorie pentru evitarea pericolului, când slăbise vreo trei kilograme, poate patru, menținându-și silueta anilor de liceu, doctorul acela înalt și alb ca o Himalaye, cu o chelie everestiană, luminoasă și colorată în nuanțe grijulii și surprinzătoare ca o auroră boreală, împreună cu tubul lui de RMN – rezonanță magnetică nucleară i se zice –, alb și rece ca un aisberg, îi spulberaseră, ai dracului, mai mult de jumătate din fărâma ei de nouă fericire, un pic asimetrică și, poate, un pic cam nebună, dar, ce să-i faci, nimic nu e perfect pe lumea asta... O fericire care-i reconstruise, totuși, în parametrii întoarcerii la izvoare, gândul, iluzia, voința și sufletul...

...Înainte de această dezagreabilă veste pe care nu știe încă în ce fel s-o ia – real sau imaginar –, alerga, prin parc, la minus 20 de grade sau la plus 30 de grade, iluzie verticală și, în același timp, orizontală, translație de alb, alb peste albul aleilor, peste roșu sau peste albastru, sub norii înzăpeziți, înnegriți sau înfulgerați, împreună cu mine, teroarea cea albastră... Alerga ușor, fulgurant, în hanoracul pe care-l avea de la tatăl ei, cel mai iubit bărbat din viața ei, gâfâind ca un greier și scoțând un strigăt de luptă, pe timbrul înalt, ultimativ, ca un Don Quijote, în bătălia cu scările, trăgea de fiare, își reordona masa musculară, atât cât era necesar pentru ca urmele unei jumătăți de secol să nu fie prea vizibile, celulita să dispară și inima să rămână așa cum era și cum îi plăcea ei să creadă că ar trebui să fie, adică tandră și curajoasă, sinceră și puternică, sigură și năbădăioasă... Două ore pe zi, patru zile pe săptămână. Apoi zbură până acasă, pe calul ei cel alb, sau pe vulturul ei cel majestuos, câte un norișor îi atrăgea atenția că roțile de la

gabrioleta ei deosebită sau aripile ei de vultur, achiziționate tocmai din Acvilinia – țara vulturilor –, deci vulturească sută la sută, sunt dezumflate sau nu se învârtesc în mod egal, ceea ce era, bineînțeles, absurd, când este vorba de un lucru vulturesc, dar ea lua avertismentul în serios, se uita la pene, se dezechilibra, cădea în gol, iar norișorul cel ingrat se amuza în timp ce ea își mai făcea încă o julitură (ciobitură îi zicea mama ei) la un vreun genunchi al gândului, fără să știe, pezevenchiul, că, în fața lui, se afla o artistă despre care unii ar putea să spună, fără s-o întrebe, în ton cu mama ei, că are cei mai frumoși genunchi gândiți ciobiți din lume...

Apoi se ducea la muncă și se simțeam bine, se simțea importantă, se simțea, deopotrivă, nebună și normală, sub privirile colegelor, unele, poate, un pic invidioase pe nebunia sau pe normalitatea ei, altele bucuroase de revedere sau indiferente, ca aisbergurile din cine știe ce norduri, care asistaseră la scufundarea Titanicului... Numai că ea nu se scufunda, nefiind încă un Titanic, ci plutea și chiar se și înălța cu mult deasupra zborurilor necunoscute sau cunoscute atât de puțin... Nu neapărat în ochii lor, ci în sufletul ei, în viața ei, încărcată cu de toate, și rele și bune, rânduiește milimetric și pusă pe bigudiuri, ca să se cârlionțeze și mai mult, așa cum îi este, din naștere, firea și părul... Sau, în orice caz, continua să plutească, adică să facă surf, pe val, nu pe sub val, fără s-o atingă valul... Sau pe nori, fără să o atingă norii..

Da' uite că valul de ape sau de nori o atinsese cumva și pe ea. Fluidul acesta ticălos și pervers – un fel de tsunami surprinzător și inexplicabil, lua-l-ar naiba! – o lovise exact în moalele unui adevăr frumos, tot așa, fără s-o avertizeze la timp, fără să-i dea șansa să riposteze pe loc, să-i dea adică replica cea mai potrivită... O fi crezut, poate, că o va da gata, că o va pune la pământ, că-i va lua frumusețea, frumusețea ei cea adevărată, cea de dincolo de frumusețea care se vede, că-i va ucide râsul,

buna dispoziție, amintirile, speranțele, visurile, puterea... Oare, chiar așa o fi crezut?!... Mare greșeală va fi făcut!...

Înconjurată de atâția oameni, de atâția colegi și, poate, de atâția prieteni, se simte, totuși, în aceste momente, un pic cam singură. Dar nu singură, singură, aruncată în lume, ci singură pe o fantă de lumină. Adică singură într-o poartă a lumii, într-o poartă deschisă spre lume. Ca odinioară, la institut. Erau, acolo, niște scene mici, niște scene de o persoană, fiecare viitor actor cu scena lui, așa cum va fi trebuit să fie, mai târziu, în groapa leilor și în viața de actor... Era o poartă prin care învățau să iasă fiecare în lume. Sau lumea învăța să intre în viața fiecăruia dintre ei.

Deci, singură, pe aceeași scenă de totdeauna. Sau pe o alta. Aceeași și, totuși, alta. Fixă sau rotativă. Mai mult fixă decât rotativă. Nu, nu pe o alta. Pe aceeași. Scenele rămân totdeauna aceleași, actorii sunt mereu alții...

...Viața. Aceasta a fost sau poate fi din nou, azi și mâine, noua ei scenă. Sau vechea și eterna ei scenă. Viața ei, viața noastră. Care trece pe lângă noi și prin noi, de parcă nu ne-ar vedea, de parcă nu ne-ar simți și nu ne-ar auzi, chiar și atunci când ne simțim atât de puternici și de siguri. Trece ca o adiere, aproape că nici n-o simți... Sau ca o furtună. Nici pe aceea n-o simți. De aceea, habar n-ai când nu mai curge, când nu mai trece, când s-au stins reflectoarele, când s-a lăsat cortina, când s-au închis porțile, când ți-a căzut o stea în creștet, fără să te doară, când ți s-a frânt zborul...

Povești! Nostalgii cretine sau baiere de care să bietul viu se agață când vine potopul sau neantul. Comportament de regine ale civilizației egiptene, care nu acceptau că ar putea fi muritoare și doreau să-și împietrească, să-și sape în piatră, adică să-și piramidizeze și să-și eternizeze nemurirea. Dar durata nu este nemurire. Și nici nemurirea durată...

Știu, totuși, destul de bine, știu și simt că ea nu poate fi nici învinsă, nici speriată, că este una dintre acele entități și identități mai tari ca viața, că este, adică, o eternă învingătoare. N-am știut-o dintotdeauna, firește. N-a știut-o nici ea, sunt sigur, deși prietenii i-au spus-o mereu, mai ales cei pentru care, zic ei, ea a fost și a rămas o persoană specială. Abia acum a aflat-o însă cu adevărat. Greul, pericolul, amenințarea te fac să fii puternic, chiar de trec în tine și prin tine toate cutremurele și toate uraganele planetei.

După atâtea zeci de examene, pe care le-a dat, le-a trecut, le-a luat, le-a pierdut sau le-a uitat, vin alte și alte examene. Nu scapi de ele niciodată. Se țin scai de tine, ca umbra de copac. Examine care nici nu i-au golit golul din suflet, atunci când a suferit, nici nu i-au umplut preaplinul din lacrimi, atunci când a plâns, și nici n-au amăgit-o destul, atunci când era iremediabil dezamăgită. Pentru că examenele nu sunt făcute să rezolve, nici să alinte, nici să dureze, nici să amăgească, nici să dezamăgească, ci doar să treacă și să fie trecute. Nu de la examenele acestea a aflat ea că este puternică, ci de la suflet. De la sufletul ei care nu acceptă nici plânsul, nici eșecul, ci doar încrederea și sinceritatea...

Cu toate acestea, examenele nu i-au lipsit. Nici când a concurat pentru un post, nici când a trebuit să treacă peste vreun prag. Altul decât acela pe care l-a fost trecută când a fost acceptată în lumea artei. A fost oare acceptată cu adevărat sau doar recunoscută?! Uite că nici aici lucrurile nu sunt foarte clare. Mereu mai rămâne câte ceva de rezolvat...

...Va fi, deci, încă un examen. Doctorul cel înalt și chelios și RMN-ul lui cel alb ca un aisberg au hotărât asta. Sau doar au constatat. Totuna. O vor opera sau o vor fizioterapie, nu contează. Între bisturiu și fizioterapie se află acum condiția ei...

Va fi, deci, un examen. Undeva, între bisturiu și un ocean de leacuri. Îl va trece și pe acesta, indiferent care va fi. Adică nu-l va pica. Și i se va da postul. Postul ei de eternă

învingătoare. Sunt sigur că așa va fi. Sau nu sunt?! Probabil că sunt. Probabil că nu sunt. Cine știe! Dar ea nu poate fi învinsă. Trebuie să fie acolo, pe fază, pentru a se putea întoarce, cu fruntea sus, la viața ei, la profesia ei, la condiția ei, la lupta ei. Cu arta, cu visul, cu fiarele de inox de la sala de sport, cu pașii suiți pe scări și alergați pe aleile parcului, cu viața. După ce a plâns, după ce i-a fost frică, după ce a disperat. Când a văzut-o pe colega ei, herniată ca și ea, pe patul de spital, operată și ținută, pentru o vreme, la tăcere, ea, care râdea de se cutremurau pereții și strălucea de se stingeau reflectoarele, s-a speriat atât de tare, încât nici n-a știut că s-a speriat. Și-a dat seama mai târziu, când neuronii ei s-au mai descâlcit și au rămas doar la mișcarea lor browniană normală.

Dar i-a trecut. Se va bate cu toate uraganele și cu toate morile de vânt, cu toate liniștile și cu toate valurile de pe planetă, chiar dacă valurile, pe care ea le înfruntă ca o corabie, de data aceasta, singuratică, ar putea-o ucide... S-o creadă ele! Ele sunt doar valuri, ea este viață. Ea este viața. Va fi, fără îndoială, mai tare ca ele...

La urma urmei, nu este decât un om. Și nu vrea să învingă altfel decât ca un om care nu se luptă cu un alt om, nici cu toată lumea, nici cu răul planetei, nici cu binele ei, ci doar cu sine. Știe, bineînțeles, că nu este și nu poate fi nemuritoare. Cu fiecare zi care trece, cu fiecare val care trece, cu fiecare uragan care vine și trece, moare și ea, ca toți ceilalți, câte puțin.

Toți suntem muritori. Dar există mai multe feluri de a muri. Dar există mai multe feluri de a trăi. Ea n-a murit, pentru că trăiește încă din plin, pentru că știe că vrea și vrea să știe că vrea s-o ia mereu de la capăt, oricât de greu ar fi și oricât de greu i-ar fi, pentru că n-a reușit să vrea să-l uite nici pe primul ei gând iubit și nici pe ultimul, nici pe iubitul ei etern – visul ei –, pentru că încă mai vrea să alerge prin parcul plin de alb, de albastru, de roșu și de verde, să urce scările și să coboare în adâncul sufletului, să trăiască sub reflectoarele lumii, dar și

dincolo de culisele ei, să-și sărute plânsul, pentru reușita lui la cel mai important examen din viață – râsul – și, poate, să-și crească nepoții, să iubească frumosul și să înfrumusețeze urâtul, să-l înfrumusețeze, nu să-l fardeze, să-și însușească infinitul mare și să pătrundă în infinitul mic, să-și păstreze toate coloanele, câte le-o mai avea, verticale și întregi, oricare și oricum ar fi ele – fizice, psihice, reale sau virtuale – , cu sau fără hernii, să-și reverticalizeze curajul, gândul și viața...

I-au spus că are hernie de disc.

Și ce dacă?! Și, la urma urmei, ce o fi aceea *hernie de disc*?! Și, mai ales, de ce-i trebuie ei așa ceva?!

16. Avanpremieră pe rug

Premiera se anunță pentru joi.

Sunt nerăbdător.

Toată vara și toată toamna, ea s-a frământat atât de mult pentru piesa asta. Este ca și cum ar fi fost însărcinată cu ea, ca și cum ar fi purtat-o nu în pânțele genezei, ci în pânțele sufletului, ale creierului, ale iubirii sau ale speranței și, acum, când va scăpa de sarcină, totul va fi la fel ca înainte. Care înainte?! Înaintea lui, adică dincolo de începuturile începuturilor frământărilor, sau înaintea momentului în care eu am întâlnit-o în sala de sport și am început să discutăm despre verzi și uscate? Nu știu, poate...

Iar acum, când se apropie premiera, parcă-mi pare rău că ea nu se mai frământă, că încă un lucru frumos din cele pe care le-am cunoscut eu până acum – este vorba e marele respect al unui om față de vocația celui de lângă el – va lua sfârșit. Se va sfârși cu bine, dar tot se va sfârși. Îmi vor lipsi discuțiile despre rolul ei, despre existențialiști, despre toate. La finele acestor zile, sunt parcă invidios pe autoul piesei, deși eu n-am invidiat niciodată pe nimeni, pentru că piesa lui o va capta pe ea, iar ea va fi atât de ocupată și atât de captivată, încât nu va mai putea să vadă nimic altceva decât scena, aplauzele, luminile, cabinele, scările pe care urcă acolo, la locul ei...

Acest mare autor – deopotrivă, român și franțuz – este creatorul unui gen dramatic foarte greu, iar punerea în scenă a piesei respective, o capodoperă a genului, înseamnă un act de mare curaj. Știi că ea este foarte curajoasă, dar am emoții. Nu neapărat pentru ea, n-am cum să-i port eu de grijă, cât pentru mine. Am devenit poate mult prea dependent de ea. Adică de o anume prezență a ei. Sau n-am devenit? Nu știu. Sau știu, dar nu vreau să recunosc!? Sau nu știu, dar îmi place să cred că știu

sau măcar bănuiesc?! Poate. Cert este doar că am emoții. Am văzut piesa asta jucată la Paris, cu mulți ani în urmă, și mi s-a părut foarte grea și foarte încâlcită. Am citit romanul, am citit de *n* ori și textul piesei, am înțeles, cred, și câte ceva din ceea ce ar putea să se afle dincolo de ceea ce se vede. Dar tot am emoții. Știu că ea va fi foarte bună, va străluci, mă va impresiona. Va impresiona pe toată lumea. Dar tot am emoții.

...Este luni. Dau un telefon la casieria teatrului. Rezerv un bilet. Alerg într-un suflet să-l cumpăr, deși nu mă grăbește nimeni. Premiera va fi abia joi. Rândul K, locul 9. Deja s-au vândut atâtea bilete! Bucureștenii sunt avizi de teatru, de teatrul cel adevărat, pentru că sunt săturați și suprasaturați de teatrul politic din Parlament, de la Guvern, din viața politică a țării și din viața lor de fiecare zi. Acela, adică cel din Parlament sau de pe unde o mai fi, nu este decât un simulacru. Prost scris, prost jucat. Teatrul autentic, lăsat de la antici, se află în altă parte, adică aici. Și el nu poate fi înlocuit niciodată cu nimic. A fost creat ca să fie de neînlocuit.

Cumpăr biletul. Casieria este dotată cu calculator, biletul iese pe bandă, ca biletele de tren la Gara de Nord.

De dimineață, mi-a evadat de sub tipar un roman. Trec pe la poarta teatrului și las un exemplar acolo. Pentru ea. Știe. Am vorbit la telefon. Eu nu știu însă dacă-l va citi, dar asta-i o altă problemă.

Ajung acasă târziu. Deschid calculatorul. Scriu. Zorii mă găsesc așa, scriind. Nu-mi dau ghes ideile, dar inima îmi bate în cuvinte și cuvintele se țin elegant în rândurile de pe ecran. Ce ți-e și cu tehnica asta! Dar ce s-ar face ea fără bățile în cuvinte ale inimii?! Nu știu și nici nu cred că am să știu vreodată cu adevărat.

Timput trece. Greu, dar trece. Este deja miezul zilei. Al zilei de marți. Programul meu pare – și chiar este de-a adevăratelea – destul de încărcat. Trebuie să fac o grămadă de lucruri care nu-mi plac și o altă grămadă de lucruri de care mă

tem. Le las baltă pe toate. Nu-i nici o grabă. Pot să mai aștepte. Trebuie să le fac mai întâi pe cele care îmi plac.

Mă duc la sala de sport. Ea nu vine. Nu mai vine. Este, probabil, foarte ocupată cu ultimele repetiții, înaintea premierei. Aș vrea să-i dau un telefon, s-o întreb ceva, orice. Nu îndrăznesc. Nu se face. Oricum, am s-o văd joi, pe scenă, la premieră. Am s-o văd, fără ca ea să mă vadă. Fără să știe că sunt acolo. N-am să-i spun că sunt acolo. Nu este, nu poate fi important pentru ea ca eu să fiu acolo. Ce pot să însemn eu pentru ea, un spectator, între atâtea alte zeci, poate chiar sute de spectatori?! Nimic. Și, la urma urmei, de ce ar trebui ca eu să însemn ceva pentru cineva? Dar ea, pentru mine, înseamnă și va însemna foarte mult, deși nu știu exact ce anume. Și, mai ales, de ce anume. Dar întrebările astea nu se pun niciodată.

Am foarte mult de lucru. Voi scrie toată noaptea, indiferent dacă întunericul îmi va fi sau nu un sfetnic bun. Probabil că nu-mi va fi. N-are cum să-mi fie dacă el se va afla dincolo de geam, afară, în timp ce eu voi fi în lumină, în plină lumină.

Imediat ce ajung acasă, sună telefonul. Mobilul. Am o bănuială. Apoi, o certitudine. Ea trebuie să fie. Privesc ecranul. Da, ea este.

Răspund emoționat. Se prezintă. Nu era nevoie. Are numele pe ecranul telefonului meu. Și chiar dacă nu l-ar avea, îi recunosc vocea din șapte mii. M-am obișnuit deja cu ea. Este ca o muzică bună, ca o simfonie liniștitoare și veselă. Are o voce veselă, de puștoaică. Este, prin ceea ce face și prin modul cum face lucrurile cele mai simple, o puștoaică.

- Aveți bilet, sunteți invitat la premieră. Sunteți invitatul meu.

- Deja am cumpărat un bilet...

- Dar...

- Nu-i nimic dacă l-am cumpărat. Voi vedea spectacolul de două ori. Mulțumesc pentru invitație. N-am să refuz așa ceva. Îmi face o mare onoare.

- Spectacolul este vineri, la 19.00
- Nu joi?
- Nu. S-a amânat.
- S-a amânat?! Nu știam...
- Atunci este bine că v-am sunat.
- Mulțumesc mult. Voi fi acolo. Am să vă țin pumnii, deși n-aveți nevoie, sunteți totdeauna formidabilă!
- Cu formidabilul acesta mai rămâne de văzut. În rest, să vă audă Dumnezeu!
Oare și ea se teme!? Oare și ea are emoții?! Atunci ale mele vor fi și mai mari.
- Am primit romanul. Mulțumesc. Deja am început să-l citesc.

- Aveți timp!?

- Îmi fac.

Nu mai lungesc convorbirea. Vorbim pe minutele ei. Îi mulțumesc încă odată pentru invitație și aștept să închidă. Sunt foarte fericit. Nu numai pentru că nu m-a uitat, ci și pentru timbrul frumos, aproape familiar, al vocii ei.

Închide. Nu înainte de a-mi spune ce știe că vreau să aud despre romanul meu. Nu sunt laude, ci remarci. Probabil. Adevărul trebuie să fie, ca de obicei, undeva, departe, foarte departe.

...Zilele trec repede. Vineri este ultima zi lucrătoare din săptămână. Dar noi nu lucrăm. Este o compensație. Am lucrat sau vom lucra altădată pentru acest vineri important. Este important pentru că se află între 1 decembrie, Ziua României, și 3 decembrie, sâmbătă, ziua noastră liberă.

La prima oră, las totul baltă și alerg la florărie. Vreau un buchet de crini. Nu negociez prețul. Cât mi se cere atâta ofer.

- Dar cui duci, domnule, un așa buchet?

- Unei persoane speciale.

- Cât de specială?

- Foarte specială.

Nu știu ce a înțeles florăreasa, pentru că, de fapt, n-am prea înțeles nici eu ce-am vrut să spun. O pornesc, cu buchetul în mână, spre casă. De două zile, plouă într-una. Acum, tocmai acum, ploaia s-a oprit. Așa că nu este nici un pericol să mi se ude celofanul cu care sunt împachetate florile. Și de data aceasta am noroc. Totdeauna am fost un mare norocos.

Trebuie să mai aștept câteva ore. Sper să nu mi se deterioreze buchetul. Sunt crini frumoși, florile preferate ale oricărei femei. Și ale mele. Sunt flori frumoase. Și periculoase. Noaptea te lasă fără oxigen. Ca, dealtfel, tot ce este și tot ce înseamnă frumos...

Ajung acasă, le fixez cu cozile într-un vas cu apă limpede, pun telefonul să sune, pe post de ceas, la ora cea mai potrivită. Între timp, dau o fugă până la benzinărie, fac plinul și pregătesc mașina pentru drum.

Deschid calculatorul. Caut o muzică liniștitoare. Mozart. După câteva minute, renunț. Gândul îmi este prea puternic și, poate, prea răscolită, pentru a mai încăpea și altceva lângă el sau împreună cu el.

Caut, pe Internet, numele ei. Apar sute. Îl selectez, din fiecare site, citesc cronicile, aprecierile, datele personale, în fine, tot ce poate aduce Internetul, astăzi, despre o persoană cunoscută și îndrăgită de foarte multă lume.

Mă bucură fiecare cuvânt frumos despre ea. Și toate cuvintele sunt alese. Seamănă cu gândul meu despre ea. Semnă să toată lumea o iubește. Nu sunt gelos. De ce aș fi?! Sunt bucuros. De ce n-aș fi?! Traduc în cuvinte potrivite gândul meu despre ea. Sunt, parcă, aceleași cuvinte pe care le-am scris sau pe care le-aș fi scris și eu. Și, încă o dată, constat cât de mică și de interesantă este lumea!

Am *e-mail*-ul ei. Aș putea să-i trimit un mesaj. Cuvinte frumoase. I-ar plăcea. Acum, înainte de spectacol, orice cuvânt frumos poate fi o adevărată picătură de forță, de energie, de încredere. Renunț. Evident, acolo, în cabina ei, nu există un

calculator și, din câte știu eu, nici nu este pasionată de boala asta.

E timpul. Din apartament, aterizez direct la volan și o pornesc cu grijă spre teatru. Ajung în mai puțin de un sfert de oră. Drumul este mai liber ca niciodată. Sau mi se pare. Și parcă s-a așternut prea multă liniște în oraș. Un fel de liniște-complice, de liniște stânjenitoare. Am impresia că toată lumea este cu ochii pe mine, mai ales pe buchetul meu.

Nu prea am idee unde aş putea să parchez mașina, zona teatrului este totuși foarte aglomerată, dar o să mă descurc eu. Cu câțiva ani în urmă, pe vremea când lucram la o agenție de turism, contrar firii mele, eram mare maestru în a găsi locuri de parcare în buricul Bucureștilor. Oi găsi și acum, mai ales că spectacolul începe la o oră la care parcările trebuie să fie mai puțin solicitate.

Dar vremurile bune, în ceea ce privește abilitatea mea în a găsi locuri de parcare, au cam trecut. Nu prea mă descurc. Toate locurile din parcări sunt ocupate, așa că fac vreo două ture până ce găsesc totuși, undeva, pe malul Dâmboviței, destul de aproape de locul în care se află teatrul, un loc. Parchez mașina, las buchetul de flori pe bancheta din spate și o iau încet spre casieria teatrului. Îi zâmbesc puțin cam încurcat casieriței – deja ar trebui să mă cunoască, în ultimele săptămâni am trecut aproape în fiecare zi pe aici, dar ei nu-i prea pasă –, și îi spun că există un bilet rezervat, pe numele meu.

- Cine l-a rezervat?

Pronunț numele ei. Efectul este miraculos. Dintr-odată, casierița devine foarte amabilă. Trece rapid în revistă un teanc de bilete, îl găsește pe cel solicitat de mine și-l trece dincolo de ghișeu, exact atât cât să-l pot lua. Îl iau, cumva încurcat, nu sunt învățat cu favoritisme de nici un fel, ies afară din micul hol și mă îndrept spre mașină. Rândul B, locul 15. Excelent! De curiozitate, mă uit pe spatele biletului. Nu este scris numele meu, ci un altul. Numele unei femei. Cunosoc acest nume. Este

al unei prietene a actriței. Mi-a vorbit mult despre ea. Este tot actriță. Actriță și regizoare. Pun împreună țara la cale. În spațiul teatrului, evident.

Mă întorc. Nu știu cum să îi spun casieriței că nu acela este biletul meu. Totuși, îi spun. Se uită la numele de pe spatele biletului, se dumirește, zâmbeste, îl găsește imediat pe al meu, îl trece dincolo de ghișeu, eu îl apuc smerit, ies grăbit din micul hol, mă uit la el, la lumina neoanelor de la intrare, și mă declar super-mulțumit, chiar încântat. Rândul B, locul 16. Deci prietena ei va fi vecina mea. Sunt tare curios s-o cunosc. Sau nu sunt? Nu, nu sunt, nu mă interesează. Sau mă interesează chiar mai mult decât n-aș vrea?! Oricum, îmi place să-mi spun că, la ora aceasta, nu mă interesează nimic altceva în afară de spectacolul care urmează. Nu știu dacă acest tip de interes sau de dezinteres este cauzat de curiozitatea mea sau de respectul pe care i-l port. Și nici nu cred că voi afla. Va fi un gând mereu în suspensie, pentru că gândurile astea au totdeauna izvoare complicate, unele adânci, altele mai la suprafață, cu multe ramificații și delte foarte dezvoltate. Ea s-a pregătit îndelung pentru acest moment, iar eu am emoții.

Mă duc la mașină, iau buchetul de crini și mă îndrept cu pași rari spre sală. Constat că sunt singurul cu un buchet de flori. Îmi vine să-l ascund. N-am însă cum să-l ascund. Și n-am de ce să-l ascund. Este un buchet de flori, nu un pachetel de cocaină.

Las, ca de obicei, surplusul de haine la garderobă și îmi ocup locul. Rândul B, adică al doilea rând de la scenă, locul 16, exact la mijloc. În stânga mea, va veni prietena ei, actrița și regizoarea. Am avantajul că-i știu și numele și prenumele, și poreclele și o mulțime de alte detalii despre ea, fără ca ea să știe ceva despre mine. Sau, mai știi!? Lumea aceasta este totdeauna plină de surprize...

Vecina mea din stânga își ocupă locul în ultima clipă. Este doar actriță, știe când să intre în sală. Sau nu știe?! Nici

măcar nu și-a lăsat paltonul la garderobă. N-o fi avut timp, sau, poate are alte gânduri. Nici telefonul nu și l-a închis, așa cum o cere, pentru ultima dată, o voce feminină caldă și fermă, care nu seamănă în nici un fel cu cea a crainicei din Gara de Nord care anunță sosirea și plecarea trenurilor de călători... Aici este altceva. Aici este spațiul vocilor plăcute, al vocilor perfecte, al vocilor muzicale sau, în orice caz, naturale, dacă nu chiar geniale, care creează și pun în operă arta...

Vecina mea își ocupă locul în liniște. Modest. Chiar discret. N-o privesc. Nici ea nu mă privește pe mine. Sau nu sesizez eu. De fapt, n-are ce să vadă la mine. În afară de buchetul de flori, nu e mare lucru de capul meu. Probabil că își dă seama că sunt doar un ins oarecare, cu un buchet de flori. Este posibil să-și dea seama și pentru cine sunt aceste flori. Actrițele, mai ales atunci când devin și regizoare, sunt extrem de perspicace. Cel puțin, așa cred. Ea nu se uită însă la buchetul meu. Sau eu nu-mi dau seama dacă se uită, când se uită și cum se uită. La urma urmei, nici nu este important. Importantă pentru mine, acum, este o întrebare la care nu m-am gândit: Cum i-l voi da? Voi sări peste rândul din față, voi ieși din rând, între două chemări la scenă, și...

Doamne, ce greu mi se pare! Mai bine aș escalada Fisura Albastră! Mi-ar fi mai la îndemână...

Cineva, o doamnă sau o domnișoară de pe rândul următor, remarcă buchetul meu și îl laudă elegant:

- Ce buchet frumos are domnul!

Eu mă prefac că n-aud. Problema mea este una echivalentă cu o ecuație neliniară din teoria haosului: cum voi ajunge în apropierea scenei și cum îi voi înmâna buchetul!?

Spectacolul începe simplu și surprinzător. Sala nici nu sesizează momentul. Personajul (este vorba de personajul principal al piesei) vine de undeva din sală și urcă pe o scară în mijlocul scenei. Decorul prezintă, într-o pictură de epocă, un colț de cartier parizian dintr-o epocă nedefinită... Personajul

este neglijent, cu un palton boțit și cu două geamantane prăpădite și asimetrice. Privește decorul care reprezintă o casă, mai exact un imobil, lasă geamantanele, îl atinge, aude un zgomot, se sperie, se ascunde.

Lumina se stinge încet, încet, în timp ce un ronăit, pe post de cronos, adâncește misterul. De undeva, de dincolo de zid, apare Bătrâna... Nu i se vede decât nimbul desenat de o lumină discretă în jurul părului alb... Alb sau blond... Blond sau alb, nu-mi dau seama... Pronunță cu o voce misterioasă:

„- Casa asta are o sută de ani...”

Cunosc bine piesa. Înțeleg imediat că regizorul a evitat scena bistroului, cum era în viziunea autorului, și a început cu... mijlocul. Cu cele trei monologuri...

Prima cortină – fațada imobilului – se ridică și apare interiorul. Bătrâna își intră din plin în rol. Un rol aproape bizar. O voce tânără, o înfățișare aproape tânără, pentru o bătrână care ar trebui să aibă vreo optzeci de ani, un comic de situație paradoxal... Nu-mi vie să cred, dar, poate, tocmai acesta este farmecul acestui rol... Îmi dau seama, de la primele replici, că am de a face cu un spectacol excelent. Încă o dată, mă felicit pentru că am o astfel de șansă.

După monologul Bătrânei, urmează monologul ei. Tensiunea este maximă. Cel puțin pentru mine. Ea apare firesc, așa cum trebuie să apară totdeauna o vecină. Are o rochie neagră, un fel de capot stilizat, de culoare închisă, despicat pe o parte, un șal din pene și un cățel negru, confecționat în așa fel încât să fie ținut în brațe, terorizat, mozolit, după cum are chef stăpâna. Rolul ei, aparent al unei femei casnice, pusă pe distracții, dar care se plictisește într-una, este, în realitate, foarte complex. Dincolo de el, se află o lume încălцитă, ascunsă în fel de fel de labirinturi, uitată și necăutată, trecută prin chinurile unei femei frumoase, uitată și ea într-un fel de căsnicie de la margine de lume, într-o căsnicie de cartier, netipică, cu reveniri spectaculoase sau improvizate, cu sincerități de tot felul, cu

mărturisiri naive între realitate și imaginație, cu un alter-ego câteodată năvalnic și tandru, câteodată ascuns și paradoxal, pus când pe rele când pe bune.

Își intră perfect în rol, am impresia că este într-adevăr personajul pe care îl interpretează – crede chiar și ea asta, se vede după comportamentul ei, mai ales când spune „și iar mă duc, și iar mă întorc, și iar mă duc, și iar mă întorc...”–, uit o clipă că suntem colegi de sală, că alergăm în fiecare zi, mă rog, aproape în fiecare zi prin parcul când înfrunzit, când desfrunzit, după anotimp, când alb, când verde, când cenușiu și cred și eu că ea este ea, adică cea din piesă, nu cealaltă...

Primește aplauze la scenă deschisă. Revin imediat la realitate, sprijin buchetul de flori pe genunchi și aplaud și eu...

Spectacolul durează mai mult de trei ore, dar mie mi se pare că a trecut ca o adiere.

Toată lumea aplaudă, în picioare, finalul. Aplaud și eu. Nu, n-am cum să-i ofer buchetul de crini. Nici nu știu ce voi face cu el. Probabil că îl voi lăsa la poartă. Da, așa voi face.

Îmi iau surplusul de haine de la garderobă și mă îndrept spre poartă. Din păcate, portarul nu este acolo. Întreb pe cineva, care se află prin apropiere, dacă știe cumva pe unde se află portarul.

- Dar de ce aveți nevoie de el?

- Să las un buchet de flori pentru cineva, pentru o actriță.

- De ce nu i-l duceți personal?

- Se poate?!

- Cum să nu se poată!? Aici este teatrul, domnule, nu cazarmă, nici închisoare... Acolo se află intrarea, o luați pe scări, cabinele actorilor sunt la etaj...

Nu prea sunt convins că e bine ceea ce fac, n-am devenit chiar atât de apropiat de ea încât să-mi permit să-i duc flori în cabină, dar altă soluție nu am.

Când eu ajung în dreptul cabinei ei, vecina mea de fotoliu, prietena ei, tocmai iese. Evident, din cabina ei. Îi spun „Săru’

mâna“, oarecum familiar, dar și un pic surprins, încurcat și chiar precipitat, prins parcă prea repede cu mâța-n sac, în timp ce ea, din mișcare, spune, habar n-am pentru cine – pentru ea, sau pentru mine?! – ceva de genul: „Știam eu pentru cine sunt florile astea...“

Nu mă bucur că știa. Dar nici nu-mi displace remarca. Nu-mi displace nici tonul ei complice. Sau îmi displace?! Nu știu. Omul este o ființă mult prea complicată pentru a putea fi cunoscut și înțeles vreodată. Și tot cam așa cred că sunt și eu. Rareori mă înțeleg, deși mereu caut să mă justific.

Cineva i-a anunțat prezența mea. După ce iese vecina mea de fotoliu, bat la ușă, aștept încuviințarea și, când o primesc, intru. Este o cameră luminoasă, cu o oglindă mare și, probabil, o fereastră deschisă. Sau închisă. Nu-mi dau seama.

- Săru' mâna. Ați fost minunată.

Cuvinte banale, care se pun totdeauna în astfel de împrejurări. Eu chiar cred în ceea ce spun, sunt convins că ea a fost minunată. Am impresia că ea nu le dă prea mare atenție. Probabil i se spun mereu astfel de cuvinte. Este o actriță talentată și foarte serioasă, muncește mult pe rol și oamenii nu pot să nu vadă asta. Sau..., ca și prin multe alte părți, or fi și aici invidii, superficialități, manevre de tot felul, lovituri pe sub centură, biserițuțe, culise... Se și potrivește. Culisele aparțin teatrului. Iar viața își ia de multe ori modele de aici. Modele pe care le folosește cum vrea ea. Cum vrem noi, oamenii.

- Luați loc.

Nu cred că ar fi potrivit. Îi mulțumesc, dar nu mă așez, ci rămân în picioare. Camera exercită asupra mea o presiune ciudată. Mă simt stingher și, în același timp, mă simt foarte bine. Lumina completează scena finală, n-am ieșit încă din emoția scenei. Probabil că nici ea.

- Ați făcut un rol excelent. Îmi permit să vă felicit.

- Mulțumesc. Da, cred că a fost oarecum bine. Mă rog, destul de bine. Dar mai e de strunjit. Și de săpat. Forăm. Rolul

este abia la început. Trebuie rodat, trecut prin noroi, așa cum se trec covoarele persane autentice, călcat în picioare, spălat, pus la uscat... ce mai, trebuie rodat...

- Dar vă simțiți bine în el? Îl stăpâniți? Îl dominați?

- Cred ca da. Sau... măcar încerc.

- Atunci este foarte bine.

- Mulțumesc pentru flori, nu trebuia să vă deranjați.

- Eu vă mulțumesc foarte mult pentru invitație. Și, încă o dată, felicitări! Spectacolul este foarte bun. Mult mai bun decât m-aș fi așteptat. Va fi un succes.

- Să vă audă Dumnezeu.

Probabil că n-am ce să-i mai spun. Îmi iau la revedere și plec. Lumina puternică din cameră se transferă în mine, mă inundă ca o lavă sau ca o apă vie.

17. Reflecție ciudată

- Dacă n-ar fi trecut atâția ani, dacă n-ar fi așa cum este, dacă nu s-ar desfășura mereu între condiționale și optative, aș fi foarte, foarte convins că viața mea ar începe azi... Începe, de fapt, azi...

Ea mă ascultă și nu mă ascultă, tânguirea mea nu-i spune mare lucru, în fond, n-am cum s-o mai iau de la capăt, anii trecuți sunt ani trecuți, nu se mai întorc, nu mai revin... Și chiar dacă vreau eu sau nu vreau s-o iau de la capăt, ce-i pasă ei?! De ce i-ar păsa?! Cine sunt eu, pentru ea, ca să-i pese? Dar ea pentru mine, ca să-i pese că-mi pasă? Sunt întrebări care-ți fac mintea fofează, fără sens, sau, poate, cu foarte multe sensuri, cu împletituri și tot soiul de floricele ce pot, totuși, pentru unii să aibă o oarecare importanță. Lumea nu este totdeauna cenușie. Uneori, mai este nevoie și de puțină culoare.

Nu mă privește. Se uită în altă parte, Undeva, în zare, peste gândul meu. Mă tem să nu fi înțeles că am dat în mintea adolescenților și încerc să-i spun, cu fel de fel de cuvinte anapoda, că, de fapt îmi place de ea. Ar fi cam aiurea. Dacă ar fi așa, atunci ar fi trebuit să i-o spun direct: „Doamnă, cred că deveniți foarte importantă pentru sentimentele mele. Își fac veacul, forțându-mi gândul să bată la o poartă care poate fi închisă sau deschisă. Vă spun chestia asta, ca să legați câinele, în eventualitatea în care vă hotărâți să o deschideți chiar dumneavoastră cu telecomanda...”

Imediat îmi dau seama că nu pot să spun așa ceva, și asta nu din motivul că s-ar putea să-mi dea cu telecomanda în cap, ci dintr-unul mult mai pragmatic: s-ar putea chiar să-i placă ideea... Și atunci, ce mă fac?! Pot eu să-mi asum răspunderea unor sentimente care, de obicei, nu pot fi strunite!? S-ar putea

însă mai mult ca sigur să nu-i placă, și atunci ar trebui să suport și să strunesc un ridicul de situație, care nu se poate rezuma la semnul acela din dreptul tâmpiei sau, și mai rău, dinapoia unui zâmbet îngăduitor. Dar oamenii sunt oameni. Orice faci, orice ce gândești, nu poți ieși din micul univers al trăirilor de tot felul. Sper să nu mă fi auzit și, nu-i las răgazul să interpreteze ceea ce nu i-am spus, dar așa fi putut să-i spun.

Totuși, m-a auzit. Și, cred, a și înțeles ce așa fi vrut să-i spun, dacă așa fi continuat... Probabil că nu i-ar fi plăcut. Vine o vreme când oamenii nu au nevoie de giumbușlucuri, nici de declarații de genul importanței sau neimportanței cuvintelor strunite sau nestrunite îndeajuns etc. etc. Este o vreme a picioarelor pe pământ, a extracției capului din nori, a iluziei zâmbite, a adevărului parțial. Cel profund, nu este pentru oameni. Iar ea nu poate să nu știe asta.

- Nu e nimic nou. Toată lumea știe și trebuie să știe că viața fiecăruia dintre noi are propriul ei mod de a începe și reîncepe în fiecare zi. Vreau să spun, în fiecare zi, altfel. Dar începe în fiecare zi. Acesta-i esențialul. Restul nu prea contează. Sau contează mai mult decât se cuvinte, ceea ce este cam același lucru. Tot ce este mai mult decât se cuvinte, nu prea contează...

Are dreptate. Îi merge mintea. Ar putea fi mult mai sofisticată decât am crezut eu. Cel puțin, în modul de a gândi. Oricum, puntea de legătură cu ea nu mi se mai pare foarte sigură... Oricând se poate rupe, iar hăul este imens. Dar, în privința importanței fiecărei zile din viața noastră, are dreptate. Chiar și în ultimele zile ale timpului planetar, ale timpului fizic, fiecare zi care a mai rămas contează cât toate celelalte la un loc. Fiecare zi din viața noastră este unică și irepetabilă. Fiecare zi este, în același timp, o sinteză. Trăim mereu în zile-sinteză, în zile-efect, în zile ireversibile. Nu le trăim însă decât o singură dată, uneori, chiar fără să ne dăm seama că le-am trăit sau că nu le-am trăit, ci le-am ratat.

De aceea, viața noastră începe și reîncepe mereu azi. Asta nu înseamnă repetare, imitare, ci unicitate. Pentru că fiecare zi este și rămâne mereu unică. Mâine nu se va repeta nimic din ce a fost. Eventual, se va continua sau, mai mult ca sigur, va începe din nou. Va fi încă o zi. Ea, viața, începe mereu. Începe în fiecare zi, și se încheie o singură dată. Este o viață cu vreo 30.000 de începuturi și un sigur sfârșit...

N-o mai ascult. Nu pentru că ar fi prea multă înțelepciune sau prea multă nostalgie în cuvintele ei, ci pentru că, poate, are foarte multă dreptate. Sau poate că n-are. Filosofarea aceasta pe tema zilelor ireversibile, a anilor ce trec și nu se mai întorc, a plânsului pe umărul vieții sau a râsului nerâs cum se cuvine și până la capăt s-a cam dus. Acum, la anii aceștia ai mei, dar și ai ei – pentru că nici ea nu mai este chiar o puștoaică –, trebuie să fim ceva mai atenți cu cuvintele despre trăiri, visuri, planuri, năzuințe, împliniri, pentru a nu cădea în ridicul.

Ne încărcăm mereu peste măsură, adică peste puterile noastre, cu aceste poveri ale fricii de ridicul, purtăm mereu aceste poveri, așa cum femeile își poartă sânii – anexe le zice ea –, iar bărbații cele ce aparțin bărbaților. Nimeni nu se plânge de asemenea poveri, ci, dimpotrivă, cu cât poverile astea sunt mai substanțiale, cu atât sunt considerate mai utile și mai importante. Dar adevăratele poveri ale zilelor noastre nu sunt chiar toate ale noastre, așa cum nici zilele nu sunt. Zilele doar marchează, ca un metronom uriaș, urmărit dintr-un alt sistem de referință, clipele vieții. Una la dreapta, una la stânga, una în sus, cealaltă în jos...

...Alergăm ușor prin parcul plin de parfumul plin și fragil al dimineții. Pe una dintre băncile din marginea aleii ce urcă, în pantă pronunțată, spre jumătatea cursei noastre, se află un om între două vârste, cu o căciulă cu clapele în jos – deși vara abia a trecut în toamnă – și tot calabalâcul. Probabil, este unul din acei oameni care dorm prin parcuri sau prin canalizarea

oraşului. Citeşte un ziar. Fără ochelari. Este concentrat în lectură. Nu dă atenţie nimănui. Nici câinelui care s-a aşezat, cu botul pe labe, la câţiva paşi de el, nici nouă, nici altor trecători din cei matinali...

Ea se opreşte exact în dreptul lui, iar eu la câţiva paşi mai sus. Îl priveşte o clipă, dar el n-o vede. Atunci ea se apropie şi mai mult de el şi îl salută cu vocea aceea a ei, puternică şi inconfundabilă, de puştoaică alergătoare de cursă lungă şi grea, ce nu-i pasă de nimic şi de nimeni, întrucât toată lumea este a ei şi numai a ei, iar intrusul de aici i-a încălcat proprietatea:

- Bună dimineaţa, bună dimineaţa!

El îşi ridică nasul din ziar şi o priveşte indiferent, fără să o vadă şi fără să-i pese. Aşa se pare. Sau aşa pare: un om imun la „bună dimineaţa!”. Este un om obosit şi ponosit, dar care mai păstrează totuşi o fărâmə din ce o fi fost cândva. În ţinuta lui săracă, oarecum jalnică, cârpită, totuşi, curată, pe faţa lui chinuită, nebarbierită, obosită, se mai află parcă o uşoară urmă de demnitate, care nu-i foloseşte însă la nimic.

Nu-i răspunde la salut. Îşi lipeşte ochii de ziar şi îşi continuă lectura. Dar ea insistă:

- Ceva interesant? Ce mai zic ziarele?

- Nu zic nimic. Scriu.

- Şi ce scriu?

- Ce scriu, deobicei, ziarele. De toate...

- Dimineaţă de dimineaţă, vă faceţi lectura aici. O să scriem pe banca asta – eu şi coechipierul meu de alergare, „Teroarea Albastră”, se numeşte – cu litere foarte mari, aşa (şi arată cam cât ar trebui să fie literele astea, desfăcând larg braţele), ca să se vadă: „Biblioteca domnului care citeşte şi nu vorbeşte”. Apoi, o să vă aducem şi cafeluţa, dacă nu aveţi nimic împotriva...

- Bine, doamnă. Numai să nu uitaţi.

- Spor la lectură, domnule! Sigur că o să uit, dar intenţia contează...

Ea mă ajunge din urmă, iar omul cu căciulă rusească cu clapetele lăsate, uită de ea și de tot și își continuă lectura.

- Nu i-a plăcut conversația! remarcă ea, gâfâind după urcușul destul de abrupt...

- Nu i-a plăcut, confirm eu. Pare un om care a încheiat dialogul verbal cu lumea. Nu-i pasă. Doarme pe unde poate, își cară avutul în sacul de plastic pe care îl poartă cu el. Se vede însă că n-a fost totdeauna așa...

- Sigur că se vede...

Ajungem la capătul cursei și facem la pas turul de pistă înainte de a intra în sală.

- Aș fi vrut să-l întreb ce e cu el, unde doarme, unde lucrează, ce crede despre vremurile astea, despre viață, despre moarte, despre prieteni, despre politică, despre singurătate. Dar n-am putut... Și, oricum, nu mi-ar fi răspuns...

- Credeți că ar fi putut să vă spună și altceva în afară de ceea ce era evident?

- Nu, nu cred. Mi-a spus chiar mai mult decât ar fi putut să-mi spună... Doamne, se încrețește pielea pe mine... Mi se face rușine... Și groază...

Mă apropii de ea. Îi privesc ochii. Sunt umezi. Aș vrea s-o strâng în brațe, să-i spulber această groază... Dar n-o fac. N-am ce să spulber, n-am de ce s-o consolez. Viața acestui om este așa cum este. Vremurile l-au lovi cumplit, l-au adus în sapă de lemn, l-au alungat din casa pe care i-o fi luat-o vreun cămătar sau vreun pungaș de drumul mare...

- În sacul acela avea câteva lucrșoare și vreo două cărți.

- Avea și cărți printre zdrențe?! Se miră ea. Eu m-am uitat cu atenție să văd ce are acolo, dar nu le-am observat...

- Erau pe partea cealaltă, le ascundea, se vedeau numai de sus, dinspre deal...

Se apropie mult de mine, îmi pune aproape brutal mâna pe umăr, mă privește viu în ochi și mi se adresează șoptit, ca și cum mi-ar face o confesiune. Chiar dacă eu mă consideră destul

de apropiat de ea, totdeauna între noi s-a aflat acel pârleaz care separă, totuși, grădina de curte.

- Vreau să fiu ca el!

O privesc, la rândul meu, în ochi și nu înțeleg exact ce îmi spune. Mai exact, deși am auzit foarte bine, nu-mi vine să cred. Dar nici nu vreau s-o ofensez. În fond, este doar o confesiune despre un sentiment spontan, despre o clipă care, ca orice clipă, se va depozita în maldărul de clipe uitate.

Ea crede, probabil, că n-am auzit-o suficient și, ceva mai tare, uitându-se în toate părțile pentru a nu fi descoperită și amendată, repetă, dar cu o voce ceva mai tare exact ce a spus mai înainte:

- Vreau să fiu ca el!

- Dar știți cum este el?

- Nu, nu știu. Dar aș vrea să aflu. Aș vrea să mă târăsc prin noroi, să simt umilința, să... Nu știu exact ce vreau! Dar simt că trebuie să rup ceva din mine, un gard, un zăvor, o găoace, să sparg niște zăbrele, să dau drumul unui monstru sau unui criminal care mi-a ucis atâția prieteni...

- Prietenii nu seucid, doamnă. Mor totdeauna singuri...
Toți murim singuri...

După antrenament, înainte de a ne lua la revedere, ea îmi spune tot așa, încet, ca pentru un *alter ego* al nostru, al ei și al meu:

- Mi-a trecut. A fost doar un impuls.

După ce ne despărțim, mă întorc în parc. Omul nostru cenușiu este tot acolo. Mă așez lângă el. Aș vrea să aflu povestea lui, dar îmi dau seama imediat că n-am nici o șansă. Totuși, aș vrea să-l ajut.

- Domnule, nici eu nu huzuresc, dar am avut, cred, cel puțin până la un punct, ceva mai multă șansă. Aș vrea să vă ofer niște bani, poate vă ajută...

Răspunsul lui este unul sec, dar concludent:

- N-am nevoie, sunt un om fericit.

Îmi iau la bună revedere și îmi văd de treabă. Este posibil ca, uneori, la capătul unui drum sau chiar în plină viață, sau în restul de viață care ți-a mai rămas după ce aproape totul a trecut, durerea, disperarea, angoasa și, mai ales, dezamăgirea să se transforme în fericire.

Ce știi eu despre fericirea oamenilor?! Dar despre a mea?
Mai nimic.

18. Ecuația Nelineară Perfectă

...Cred că drumul până la Baia Mare n-o să mi se pară un calvar. Dar nici o călătorie de cinci minute spre nicăieri. L-am făcut de zeci de ori, în anii vieții mele trăite între două trenuri. Mi-a fost dor de el. Mi se pare doar o regăsire, o revenire la izvoare, la niște izvoare pe care nu le localizezi cu mare precizie, ci doar le bănuiești sau le intuiești. Uneori simți nevoia să te întorci. Sau să te duci acolo de unde vin și revin ele. Ca să ajungi la ele, trebuie s-o iei pe firul apei în sus, să cauți semnele sau însemnele de odinioară, să îți asumi riscul alegerii întâmplătoare sau pe cel al întoarcerii și, eventual, și ajungerii la niște izvoare despre care nu știi mare lucru. Poate nu știi nimic sau mai nimic, deși tu crezi contrariul. Dar asta este o altă problemă pe care, oricum, nu o poți rezolva nici prin reflecție, nici prin experiență, nici prin intuiție, nici prin altceva. Este, pur și simplu, o problemă fără soluție, sau fără soluții. Majoritatea problemelor care se respectă sunt așa. Dar, din fericire, unele pot fi și rezolvate. Unele, nu toate. Izvoarele n-au nevoie de soluții, pentru că nu sunt probleme. Ele au nevoie doar de respect, întrucât, fără ele, ne-am duce cu toții pe apa sâmbetei.

S-ar putea, totuși să știi sau să bănuiești ceva sau câte ceva din lunga zbatere a acestor izvoare spre fluvii și, indirect, spre mări sau spre oceane. E însă prea complicat. Iar noi nu suntem dispuși să intrăm în nici un fel în rețelele hidrografice ale lumii sau ale cui or fi. Dar și unele și altele sunt prea departe sau mult prea complicate pentru a te declara mulțumit sau nemulțumit. Adevărul este că știi din toate câte ceva, despre propria lor existență și despre propria lor inexistență, despre dreptul lor la existență, dar și la non-existență, dar niciodată nu

știi și nu poți ști îndeajuns. Totdeauna știi doar ceea ce știi și nimic mai mult.

Deschid laptop-ul și încerc să scriu ceva. Noaptea nu mi se mai pare ca altădată. Este, parcă, alta, o altă noapte. Sau aceeași, dar trecută prin vremuri și vremuiri. Ceva mai ponosită decât cea pe care o știam eu. Parcă este mai închisă la culoare, parcă-i mai prăfuită, parcă și ea a mai îmbătrânit. Sau mi se pare mie. Nici ea nu mai pare atât de nerăbdătoare să ajungă în dimineață, ca altădată, când mi se părea a fi la fel de tânără și de necoaptă, cam cum eram și eu pe atunci, se complace să picotească în fotoliu, ca o bunică obosită și ponosită de ani și de foarte puține bucurii, neobișnuită cu ecranul televizorului și cu toate poveștile de acolo, unele mai stupide și mai tâmpite decât altele.

Scriu, totuși, febril, cam ce-mi trece prin minte, bateria mă va ține vreo două ore, dar mai am una de rezervă. Numai idei să am, că „cerneală” e destulă... Scriu, cam cum scriam în tinerețe, zgârieturi sau poate, mici și tandre mângâieri pe viața mea dusă și condusă, parte, între două trenuri, parte, adică în mare parte, pe trenuri, cu un fel de încrâncenare a celui ce se spânzură sau a celui ce se îneacă.

Nu-mi pun întrebări existențiale, nu-mi plâng de milă, nici nu mă prea bucur, sunt la fel ca atunci, demult, când eram fie reporter împătimit, fie comandant pe la diferite eşaloane sau scriitor cu șapte romane publicate și șaptezeci în construcție, într-un creier prea voluminos sau, poate, prea îngust pentru o scăfârlie de talie zero. Nu mai știu, lucrurile acestea nu sunt importante. Creierul și scăfârlia care-l adăpostește îți sunt date, n-ai nici o putere asupra lor, fac, adică, ce vor. Scriu la fel ca atunci, demult, cu singura deosebire că, în loc de teancul de coli de hârtie, cumpărate în ajun de la librăria „Eminescu”, zece lei topul de o mie de bucăți, și de stiloul „Mont Blanc” la care țineam mai mult decât la Calea Lactee, am, acum și aici, acest laptop, la care țin tot așa de mult, ba chiar și mai mult decât la

Calea Lactee și la constelația Andromeda la un loc. Nu m-a costat nici un leu, doar o pufoaică de vânător de munte, unsă și ea, ca și mine, cu toate ploile, vânturile, zăpezile, pătimirile și bucuriile muntelui. Din toate acestea, doar muntele a mai rămas așa cum era.

Trenul nu este aglomerat. În acest compartiment de clasa a II-a, mă aflu doar eu, până la momentul ora H-5 minute, când a apărut o domnișoară cu haină de vulpe, sau de ce animal o fi fost cel ce purta o asemenea superbă blană, cu căciulă asemănătoare, fără blugi, dar cu picioare lungi, terminate cu ghetuțe maronii și reliefate de niște ciorapi de mătase în culoarea pielii, cu dungă (!) pe pulpe... E un eveniment, n-am mai văzute așa ceva de când eram în liceu și mă zgâiam, la întrecere cu colegul meu de bancă și de foame, la pulpele profesoarei de chimie și la cele ale profesoarei de franceză, când defilau, ca la parada modei, printre bănci. Ale naibii, știau că le privim, că eram lihniți nu numai de foame (erau vremuri grele!), ci și de frumosul unor femei de dincolo de gardul de beton al aceluia internat numit „JAVE”, probabil, la origini, „J'avais”, al unui liceu renumit, format, la acei frumoși ani din viața noastră, numai și numai din profesori aleși pe sprânceană și pe o marjă de calitate științifice și didactice, cei mai buni dintre cei mai buni, și din adolescenți foarte inteligenți (la admitere au concurat zece pe loc), unii foarte săraci, alții ceva mai înstăriți, dar toți puși pe năzdrăvăniile mărunte și nevinovate.

Abia acum și aici, în acest tren bine încălzit, cu un vagon de clasa a doua și compartimente doar de șase locuri, cu fotolii comode, ergonomice și chiar tapițate – adevărate jilțuri de catifea –, privind, preț de o jumătate de fracțiune de secundă, îmi dau seama de acel adevăr. Unele dintre acele profesoare tinere, cu corp de sirene atlantide și picioare de miss Univers, erau de-a dreptul sadice. Se simțeau privite și se mișcau prin clasă ușor, atent, în ritmul unei muzici pe care doar noi, cei din bănci și, Doamne, din cine știe ce bărci, și ele, cele de pe val, o

auzeam. Ne înnebuneau, dar ne simțeam bine. Pentru că erau frumoase, distinse, elegante și mândre. Cele mai multe ne tratau cu respect, ne vorbeau frumos și ne priveau cu ochi calzi, luminoși și umezi, chiar și atunci când ne dădeau un „2”.

Profesoarele acelea – mă rog, unele dintre ele – ne-au făcut viața un calvar, dar un calvar frumos, și, poate, util. Profesoarele acelea mi-au format o imagine clară și limpede privind modelul de femeie frumoasă și elegantă. Un model căruia, într-o viață de om, nu i-am adus nici o corecție, nici o îmbunătățire. Era perfect și a rămas perfect.

- Bună seara, domnule!

- Sărut mâna, domnișoară!

Las laptop-ul, mă ridic, îi fac loc să treacă dincolo de mine, spre fotoliile de la geam, și o ajut să-și pună bagajul pe polița de deasupra noastră. Îmi mulțumește, îmi zâmbeste, se așează discret și cochet pe unul dintre fotoliile din fața mea, cel de la geam – eu sunt la mijloc –, pune un picior peste celălalt, așa cum fac toate femeile cu picioare frumoase, și se cufundă în lectură. N-are chef de conversație. Nici eu. Lumina puternică scoate în relief trăsăturile unei femei frumoase și, probabil, inteligente. Citește o carte de teoria haosului. Aș vrea să intru în vorbă cu ea, să discutăm despre asta, dar nu se face. Așa că îmi iau laptop-ul și îmi văd de treabă. Cele două ore cât ține bateria, trec ca o clipită. Fac o mică pauză doar pentru a schimba bateria.

Ea lasă pentru o clipă cartea, se uită la mine, îmi zâmbeste și îmi arată, alături, pe peretele compartimentului o priză.

- Este de 220, se folosește pentru așa ceva. N-are rost să consumați și cel de al doilea acumulator. Mai mult, între timp, îl încărcați și pe primul.

Îi zâmbesc și eu, tot cam la fel, îi mulțumesc, dar nu mă folosesc de prilej pentru a o întreba de ce citește cartea lui Gleik. Poate e doar curioasă. Multă lume îl citește pe jurnalistul

american, doar pentru a se amuza sau pentru a avea, atunci când va fi cazul, un subiect de discuție modern și asimetric. Dar problema haosului nu se reduce la amuzamentul unora și la angoasa altora. Haosul este o realitate a acestei lumi, a lumii în care trăim, iar sistemele și procesele, toate, sau aproape toate, sunt neliniare, instabile și departe de echilibru.

Când mă uit la perfecțiunea estetică feminină din fața mea, nu-mi vine să cred că, totuși, natura, inclusiv natura umană, este, de la un capăt la altul, dezorganizată, imperfectă și haotică...

Încerc să-l înțeleg pe Kirkegaard, abia acum, după 160 de ani. Să-l cunosc mai bine și, poate, am să-l înțeleg și altfel decât l-am înțeles până acum. Melancolic și tăcut, el distingea două dimensiuni ale existenței individuale: una, estetică, cealaltă, etică. De o parte, hedonism rafinat, plăcere, dorință și, de cealaltă parte, datorie, obligații necondiționate, morală, religie și, poate, frumusețe spirituală, devotament, idee, respect, ordine. Religie, libertate, sacrificiu... Cuvinte prea mari pentru aceste vremuri... Sau, cine știe!

Au loc toate aceste cârcoteli din secolul al XIX-lea în frumusețea tulburătoare a femeii din fața mea? Cum se pot combina ele în această perfecțiune estetică? Chiar dacă nu am acum la dispoziție o altă frumusețe feminină cu care să o compar cât de cât pe cea din fața mea, știu, intuiesc și simt că răspunsurile vor fi mereu afirmative și confirmative. Ce e frumos e frumos pentru toată lumea. Da, desigur. Frumusețea este totdeauna ordine și moralitate. Chiar dacă fractalitatea dă nuanță, imprevizibilitate, uimire și frumusețe șocantă, ruptă de realitate, sau dintr-un alt fel de realitate, adesea, paradoxală, existenței noastre terne sau fluide, ea nu se poate rupe de această armonie pe care nu trebuie s-o caut nicăieri, întrucât este la un metru în fața mea, preț de un drum de la București la Baia Mare.

Dar uit imediat de ea, semn că se întâmplă ceva cu mine. Altădată, n-aș fi uitat de o femeie de lângă mine, nici dacă ar fi luat foc Parlamentul, nici dacă mi-ar fi căzut Himalaya în cap. După câteva minute de concentrare asupra tastaturii laptop-ului, îmi aduc însă imediat aminte unde mă aflu, realizez ce caut eu acolo, dar și ce șansă excepțională am să călătoresc, cale de atâtea ore, împreună cu una dintre cele mai frumoase femei pe care le-am văzut eu într-o viață de om mărunțită și ciopârțită pe la curmăturile și de toate gaterile sentimentale și morale părtinitoare sau indiferente ale micii mele lumi.

Mă uit, o fracțiune de secundă, la ea. Nici ei nu-i prea pasă de existența mea. Se află aproape de finalul cărții – a citit toată noaptea – și n-o deranjează nici prezența mea, nici zgâlțâiturile trenului, nici lumina puternică.

Totul este, deci, în regulă.

Dar se apropie stația la care trebuie să cobor, și, deja, începe să-mi pară rău. Închid laptop-ul și ies pe coridor. Deschid geamul. Aerul tare de mă izbește cu putere și violență în față. Îmi face bine. O viață întreaga l-am căutat, l-am selectat, l-am suportat. Deja s-a luminat de ziuă. Dincolo de linia ferată sunt câteva ușoare urme de zăpadă. În curând, va ninge. Sau, poate nu va mai ninge. S-au dat peste cap și anotimpurile. Se împlinesc cumva cuvintele unui vechi cântec pe care îl cântam noi, cei șaptesprezece locotenenți ai unei promoții de aur: *E primăvară în ianuarie...*

Fredonez ce-mi mai aduc aminte din această frumoasă melodie a tinereții. Sunt clipe unice, de mare frumusețe pentru sufletul meu. În ele se concentrează istorioare, întâmplări, trăiri, amintiri...

Fredonez cu emoție o melodie pe care n-am mai cântat-o demult. Nici nu-mi dau seama dacă mai știu sau nu cuvintele... Dar, se pare, că, deși n-am fost niciodată un interpret de luat cât de cât în seamă, îmi iese.

Melodia sună frumos...

În minutele următoare, vocii mele i se alătură o altă voce, caldă, cultivată, un fel de Sarah Brightman... în trenul de Baia Mare. Sau de Satu Mare...

L-a lăsat pe Gleik și, iată, mă preferă pe mine... În fața unei asemenea voci, trebuie să taci și să ascuți. Tac și ascult. Lungește linia melodică, o încălzește la vocea ei minunată, iar eu îmi mușc puternic buza de jos... Nu, nu visez. Este o realitate.

După o jumătate de minut se oprește, se apropie de mine și scoate mâna pe geam, în bătaia vântului.

- Se pare că am ajuns...
- În mod sigur, confirm eu.
- A trecut timpul repede, cred că ați scris o jumătate de roman.

- Cam un sfert, confirm eu.
- Tot e ceva.
- Iar dumneavoastră l-ați terminat pe Gleik.
- Nu chiar, dar aproape. Mai am foarte puțin și-l dau gata.
- Felicitări! Așa-i trebuie ! Coborâți aici, la Baia Mare?
- Da, așa cred.
- Nu sunteți sigură?
- Parcă poți să fi sigur azi de ceva!
- Se vede că l-ați citit pe Gleik.
- Un jurnalist, ca și mine. Nu știu ce l-o fi apucat să scrie el despre haos.

- E un subiect...
- Dezolant...
- Credeți?
- Știu.
- Atunci de ce-l mai citiți?
- Ca să-mi confirm.
- Deci, sunteți jurnalistă.
- Corect.
- Eu credeam că sunteți soprană...

- Corect.
- ...și profesoară de matematică.
- Credeați bine. Asta sunt.
- Aici, la Baia Mare?

- Nu, nu aici. La București, acolo unde m-am născut. Nu plec de acolo. Patriotism local. Aici am o treabă de câteva ore, apoi mă întorc acasă. La București, la catedră și la teatru...

Trenul intră în gară. Noi intrăm în compartiment. Ne luăm rapid bagajele. Ea este mult mai rapidă ca miner. Mă devansează, se uită, apoi, din ușa compartimentului, la mine, nu-mi întinde mâna, dar îmi zâmbește tulburător de frumos:

- La revedere, domnule *Laptop*, o zi bună!

- La revedere, domnișoară *Ecuatie Nelineară Perfectă*, sărut mâna, o zi excelentă!

Are un scurt puseu de răs frumos, apoi o ia încet pe coridor, spre ieșire, cu un mers elegant, de prezentatoare de modă ce-mi mi-aduce iarăși aminte, pentru o fracțiune de secundă, de profesoarele noastre din liceu, tinere și elegante, cu ciorapi de mătase cu dungă ce se lipeau frumos și parfumat de ochii noștri care nici măcar nu știau să vadă. Acei ochi aveau însă o memorie de elefant.

Cobor, dar nu mă mai grăbesc ca altădată, ci arunc o privire circulară, să mă obișnuiesc cu locul. Este, bineînțeles, un pretext, pentru că, în realitate, o caut pe ea. Îmi pun în acțiune toate calitățile mele de cercetaș, mă rog, de fost cercetaș, uns cu toate alifiile lumii, dar nici alifiile lumii, nici experiența mea de o viață în a căuta în cer, în pământ, în superfocuri și în tot felul de ape, care de care mai limpezi sau mai tulburi, nu-mi folosesc la nimic. Domnișoara Ecuatie Nelineară Perfectă s-a evaporat și eu simt că am pierdut, încă o dată, ca de atâtea și atâtea alte ori, ceva foarte frumos din viața mea.

Dar, cu ecuațiile astea neliniare nu se știe niciodată... Ceea ce pierzi poate fi un bun câștigat, ceea ce câștigi poate fi un rău pierdut...

Peronul nu mai este, ca altădată, plin de oameni. Din tren, am coborât doar câțiva. Ecuția Nelineară Perfectă, care s-a evaporat, eu, care însă nu m-am desrătăcit pe deplin și încă vreo doi care au luat-o de-a dreptul, peste șine, în partea opusă gării.

Cobor scările altădată somptuoase spre sala de așteptare. Este complet goală. Sunt dezolat. Altădată, aici, era un furnicar de lume. Totuși, undeva, lângă un ghișeu pe care scrie INFORMAȚII, se află cineva. Este un ins cam la treizeci de ani care, probabil, mă așteaptă pe mine. Așa trebuie să fie, pentru că răsucesce pe o parte și pe alta cheile de la o mașină.

Mă întâmpină la capătul scărilor, jovial și foarte primitor:

- Bună dimineața! Ați călătorit bine?

- Super-excelent! Adică super-super-excelent!

Răspunsul meu îl scoate cumva din tipare – nimeni nu spune că a călătorit super-super-excelent, cu un tren care se târăște zece ore, la clasa a II-a! –, dar nu-i treaba lui, așa că acceptă răspunsul meu și trece la fraza următoare:

- Mașina este aproape, aici, chiar la ieșire, facem doar câteva minute până la hotel, emisiunea este la ora 13.00, deci aveți timp să vă odihniți.

- Foarte bine. Deși, la drept vorbind, s-ar putea chiar să fiu foarte, foarte odihnit...

El nu înțelege exact ce-i spun, răspunsul meu este atipic, dar nici mie nu-mi prea pasă, pentru că mă gândesc încă destul de intens la domnișoara Ecuție Nelineară Perfectă – ce contradicție în termeni! – și nu știu dacă o să-mi treacă prea repede. Deocamdată, mă cuprinde, dintr-odată, o foarte bună dispoziție.

Mașina care mă va duce la hotel este un *Opel* elegant, față de care bătrâna mea *Dacia* ar nu numai geloasă, dar și un pic dezolată – prietenii adevărații și camarazii de o viață nu se trădează –, care pornește la prima cheie și face oficiile care i se

cer, fără alte comentarii. Este o mașină directă, nemțească, unsă cu toate alifiile noilor și vechilor tehnologii.

Este un hotel nu prea mare, dar foarte elegant și cu o anumită căldură. Aflu de la cel care m-a condus aici că proprietarul hotelului este și proprietarul postului de televiziune la care sunt invitat și al majorității construcțiilor, magazinelor și altor clădiri din această zonă. Constat, dintr-o privire, că toate aceste clădiri au o notă de eleganță specială, pe care n-o mai vezi în altă parte, îți inspiră siguranță și căldură.

...Am văzut multe în viața mea. Pentru că am umblat foarte mult prin lume. Totdeauna am fost impresionat de ce am văzut. Oamenii sunt creatori, își echipează viața cu arhitecturi elegante, cu armonii speciale, cu cuvinte, imagini și culori frumoase, calde, inteligente. Lumea te umple de o astfel de bucurie, desigur, dacă ai disponibilitatea să vezi, să asculți, să simți, să trăiești, să înțelegi...

Mă simt excelent. Îmi vine să alerg, ca altădată, patruzeci de kilometri, prin acest loc care, acum, mi se pare foarte frumos și foarte primitiv. Cu foarte mulți ani în urmă, în vremea când eram elev de liceu, după primul meu dans cu o femeie cu totul specială și distinsă – care nu era și nu putea fi în nici un caz de condiția mea umilă –, de fericire, am alergat, până la ziuă, maratonul...

...Mi s-a rezervat, la acest hotel, o cameră simplă și elegantă. Un parfum delicat mă face să mă simt și mai în formă. Nu-i vreme de dormit. Îmbrac repede treningul, acest trening străvechi ce m-a însoțit pretutindeni și de care nu mă despart niciodată, fac o ușoară încălzire, cobor, las cheia la recepție și timp de patru ore alerg. Două ore spre Munții Gutâiului și două ore înapoi.

Aerul tare îmi face foarte bine. În tot timpul alergării, dar și după aceea, nu m-am gândit decât la domnișoara *Ecuație Nelineară Perfectă*, sau cum o fi chemând-o, pentru că orice moment frumos din viața mea îmi produce o imensă bucurie și

simt nevoia să reacționez într-un fel. Iar eu nu știu decât acest mod de a-mi exprima bucuria, recunoștința și fericirea. Să alerg și să mă gândesc, în timpul alergării, la acel eveniment frumos din viața mea.

Totul a început – mai exact, s-a fixat – în acea noapte minunată, la balul liceului nostru, când cea mai frumoasă dintre profesoarele noastre m-a luat de mână, m-a strâns ușor în brațe și m-a determinat să simt muzica, să trăiesc clipa, să mă bucur de atingerea aceea atât de minunată, chiar dacă dansam pentru prima oară în viața mea cu o femeie...

Am fost un foarte mare norocos. Viața a fost totdeauna generoasă cu mine, deși eu n-am avut niciodată nici un merit.

Urc scările în forță, câte trei trepte de-odată, fac un duș, deschid laptop-ul, dar nu reușesc să scriu acele rânduri și acele cuvinte pe care aș dori să nu le uit. Sunt mult prea aproape de mine, mă copleșesc, mă înăbușe. După cele patru ore de alergare, îmi simt sinapsele odihnite, mă simt eliberat de stresul pozitiv, revin, încet, încet, la normalitate.

Unde o fi ea acum?

De ce nu i-am cerut telefonul?

De ce n-am condus-o până la locul unde trebuia să ajungă?

Dar cu ce drept îmi pun eu aceste întrebări?

Dacă ar fi vrut să mai știe de mine, mi-ar fi cerut ea telefonul. Sau dacă ar fi vrut ca eu să mai știu de ea, s-o mai văd sau s-o mai caut, mi-ar fi spus măcar cum o cheamă... Dar eu? Dacă vream să mai știu de ea, s-o mai caut, de ce n-am întrebat-o unde o pot găsi? De ce nu i-am dat o carte de vizită sau o adresă de e-mail?

...Puținele femei care au fost în viața mea sunt tot acolo unde au fost. Au rămas amintiri, bucurii, fericiri și, unele dintre ele, coșmaruri. Coșmaruri, nu pentru că mi-ar fi făcut vreun rău sau pentru că eu le-aș fi făcut vreun rău, ci pentru că omul, câteodată, nu se mulțumește cu momentul ce i se oferă, vrea

mai mult, vrea durata, vrea să lungească bucuria, să dilate clipa, s-o transforme rapid și pe deplin în veșnicie. Or, așa ceva nu se poate.

Totuși, în cele din urmă, gândurile mă ascultă, iar laptop-ul mă lasă să le consemnez. Sunt vorbe alese despre niște trăiri alese.

Dar timpul se scurge foarte repede și, în mai puțin de zece minute, trebuie să fiu în studio.

Până acolo, fac șase minute. În următoarele patru, urc niște scări și ajung în apropierea studioului. Mă conduce un tânăr foarte vioi, care-mi explică dintr-o suflare cam tot ce trebuie să fac. Adică mai nimic.

- Luați loc!

Mă așez comod pe un scaun ergonomic, apare o fată cu o pensulă și un pămătuț, simt o ușoară atingere pe frunte, câteva mângâieri și cam atât.

Gata cu machiajul.

Aud însă, undeva, foarte aproape de mine, dinspre reflectorul care mă orbește, o voce uimitor de cunoscută:

- Bună ziua, domnule *Laptop*! Mă bucur să vă revăd. Știu că v-ați odihnit... alergând, dar sper că sunteți în formă. Veți fi, timp de o oră și jumătate, invitatul meu. În acest miez răcoros de superbă zi de primăvară în ianuarie, lumea va afla de la dumneavoastră cum este cu haosul terorist și cu haosul din terorism. Eu sunt, astăzi, gazda dumneavoastră. Și terorista dumneavoastră. Vă rog să vă simțiți super-super-excelent.

Există un Mare Dumnezeu pe pământul acesta al oamenilor ca mine. În fața mea, ieșită din umbra luminii, într-o rochie perfectă, cum nu cred că am mai văzut vreodată, se află ea, *Ecuția Nelineară Perfectă*. Mai mult ca perfectă. *Ecuția Nelineară Excelentă*...

19. Piatra căpitanului

N-am fost demult aici. Parcă de o viață. În sfârșit, am ajuns. Am ajuns aici, la izvorul izvoarelor, la tot ce înseamnă și a însemnat viața mea, într-o vreme când orice cădere, ca și orice cățărare, putea deveni, cât ai clipi, un dezastru. Sau o minune. De minuni n-am prea avut parte. De dezastre, da.

Nu-mi vine să cred că mă aflu iarăși aici. Acest loc reprezintă pentru mine Everestul meu, cea mai grea piatră de încercare și de aducere aminte, opusul adâncurilor, inclusiv al adâncurilor neumblate ale inimii.

Este o foarte frumoasă dimineață de toamnă. De toamnă-spre-iarnă. Am urcat până aici, la acest turn de piatră, toată noaptea. Am vrut să fiu aici la răsăritul soarelui, să simt roua, bruma ierbii și căldura pietrei. Nu departe de aici, se află piatra de mormânt a unuia dintre cei mai buni și mai statornici oameni ai muntelui. Am aprins acolo, în zori, o lumânare și am pus o floare de munte. Este o cruce de granit, pe care stă scris simplu: Isi. Isi era numele lui, al cabanierului de pe vârful alăturat. Există acest obicei al oamenilor munților: cei mai buni și mai statornici iubitori ai acestui spațiu au numele dăltuit în piatra muntelui. Cei mai mulți dintre ei sunt alpiniști. Unul dintre ei, căpitanul Pârlog, cel care, cu mulți ani în urmă, și-a pierdut viața în acest abrupt, sub ochii mei, își află numele chiar pe acest turn. Toată lumea îl știe drept Piatra Căpitanului...

A trecut mult timp de atunci. Și, deși se spune că durerile nu se reprezintă, eu, aici și acum, după atâția ani, simt încă arsura palmei tăiată brutal de frânghie. Nu l-am putut ține decât atunci când s-a terminat coarda și eu am fost răstignit între zelp și capătul înnodat al corzii. S-au rupt toate pitoanele, numai cele din regrupare au rezistat. În cădere, s-a lovit puternic de stâncă, i-am oprit căderea – eram la ultima lungime de coardă,

aproape de vârf –, dar nu s-a mai putut face nimic. El s-a lovit puternic de stâncă, iar lovitura i-a fost fatală...

Mă ard cumplit palmele, corpul îmi tremură, în timp ce lacrimile îmi inundă ochii. Acel moment a fost și a rămas unul dintre cele mai teribile dezastre din viața mea.

Momentul trece însă repede. Atât de repede, încât nu sunt foarte sigur dacă l-am trăit și re trăit cu adevărat, ca și atunci, sau doar mi l-am imaginat...

Sunt de zece minute la baza abruptului. Nu fac altceva decât să mă concentrez. Ca un halterofil, înainte de a apuca bara cu sutele de kilograme. Abruptul și solul din care țâșnește turnul de piatră fac aici un unghi de 90 de grade.

Este o liniște uimitoare și reconfortantă. Dimineața nu întâmpină nici un obstacol, nu este pic de ceață, orizonturile sunt limpezi și cerul foarte albastru.

Încep ascensiunea. Va fi o ascensiune solitară. Și foarte dificilă. Cred că ultima. Nu știu dacă am să mai reușesc. Nu mai sunt la anii când zburdam pe munți. Probabil că va fi o ascensiune foarte riscantă, dar nu-mi prea pasă. Vremea spiritului de autoconservare nu mai face parte din viața mea. A trecut demult. Nu-mi pasă dacă voi ajunge în vârf sau dacă mă voi prăbuși... Mă interesează doar izvorul și, legat de el, de izvor și de izvorâre, doar trăirea, doar clipa...

Nu mai operez cu lungimi de coardă. Este o ascensiune solitară. Voi folosi o tehnică inventată de mine. Nu știu și nici nu vreau să știu dacă a mai fost folosită vreodată. Voi lăsa carabinierile în abrupt. Pe unele le voi recupera la coborâre. Altele vor rămâne aici. Probabil că n-o să am toată viața nevoie de ele.

Constat că mă cîr cu destulă ușurință. Stânca mai are încă multe prize, nu s-a șlefuit foarte tare, ploile și vânturile n-au schimbat-o prea mult. Ea a rămas aceeași, doar eu m-am schimbat. Stânca pe care, de foarte mulți ani, o caut doar în momentele de răscruce din viața mea, este unul dintre acele

reper permanente, la care te raportezi cu sfințenie, ca la o divinitate. Încep să înțeleg credințele religioase de altădată. Oamenii se leagă de spațiul care face parte din viața lor. Piatra este viață, chiar dacă viața nu poate fi niciodată piatră...

Găsesc prizele, mă asigur, mă concentrez exclusiv asupra cățărării. Traseul este bine pitonat, semn că alpiniștii trec destul de des pe aici. Nu știu dacă o fi revendicat cineva acest colț de munte, dacă turnul nostru de piatră va intra în posesia cuiva, adică a vreunuia dintre mai noii sau mai vechii proprietari ai pământului, ai cerului și ai sufletelor, sau dacă va rămâne, așa cum le stă bine munților, liberi sub soare, sub ploii, sub vânturi și zăpezi.

Oricum, nu-mi pasă. Și, la urma urmei, nu sunt și n-am fost niciodată împotriva proprietății. Pământul este al oamenilor. Prin 1984, în vremea socialismului dictatorial, în timpul unei vizite pe care am făcut-o în Polonia (Polonia se afla, pe atunci, în plină revoluție), am discutat, o noapte întreagă, cu niște gazde foarte amabile, o temă aproape interzisă pe atunci: proprietatea generează libertatea. Nu sunt, deci, împotriva proprietății. Nici a celei de stat, nici a celei de grup, nici a celei private, nici chiar împotriva concesiunii. Sunt însă împotriva lăcomiei, a acaparării, prin forță, prin relații și prin stratageme, a unor spații care nu-ți aparțin, care n-au fost niciodată ale tale sau ale strămoșilor strămoșilor tăi, dar tu le vrei, pentru că așa vrei tu, iar voința ta trebuie să fie lege, iar dorința ta trebuie să fie îndeplinită cu orice preț, chiar dacă tu nu ești capabil și nici dispus să plătești vreodată vreun preț...

...Trec de primele pitoane, dar nu recuperez încă frânghia, o țin strâns, într-un fel de buclă largă, prinsă cu un blocator. Dacă se întâmplă să cad, rămân suspendat de piton, iar dacă ultimul piton cade, rămân în cel de al doilea și așa mai departe... E ceva mai greoi acest procedeu, mai ales că trebuie să cari după tine și rucsacul, și scărițele, și ciocanul, și buclele și carabinierele și blocatoarele... Ajung în prima regrupare, mă

asigur și recuperez frânghia. Rămân aici, sprijinit în zelp, și pe mica brână, ceva mai mult de o oră. Am nevoie să-mi recuperez forțele, dar mai ales, am nevoie să-mi recuperez amintirile, câte mai sunt și pe unde mai sunt. Nu-mi vine ușor. Este aproape miezul zilei și eu n-am urcat decât o singură lungime de coardă. Poate ar trebui să renunț. Dar nu pot. Ceva mă ține prins de această piatră, pe care o simt ca pe o casă, ca pe o casă pe care n-o mai am, ca pe un loc de origine care nu-mi mai aparține. Nu mai știu unde m-am născut, nu-mi mai aduc aminte de casa părintească – s-a dus și ea cum s-a dus, așa cum s-au dus toate –, parcă nici n-a fost, dar piatra aceasta înseamnă pentru mine atât de mult... Este izvorul etern, izvorul care nu seacă niciodată, casa care nu se vinde, nu se ruinează, nu se uită, căldura cea adevărată a demnității și forței pământului. Poate că, odată, cu zeci de mii de ani în urmă, o fi fost pisc de vulcan, sau crater sau lavă, poate că Dumnezeu a făcut-o acolo, în cer, și a lăsat-o să cadă pe pământ, sub forma vreunui meteor sau sub forma unei piramide...

La prima surprindere, mă poticnesc. Am nevoie de două ore ca să pot trece. Dar reușesc. Trec. Este un mic triumf pe care-l sărbătoresc cu o înghițitură de apă și cu o bomboană. Când eram foarte mic, tata a venit de pe front și mi-a adus bomboane. Au fost primele bomboane de care-mi aduc aminte. Erau spirtoase. Poate că de aceea prefer eu, și astăzi, bomboanele mentolate. Cred că de acolo mi se trage... Apoi, a dispărut și el. A trecut dincolo de râul care desparte lumea trecătoare de lumea eternă...

...Seara mă prinde sub ultimul tavan. Nu mă încumet să-l abordez pe întuneric. Chiar dacă nu-mi pasă prea mult de viața mea, îmi pasă încă foarte mult de acest loc minunat, de acest munte și de această piatră. Prieteni dragi, statornici și tăcuți, pe care nu pot și nu am dreptul să nu-i respect, să nu le onorez pragul, să nu le simt ospitalitatea lor deosebită, care scoate untul din tine, nici să le fac vreun necaz...

Va trebui să rămân, peste noapte, în abrupt. Nu-mi va fi prea simplu, dar nici prea complicat. Am mai făcut asta, demult, când îmi petreceam aproape tot timpul liber, ba și o parte din cel de serviciu, umblând prin abrupturi.

Mă opresc pe un fel de brână, într-o regrupare veche, cea mai sigură din cele unsprezece, cât are acest traseu, mai bat două pitoane – și așa sunt vreo patru –, încerc soliditatea fiecăruia, mă ancorez serios, ancorez și rucsacul alături, îmi fac un fel de scaun din frânghie și cordelină, un mic hamac, improvizez și un fel de tetieră, dacă, la noapte, va trebui să ațipesc...

Verific soliditatea micului meu fotoliu de frânghie sau hamac vertical sau ce o mai fi și rămân așa, nemișcat, în îmbrățișarea înserării...

Soarele a apus, reflexele sale roșiatice mai poposesc o vreme pe cer, apoi dispar și ele. Din locul în care mă aflu, nu văd luceafărul, el se află dincolo de orizontul meu, dincolo de piatră, spre sud-vest. Regruparea în care m-am oprit eu se află în partea de nord-est a stâncii...

Am fost cândva – Doamne, parcă într-o altă viață – în Angola, la Lubango. De aici, din acest fost superb oraș din miezul acestei țări de peste un milion de kilometri pătrați, pornea un drum care ducea undeva, la un abrupt – o cădere de peste patru sute de metri, spre o câmpie cu o vegetație abundentă, specifică zonei. Se numea „*Drumul fără întoarcere*”. Cred că tot așa se numește și acum. Se numea așa din cel puțin două motive. Primul, pentru că acolo, în acel abrupt, se oprea. Cel de al doilea vine din ceva care, acum și acolo, înseamnă doar o legendă. Se spune că în acea prăpastie erau aruncați toți cei care furau. Era ultimul lor drum, drumul fără întoarcere.

Am vrut să fac un rapel și, apoi, să escaladez acel abrupt. Cei care erau cu mine m-au sfătuit să n-o fac. Sub pietre și prin crăpăturile care puteau fi prize se aflau o mulțime de scorpioni...

Aici nu există așa ceva. Și chiar dacă se mai află și prin munții noștri câte un scorpion și una sau mai multe exemplare din vestitele vipere cu corn din zona Băilor Herculane, a Devei și a altor glacisuri muntoase însorite, nu este cazul să mă tem de așa ceva. Aici, la două sute de metri deasupra bazei stâncii, nu urcă decât vântul și păsările cerului. Iar acestea nu fac rău nimănui...

Centura, vestea și micul suport din frânghie și cordelină îmi asigură un popas confortabil în abrupt. Prin alte părți, pe traseele lungi și grele, au fost amenajate refugii suspendate închise, din tablă de inox căptușite cu material termoizolant și dotate chiar și cu saci de dormit. Acolo, prin munții aceia, adevărate bulevarde alpine și alpinistice verticale, nu aici, în această sălbăticie magnifică și legată strâns de filosofia unei ascensiuni care țâșnește efectiv din entuziasm, din iubirea muntelui, dar și din suferință.

De fiecare dată când am venit aici – și, de la prăbușirea căpitanului încoace, am venit numai în momente semnificative ale vieții mele, în acele momente teribile, când n-am știut încotro s-o iau, când i-am pierdut, rând pe rând, pe toți cei dragi și, de fiecare dată, a trebuit să iau viața de la început, deși, în infinitatea lumii, nu sunt sigur dacă toate astea au sau nu au vreo importanță... Nici nu știu măcar foarte bine dacă eu i-am pierdut pe ei, pe cei dragi, sau ei au uitat de mine, așa cum uiți norii care s-au risipit sau vântul care a trecut...

Stau bine aici, legat în corzi, în centură și în veste, mă simt relaxat și liniștit. Deja mi-au revenit puterile, iar somnul nu-mi dă târcoale. Au răsărit stelele – tot cerul arată ca o vatră veche, plină de scântei, răscolite de vătraiul care scurmă în spuză pentru a face loc, pe cărămida încinsă, unei oale de pământ cu de-ale gurii –, iar lumina lunii colorează înălțimile în mantia argintie a iluziilor Everestului.

O văd pe mama în *casa cu focul*, așezată pe un scăunel – singurul pe care îl mai aveam în casă, cu vătraiul în mână, în

fața unui foc ce trecuse deja de la flacără la tăciuni și, în parte, de la tăciuni la cenușă. Are fața slabă și zbârcită, iar reflexele roșiatice ale jarului îi reliefează cutele adânci, pline de umbre. Doar ochii ei negri și mari încă mai strălucesc. Probabil că mai strălucesc și acolo, în mormânt, de bucuria sau de spaima unor revederi intempestive... Câțiva dintre fiii ei sunt deja lângă ea. Generația ei este de mult sub pământ, împreună cu vetrele lor de cărămidă și cu tăciunii care s-au stins...

Noapte de toamnă, mai exact, de vară-spre-toamnă prinsă-n reflexele unui înalt senin, cu lună întârziată. Totul pare încremenit, adormit, indiferent față de prezența mea absurdă într-un abrupt care nu este învățat să-i fie ofensată, de către oameni, liniștea nopții. Până spre miezul nopții, spațiul acestea izvor pentru inima mea este o feerie, un peisaj de aur și argint dublat de întunericul discret de pe văi și de pe tâmpilele munților. Dar, după miezul nopții, în câteva minute, această feerie de aur argintat sau de argint aurit dispare și se așterne un întuneric profund, de parcă s-ar fi închis o uriașă trapă iar noi, ceilalți – munții și cu mine – am fi fost prinși în acest interior fără uși, fără ferestre.

Întunericul este atât de intens încât nu zăresc nici stânca de care sunt ancorat, nici mâna-mi care se sprijină pe „brațele” „fotoliului” de frânghie. Nu înțeleg această schimbare bruscă, este pentru prima dată când întâlnesc așa ceva, dar spațiul înalt, chiar dacă nu este Himalaya, are totdeauna surprizele sale.

Timpul se scurge greu. Nu știu cum trece și cât trece. Desigur, am la îndemână lanterna, iar ceasul meu are cifrele cadranului fosforescente, oricând pot să măsoz timpul. Dar nu asta vreau. Vreau doar să ascult. Să ascult și, poate, să văd. Nu-mi pasă că sunt la 200 de metri deasupra locului din care am început ascensiunea, nu-mi pasă nici dacă se desprind pitoanele și mă prăbușesc. Spiritul meu de conservare a fost alungat cu desăvârșire de către spiritele nopții, acum sunt doar un receptor sau un senzor. Un senzor special, într-o noapte specială. Nu știu

cât de special, nici cât de specială. Tot ceea ce știu este că eu însumi mă aflu într-o situație cu totul deosebită, pe care am vrut s-o găesc aici, în zona mea de sihăstrie, și s-o trăiesc în deplină solitudine.

Acum, cred, solitudinea este aproape perfectă. Nu mi-a mai rămas nimic de făcut. Nu mai am nici amintiri, nici propoziții existențiale nespuse sau negândite, nici remușcări, nici reproșuri de făcut, nici laude de auzit.

Este o liniște desăvârșită, la fel ca întunericul. Nu știu ce s-a întâmplat cu stelele, nici cu lumina difuză a lunii, nici cu mine.

Nu știu dacă mai exist. Mă pipăi, îmi mușc ușor buza. Da, exist, sunt aici.

Mi se pare că zăresc o luminiță. Fosforescentă. Mă frec la ochi. Nu, nu visez. Luminița există. Se mișcă ușor, desenând fel de fel de unghiuri, are, parcă și o ușoară remanență. Apare încă una. Nu departe de prima. Îmi imaginez că ar putea fi acele păsări cu aripi de fluturi, denumite și „fluturi de piatră”, dar nu sunt foarte sigur. Aceste păsări, ceva mici decât codobatura, caută mici insecte sau larve care se prind de stânci. Atunci când își deschid aripile par niște fluturi. Nu le sperie înălțimile, nici spațiul vertical ... Dar ce caută ele noaptea în abrupt?! Ele nu sunt păsări de noapte, nu au „sistem de navigație” pe timp de noapte, ca liliecii, sunt doar niște locuitori cumiști ai pietrei.

Or, fi, poate, licurici. Dar cum să urce licuricii, sus, pe pe abrupt, la 200 de metri, la care se adaugă și cei două mii de metri ai muntelui?!

Ce-i cu luminițele astea? Nu cumva am adormit cu adevărat și am halucinații?

Dansul luminițelor – sunt câteva zeci – se continuă. Apoi, aceste luminițe devin din ce în care mai rare, mai rămân doar câteva, și, din abrupt, țâșnesc parcă niște jerbe albe, argintii și argintii-verzui sau argintii-portocalii, preț de câteva fracțiuni de secundă, un fel de mozaic ciudat, lipit de piatră. De data aceasta,

văd clar, în timp ce ele apar, că sunt efectiv lipite de piatră, ies din piatră. Abruptul mi se pare a fi o piatră din care izvorăsc crâmpie de lumină. Nu se aude nici un zgomot, nu se simte nicio pală de vânt.

Dar și țâșnitorile de lumină își epuizează, în câteva minute, arsenalul. Urmează un fel de foșnet, de parcă ar fi frunzele de plop, pe arșiță, în miezul unei zile de vară, „frunza care bate, vântul când nu bate”...

S-ar putea să fiu între nesomn și somn, iar ceea ce văd să nu fie decât niște imagini hipnagogice, ceva dincoace de vis și dincolo de realitate.

Rezist tentației de a aprinde lanterna și a mă uita le ceas, dar nu pentru multă vreme. Lanterna este la îndemână, lângă buzunarul rucsacului care se află, la rândul lui, cam în dreptul capului meu, pe post de posibilă pernă verticală.

...Este ora 04.30. Peste o oră, ar trebui să înceapă zorii. Aurora zorilor, apoi răsăritul...

Dar zorii, ori sunt foarte departe, ori sunt opriți pe undeva, pe la vreo poartă de umbre sau de întuneric. Peste tot, s-a instalat un întuneric de nepătruns și un foșnet uniform, ca un fel de picătură chinezească, sau de teroare de tipul celei specifice administrației românești, care-l înnebunește pe bietul om cu cuvântul, cu amenințarea, cu somația, cu aroganța și cu o seninătate tembelă cu iz de otravă cu efect întârziat.

Sunt obișnuit cu toate acestea. În viața mea, nimic nu a fost nici linear, nici perfect. Dacă mă gândesc bine – și pot s-o fac, de vreme ce mă aflu în acest abrupt, fără puțința de a face vreo mișcare, cel puțin până la ivirea zorilor –, n-am făcut altceva decât să mă lupt cu disperare pentru a ieși dintr-un haos și a intra în altul... Haosul etern, radial și succesiv, haosul haotic...

Deodată foșnetul acesta, care aduce ceva din fondul muzical al piesei lui Eugen Ionesco, *Ce formidabilă harababură!*, pusă în scenă la un teatru bucureștean, un fel de

ronrăit de mașină de nivelat mozaicul, este spart violent de un tunet asurzitor, însoțit de un arc voltaic între fostul întuneric al cerului și actualul întuneric al pământului. Dar, după ce lumina trăsnetului dispare, cele două întunericuri reintră în stăpânirea Universului.

Realizez imediat ce se întâmplă. Deschid rucsacul, iau precipitat pelerina specială care m-a apărât de multe ori în astfel de situații, dar o pală de vânt extrem de violentă mi-o smulge din mâini și o aruncă în întuneric.

Furtuna se stârnește cu o violență greu de imaginat, parcă ar fi sfârșitul lumii. Am impresia că stânca de care sunt ancorat se balansează cam în genul în care se balansau în București, la cutremurul din martie 1977, blocurile-turn.

Instantaneu, în jurul meu, se declanșează o canonadă de săgeți de foc de un albastru-argintiu, care țes, în jurul stâncii și al meu, un păienjeniș de fulgere și de trăsnete. Am impresia că locul este „bătut cu trăsnete” la metru pătrat, ca într-o veritabilă pregătire de foc de mare intensitate, inclusiv prin val de foc, a unei ofensive strategice împotriva întregii lumi.

N-am ce face. Nu mă pot nici opune, nici apăra. Ce-o da Domnul! La lumina violentă și aproape continuă a trăsnetelor și a fulgerelor, am impresia că zăresc, prăbușindu-se, brazi de sub golul alpin, în timp ce, aici, sus, pe creastă, aleargă, furibunde, cohortele de ploaie și de grindină. De câteva ori, vântul mă izbește atât de violent de abrupt, încât ies cu greu din amețală. Ploaia și grindina mă lovesc oblic, de sus în jos și din lateral. Oricât mă feresc, nu scap de loviturile lor seci, reci și dureroase. Ploaia este atât de densă, încât abia pot să respir. Sunt însă obișnuit cu astfel de situații. Am trecut de multe ori prin ele. E drept, nu spânzurat în abrupt, ci jos, pe pământ, cu picioarele sprijinite puternic în sol.

Caut, totuși, să-mi păstrez luciditatea. Reușesc. Realizez că, de fapt, totul se desfășoară în jurul stâncii, fără ca stânca să fie atinsă de vreun fulger sau de vreun trăsnet, ci doar de vânt,

de ploaie și de grindină. Suport încă o pală de sablaj cu bile mari de gheață. Probabil că, în urma acestui sablaj cu bile de gheață, toate ruginiturile și ruginiturile mele vor fi dispărut și toate înfrigurările mele se vor încălzi...

În acest moment, ploaia încetează brusc, fulgerele se opresc ca la o comandă și vântul se redeclanșează cu o putere puțin obișnuită, dinspre nord-est, adică perpendicular pe abruptul în care sunt eu ancorat. Este un vânt extrem de puternic, dar eu îl simt ca pe o adiere în plină vară, ca pe o binecuvântare.

În câteva minute, vântul se oprește brusc, cerul se înseninează, ca și cum s-ar fi ridicat o cortină, soarele răsare exact din direcția din care m-a izbit uraganul, zărilor se limpezesc, iar hainele mele sunt uscate, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

E timpul să reiau ascensiunea. În patru ore sunt în vârf, în acel loc de un metru pătrat, singur sub cerul limpede, primenit. Toate simbolurile noastre sunt acolo, bătute în piatră și încremenite în timp...

Mai mult, cineva, de curând, a prins aici, cu holșuruburi mari, de inox, o plăcuță tot de inox, cu litere gravate adânc, în oțelul strălucitor: *Piscul generalului Gheorghe Vâlceanu. Pentru memorie.* Și, curios, sub această inscripție, gravată cu litere ceva mai mici, drepte, data de azi.

20. Impact de cursă lungă

Dimineața o ia razna. Mai întâi, plouă, apoi, apare soarele, apoi, în numai câteva minute, iarăși plouă... Și iarăși apare soarele, și iarăși plouă, și iarăși apare soarele, și iarăși plouă, plouă cu soare, se ivește instantaneu, din senin, un uragan, face ravagii, rupe pomii din calea lui și, prin locul pe unde trece, contorsionează totul, totul... Și iarăși apare soarele. Așa ceva, la noi, n-a fost niciodată. Am văzut un asemenea vârtej, undeva, departe, foarte departe, în centrul Americii. S-a întâmplat cu mulți ani în urmă. Eram la poalele Munților Stâncoși, pe autostrada care leagă Orașul Denver de Colorado Springs. Mă întorceam de la Academia Forțelor Aeriene. S-a întunecat brusc. Imediat s-a stârnit un vârtej care urca până dincolo de cerul de catran și înainta lent, ca un prâsnel. Era atât de violent, încât a distrus aproape tot ce a întâlnit în cale pe direcția lui de deplasare. Barăci, depozite, a contorsionat chiar și câteva schelete metalice. Noroc că n-a ajuns la autostradă. Era undeva, în zona unor submunți, niște rămășițe de piemonturi sau ce o fi fost, de care este plină America. Pe timp ce vârtejul s-a pierdut în zare, s-a declanșat un potop cu grindină cu o intensitate din ce în ce mai mare. Nu se mai vedea nimic, mașinile au oprit pe autostradă – coloana ajunsese la câțiva kilometri –, apoi negura a dispărut, totul s-a liniștit și a apărut soarele. În mai puțin de zece minute, pe autostradă, se așternuse un strat de gheață de peste zece centimetri.

Așa ceva nu a mai fost niciodată pe la noi... S-a întors lumea cu fundul în sus. Sau cu susul în jos, totuna. Oamenii mai în vârstă, de prin sate, își fac cruce. Mâine-poimâine, spun ei, vom fi poate un miez de deșert... De ce nu? Tot ne plac nouă nisipurile lunecoase și fierbinți.

Soarele își reia locul lui fierbinte și uscat și eu nu pot să nu mă bucur pentru asta. Astăzi, voi merge din nou la sală, o voi întâlni pe ea, partenera mea de alergare, vom schimba câteva cuvinte. Am atâtea să-i spun... N-am văzut-o de o veșnicie...

Cred că, în mare măsură, sunt clarificat. Nu știu foarte exact ce simt, dar nici nu vreau să aflu. Ar fi o impietate să-mi ofensez gândul, să-l pun să facă analize sentimentale sau, și mai rău, să-l pun să-mi substituie sau să-mi justifice un sentiment confuz și arid, care-mi încrețește creierul și îmi face zob inima.

Gândul, pus într-o astfel de situație, se revoltă, devine agresiv, așa cum devine oricine când se simte umilit și nedreptățit, bate cu pumnul în idei, face ravagii pe unde trece, dar și pe unde nu trece. Generează un fel de undă de șoc, mai exact, de șoc de undă, adică inversul a ceea ce știm noi că ne poate distruge, dar și acest efect este la fel de dezastruos, mai ceva ca o explozie termonucleară sau ca o bombă termobară, aruncată de americani într-o sărmană peșteră afgană...

De data aceasta, nu-mi place să văd și să înțeleg partea bună a lucrurilor. Totul mi se pare un dezastru. De proporții înspăimântătoare. Un fel de tsunami al gândului împotriva sufletului, sau, nu neapărat împotriva sufletului, dar care afectează sufletul, și, deopotrivă, al sufletului rănit împotriva gândului umilit. Gândul refuză să se gândească pe sine, refuză să se identifice, refuză să intre în rațiune... Nu face altceva decât să ragă, să spargă pietre de moară și să condenseze oceane în uriașe pahare de sticlă pisată sau de plastic ignifug.

L-am ofensat prea tare, l-am pus de atâtea și atâtea ori să dea explicații lucrurilor inexplicabile, să simtă răceala sau ardoarea sentimentelor confuze, fugirilor în neant, nălucirilor, trăirilor imposibile, iubirilor difuze, ascunse, fixiste, endogene sau exogene, accidentale sau patogene. Nici o minte de pe lumea aceasta n-ar reuși să-i dea gândului ce-i al gândului, pentru a-l face să se descurce în acest labirint bizar, cu

desfășurări paradoxale. Și nici un om întreg la cap nu și-ar lăsa mintea pe miriște, să ajungă unde o putea, cum o putea și cu ce o putea, călcând brutal în străchini peste inima rănită a gândului umilit...

Trebuie să aflu însă ce e cu mine, pe unde sunt, de unde vin, încotro mă duc, de ce simt ce simt sau de ce nu simt ce nu simt, într-un cuvânt, dacă trebuie sau nu trebuie să mă arunc în tunelul timpului, dacă trebuie sau nu trebuie s-o iau spre trecut sau spre viitor, dacă am sau nu am vreo șansă să înțeleg ce simt...

Las gândul pe mai departe în grija minții și soarele în grija cerului, și mă duc la sală. Pășesc cu emoție, de parcă m-aș duce să văd Capela Sixtină. Am văzut-o o dată și m-am uimit. Nici acum nu pot să ies din acea uimire. Așa sunt eu făcut. De îndată ce intru într-o uimire, nu mai pot ieși niciodată din ea. De aceea, viața mea este capsulată și încorsetată în uimiri și de uimiri din care n-am putut ieși niciodată până acum și din care nu cred și nici nu vreau să cred că am să pot ieși vreodată.

Îmi aud pașii ca pe niște bătăi ale inimii. Cu cât mă apropiu mai mult de sală, cu atât ei sunt mai puternici. Nu cred că sunt chiar așa, dar eu așa în simt sau, poate, așa îi vreau... N-am un motiv special. De fapt, n-am nici un fel de motiv, nici special, nici nespecial. Și nici nu vreau să mă ancoroz sau să mă cramponez în motive speciale sau nespeciale.

Ajung primul. Fac o ușoară încălzire și trec la treabă. Nu mai am răbdarea de altădată. Mă grăbesc. Mă tot grăbesc. Micșorez pauzele dintre serii, lucrez cu greutateți mari, poate fac vreo entorsă... Așa mi se întâmplă de multe ori când sar calul... Acum însă rezist. Este o zi specială. Nu știu de ce, dar așa o simt.

Oricum, sunt în formă. Dar nu în forma în care se simte foarte bine un sportiv, ci într-o alta. Un fel de formă fără orizonturi, formă fără fond... Probabil că eu însumi sunt o formă fără nici un fel de conținut...

Sunt singur în sală. Lucrez de o oră și jumătate, am trecut pe la toate aparatele necesare pentru programul de azi. Cred că am cam încheiat. Și ea tot n-a venit...

...Vine, nu vine, vine...

- Bună dimineața, bună dimineața! Alergăm?

Totul reintră în normal. Gândul se eliberează de poverile unor raționamente fără orizonturi, sentimentele încearcă să se echilibreze, zâmbetul își reia locul lui tâmp pe fața mea incapabilă să iradieze forță și seninătate, iar eu îi răspund banal, ca întotdeauna:

- Startul a fost dat. Traseul ne așteaptă.

- Să-l onorăm.

Îl onorăm. O pornim în pas ușor alergat. Pe vârfuri. Pentru a nu deranja frunzele de platan care s-au așternut deja pe alei... Toamna este pe sfârșite. Vine iarna... Trecem străduța care ne separă de parc, de acest parc al alergărilor noastre solitare în... doi. Până când a apărut ea, timp de un sfert de veac, am alergat singur. Toți cei care au încercat să alerge cu mine, au renunțat chiar de la primul tur. Traseul meu este foarte greu și foarte lung. Între trei și șase ture, adică între 15 și 30 km. Tronsonul din parc face parte din acest traseu, este porțiunea cea mai dificilă, întrucât are sute de trepte de urcat și de coborât. Au renunțat, pentru că solitudinea lor nu se putea alătura solitudinii mele, efortul era mult prea mare, iar motivația mult prea mică.

Ea este altfel. Ea reușește să fie solitară în... doi, să se adapteze cu ușurință condițiilor, să treacă peste obstacole și, într-un mod cu totul special, să-ți rămână alături.

Nu alergăm, desigur, tot traseul, ci doar o parte din el, de regulă, cât ține parcul, adică doi kilometri și jumătate de cățărare în forță, cu respirația la maximum, cu mușchii solicitați la maximum, cu motivația pe muchie de cuțit. Câteodată, extindem alergarea la cinci kilometri. Alergăm în ritmul ei, adică ceva mai ușor, dar nu prea ușor. Alergăm numai noi doi,

iar când cineva încearcă să vină cu noi, măresc ritmul, accelerez la urcarea pe scări, în fine, fac în așa fel încât să nu rămână. Este și acesta un soi de egoism, sau, cine știe, poate fi și altceva...

Îmi vorbește, pe timpul alergării, de ultimul ei spectacol, de emoțiile prin care a trecut, de aplauze, de colegi, de cei răniți, sinuciși sau dispăruți prematur, de o mulțime de alți oameni despre care eu nu știu mai nimic... Doamne, parcă am fi într-un război!

De data aceasta, alergăm traseul lung. Este o dimineață superbă, un fel de sinteză dintre soare și răcoarea specifică finalului de toamnă, dintre furtună și liniște, dintre orizont și punctul de stație. De frumusețea acestor momente – unice în viață – nu ne dăm seama decât foarte târziu, când nu se mai poate face nimic, când totul a trecut. Oricare moment din viața noastră este ireversibil. Clipele se trăiesc o singură dată. Dar asta o aflăm, mai exact, o înțelegem, foarte târziu, prea târziu, sau n-o aflăm niciodată...

Ne apropiem de finalul alergării. Omul nostru de pe banca penultimei golgoate nu mai este acolo. O fi prea devreme pentru el. Sau, cine știe, viața unor oameni ca el se supune legii probabilităților condiționate. Iar condiționările vieții acestor oameni sunt ca lăcustele, când apar, distrug tot. Aș vrea să-i vorbesc despre omul nostru, despre atâtea alte lucruri care ne leagă și ne separă, despre unicitatea clipelor, despre unicitatea noastră și a tuturor oamenilor de pe planetă, dar nu-mi pot permite așa ceva... N-am nici un drept s-o îndemn la asemenea nostalgii banale...

- O să-mi fir tare dor de toate acestea...

Nu înțeleg ce a apucat-o, nu face parte dintre cei care se tânguiesc, dar nici nu vreau s-o întrerup. Se întâmplă ceva ciudat cu ea. Are ochii în lacrimi...

Am încheiat alergarea. Acum mergem la pas, alături, în jurul pistei. În relaxare, după finalul cursei. Arțarul de 300 de

ani sub care ne opream pentru a începe un dialog sau pentru a-l continua pe cel de ieri nu mai este. L-au tăiat. Era unul dintre cei mai falnici copaci din oraș. Vina lui era doar aceea că făcea prea multă umbră și producea prea mult oxigen...

- Ceva grav? o întreb, oarecum îngrijorat.

- Da, foarte, foarte grav... N-o să mai văd multă vreme locurile astea...

- De ce? De ce n-o să le mai vedeți?

- Am primit un rol într-un film. Plec, pentru câteva luni, pentru câțiva ani, poate pentru totdeauna, la Hollywood.

21. Final de infinit

E toamnă. Toamnă frumoasă, cu soare auriu, poate un pic cam ruginit, și frunze arămii. Lumina se filtrează prin aer și amintiri, gândurile se rotesc precum paletele unei mori de apă sub presiunea uniformă a șuvoiului...

E tare frumos...

Este o după-amiază liniștită și nostalgică. În curând, soarele va trece cumpătat dealul Lăcustenilor, prin dreptul Conței – un alt sat de dincolo de Olteț –, dealurile se vor limpezi, văile se vor întuneca.

Trec prin sat, cu pas rar, dar nu mă latră nici un câine. Or fi și ei impresionați de această chindie superbă. Iar oamenii parcă au intrat în pământ.

La pod, sprijinit de balustradă, își fumează, totuși, liniștit țigara un pierde-vară, ca și mine, profesorul Ion Zamfirescu.

- Bună, Ioane. Ce mai faci?

- Bună, generale! Plec.

- Pleci.

- Plec. Mă întorc la catedră. La o facultate particulară. Se câștigă bine. Mi-au mărit și pensia cu 15 lei... Apoi, îmi lipsește biblioteca, îmi lipsesc colegii, studenții... Ar cam trebui să pleci și tu. Să te duci în lume, să predai geopolitica, să ieși din labirint...

Profesorul universitar de filozofie Ion Zamfirescu, înțărânit și desțărânit, are dreptate. El totdeauna are dreptate. Ce caută el aici? Ce să facă el aici? Să se ducă la o cârciumă țărănească? Să se ia la hartă cu babele? Să se hlizească la soare, la lună, la ploaie și la zăpadă? Universitățile astea particulare au nevoie de profesori buni, de profesori atestați, altfel nu-și pot obține acreditarea. Iar el este un profesor cu totul deosebit.

- Bine, Ioane, cred că ai luat o hotărâre înțeleaptă.

- M-a sunat un fost student, care-i acum patron la o Universitate de-astea, și mi-a propus să iau catedra de filozofie. Era un student foarte bun și un om cumsecade, de aceea, nu pot să-l refuz.

- Faci foarte bine. Eu am vrut să-ți spun demult să te cărăbănești naibii la vreo facultate de-astea. Este mare nevoie în țară de profesori foarte buni, de oameni deosebiți, ca tine. Trebuie, totuși, construită și partea bună a lucrurilor. Până acum, totul a fost distrus. Iarăștia tineri sunt mult prea tineri pentru a lua taurul de coarne. Când încearcă să-l ia, fie o dau în bară, fie devin ridiculi. Or s-o facă ei peste câțiva ani. Acum este însă nevoie de generația ta.

- Mulțumesc, generale!

- Și eu îți mulțumesc.

- Poate închei dracului și săpăturile alea stupide și vii la catedră. Te aștept...

Îl las pe Ion să-și consume în liniște entuziasmul noii sale înțelepciuni și eu îmi văd de drum. Poate că ar trebui să mă duc și eu acolo, cu el, să iau viața de la început. Cea de până acum nu mai are nici un sens. S-a încheiat. Sunt însă prea puternice, prea aspre și prea dureroase întrebările. Vin cu nemiluita. Mă înspăimântă. Mă înnebunesc. Nu pot să ied din ea. Din viața asta a mea care s-a încheiat...

...Urc dealul ca pe vremuri. Liniștit și bucuros. Nu mai e nimic din ce a fost, dar nimeni n-a reușit vreodată să întoarcă timpul înapoi. Toate trec. Totul a trecut...

...Pătrund în galerie cu laptop-ul, hârlețul și pioletul. Nu știu dacă mai am chef să sap, cred că am încheiat-o cu nebunia asta, sau ce o fi fost, dar argila și răcoarea mă trag într-acolo. Sap încă din primăvara trecută, am făcut o mulțime de galerii, un adevărat labirint. Pe unele le-am consolidat cu bârne, pe altele nu. După cum mi-a venit. N-am făcut nici un plan, nu am avut și nu am nici un obiectiv. Și nici un motiv. Pur și simplu

am pus în aplicare ce-mi spunea mama când eram mic: „Dacă n-ai ce face, sapă în coastă!“ Și sap în coastă. Pentru că tot ce am făcut eu până acum s-a cam încheiat...

...Nu poți umple niciodată cu nimic și prin nimic finalul din tine. Poți să sapi cât vrei, unde vrei și cum vrei. Cu cât vrei mai mult să pui ceva în acel loc în care a fost cândva ceva – un gând, o speranță, o convingere, un sentiment –, cu atât locul acela devine mai gol, mai auster, mai neprimitor. Îți dai seama că încerci degeaba, că el nu mai poate primi și adăposti nimic din tot ce ar trebui primit și adăpostit, că nici el nu mai există cu adevărat, că n-a mai rămas nimic sau aproape nimic din ce a fost, dar n-ai ce face. Nu poți să dai timpul înapoi, nu-l poți ține pe loc, nici nu-l poți obliga s-o ia înainte, ca un fel de avangardă temporală a gândului sau, și mai rău, a negândului. Gândul nu are nevoie de avangardă. Și mai ales de o avangardă temporală. Se păzește singur. Nici negândul nu are nevoie de așa ceva. Pe el nu trebuie să-l păzească nimeni. Și nici el nu are de ce să se păzească, nimeni nu aspiră la avutul lui. Pentru simplul motiv că un astfel de avut nu există. E totul gol... De fapt, gândul, ca și negândul, nici nu are nevoie să se păzească sau să fie păzit. El nu există decât pentru cel care îl are, nu pentru alții, nu pentru ceilalți. Pentru toți ceilalți, nu există decât gândurile lor și, poate, doar vreo bănuială că și altcineva ar putea gândi ceva despre gândurile lor. Dar asta este deja prea complicat...

Din câte-mi dau eu seama, după atâția ani de gând mai mult sau mai puțin gândit, mai mult sau mai puțin negândit, gândul, indiferent ce obiect sau ce subiect ar avea, aparține totdeauna celui care-l creează, celui care-l gândește.

...În liniștea stânjenitoare a unei după-amiezi de toamnă, când nici măcar nu-ți dai seama dacă se apropie sau nu finalul ciclului unei vieți de-o vară, parcă nu-ți vine să faci nimic. Nici măcar să lenevești. Țăranii din acest sat cumpănit pe văi și pe dealuri, înțărâniți cândva, demult, foarte demult parcă într-o

altă viață, printr-o voință a Domnului, despre care circulă fel de fel de legende, și încă nedestărâniți au mai păcălit odată Uniunea Europeană și chiar hrăpărețul lor guvern, dosindu-și țuica făcută pe furiș, în căldări de aramă cositorite de cei câțiva țigani care s-au aciuit pe lângă orașe, dar mai trec din când în când pe aici, țevi luate de pe la radiatoarele unor mașini duse sau aduse la dezmembrări... Ca să-i păcălească pe portăreii noii noastre ere, ingenioșii țărani ai acestor locuri care par uitate de Dumnezeu (dar nu sunt deloc uitate, ci, mai degrabă, binecuvântate) au alambicat în așa hal tradiționalele lor cazane de țuică, încât nici ei nu le mai recunosc, se uită la ale lor ca la icoanele plângătoare, nici nu-și dau seama ce capodopere au făcut și, când le văd și pe ale altora, se închină în fața loc ca în fața moaștelor sfinte Paraschiva...

O fac și au făcut-o așa din ambăț, ca să nu se conformeze absurdului sau aberantului exces de zel al unor aristocrați tembeli care, altminteri, nu au nici un zel... Unii habar n-au ce fac și de ce o fac, luându-i bietului țăran mai mult de jumătate din țuica pe care o produce, iar celorlalți nu le pasă...

Totdeauna, țăranul român a fost, într-o formă sau alta, victima reformelor, platformelor, transformărilor, tranzițiilor, reglementărilor, comasărilor, cosmetizărilor, privatizărilor, naționalizărilor, deznaționalizărilor, colectivizărilor și a tot felul de încercări și experimente, care de care mai idioate, valuri, tăvăluguri și efecte remanente.

În fața unei astfel de invazii de lăcuste politicianiste de toate felurile și de toate culorile, el fie s-a resemnat, fie nu i-a păsat, fie s-a conformat, dar așa și numai așa cum a vrut el, cum a crezut el că e mai bine...

De aceea, nu-i prea pasă lui nici de toamna pădurilor multicolore, nici de frunze verzi, nici de frunze moarte, ci doar de o realitate foarte exactă: are sau nu are de toate sau aproape de toate în pățul și în pivniță, în șopron și în ascunziș? Are, desigur. Atât cât mai are. Ca mâine, vine iarna, vitele or să

zbiere după mâncare, porcul o să guițe până în ajunul de Crăciun când i se va lua guițatul cu o... injecție letală...

Bazaconii! Cu o injecție letală! Să mai dai banii și pe așa ceva! Dar, mai știi!? O fi ca și cu colhozurile de odinioară! Lumea s-a opus, țăranii au cârcotit, au discutat la un țoi de țuică, la o secărică sau la vreun vin tras de pe drojdie din cine știe ce butoi uitat de lume, dar, în cele din urmă, s-au conformat. Au făcut, cu sau fără tam-tam, GAC-uri, apoi CAP-uri, statul a făcut IAS-uri. Lucrurile s-au amestecat, s-au bulversat, s-au complicat, s-au amplificat, s-au amestecat, s-au înstrăinat – țăranul român este legat de bucățița lui de pământ care i-a fost luată cu forța și pusă la comasat –, dar, în cele din urmă, s-au clarificat. Țăranul a lăsat grija pământului în plata Domnului și s-a transformat în slugă la stăpânirea colectivă...

S-o ia naiba! S-a dus și asta! Dar parcă era mai bine atunci decât acum când nu se mai înțelege nimic... Când nu mai ai nici un stăpân, sau, și mai rău, când stăpân absolut este haosul...

Așa gândesc țăranii nedestășărași, atâția câți au mai rămas și pe unde au mai rămas... Doi-trei la sută, acolo, ca să nu li se piardă sămânța... Din masa de 45 la sută din totalul unei populații de 22 de milioane (cu vreo douăzeci de ani în urmă erau 23!), și ea în scădere, câți își zic sau li se zice că-s țărani. Dar ei nu sunt. Ei nu sunt nici țărani, nici altceva. Ei, cei care au rămas și-și zic sau li se zice țărani nedestășărași, gândesc cu voce tare să-și de curaj. Ceilalți au luat drumurile străinătății. Drumurile umilinței, dar și ale unui câștig cât de cât, oricum, cam de zece ori mai mult decât ar câștiga în țară dacă le-ar mai fi rămas vreun loc de muncă...

Sunt solidari. Se cheamă unii pe alții, acolo, departe de casă, în străinătăți, muncesc pe brânci, fac de toate, pun bani la ciorap sau în băncile private ale străinătății și ale României sau ale cui or fi, se întorc vremelnice în sat, iau credite, își durează case solide sau își pun odraslele pe direcție, plătindu-le

generos studiile și capriciile... Că așa e aproape în orice viață: unii muncesc de se spetesc, alții cheltuiesc și chefuiesc de se plictisesc. Cheful și cheltuiala nu produc decât gâlceavă, nemulțumire și plictiseală, munca și efortul nu mai sunt astăzi, aproape pentru nimeni, vreo mare scofală. Numai proștii, nedescurcăreții, animalele și mașinile mai muncesc. Pe ici, pe acolo. Ceilalți, inteligenția planetei, fac... management și organizează...

Cioflingarii! Cu vremea lor cretină, ca și ei, și de tot rahatul!

Oricum, este clar pentru toată lumea, inclusiv pentru mine, că tot ce a fost a fost. Dar nu mai este și, după cum bat vânturile acum, din vest, din est, din nord, din sud, când mai reci și când mai calde, de fapt, fiecare cum vrea, de unde vrea și pe unde vrea, nici nu mai poate fi. N-are cum. Musca Țețe nu se contaminează cu boala somnului, chiar dacă o mușcă altă muscă sau se mușcă singură de trompă, nici țânțarul anofel nu se va îmbolnăvi de malarie dar și-o trage cu un alt țânțar anofel. Lumea s-a schimbat radical, s-a electronizat, s-a electrocutat și s-a electrocomplicat, planeta se încălzește, ghețarii o iau la vale, oceanele se umflă, iar mințile se înfierbântă direct proporțional cu fierbințeala generală...

Las baltă toate nimicurile astea, nu-mi mai bat capul cu ele – oricum, nu mi l-am bătut niciodată destul, adică nici prea mult, nici suficient de puțin – îmi iau laptop-ul și mă cărăbănesc spre vizuina mea.

Urișa plictiseală a unei zile fără nimic, nici de bine, nici de rău, nu se lasă nici rugată, nici alungată, nici estompată. Are state vechi, face totdeauna onorurile casei, iar eu o las în plata Domnului, ne cunoaștem de-o viață, din vremea când eu eram un simplu copil, iar ea o complicată și sofisticată domnișoară...

Atunci, demult, în anumite zile, intra în viața mea ca un fluid, fără să bată la vreo ușă – nici nu cred că, pe atunci, ar fi

putut exista, pentru ea, vreo ușă –, îngheța și murdărea aproape totul, amesteca apoi totul – și binele, și răul, și roșul, și negrul și movul –, făcea un fel de pastă cenușie, fără formă și fără fond, care macula totul. Și soarele, și verbele, și gândurile, și sentimentele.

Apoi dispărea. Totul revenea la normal, în afară de un embrion al ei care se pierdea pe undeva, prin vreun capăt de gând sau de simțământ, picătură de nisip într-un ocean de nisipuri...

Jigodia asta de plictiseală revenea când nici nu te așteptai. Aleatoriu. Când vrea ea. Sau când se nimerea. Dacă mă aflam la prășit, din momentul în care intra în mine și până când se hotăra ea să plece, nu eram bun de nimic. Pământul devenea beton, buruienile armături, verdele crud al porumbului se transforma, devenea cenușiu și parcă rânjea, foile îmi creștau dungii adânci în piele, cuvintele abia de mă ascultau și, peste toate, mă cuprindea o imensă greață. Trebuia să fac un efort uriaș ca să mă pot ține pe picioare. Îi dădeam înainte, țineam rîndul, la săpat, ca să nu mă fac de răs, dar prețul dominării acelei stări era imens. Mă simțeam umilit, murdar, persiflat, gol, de parcă cineva mi-ar fi smuls pantalonii și m-ar fi lăsat așa, cu fundul descoperit, în mijlocul unui foaier de teatru, în pauza dintre două acte ale unei premiere cu sala plină.

O vreme, am scăpat totuși de ea. Am luat-o hai hui prin lume, împins de treburi sau de oportunități. Și am uitat de toate acestea, de incomensurabila plictiseală, de ulița pe care nu se întâmpla niciodată nimic, în afară de lătratul vreunui câine, și el plictisit de atâta liniște și atâta nemișcare. Unii dintre câinii uliței noastre lătrau doar la lună, dar nu pentru că luna le-ar fi produs vreo neplăcere sau i-ar fi amenințat, ci pur și simplu pentru că stătea acolo, sus, pe cer și îi deranja prin prezența ei mută și... luminoasă. Câte un stăpân al vreunei case sau al vreunui câine, supărat foc că păzitorul de drept și de fapt al acelei curți borduită cu ulucă nouă sau mai puțin nouă, hămăia

ritmic, plictisit, sau pur și simplu ca să se afle în treabă și să-și impresioneze vecinii, se rățoia la el, prin ușa întredeschisă:

„- Taci, dracului, potaie afurisită! Lasă-mă să dorm, că-ți rup picioarele!”

Bietul câine tăcea un timp, apoi uita ce-i spusese stăpânul său și o lua de la început. Uneori se învârtea de o sută cincizeci de ori în jurul cozii, chiar dacă nu-l vedea nimeni. Se învârtea până ce amețea și nu mai vedea pârdaľnica aia de lună care-l scotea din minți. Alteori, își amintea că, de fapt, el este unul dintre stăpânii pădurii și urla prelung, de dorul haitei. Nu se știe dacă haita îl auzea sau nu, dacă îl înțelegea sau nu, dar el își făcea tabietul, se întorcea la izvoare... Însă izvoarele nu-l mai puteau primi. Secaseră demult...

Labirinturile din adânc sunt răcoroase și liniștite. Simt dealul deasupra mea ca pe o mantie protectoare. Care-mi amintește însă de o altă mantie. Toată viața am umblat prin poligoane de tragere, pe terenuri de aplicații, prin munți, prin zăpezi, prin ploi și noroaie. Îmi simțeam mantaua grea, impregnată de apă și de vânt, frigul mă pătrundea până în rărunchi, dar îmi ziceam că se putea să fie și mai rău, dacă ar fi fost război sau vreo criză din acelea ticăloase, în care trebuie să intervii și să ucizi sau să fii ucis. Moartea nu este chiar atât de grea, trebuie să fie doar ca un fel de prag, de simplu prag, un ultim prag, pe care, unii îl trec împăcați, alții habar n-au când îl trec, de ce și cum îl trec. Nici nu mai contează, Tot ceea ce contează este greul. Greul cel greu. Greul chinuitor. Al frigului, al fricii, al mantalei-sloi de gheață care te strânge în chingile ei pe drumurile nesfârșite ale aplicațiilor, ale tragerilor, ale instrucției, al războiului...

...Un zgomot îngrozitor vine de undeva, de departe, din adânc, din înalt, din cer, din pământ, de peste tot. De departe. Sau de aproape. De foarte departe sau de foarte aproape. Parcă din interiorul materiei, al magmei, al moleculei, al celulei, al

atomului. Totul se zgâlțâie. Nu știu cât durează. Nici nu mai contează. Timpul dispare. Spațiul dispare. Ecranul laptop-ului răspândește o lumină alb-albăstrie. Atinge sapa pioletului și se reflectă, strălucitoare și verzuie, în ochii mei. Pământul se cutremură din nou, galeriile cred că se prăbușesc pe undeva prin jurul meu. Argila ar trebui să reziste, iar armăturile ar trebui să reziste și ele. Îmi aduc aminte de ceva de genul Imperativului categoric al lui Kant. Mereu *trebuie!* Uneori, argila se transformă însă în pulbere fină... Ca și acum. O simt. Este peste tot. E timpul ei. O simt între mine și ecranul presărat cu litere negre și cu niște cuvinte pe un fond alb-albăstriu. De acolo, pe măsură ce bateria se va descărca, îmi va pătrunde încet, încet, în ochi, în suflet, peste tot. Argila, literele și cuvintele.

Cred că ar fi bine să închid laptop-ul. Asta și fac. Când închizi capacul el intră în stand-by. Dacă este setat pentru o astfel de opțiune. Mă așez comod pe fotoliul de argilă. Am lucrat la el câteva zile. Pare perfect. Nu-l mai luminez. Îl știu. Îmi pun calculatorul pe genunchi și pioletul între genunchi, cu vârful în joc. Mă sprijin în el ca într-un lung popas dintr-o ascensiune pe gheață.

Gheața a rămas acolo, sus, pe Everestul pe care nu l-am urcat niciodată. N-a fost să fie. Drumurile mele s-au derulat mai mereu pe orizontale hârjonite de viață. N-au prea urcat. Sau au urcat mărunț, pe diferite mușuroaie, niciodată pe un munte adevărat. Și nici n-au coborât. Cele câteva scufundări, în Marea Neagră, au rămas acolo, în negura mării. Fără ecou, fără lumină, fără capăt. Adică începute și neterminate. Lăsate acolo, să le continue alții. Dar alții nu le pot continua, pentru că nu știu nimic nici de ele, nici despre ele. Le vor continua pe ale lor. Fiecare cu scufundările și cu ascensiunile lui, fiecare cu viața lui.

Acum, eu, creatorul puținelor mele drumuri spre nicăieri, mă aflu aici. Fără drumuri, fără mări, fără Everesturi. Mai exact,

la capătul lor. Ar fi trebuit să urc Everestul. Nu l-am urcat. Poate, în compensație, va coborî el, aici, cu mine, să-mi țină de urât. Trebuie s-o facă. Trebuie. Chiar dacă, pentru asta, s-ar întoarce pe dos. Altfel n-ar mai fi Everest. În fiecare dintre noi, la capătul drumurilor, acest Everest, sau cum s-o mai fi chemând în afară de Șomolungma, cum îi zic tibetanii, sau de Sagarmatha, cum îi zic nepalezii, coboară tăcut și rece să ne desfierbințească viața. Nu el, în persoană, ci el, prin ghețarii săi cei fluizi, cei flămânzi și cei nemuritori.

Ghețarii de pe Everest...

Le simt deja răceala lipicioasă și arzătoare. Vântul nu mai bate. Aerul se dezoxigenează. Presiunea scade. Sau crește. Nu mai contează. Totul se cufundă în întuneric. Este o liniște de peste nori. Din negura cerului. De peste lumi. Din lumina adâncurilor. De peste vieți. Din trăirea intempestivă a nemuririi. De peste gânduri. Din regândirea gândului. De peste lumină. De peste întuneric. De peste infinit...

SFÂRȘIT